

Täysistunto

Keskiviikko 17.12.2025 klo 10.00—19.25

Täysistunto alkoi klo 10.00. Täysistunto päättyi klo 19.25.

Puhetta johtivat ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko (10.00—12.11), toinen varapuhemies Tarja Filatov (12.11—14.00 ja 15.59—18.00) ja puhemies Jussi Halla-aho (14.00—15.59 ja 18.00—19.25).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2026 Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2026 talousarvioesityksen (HE 99/2025 vp) täydentämisestä

Hallituksen esitys HE 99/2025 vp

Hallituksen esitys HE 171/2025 vp

Talousarvioaloite TAA 1-112, 114-279, 281-323/2025 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 29/2025 vp

Ainoa käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 2. asia. Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 29/2025 vp.

Asian käsittely keskeytettiin 16.12.2025 pidetyssä täysistunnossa.

2.1. Pääluokka 29 Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonala

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Nyt esitellään ensimmäisenä opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonala koskeva pääluokka 29.

Pääluokan yleiskeskustelua jatketaan tässä vaiheessa enintään kello 12:een saakka. Meille esittelee ensiksi tätä aihetta jaoston puheenjohtaja, edustaja Lintilä. Sen jälkeen ministerit Adlercreutz, Talvitie ja Poutala pitävät esittelypuheenvuoron. Sen jälkeen käynnistämme debatin. — Olkaa hyvä, edustaja Lintilä.

Pöytäkirja PTK 131/2025 vp

Keskustelu

10.00 **Mika Lintilä kesk** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Esittelen tosiaankin opetus- ja kulttuuriministeriön pääluokan:

Kyseisen hallinnonalan määrärahataso on noin yhdeksän miljardia euroa, mikä on 0,5 miljardia euroa enemmän kuin vuoden 25 varsinaisessa talousarviossa. Tason kasvua selittävät t&k-panostukset, varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen vahvistaminen sekä indeksikorotukset, jotka toteutetaan opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalla normaalisti ilman jäädytyksiä. Suurin sopeuttamistoimi on valtionavustusten tason alentaminen 65 miljoonalla eurolla, josta korkeakoulutukseen kohdistuu lähes 53 miljoonaa euroa.

Valiokunta pitää tärkeänä, että perustaitoihin, koulutukseen, osaamiseen ja tutkimukseen osoitetaan lisärahoitusta myös silloin, kun julkista taloutta sopeutetaan. Koulutukseen ja tutkimukseen panostaminen on keskeistä pidemmän aikavälin talouskasvun tukemisessa.

Valiokunta pitää tärkeinä perustaitoja, kuten luku-, kirjoitus- ja matemaattisia taitoja. Tässä myös varhaiskasvatus ja opetus ovat keskeisessä asemassa. Myönteistä on, että hallitus on ryhtynyt toimiin varhaiskasvatuksen opettajapulaan vastaamisessa. Vuoden 26 määrärahanpanostukset tasa-arvorahoitukseen, oppimisen tukeen, valmistavan opetuksen lisäopetukseen, S2-opetuksen vaikuttavuuteen sekä perusopetuksen opetustuntien lisäämiseen vahvistavat perustaitojen opettamista ja oppimista. Valiokunta pitää lisäyksiä tärkeinä, jotta jokaisella peruskoulun päättävällä olisi riittävät taidot ja valmiudet toisen asteen opintoihin. Huolena on kuitenkin kuntatalouden haastava ja eriytyvä tilannekuva sekä lapsi-ikäluokkien pieneneminen.

Ammatillisen koulutuksen ja lukiokoulutuksen määrärahoihin sisältyy molempiin 10 miljoonan euron pysyvä korotus oppimisen tuen vahvistamiseen, mitä valiokunta pitää hyvänä, sillä toisen asteen opiskelijoiden osaamistasoissa ja perustaidossa on suuria eroja ja oppimisen tuelle on tarvetta. Valiokunta pitää tärkeänä myös sitä, että oppivelvollisuuden piirissä olevien nuorten opiskelussa läsnäopetuksella on keskeinen rooli.

Korkeakouluopetukseen ja tutkimukseen kohdennetaan 4,1 miljardia euroa, joka on noin 160 miljoonaa euroa enemmän kuin vuoden 25 varsinaisessa talousarviossa. T&k-panostuksia kohdennetaan muun muassa 75 miljoonaa euroa uuden supertietokoneen hankintaan ja 12 miljoonaa euroa Suomen Akatemian tutkimusvaltuuteen. Tämän myötä Akatemian valtuustaso on historiallisen korkea. T&k-lisärahoitusta osoitetaan ensimmäistä kertaa myös suoraan yliopistoille ja ammattikorkeakouluille yhteensä 30 miljoonaa euroa. Yliopistojen t&k-rahoitukseen liittyy myös aiemmin päätetty niin sanottu tuhannen tohtorin pilotti, johon on varattu 86 miljoonaa euroa.

Valiokunta toteaa, että korkeatasoinen osaaminen ja t&k-toiminta on pitkällä aikavälillä Suomen tuottavuuskasvun, kilpailukyvyn ja hyvinvoinnin perusta. Valiokunta pitää hyvänä valittua linjaa kohdentaa t&k-rahoitusta myös suoraan yliopistoille ja ammattikorkeakouluille, mikä tuo tasapainoa t&k-rahoitukseen. Lisäksi on keskeistä varmistaa myös osaajien saatavuus, riittävät korkeakoulujen koulutusmäärät sekä Suomen houkuttelevuus ulkomaisten osaajien näkökulmasta. Tavoitteena on edelleen nostaa korkeakoulutettujen nuorten aikuisten määrä mahdollisimman lähelle 50:tä prosenttia vuoteen 2030 mennessä. Ensi vuoden talousarvioon sisältyykin korkeakoulujen

Pöytäkirja PTK 131/2025 vp

aloituspaikkojen lisäämisen kokonaisuuksia. Myös avoimen korkeakoulun opintosetelin pilotointiin kohdennetaan rahoitusta.

Arvoisa puhemies! Taiteen ja kulttuurin rahoitus on korkeammalla tasolla kuin kuluvana vuotena. Valiokunta pitää perusteltuna sitä, että elokuva-alalle suuntautuneet sopeutustoimet peruttiin ja taiteeseen ja kulttuuriin ei lopulta kohdistu merkittäviä uusia sopeuttamistoimia.

Liikuntatoimen osalta voidaan todeta, että liian vähäinen liikkuminen on yksi keskeisistä yhteiskuntamme haasteista, ja valiokunta korostaa koko väestön liikkumisen tärkeyttä. On hyvä, että 20 miljoonan euron vuosittaisilla panostuksilla Suomi liikkeelle - ohjelmaan pyritään saamaan kaikkia ikäryhmiä liikkumaan enemmän. Valiokunta kuitenkin toteaa, että ohjelma sisältää melko sirpaleisesti laajan määrän toimenpiteitä, ja pitää tärkeänä, että näiden vaikuttavuutta seurataan.

Nuorisotyön osalta määrärahoihin kohdennetaan yli 70 miljoonaa euroa ja harrastamisen Suomen malliin lähes 20 miljoonaa euroa.

Lopuksi voi todeta, että budjettimietintöön sisältyy lukuisia eduskunnan jakovarasta tehtyjä avustulusisäyksiä. Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalle lisäyksiä on yli kahdeksan miljoonaa euroa, joista taiteen ja kulttuurin edistämiseen kohdistuu yli neljä miljoonaa euroa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Sitten mennään ministerikohtaisiin. — Ministeri Adlercreutz, olkaa hyvä.

10.06 Opetusministeri Anders Adlercreutz: Arvoisa puhemies, ärade talman! Vastuualueelleni eli varhaiskasvatukseen, esi- ja perusopetukseen sekä toisen asteen koulutukseen on valtion vuoden 26 talousarviossa tehty merkittäviä panostuksia laadukkaiden ja tasa-arvoisten palveluiden järjestämisen edellytyksiin sekä kehittämistoimintaan.

Perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen kehittämiseen ehdotetaan hallitusohjelman toimenpiteiden vuoksi 50 miljoonan euron lisäystä vuodelle 2026. Määrärahalisäys kohdistetaan perusopetuksen vahvistamiseen eli muun muassa oppimisen tuen uudistamisen toimenpiteisiin, yksityisten opetuksenjärjestäjien kotikuntakorvauksen tason nostamiseen sataan prosenttiin ja järjestäjien velvollisuuksien yhtenäistämiseen. Varhaiskasvatuksen henkilöstöpulan ratkaisemista jatketaan täydennyskoulutusmallin avulla, ja tähän osoitetaan kuusi miljoonaa euroa.

Valmistavan opetuksen lisäopetukseen kohdennetaan myös noin 14 miljoonaa euroa. Esityksellä vahvistetaan oppilaan kielitaitoja.

Vapaaseen sivistystyöhön esitetään ensi vuodelle noin 181 miljoonaa euroa, jolla tuetaan vapaan sivistystyön strategisten tavoitteiden toteutumista ja järjestetään elinikäisen oppimisen periaatteen pohjalta yhteiskunnan eheyttä, tasa-arvoa ja aktiivista kansalaisuutta tukevaa koulutusta. Valtionavustusten painotuksena on tukea vapaan sivistystyön rakenteellista kehittämistä, laatua ja vaikuttavuutta sekä koulutuspoliittisesti tärkeiden kohderyhmien koulutusmahdollisuuksia. Vapaassa sivistystyössä maahanmuuttajanaisten kotoutumisen ja ruotsinkielisen kotoutumiskoulutuksen tarjonnan vahvistamista jatketaan.

Ammatillisen koulutuksen rahoitusperusteet uudistuvat, ja toiminnanohjauksen kehittämiseksi käynnistetään kahdeksanvuotinen kokeilu, johon on valittu 40 koulutuksen

Pöytäkirja PTK 131/2025 vp

järjestäjää. Uusia rahoitusperusteita sovelletaan ensimmäistä kertaa vuoden 2026 rahoituksesta päätettäessä. Toiminnanohjauksen ja rahoitusperusteiden uudistuksilla luodaan koulutuksen järjestäjille kannusteet ja ohjausmekanismit, joilla koulutustarjonta suuntautuu nykyistä paremmin työelämän ja väestön osaamistarpeiden mukaisesti. Uudistuksilla tuetaan samalla myös laadukkaan opetuksen ja ohjauksen järjestämistä.

Englanninkielinen lukiokoulutus käynnistyy syksyllä 2026, ja englanninkielisen ylioppilastutkinnon suorittaminen mahdollistuu syksystä 2028 lukien. Tavoitteena on vahvistaa heikosti suomen tai ruotsin kieltä taitavien nuorten sivistyksellisiä oikeuksia. Lukiokoulutuksen rahoitusperusteita uudistetaan vahvistamaan syrjäisten ja opiskelijamäärältään pienempien sekä vähemmistökielellä sijaintikunnissa opetusta järjestävien lukiokoulutuksen järjestäjien rahoitusta. Tällä turvataan koulutuksen saavutettavuutta ja sivistyksellisten oikeuksien toteutumista koko maassa. Uusia rahoitusperusteita sovelletaan ensimmäistä kertaa vuoden 2026 rahoituksesta päätettäessä.

Ylioppilastutkintolautakunnalla on keskeinen rooli useiden laajojen hallituskaudelle ajoittuvien ylioppilastutkintoa koskevien uudistusten toimeenpanossa. Tämän vuoksi ylioppilastutkintolautakunnan toimintaedellytysten varmistamiseksi täydentävässä talousarvioesityksessä ehdotetaan lautakunnan rahoitusta lisättäväksi pysyvästi 491 000 eurolla pääluokan kehyksen sisäisenä siirtona.

Toisen asteen opiskelijoiden oikeutta oppimisen tukeen ja erityisopetukseen vahvistetaan ja tuen jatkuvuus perusopetuksesta toiselle asteelle turvataan. Ammatillisessa koulutuksessa uudistus tulee voimaan 1.8.2026, ja lukiokoulutuksessa se tuli voimaan tänä syksynä. Tavoitteena on sujuvoittaa nivelpäivien koulutusvalintoja, vähentää koulutuksen keskeyttämistä, parantaa opiskelijoiden edellytyksiä tutkinnon suorittamiseen ja vahvistaa opiskelijoiden hyvinvointia.

Hallitus on antanut eduskunnalle esityksen, jonka mukaan EU- ja Eta-valtioiden ulkopuolelta opiskelijan opiskeluluvalla saapuville toisen asteen koulutuksen opiskelijoille otetaan käyttöön lukuvuosimaksu 1.8.2026 alkaen. Lukuvuosimaksuvelvollisten opiskelijoiden koulutusta ei rahoiteta jatkossa valtionosuusrahoituksella.

Aiemmin päätetyn mukaisesti ammatillisen koulutuksen valtionosuusrahoitus vähenee 50 miljoonalla eurolla ja toisen asteen koulutuksen hankerahoitus yhdellä miljoonalla eurolla korvaavina säästötoimina sen vuoksi, että toisen asteen koulutuksen oppimateriaalien maksuttomuuden rajausta ei toteutettu.

Regeringen vill göra språkexamensprocesserna smidigare och möjliggöra att bättre svara på den stora och växande efterfrågan med ett högklassigt och enhetligt språkexamenssystem. I stället för de nuvarande två delvis överlappande språkexamenssystemen kommer språkexamenssystemet i fortsättningen att bestå av de allmänna språkexamina.

Arvoisa puhemies! Vastuulleni kuuluvat myös uskonnollisten yhdyskuntien asiat. Evankelis-luterilaisen kirkon yhteiskunnallisiin tehtäviin maksettava määräraha ja ortodoksiselle kirkolle maksettava avustus vähenevät yhteensä kymmenellä miljoonalla eurolla. Vähennyksen taustalla on kirkollisverotuottojen arvioitu kasvu. — Kiitos.

Pöytäkirja PTK 131/2025 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Sitten ministeri Talvitie, olkaa hyvä.

10.12 Tiede- ja kulttuuriministeri Mari-Leena Talvitie: Arvoisa puhemies! Aivan aluksi haluan kiittää valtiovarainvaliokuntaa sekä sen sivistys- ja tiedejaostoa ensi vuoden talousarvioesityksen perusteellisesta käsittelystä. On tärkeää, että käymme tässä salissa keskustelua yhdestä maamme supervoimasta, sivistyksestä.

Arvoisa puhemies! Hallitus tekee historiallisen suuren, yli miljardin euron panostukset tutkimukseen, kehitykseen ja innovaatioihin. Se tarkoittaa tulevina vuosina noin 240:tä miljoonaa euroa lisää julkisia vuosittaisia lisäpanostuksia tutkimukseen ja kehitykseen. Ensi vuonna summa on 255 miljoonaa euroa.

Ensi vuoden valtion tutkimus- ja kehitystoiminnan rahoituksen määrä on 3,17 miljardia euroa. Olen erityisen iloinen ja tyytyväinen siitä, että ensi kertaa tästä ohjataan pysyvää t&k-rahoitusta sekä ammattikorkeakouluille että yliopistoille, ja se kohdennetaan siten, että jokainen korkeakoulu alasta ja tutkimusrahoituksen volyymista riippumatta saa t&k-rahoituksen perusosuuden, kuten esimerkiksi luovien alojen korkeakoulut. Teemme suuria investointeja tutkijakoulutukseen, huipputason perustutkimukseen, tekoälyyn ja uusiin tutkimusinfrastruktuureihin. Suurin yksittäinen panos näistä on LUMI-tekoälytehdas Kajaaniin.

Hallitus on sitoutunut toimenpiteisiin, joilla tavoittelemme sitä, että vähintään puolella nuorista aikuisista olisi korkeakoulututkinto. Korkeakoulujen indeksikorotukset ovat voimassa, kuten valiokunnan puheenjohtaja totesi, ja korkeakoulujen aloituspaikkoja lisätään kertaluontoisesti ensi vuonna. Vuosina 26—28 kohdistamme korkeakoulujen aloituspaikkoihin ja opintotukimenoihin yhteensä 44 miljoonan euron lisäpanostukset. Uudet aloituspaikat tullaan kohdentamaan talouskasvua tukeviin tutkintoihin, kuten esimerkiksi ydin- ja energiatekniikkoihin sekä luoville aloille.

Erytisen iloinen olen uudesta avauksesta, ensi vuonna käyttöön otettavasta opintosetelistä. Jatkossa toiselta asteelta valmistuneille ja yhteishaussa ilman korkeakoulupaikkaa jääneille tarjotaan mahdollisuus suorittaa maksuttomasti opintoja 30 opintopisteen verran avoimessa yliopistossa tai avoimessa ammattikorkeakoulussa. Aloituspaikkoihin ja opintoseteleihin tehdään siis 100 miljoonan euron lisärahoituspanostus.

Teen päivittäin töitä, jotta yhä useampi nuori voisi tavoitella unelmiaan ja elää niitä todeksi myös korkeakoulutuksen ja tutkimuksen polulla.

Arvoisa puhemies! Oli ilo esitellä eduskunnalle heti alkuvuodesta valtioneuvoston kulttuuripoliittinen selonteko. Selonteon kantavana ajatuksena on, että kulttuuri kuuluu kaikille ja kulttuuri on jokaisen oikeus. Selonteko korostaa yhteistyön merkitystä kulttuurialoille ja luoville aloille. Se valmisteltiin erittäin laajassa yhteistyössä alan toimijoiden kanssa, ja oli hienoa, että täällä suuressa salissa käytiin myös laaja taide- ja kulttuuripoliittinen keskustelu, ja lämmin kiitos jokaiselle eduskuntaryhmälle tästä.

Laadimme selonteolle parhaillaan toimeenpanosuunnitelmaa, joka siis julkaistaan alkuvuodesta ja tuodaan eduskunnan sivistysvaliokunnalle kevätistuntokaudella.

Budjettiriihessä päätetyt vajaan kahdeksan miljoonan euron yritystukileikkaukset opetus- ja kulttuuriministeriön taiteen ja kulttuurin avustuksiin päätettiin uudelleen hallituksen täydentävässä talousarvioesityksessä siten, että säästöt eivät kohdistu taiteeseen ja kulttuuriin. Pidän tärkeänä sitä, että ensi vuonna taiteeseen ja kulttuuriin ei

Pöytäkirja PTK 131/2025 vp

kohdistu merkittäviä uusia lisäsäästöjä, ja kevään kehysriihestä lähtien yksi tärkeimmistä tehtävistä on ollut se, että luodaan työrauhaa taiteen ja kulttuurin toimialoille erityisesti nyt, kun pääsemme toimeenpanemaan myös eduskunnan käsittelemää kulttuuripoliittista selontekoa.

Arvoisa puhemies! Sivistyshallinnon uudistus — 11 virastoa yhdistyy viideksi virastoksi ensi vuoden alusta — etenee. Suomenlinnan hoitokunta ja Museovirasto yhdistyvät Museovirastoksi. Taiteen edistämiskeskus ja KAVI eli Kansallinen audiovisuaalinen instituutti yhdistyvät uudeksi Taide- ja kulttuurivirastoksi. Eduskunta hyväksyi nämä lait jo kesällä, mutta virastot tosiaan yhdistyvät ensi vuoden alusta.

Suomessa on ensi vuonna Euroopan kulttuuripääkaupunki. Oululaisena tiede- ja kulttuuriministerinä iloitsen siitä, että Oulu yhdessä 39 muun kunnan kanssa toimii vuoden 26 Euroopan kulttuuripääkaupunkina. Toivottavasti monet suomalaiset, kuten myöskin hyvät kollegat ja matkailijat ympäri Euroopan ja maailman, pääsevät nauttimaan pohjoisen Suomen monipuolisista kulttuuripalveluista sekä tapahtumista, joista tässä nostan tammikuun puolenvälin avajaisfestivaalin ja saamelaisoopperan ja saamelastaidentäyttelyn.

Arvoisa puhemies! Taiteella, kulttuurilla, tieteellä, tutkimuksella, osaamisella ja sivistyksellä rakennamme parempaa huomista. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Sitten ministeri Poutala, olkaa hyvä.

10.17 Liikunta-, urheilu- ja nuorisoministeri Mika Poutala: Arvoisa puhemies! Haluan kiittää valtiovarainvaliokuntaa ja koko eduskuntaa ensi vuoden talousarvioesityksen käsittelystä. Kiitos myös valtiovarainvaliokunnalle tärkeistä lisämäärärahoista. Pienilläkin summilla on liikunta- ja nuorisobudjetissa merkitystä.

Liikunnan ja nuorisotyön sektoreilla tehdään työtä päivittäin nuorten tulevaisuususkoa vahvistaen ja suomalaisia liikuttaen. Näinä aikoina iloitsen talousarvioesityksestä, joka sisältää myös merkittäviä panostuksia.

Vuonna 2026 opintotukeen ehdotetaan käytettäväksi 1,3 miljardia euroa, mikä on noin 224 miljoonaa enemmän kuin kuluvana vuonna. Määrärahasta 922 miljoonaa euroa arvioidaan aiheutuvan opintoraha- ja asumislisämenoista. Määrärahassa on huomioitu muiden kuin lasta huoltavien opiskelijoiden siirto yleisestä asumistuesta yhteisasumista suosivan asumislisän piiriin 1.8.2025 sekä korkeakoulujen aloituspaikkamäärien lisäykset. Lainamäärien kasvu on lisännyt opintolainojen valtiontakauksesta aiheutuvia menoja, joihin ehdotetaan yhteensä 260 miljoonaa euroa. Korkeakouluopiskelijoiden ateriatukeen varataan 40 miljoonaa euroa, ja 1.1.2026 ateriatuki nousee 25 sentillä 2,80 euroon. Koulumatkatukimenoihin ehdotetaan noin 94 miljoonaa euroa. Koulumatkatukioikeus on rajattu maksuttoman koulutuksen opiskelijoille 1.8.25 alkaen.

Arvoisa puhemies! Liikuntatoimen määrärahoihin ehdotetaan noin 158 miljoonaa euroa, joka on noin 3,5 miljoonaa euroa enemmän kuin vuoden 2025 varsinaisessa talousarviossa. Liikunnasta ja urheilusta vastaavana ministerinä pidän hienona, että tiukasta taloustilanteesta huolimatta valtio panostaa merkittävästi liikuntaan ja urheiluun ja liikuntabudjetti jopa hieman kasvaa.

Liikunnan ja urheilun suur tapahtumien rahoitusta ehdotetaan vahvistettavaksi 850 000 eurolla vuonna 26. Suur tapahtumien kokonaisrahoitus kasvaa siis kahdesta miljoonasta

Pöytäkirja PTK 131/2025 vp

eurosta 2,85 miljoonaan euroon. Tarkoituksena on kehittää rahoitusmallia tukeaksemme urheilutapahtumien järjestämistä ja houkutellaksemme urheilun suur tapahtumia Suomeen.

Ylimääräisten urheilijaeläkkeiden määrärahaan ehdotetaan merkittävää 100 000 euron tasokorotusta. Pysyvän tasokorotuksen tarkoituksena on mahdollistaa urheilijaeläkkeet kaikille kriteerit täyttävälle. Lisäksi valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten rahoitus kasvaa valtionosuuden kustannuspohjan ja indeksien tarkistusten myötä yhteensä yli viisi miljoonaa euroa. Kertaluonteisina avustuksina vuoden 26 talousarviossa liikuntatoimeen ehdotetaan 580 000 euroa, josta liikuntapaikkainvestointeihin kohdentuu 400 000 euroa.

Väestön liikkumisen lisäämiseen on varattu hallituskaudeksi vuosittain 20 miljoonaa euroa liikunnallisen elämäntavan ja toimintakyvyn poikkihallinnolliseen Suomi liikkeelle -ohjelmaan. Tämä määräraha käytetään uudella tavalla ilmiölähtöisesti eri ministeriöiden hallinnonaloilla tehtäviin toimiin liikkumisen edistämiseksi. Suomi liikkeelle -ohjelman toimenpiteiden tuloksellisuutta seurataan systemaattisesti seurantamallin mukaisesti, ja toimien vaikuttavuus arvioidaan hallituskauden loppuun mennessä.

Liikuntatoimen osuus valtiontalouden sopeutuksista vuonna 26 on kevään päätösten mukaisesti noin 2,9 miljoonaa euroa kohdentuen pääosin liikuntapaikkarakentamisen valtionavustuksiin. Sopeutuksista 520 000 euroa johtuu kevään kehysriihessä päätetystä uudesta toimintamenosäästöstä, josta opetus- ja kulttuuriministeriön osuus on 3,9 miljoonaa euroa.

Arvoisa puhemies! Nuorisotyön määrärahoihin ehdotetaan 71 miljoonaa euroa, joka on 370 000 euroa vähemmän kuin päättyvän vuoden varsinaisessa talousarviossa. Nuorten hyvinvointia tuetaan hallitusohjelman mukaisesti, ja hallitus on laatinut laaja-alaisen toimenpideohjelman nuorten syrjäytymisen ehkäisemiseksi. Myös nuorisotyön määrärahoihin kohdentuu hallituksen kehysriihessä uusia toimintamenosäästöjä, joista vuonna 26 kohdentuu 260 000 euroa alueellisiin ja paikallisiin kehittämishankeavustuksiin, toimintaan, jota ei vielä siis ole olemassa. Säästöjä ei kohdenneta järjestöjen yleisavustuksiin.

Nuorten työpajatoimintaan, etsivään nuorisotyöhön sekä koulu- ja oppilaitosnuorisotyöhön ehdotetaan kuluvan vuoden tasoisesti 31 miljoonaa euroa, josta työpajatoimintaan 14 miljoonaa, etsivään nuorisotyöhön 13 miljoonaa sekä kouluissa ja oppilaitoksissa tehtävään nuorisotyöhön neljä miljoonaa euroa.

Harrastamisen Suomen mallista vielä lopuksi: Lasten ja nuorten harrastustoiminnan määrärahaan ehdotetaan pysyvää viiden miljoonan euron korotusta, jolloin määrärahasoksi vakiintuisi 19,4 miljoonaa euroa. Harrastamisen Suomen mallin rahoitus jaetaan valtionavustuksina kunnille, jotka vastaavat mallin toteutuksesta oman kuntansa lasten ja nuorten toiveiden mukaisesti. Malli on käytössä jo 263 kunnassa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia esittelystä. — Sitten mennään debattivaiheeseen. Kaikkia niitä edustajia, jotka haluavat tästä aiheesta käyttää vastauspuheenvuoron, pyydän nousemaan seisomaan ja esittämään kysymyksiä. — Aloitetaan sitten valiokunnan puheenjohtajasta. Edustaja Haatainen, olkaa hyvä.

10.23 Tuula Haatainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vaikka kyse on budjetista, niin en voi olla puuttumatta tähän rasismiin, joka suomalaisessa yhteiskunnassa on järkyttävällä tavalla todellisuutta, ja mikä pahinta, sitä myös ruokitaan päättäjien

Pöytäkirja PTK 131/2025 vp

taholta. Suomi on ollut aina liputtamassa ihmisoikeuksia ja yhdenvertaisuuden toteutumista ja sen edistämistä, ja nyt Suomi näyttäytyy surkeana ja rasistisena ilveilijänä.

Marinin hallituksessa me toteutimme yhdenvertaisuussuunnitelmat varhaiskasvatukseen ja kouluihin, ja nyt Orpon hallitus viime vuonna poisti päiväkodeista tämän velvoitteen. Varhaiskasvatuksessahan luodaan se tärkeä alku, pohja, sille, että ymmärrämme ihmisyyden merkityksen ja opimme kunnioittamaan toisia ihmisiä. Ministeri Adlercreutz, tiedän, että te pidätte tärkeänä rasismien kitkemistä maassamme ja kaikkialla, ja kysynkin: miten aiotte nyt varmistaa sen, että myös varhaiskasvatuksessa edistetään ja sisäistetään tämä yhdenvertaisuuskasvatuksen merkitys ja sitä edelleen tehtäisiin suunnitelmallisesti?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Sarkomaa.

10.25 **Sari Sarkomaa kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kaikkeen rasismiin on oltava nollatoleranssi. Lukutaito on kaiken sivistyksen ja oppimisen perusta. Senpä takia ensi vuoden budjetilla vauhditetaan lukutaitoa ja lukemista. Keskeinen on Lukulahja lapselle -toiminnan vakinaistaminen. Se on tutkitusti edistänyt vanhempien lukemista lapsille, mikä puolestaan edistää kielellistä kehittymistä ja lasten menestymistä koulussa.

Suomalaiset myös lainaavat kirjoja enemmän kuin koskaan, mutta lainauskorvaukset, jotka ovat tekijän palkka, eivät kasva samassa suhteessa. Nyt kun ministeri on tekemässä kulttuuripoliittisen selonteon osana erillisen kirja-alan selvityksen, niin toivonkin, että selvitetäänhän tässä koko lainauskorvauksien kokonaisuus, myös Celia-lainat ja verkkokirjahyllyt. [Puhemies koputtaa] Onko mahdollista, kun tuo määräraha jäi käyttämättä ensimmäisistä digilainoista, että tuo siirtomääräraha sitten siirrettäisiin helpottamaan lainauskorvauksien tilannetta ensi vuonna? Toivon, että tähän saataisiin vastaus. Lämpimästi sitä kannattaisin, koska kirjailija ja kääntäjä ovat kyllä palkkansa ansainneet.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Strandman.

10.26 **Jaana Strandman ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies, kunnioitetut ministerit! Peruskoulun ydintehtävä on huolehtia osaamisen tasosta. Lukeminen, kirjoittaminen ja laskeminen ovat perustaitoja, joiden varaan kaikki myöhempi oppiminen rakentuu. Jos nämä jäävät heikoiksi, seuraukset näkyvät läpi koulutuspolun ja myöhemmin työelämässä.

Oppimistulosten kehitys osoittaa, että perusasioihin on palattava. Peruskoulun on annettava jokaiselle lapselle riittävät valmiudet jatko-opintoihin ja arjessa pärjäämiseen. Osaamisen vahvistaminen on pitkäjänteistä työtä peruskoulussa koko maassa. Vahvat perustaidot näkyvät parempina oppimistuloksina ja luovat pohjan koko yhteiskunnan tulevaisuudelle.

Arvoisa opetusministeri, hallitus on linjannut, että peruskoulussa keskitytään perusasioihin ja oppimisen laatuun. Miten tämä linjaus viedään kouluihin niin, että se tukee opettajien arjen työtä ja näkyy osaamisen tason nousuna koko maassa? — Kiitos.

Pöytäkirja PTK 131/2025 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Painotan tässä alkuvaiheessa vastauspuheenvuoroissa jaoston ja valiokunnan väkeä. — Edustaja Razmyr.

10.27 Nasima Razmyr sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Perusopetukseen panostetaan. Se on erittäin tärkeää, ja siitä tietenkin annamme kiitosta. Itsekin pidän lukemista oikeastaan kaiken oppimisen perustana. Mutta se on kyllä todettava, että koulutuksessa, kun katsotaan hallituskauden kokonaisuutta, suunta on valitettavasti leikkaava. Tämä on ehkä hyvä kuitenkin myöntää. Pidetään faktat faktoina.

Yhtä lailla minäkin haluan kysyä teiltä poikkeuksellisesti tästä ilmapiiristä, jossa elämme tällä hetkellä Suomessa. Opetuksesta mutta ennen kaikkea kasvatuksesta vastaavana ministerinä haluan kysyä teiltä: mitä ajattelette näistä viime päivien rasismikohuista, joita valitettavasti teidän hallituskauden aikana on ollut useita? Kysyn tämän vilpittömästi, koska monet opettajat kysyvät meiltä: miten minä voin opettaa yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa, kun tämän maan ylimmät päättäjät käyttävät rasistista kieltä? Mitä vastaatte näille opettajille?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kosonen.

10.28 Hanna Kosonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Sen verran on tässä joulumieltä, että nyt keskityn pelkästään positiiviseen, mitä hallitus on saanut aikaiseksi:

Tosi hieno asia on, että te satsasitte ihan hallitusohjelmakirjausten kautta peruskouluun ja esimerkiksi oppimisen tukeen. Sitä on uudistettu juuri hyvällä tavalla, ja se, että luku-, kirjoitus- ja matematiikkatunteja myös lisättiin tuntikehykseen, oli hyvä asia.

Kännykkäkielto oli myös hieno juttu. Siihen toki olisi hyvä saada vielä välitunneilla kiellettyä ja sitten toiselle asteelle myös kielto.

Sitten tervehdin suurella ilolla tätä, että harrastamisen Suomen mallia jatketaan. Toki on tosi tärkeätä, että se saadaan vakiinnutettua ja nämä hyvät käytännöt levitettyä sitten ympäri Suomen, koska vähän se toteutus vaihtelee siellä kunnittain.

Näitähän on niin paljon, että en ehdi kaikkia luetella, mutta muun muassa tki-panostukset, LUMI ja tekoälytehdas ja kvanttietokone. — Jatkan vielä seuraavassa näitä hyviä asioita. [Jenna Simula: Kiitos!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hopsu.

10.30 Inka Hopsu vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minun täytyy kuitenkin tässä joulun allakin penätä lisää kunnianhimoa koulutukseen. Koko hallituskauden ajalta näyttää siltä, että koulutuksen reaalin rahoitus vähenee puoli miljardia euroa. Ensi vuoden osalta olisi ollut tärkeää perua esimerkiksi ammatilliseen koulutukseen, korkeakouluihin ja kuntien valtionosuuksiin kohdistuneet leikkaukset. Itse ajattelen niin, että ei Suomen talous koulutusleikkauksin nouse. Me tarvitaan sitä osaamista. Se on Suomen voimavara.

Kansallinen koulutuksen arviointikeskus Karvi, kuten moni muukin taho, totesi lausunnoissa, että ammatillisessa koulutuksessa opiskelijat eivät saa tarpeeksi lähiopetusta, tarvitsemaansa ohjausta ja tukea. Haluaisin kysyä hallitukselta: oletteko harkinneet tätä lähiopetuksen tuntimäärän nostamista oppivelvollisten osalta 18 tuntiin per

Pöytäkirja PTK 131/2025 vp

opintopiste nykyisestä 12 tunnin minimistä, joka on todella pieni määrä, jos ajattelette nuoria teinejä?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Koponen.

10.31 Ari Koponen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Peruskoulu muodostaa koko koulutusjärjestelmän perustan, ja sen vahvistamiseen panostetaan määrätietoisesti. Perusopetuksen rahoitus kasvaa myös tulevana vuonna, ja kauden aikana yhteensä 200 miljoonaa euroa.

Kuluvan kauden aikana peruskoulua on lisäksi uudistettu tavoilla, jotka ovat palauttaneet työrauhan kouluihin. Yksi keskeinen on kännykkäkielto, joka on rauhoittanut opetustilanteita. Lainsäädäntö mahdollistaa myös kännyköiden käytön rajoittamisen välitunneilla, ja pidän tärkeänä, että kunnat hyödyntävät tätä mahdollisuutta. Näin ei kuitenkaan kaikkialla ole, joten, opetusministeri, kysyisin: tuottehan te vielä tämän kauden aikana lainsäädännön, missä kielletään kännyköiden käyttö myös välitunneilla? Tällä hetkellä lainsäädäntö ei ole yhdenvertainen.

Puhemies! Jokaisella koulun päättävällä nuorella on oltava riittävät perustaidot, ja siksi lopetamme säälivitosten antamisen. Kysyisin teiltä: onhan lainsäädäntö, jonka tuotte keväällä, tarpeeksi velvoittavaa, jotta todellakin jokainen peruskoulusta valmistuva osaa lukea, laskea ja kirjoittaa?

Näin joulun alla, arvoisa puhemies, jos voisin yhden pyynnön tehdä, se olisi se, että seuraavan edustaja Kososen puheenvuoron pituus olisi kolme minuuttia. [Naurua — Antti Kurvinen: Ottakaa, perussuomalaiset, opiksi!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Seuraavaksi edustaja Kilpi.

10.32 Marko Kilpi kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Heti alkuun pitää tässä nyt kiittää vielä kerran siitä, että nuo elokuva-alan sopeutukset peruttiin. Se oli äärimmäisen hyvä, tarpeellinen ja perusteltu päätös ja alalle kriittinen asia. Kyllä se niin on, että suomalaiset haluavat nähdä suomalaisia elokuvia ja suomalaisia tarinoita ja suomalainen elokuva kiinnostaa, eli tämä oli erinomaisen tärkeätä.

Tätä kautta menenkin sitten oikeastaan tuohon av-alaan: Siellähän on menossa valtavan iso murros. Käytännössä kaikki muuttuu — se, miten tuotantoja rahoitetaan, miten niitä tuotetaan, miten niitä levitetään ja käytetään — ja tässä yhtä aikaa on olemassa mahdollisuuksia mutta myöskin uhkia. Haluaisinkin ministeriltä kysyä: onko nyt niin, että siinä roolissa, mikä yhteiskunnalla tässä asiassa on, asiat on otettu huomioon ja tällainen valtava murros on otettu huomioon niin, että meillä kaikki järjestelmät sieltä Business Finlandista asti koulutukseen ja rahoitusmekanismeihin asti ovat ajan tasalla, niin että voitaisiin nämä mahdollisuudet hyödyntää? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Nikkanen.

10.33 Saku Nikkanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Liikkumattomuus on yksi suurimmista kansanterveydellisistä ja kansantaloudellisistakin haasteistamme nyt ja tulevaisuudessa. Siksi on varsin valitettavaa, että hallituspohjasta toiseen ja kausista toiseen tätä valtavaa ongelmaa koetetaan taklata parin promillen

Pöytäkirja PTK 131/2025 vp

osuudella valtion budjetista, kun samaan aikaan sitten sosiaali- ja terveyspalveluiden menoihin käytetään se kolmasosa valtion budjetista.

No, on totta, että kunnat tietysti kantavat ison osan vastuuta tästä, ja yhdyn niihin kiitoksiin, miten tämä hallitus on liikunnassa pystynyt tässä vaikeassa taloudellisessa tilanteessa budjetin ikään kuin pitämään samalla ja jopa vähän lisäämään, mutta yhdestä asiasta, tästä liikuntapaikkarakentamisen leikkaamisesta, olisin kysynyt: onko tehty arviota siitä, moniko kunnallinen liikuntapaikkarakentamisen hanke nyt tämän leikkauksen johdosta peruuntuu?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lohikoski.

10.35 Pia Lohikoski vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Oikeistohallituksen politiikan tulokset näkyvät: työttömyys lisääntyy, koulutuksen rahoitusta leikataan ja lapsiperheiden köyhyys lisääntyy. Mikä on hallituksen visio Suomelle? Toivoisin, että me kaikki tässä salissa jakaisimme yhteisen tavoitteen toimia rasismia vastaan, yhdenvertaisuuden puolesta ja koulutustason nostamisen puolesta. Mutta korkeakoulutettujen määrän kasvattaminen on teidän tavoitteenne, ja samaan aikaan te leikkaatte korkeakoulujen perusrahoitusta. Kaikilta koulutusasteilta on leikattu, ammattikoulutuksesta on leikattu, siellä lähiopetuksen määrä on surullisella tasolla, kuntien peruspalveluiden valtionosuuksia te leikkaatte. Mitä te sanotte, arvoisat ministerit, niille kuntapäätäjille, jotka joutuvat tekemään konkreettisesti, oikeasti ne valinnat kunnissa: mistä peruspalveluista leikataan, varhaiskasvatuksesta, peruskouluista, ammattikoulutuksen rahoituksesta, kirjastolta, liikuntapalveluista vai kulttuurista?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Bergqvist.

10.36 Sandra Bergqvist r (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! I många andra länder finns det olika modeller med en helhetsskola. Det här finns i Tyskland, Frankrike, Spanien, Kanada, Storbritannien, bara för att nämna några. Här är tanken att man binder ihop undervisning, kultur, konst och idrott under ett och samma tak.

Arvoisa puhemies! Tiedetään, että monet lapset jäävät yksin kotiin koulupäivän jälkeen. Silloin tiedetään myös, että he varmasti käyttävät aika paljon ruutuaikaa, mutta jotkut lapset voivat myös hengaila jossain kaupungilla, ja voi olla vaara, että he joutuvat väärään piiriin, ja sitä kautta voi olla, että he keksivät jotain ihan muuta kuin mitä heidän pitäisi.

Meidän pitäisi luoda turvalliset ja hyvät puitteet meidän lapsille ja nuorille. Tiedetään myös, että monet maaseudun lapset eivät välttämättä pysty osallistumaan harrastamisen Suomen malliin sen takia, että koulukyyti lähtee, kun koulupäivä loppuu. Siksi, arvoisa opetusministeri, kysyn: voidaanko myös Suomessa kehittää pilottimalli kokonaiskoulupäivästä [Puhemies koputtaa] niin, että aidosti pidetään huolta kaikista lapsista?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Pidetään minuutin mittaisia puheenvuoroja, kiitos. — Seuraavaksi edustaja Eloranta.

Pöytäkirja PTK 131/2025 vp

10.37 Eeva-Johanna Eloranta sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen tulevaisuuden ratkaisee koulutus, lapset ja nuoret. Siksi on syvästi ristiriitaista, että hallitus puhuu osaamisesta mutta jatkaa samaan aikaan koulutusleikkauksia kaikilla asteilla. Perusopetuksesta varhaiskasvatukseen, ammatillisesta koulutuksesta korkeakouluihin resurssit kiristyvät, kuntien rahoitusta heikennetään ja perheiden maksuja nostetaan. Tämä ei oikein ole mitään sivistyspolitiikkaa vaan lyhytnäköistä säästämistä.

Täydentävässä budjetissa siirretään leikkauksia taskusta toiseen. Vaikka jotain lisäyksiä tehdään, niin kokonaislinja on kuitenkin selvästi leikkaava. Erityisesti korkeakoulutukseen kohdistuvat yli 50 miljoonan euron säästöt vaarantavat osaamistason ja tutkimuksen.

Meillä SDP:ssä vaihtoehto on selvä: me panostaisimme varhaiskasvatukseen alentamalla maksuja, vahvistaisimme kuntien peruspalveluita, juuri sitä peruskoulua, ja turvaisimme ammatillisen koulutuksen sekä korkeakoulujen rahoituksen. Koulutus ei ole menoerä vaan investointi kasvuun, työllisyyteen ja luottamukseen, jota me juuri niin kipeästi tarvitsemme. Ilman osaamista ei ole kestävää taloutta eikä reilua tulevaisuutta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lahdenperä.

10.38 Milla Lahdenperä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitos ministereille esityksestä ja hyvästä työstä, jota teette suomalaisen koulutuksen eteen. Vaikka julkinen talous on tiukilla, on hienoa, että edelleen jatketaan panostuksia niin koulutukseen, osaamiseen kuin tutkimukseen. Nämä ovat satsauksia niin yksilöiden hyvinvointiin kuin koko yhteiskunnan menestymiseen ja osaavan työvoiman saatavuuteen. Kokoomuksen tavoite on, että jokainen lapsi ja nuori saa tarvittavat perustiedot ja taidot sekä harrastuksen. Rahoitusta onkin budjetoitu nyt yli 900 miljoonaa euroa, ja perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen kehittämiseen osoitetaan 50 miljoonaa euroa lisää vuodelle 2026, jossa oppimisen tuki on keskiössä. Kysyisin: miten voimme tukea myös hyvin pärjääviä lapsia nousemaan seuraavalle tasolle siinä omalla koulupolullaan? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitos. — Edustaja Tanus.

10.39 Sari Tanus kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitokset ministereille hyvistä alustuksista. Kaksi vuotta esiopetuksen pilottia meillä oli jo käynnissä, ja siihen liittyi myös näiden oppilaiden seuranta kolmannella ja viidennellä luokalla. Kysyisin: ollaanko sitä toteuttamassa? Nuo oppilaat alkavat olla jo siinä iässä, että seuranta olisi käsillä.

Ikäluokat pienenevät, pätevistä opettajista on pulaa, mutta meillä ei oikein ole tietoa siitä, ketkä meidän lapsia opettavat. Se on hyvin tällä tavalla hajanaista se tieto tuolla kunnissa. Opettajarekisteri olisi yksi ratkaisu tähän asiaan, ja kysyisinkin, olisiko se tulossa.

Sitten näin joulun alla on pakko kysyä: On tärkeää, että yleissivistyksellisesti kouluissa opetetaan myös joulun ja juhlinnan perimmäinen alkuperä ja syy ja että se saa ja sen tulee näkyä myös joulujuhlissa, muuten nuo juhlat jäävät aika torsoiksi. Monissa kouluissa kuitenkin arkaillaan, ja kysyisinkin: onko kouluihin selkeytetty, että koko joulun skaala, myös joulun sanoma, saa näkyä ja sen tulee näkyä myös joulujuhlissa?

Pöytäkirja PTK 131/2025 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hiltunen.

10.40 **Pia Hiltunen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitos ministereille, että on pyritty huolehtimaan sivistyksestä ja koulutuksesta myös näin taloudellisesti haastavina aikoina. Kuitenkin valtionosuuksien laskut näkyvät suoraan kunnissa, koulutuksessa ja ennen kaikkea oppimisen tuen käytäntöönpanossa, ja siellä ollaan hyvin haastavissa tilanteissa.

Lisäksi tällä kaudella on kuitenkin tehty myös leikkauksia toiselle asteelle ja korkeakouluihin. Haluankin muistuttaa siitä, että tki-panostuksetkaan eivät tuota toivottua tulosta, jos perusosaaminen ei ole riittävää, ja siksi näen, että varhaiskasvatuksesta korkeakouluun täytyy huolehtia siitä osaamisesta ja tarpeellisista perustaidoista. Näin me voidaan myös huolehtia siitä, että työelämässä on ihmisillä, työntekijöillä, riittävät taidot ja työelämä on sujuvaa ja reilua.

Kiinnitän oikeastaan huomiota siihen, että myös nuorten tulevaisuususkon on romahtanut 20 prosenttia. Siihen varmasti vaikuttaa myös taloudellinen vakaus. On arvioitu, että opiskelijoilla on noin 40 000 euroa velkaa valmistuttuaan. Millä tavalla te puututte tähän nuorten tulevaisuususkon vahvistamiseen? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Castrén.

10.42 **Maaret Castrén kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus haluaa varmistaa, että jokainen lapsi ja nuori saa vahvan perustan oppimiselle ja mahdollisuuden vähintään yhteen harrastukseen. Neljän erilaisen oppijan yksinhuoltajaäitinä pidän erityisen hienona oppimisen tuen uudistusta. Tämän ja harrastamisen Suomen mallin pysyvä rahoitus on tästä konkreettinen esimerkki, samoin kännykkäkielto. Lisäksi lausuntokierrokselle on lähtenyt osaamistakuu ja yhtenäiset käytännöt, joilla varmistetaan, että jokainen nuori hallitsee jatko-opintoihin tarvittavat perustaidot.

Arvoisa puhemies! Varhaiskasvatukseen ja perusopetukseen kohdennetaan ensi vuonna yli 900 miljoonaa euroa, ja näistä 50 miljoonan euron lisäys vahvistaa oppimisen tukea ja nostaa yksityisten opetuksen järjestäjien kotikuntakorvauksen täyteen tasoon. Panostamme myös lukutaidon edistämiseen, ja toivonkin, että edustaja Sarkomaa toiveet toteutuvat. Ratkomme varhaiskasvatuksen henkilöstöpulaa täydennyskoulutuksella. On välttämätöntä, että koulutukseen ja perustaitoihin panostetaan myös silloin, kun julkista taloutta joudutaan sopeuttamaan. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Siponen.

10.43 **Markku Siponen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitokset ministereille esittelyistä ja yhteistyöstä vuoden varrella. — Aluksi tähän ammatillisen koulutuksen lähiopetukseen: Siitä tulee paljon palautetta opiskelijoilta ja huoltajilta, ja hallitusohjelmassa on tämä kirjaus, että hallitus turvaa lähiopetuksen määrän ammatilliseen. Onko tulossa nyt muutosta tähän nykyiseen tasoon, vai onko tämän nykyisen tason turvaaminen riittävää?

Sitten tähän liikunta-asiaan liittyen: Saatiin Move-tuloksia, ja ne ovat menossa hieman parempaan suuntaan, ja ollaan siitä koronakuopasta nousemassa. Se on hyvä asia, ja siitä kiitokset tietysti kaikille ammattilaisille kouluissa ja seuroissa, jotka tekevät liikunnan

Pöytäkirja PTK 131/2025 vp

parissa työtä. Mutta toki parannettavaa riittää. Meillä on edelleen tosi iso osa lapsista ja nuorista toimintakyvyn kannalta liian heikossa kunnossa, ja eroja on sukupuolten välillä ja asuinpaikan mukaan. Erittäin hienoa, että tähän harrastamisen Suomen malliin satsataan. Myöskin tämä kirjaus liikunnallisen elämäntavan lisäämisestä perusopetukseen on erittäin hyvä, mutta peräänkuulutan nyt sitä, että yhdessä huolehditaan, että se konkretisoituu koulussa toiminnaksi eikä jää vain niin sanotusti kuolleeksi kirjaukseksi.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Diarra.

10.44 Fatim Diarra vihr (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Uusimaa tarvitsee lisää korkeakoulupaikkoja. Uudellamaalla ja varsinkin Helsingin seudulla on vähiten korkeakoulupaikkoja suhteessa toiselta asteelta valmistuviin oppilaisiin. Tämä ei ole oikein. Uusimaa on Suomen talouden veturi, ja Helsingin seudulle muuttaa tämän kuukauden aikana 700 000. asukas. Täällä tarvitaan valtavasti niitä korkeakoulupaikkoja. Täällä on myös kolmannes koko maan työpaikoista, ja Uusimaa ei pysty toteuttamaan omaa tehtäväänsä Suomen talouden veturina, mikäli tänne ei tulla panostamaan merkittävästi lisää.

Sitten ehkä pakko sanoa vielä tähän, kun täällä kokoomuksen puolelta tuhistaan, kun salissa puhutaan rasismista, että varmasti se saattaa ärsyttää, että täällä puhutaan rasismista, mutta kyllä meitä ruskeita ja mustia suomalaisia ärsyttää vielä enemmän se rasismi, mitä täällä harjoitetaan. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Valtola.

10.45 Oskari Valtola kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Vaikeassa taloustilanteessa hallitus panostaa koulutukseen ja tutkimukseen merkittävästi. OKM:n pääluokan budjetti on noin yhdeksän miljardia euroa, ja kasvua edellisvuoteen tulee olemaan noin 500 miljoonaa, joka on lähes kuusi prosenttia, eli merkittävä satsaus vaikeassa tilanteessa.

Haluan kuitenkin nostaa esille myös taiteen ja kulttuurin osan, eli taiteen ja kulttuurin määrärahoihin ehdotetaan tulevalle vuodelle 557:ää miljoonaa euroa, joka on onneksi noin 19 miljoonaa euroa enemmän kuin edellisellä vuodella. Taide ja kulttuuri on tärkeä kasvuala, joka tuo hyvinvointia Suomeen myös tulevaisuudessa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Ollikainen.

10.46 Mikko Ollikainen r (vastauspuheenvuoro): Ärade fru talman! Under den här perioden satsar regeringen en hel del på baskunskaperna läsa, skriva och räkna, och vi lyfte fram läskunskap som en väldigt viktig del. Till det här hör också stödet för lärande, och vi har en full budgetering kring stödet för lärande under den här perioden — fina satsningar av regeringen här.

Koskien oppimisen tukea tässä on hyviä panostuksia siihen, ja ne ovat todella tarpeellisia. Kysyisin tässä vaiheessa ministeriltä, miten tämä ensimmäinen puoli vuotta on tässä lähtenyt käyntiin sen suhteen. Ja koskien tätä liikkumattomuutta tai liikunnallista

Pöytäkirja PTK 131/2025 vp

elämäntapaa, josta puhuttiin tässä aikaisemmin, tämä liikkumattomuushan on tikittävä pommi.

Mutta just tästä harrastamisen Suomen mallista: todella hieno asia, että siihen panostetaan. Mutta miten saadaan mukaan ne, joita on todella vaikeaa saada mukaan tähän toimintaan? Yleensä se menee niin, että ne, jotka ovat aktiivisia seuroissa, ovat aktiivisia myös harrastamisen Suomen mallissa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Huhtasaari.

10.47 Laura Huhtasaari ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Todella hienoa, että lisäämme panostuksia oppimisen tukeen. Lukeminen on avain kaikkeen, mutta meillä on myös paljon lukihäiriöisiä lapsia, jotka tarvitsevat yksilöllistä tukea. Jokainen lapsi on yksilö.

Yritykset kertovat, että on vaikea saada osaavaa työvoimaa. Yrityksistä tulee viestiä, että heille tulee töihin insinöörejä, jotka eivät osaa käyttää akkuporakonetta. Kyllä me tarvitsemme enemmän ihmisiä, jotka osaavat tehdä muutakin kuin ajatella. Jos saisin esittää toiveen, niin teknistä työtä lisättäisiin peruskouluun. Myös ammattikoulun tasoa ja arvostusta tulee nostaa. [Välihuutoja vasemmalta] Me tarvitsemme ehdottomasti porvareita, mutta me tarvitsemme enemmän myös sorvareita. Meidän yritykset toivovat sitä, että meidän ammatillinen koulu olisi houkutteleva jatkossa. Siksi esitän tällaisen toiveen, olisiko mahdollista tosiaan lisätä teknistä työtä kouluihin, koska tällä tavalla luodaan se siemen ja se oppiminen ja se halu myös hakeutua ammatilliseen koulutukseen myöhemmin. [Eveliina Heinäluoma: Voi, kun olisi vaikutusvaltaa!]

10.48 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Lukutaitoon satsaaminen on hyvin tärkeää. Meillä oli juuri tuossa kirjallisuuskummien tapaaminen, ja siellä todella nousivat esiin nämä lainauskorvaukset. Silloin kymmenen vuotta sitten ne taisteltiin pohjoismaiselle tasolle, mutta valitettavasti ne ovat jälleen siitä jääneet. Samoin tämä Celia-äänikirja-asia — toivon, että ministeri näitä vie eteenpäin.

Toiseksi haluaisin nostaa lastenkulttuurin. Nimittäin ihan hetki sitten meille sähköpostiin tuli Lastenkulttuuriliitolta terveisiä tulevaisuuteen, ja siellä mainittiin muun muassa Taidetestaajat, jonka rahoitus on vaarassa, mikäli valtio ei tule tähän apuihin. Minusta on hyvin tärkeää, että jokaisella lapsella olisi mahdollisuus kulkea kulttuurin kanssa käsi kädessä jo varhaisesta elämästään asti, ja siksi toivon kovasti, että myös tähän asiaan saadaan edistystä.

Kaikkiaan, puhemies, kulttuuriin satsaaminen kannattaa. Se tuo kasvua ja työtä, ja siksi haluan kyllä alleviivata, että taloudellisestikin vaikeina aikoina on viisasta pitää tavoitteena sitä kulttuuribudjetin prosenttia. Me olemme sosiaalidemokraatteina siihen sitoutuneet ja haluamme tätä edistää, koska tätä kautta syntyy kasvua, tätä kautta syntyy työtä ja varmasti myös uutta vaurautta yhteiskuntaan.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Honkonen.

10.50 Petri Honkonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suomessa syntyi viime vuonna 43 000 vauvaa, ja kevään yhteishaussa meillä oli täytettävänä 55 000 korkeakoulujen aloituspaikkaa. Tästä voimme päätellä, että lähivuosina meillä tulee

Pöytäkirja PTK 131/2025 vp

olemaan todella iso rakennemuutos edessä meidän koulutusjärjestelmässämme ja tietenkin jo alemmilla koulutusasteilla ennen korkeakouluja.

Meillä on mielestäni ihan oikea — hallitus ymmärtääkseni tämän myös jakaa — tavoite nostaa suomalaisten korkeakoulutusastetta. Esitänkin hallitukselle ja pohdittavaksi sen kysymyksen, tulisiko meidän uudistaa korkeakoulujen valintajärjestelmää. Nykyäänhän meillä nuorten ihmisten energia kuluu siihen, että osallistutaan vuosia korkeakouluvalintoihin. Tulisiko meidän edetä nyt, kun ikäluokat pienenevät, kohti eurooppalaista järjestelmää, jossa korkeakouluihin päästäisiin sisälle ilman valintakokeita tai ilman nykyisen kaltaista menettelyä ja tällä tavalla nostettaisiin meidän koulutusastetta?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Laiho.

10.51 Mia Laiho kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitokset ministereille ja hallitukselle siitä, että koulutuksen, sivistyksen, tutkimuksen ja tieteen supervoima ymmärretään, ja sitä edistetään. Hallitus satsaa perusopetukseen ja varhaiskasvatukseen, osaamisen tason nostamiseen, mikä on erinomainen asia, myös kännykkäkielto on täällä noussut jo useamman kerran esille. Varhaiskasvatuksen henkilöstöpulaan lisätään rahoitusta koulutuksen lisäämiseksi. Lukutaito-ohjelma, kansallinen lukutaitostrategia, kaikki ovat tärkeitä asioita meidän perusosaamisen parantamiseksi.

Kysyisin itse asiassa tästä S2-opetuksesta, johon on lisätty myös rahoitusta ja on haluttu nimenomaan sen vaikuttavuutta parantaa: millä tavalla tämä asia etenee, ja millä tavalla on ajateltu nyt sitä vaikuttavuutta seurattavan, ja minkälaista ohjausta kunnat ovat tähän saaneet?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Furuholm.

10.52 Timo Furuholm vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tosissaan meillä on ongelma, josta puhutaan paljon mutta tehdään kovin vähän, eli tämä liikkumattomuuden korjaaminen. Liikunnan rahoitus on alle kaksi prosenttia tämän hallinnon kokonaisbudjetista, joka on 8,9 miljardia, ja samalla siitä 8,9 miljardista liikunnan arvioitu yhteiskunnallinen hintalappu on puolet. Tämä ei tosissaan ole vain tämän hallituksen synty vaan myös edellisten. Toki tämä hallitus on leikannut pyöräilystä, on leikannut liikuntapaikkarahoitamisesta, mutta koska rahaa tuskin tulee enää lisää, ja sitä on hassattu vääriin menokohteisiin, niin kysyn nyt liikuntaministeriltä: Onko teillä jotain tavoitetta uudistaa tätä liikunnan kokonaisuutta, sen rahoitusta, avustuksia tai ylipäätään painotuksia, koska jos tämä näin jatkuu, niin emme me sitä muutosta saa aikaiseksi, mitä me tavoittelemme?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Mennään vielä muutama, ja sitten ministereille vastauspuheenvuorot noin kello 11 tienoilla. — Edustaja Perholehto.

10.53 Pinja Perholehto sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitos ministereille esittelyistä. — Haluaisin itse jatkaa myös tästä ammatillisen koulutuksen tilanteesta, jonka moni kollega täällä on esiin jo ansiokkaasti nostanut. Ensinnä ehkä kiinnitän huomiota siihen, että kyllähän viimeksi, kun hieman vastaavan kaltainen

Pöytäkirja PTK 131/2025 vp

oikeistohallitus oli Suomessa vallassa, toteutettiin historiallisen suuret koulutusleikkaukset samaan aikaan, kun toteutettiin ammatillisen koulutuksen reformi. Se osaltaan johti siihen, että kun samaan aikaan, kun olisi pitänyt kyetä vahvistamaan opiskelijoiden yksilöllistä tukea, rahoitus väheni, niin se päinvastoin siellä romuttui. Ja kyllä valitettavasti on niin, että ne leikkaukset, joita yhä edelleen ammatilliseen koulutukseen tällä hallituskaudella on päätetty toteuttaa ja jatkaa yhdistettynä esimerkiksi aikuiskoulutustuen leikkaamiseen, tulevat vaikeuttamaan sitä tavoitetta, että nuori — kuitenkin esimerkiksi joka toinen nuori edelleen Suomessa valitsee ammatillisen koulutuksen — voisi luottaa, että saa laadukasta lähiovetusta. Kysyisin: millä aikataululla voidaan odottaa, että tämä suunta siitä, että rahoitusta vain karsitaan, kääntyisi toiseksi?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kallio.

10.55 Vesa Kallio kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Maanantaina julkaistiin Eurostatin tutkimus siitä, kuinka moni Euroopan unionin jäsenmaiden 15—34-vuotias on keskeyttänyt virallisen koulutuksen tai harjoittelun. Hollanti oli siellä kärjessä, Tanska, Luxemburg, Viro siinä ja Suomi heti viidentenä. Keskeyttämisprosentti on meillä 22, kun se on Euroopan unionissa keskimäärin 14. Monissa maissa liikutaan alle kymmenessä. Kysymys: mitä toimenpiteitä olisi mahdollista tehdä, jotta näitä keskeyttämiä saataisiin alaspäin? Tämä on aika huolestuttava kehitys monella tapaa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Holopainen poissa. Jos saa pyytää, että aina, jos lähdette pois täältä, otatte sitten pois myöskin teidän varauksenne, niin että ei turhaan käytetä aikaa siihen. — Edustaja Väyrynen.

10.56 Ville Väyrynen kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Jatkan tätä liikuntateemaa, mitä tässä useampi edustaja on ansiokkaasti avannut. Kiitokset tietenkin tästä liikunnallisen aktiivisuuden lisäämisestä, kuten Liikkuva koulu mutta etenkin harrastamisen Suomen malli, minkä suuri ihailija olen ollut. Olen ilolla nähnyt sen, että Move-tulokset rupeavat paranemaan, ja itse asiassa varusmiehilläkin rupeavat tulokset hiljalleen paranemaan, ja siinä mielessä näyttää, että aallonpohja on ohitettu. Olisi mielenkiintoista tietää, onko tämä harrastamisen Suomen malli, joka jonkun aikaa on jo ollut olemassa, tässä jopa osatekijänä. Hyvä joka tapauksessa, että tulokset paranevat.

Mutta oikeastaan siihen, mihin edustaja Siponen viittasi, että mitä voitaisiin tehdä vielä enemmän, ja siihen, mihin ainakin Ollikainen viittasi, että tietyllä tavalla tämä vielä jakautuu, että osa on aktiivisempia ja osa ei. Eli pystytäänkö koululiikunnasta itsestään tekemään vielä jollakin lailla houkuttelevampaa? Kun me tiedetään vuosien varrelta, että jokaisella meillä on omat traumamme koululiikunnasta, niin voidaanko me jollakin lailla lisätä valinnaisuutta ikään kuin tavoitteellisen urheilun ja liikunnallisen elämäntavan välillä heti ala-asteella?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Sitten vielä edustaja Rasinkangas, ja sen jälkeen ministereille puheenvuorot.

10.57 Merja Rasinkangas ps (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies, arvoisat ministerit! Kiitos monista lakiuudistuksista, mitä kouluihin on saatu. Yksi

Pöytäkirja PTK 131/2025 vp

merkittävä näistä työrauhan kannalta on kännykkäkielto kouluissa. Peruskoulu on kaiken oppimisen perusta, ja siihen tuleekin panostaa, kuten hallitus on tällä kaudella vaikeassa taloudellisessa tilanteessa tehnytkin: perusopetukseen 200 miljoonaa euroa lisää hallituskauden aikana. Perustaidot on saatava kaikille, jotka peruskoulusta valmistuvat. Siksi tuleva lainsäädäntö oppimistakuusta tulee todella tarpeeseen ja antaa samalla paremmat valmiudet toisen asteen opintoihin.

Samaan aikaan olen hieman huolissani oppimisen tuen toteutuksesta kunnissa. Rahaa kunnille on tullut lisää, ja ainakin asuinkunnassani Oulussa virkamiessuunnitelmat tukea tarvitsevien osalta eivät tietyiltä osin vastaa täällä yhdessä tehtyä mietintöä. Tästä asiasta toki valtuustossa päätämme, mutta voisin kysyä opetusministeriltä, miten varmistetaan, että oppimisen tuen lisäresurssit kunnissa kohdistetaan juuri sinne oppimisen tukeen. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Nyt sitten ministerit. Enintään viisi minuuttia kaikille teille, eikä tarvitse käyttää kokonaista. — Adlercreutz.

10.58 Opetusministeri Anders Adlercreutz: Kiitoksia, ärade talman, arvoisa puhemies! Kiitos hyvistä kysymyksistä. — Ensinnäkin ehkä isosta kuvasta, opetuksen rahoituksesta: Pidän kyllä merkittävänä, että tilanteessa, jossa ollaan jouduttu tekemään sopeuttamispäätöksiä noin kymmenen miljardin edestä, peruskoulua vahvistetaan vuositasolla 200 miljoonalla, t&k-menoja lisätään joka vuosi merkittävästi, vahvistetaan perustaitojen oppimista, oppimisen tukea ja tuodaan työrauhaa kouluun. Siis tilanteessa, jossa meillä on tällaiset sopeutuspaineet, jossa puolustusmenot kasvavat, jossa sotekenttä vielä on isossa muutoksessa, niin voi kyllä minun mielestäni hyvin puhua siitä, että tämä on arvovalinta ja että opetus on erityisasemassa.

Seuraavaa kautta ajatellen kaikki täällä olevat ovat sitoutuneet EU:n vaatimuksiin, mikä tarkoittaa vielä kiristyvää taloutta. Jokaisella tulee olemaan kyllä haastetta ihan kerrassaan näidenkin panostusten turvaamisessa. [Inka Hopsu: Se on prioriteetti!] — Kyllä, Exceltaulukossa kun on kasvavia kuluja ja kokonaismenosopeutustarve, niin on kyllä saavutus, että ollaan voitu vahvistaa tiettyjä osia meidän koulutussektoristakin näin merkittävästi.

Edustaja Haatainen kysyi yhdenvertaisuudesta. Yhdenvertaisuusvelvoite ei ole hävinnyt mihinkään varhaiskasvatuksesta, ollaan poistettu byrokratiaa, ollaan katsottu, että paikkakohtaista suunnitelmaa ei tarvita, se tehdään kuntatasolla, mutta yhtä lailla se tietenkin sitoo paikallisesti. Se on aivan yhtä tärkeässä asemassa kuin aikaisemmin. Itse asiassa koko opetuspolulle ollaan myöskin siinä määrin vahvistettu tätä, että yhdenvertaisuuden kehittämissuunnitelmaa jalkautetaan. Siinä koulutetaan opettajia, tuodaan käytänteitä kouluun, arkeen. Ollaan nähty tämän tarve, ja siksiikin tätä vahvistetaan.

Kysyttiin myöskin viime viikon aikana velloneesta keskustelusta. Kun käyn koulussa, niin ilokseni huomaa, että oppilaat ovat hyvinkin huomaavaisia toisiaan kohtaan. Minulla on sellainen tunne, että yhdenvertaisuuden eetos siellä on sisäistetty varsin hyvin, ja siinä tilanteessa on tietenkin äärimmäisen valitettavaa, että kouluissa tai ruokapöytien ympärillä joudutaan selittämään lapsille, miksi sitten aikuiset käyttäytyvät tällä tavalla, miksi sitten eduskunnassa käyttäydytään tällä tavalla, ja se ei ole tälle talolle, meille, millään tavalla kunniaksi. Sellaista keskustelua ei todellakaan tänä päivänä pitäisi joutua käymään eikä Suomen puolesta asioita tietenkään myöskään selittämään ulkomaille. Rasistinen käytös

Pöytäkirja PTK 131/2025 vp

on aina äärimmäisen tuomittavaa. Sillä ei tulisi olla mitään sijaa missään. Ja vaikka ei itse sitä ymmärtäisi, niin se, että jokin teko loukkaa satoja miljoonia ihmisiä, kyllä kertoo siitä, mistä on kyse, ja silloin sekin viesti kuuluu ottaa vakavasti.

Oppimisen tuesta on kysytty, miten sitä on otettu vastaan. Muutos on aina haastava, mutta palaute on pääosin ollut positiivista. On ollut haasteita kirjaamisten suhteen. Eri kunnissa on vaadittu hieman erilaisia asioita. Ollaan pyritty Opetushallituksen suunnasta ohjaamaan käytänteitä niin, että asiat lähtisivät oikeille urille, ja minusta tuntuu siltä, että ollaan menossa hyvin tässä eteenpäin. On huomattava, että vaikka meillä periaatteessa on yleiskatteellista rahoitusta, niin tässähän on aika tiukkoja muuttujia, jotka käytännössä pakottavat niiden määrärahojen ohjaamista ihan sinne pulpetille asti.

Edustaja Koponen kysyi kännykkäkiellosta. Siitä on tullut äärimmäisen hyvää palautetta. Muutos on ollut merkittävä hyvinkin lyhyessä ajassa. Me tehtiin se valinta, että kiellettiin ne tunneilta ja annettiin kouluille vapaus päättää välituntien tilanteesta, ja itse ajattelen, että se on keino sitouttaa oppilaat, sitouttaa vanhemmat, sitouttaa opettajat, käytännössä pakottaa heitä käymään keskustelua ja päätyään siihen omaan ratkaisuunsa. Sillä tavalla minun mielestäni voidaan pitää sitä joustavana ja hyvänä ratkaisuna. Mutta yhtä kaikki seuraamme tilannetta ihan niin kuin eduskunta edellyttää. Katsotaan, lähtevätkö todellisuudet erottumaan toisistaan. Lainsäädäntö on sikäli täysin yhdenvertainen, mutta seuraamme tilannetta. Mutta ilokseni olen huomannut kyllä, että monet kunnat ovat lähteneet käytännössä täyskieltoihin.

Toinen aste on sitten hieman eri asia. Siinä on osin aikuisiakin oppilaina, eli se on asia, joka pitää tarkasti harkita erikseen.

Oppimistakuu, osaamistakuu: Sillä pyritään selkeyttämään hyväksytyn ja hylätyn rajaa. Se on käytännössä yksi keino tarttua näihin armovitisiin, kuten tässä salissa esitettiin. Tiedämme, että sama osaaminen voi tarkoittaa yhdessä koulussa seiskaa, toisessa ysiä. [Puhemies koputtaa] Se ei ole hyväksyttävä tilanne. Tiedetään, että kymppien määrä on kasvanut, vaikka osaaminen ei niinkään. [Puhemies koputtaa] Tällä pyritään tarjoamaan osaltaan selkeämmät välineet opettajille helpottaa heidän työtään ja luomaan yhdenvertaisemmat kriteerit osaamistasolle.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi ministeri Talvitie.

11.04 Tiede- ja kulttuuriministeri Mari-Leena Talvitie: Arvoisa puhemies! Ihan alkuun omaltakin osaltani totean, että tasa-arvo ja yhdenvertaisuus ovat suomalaisen yhteiskunnan kivijalka. Ne ovat myöskin vahvasti meidän perustuslaissa, ja se on kaikkien ymmärrettävä, ja ne on nähtävä kaikkialla. Sinänsä, kun ajatellaan tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta, rasismille ei pidä olla sijaa meidän yhteiskunnassa, on kyse sitten korkeakouluista tai tästä salista.

Kysyttiin todella paljon koulutustason ja osaamistason nostosta ja muutamia kysymyksiä muun muassa kirja-alan selvityksestä. Aloitan siitä, edustaja Sarkomaa ja muutamat muut. On tullut myöskin eduskunnalta toimenpidealoite, joka oli laajasti allekirjoitettu. Osana kulttuuripoliittista selontekoa on tosiaan linjattu, että tehdään kirjallisuusalan selvitys. Saavutettavuuskirjasto Celian äänikirjatoiminta perustuu EU:n lukemisestedirektiiviin ja sen pohjalta säädettyihin tekijänoikeuslain säännöksiin. Komissio on vastikään julkaissut kauan odotetun arvionsa direktiivin soveltamisesta.

Pöytäkirja PTK 131/2025 vp

Tarkoitus on, että sitä tullaan käsittelemään siinä kirja-alan selvityksessä, koska nyt, kun komission näkökulmassa ei otettu selvää linjausta siihen, että nämä korvaukset voisivat perustua siihen direktiiviin, niin myöskin sitä täytyy sitten katsoa, voidaanko tällaisia korvauksia tehdä pelkästään ministeriön päätöksellä vai tarvitseeko meillä olla lainsäädäntöä näitten korvausten pohjalla. Myöskin tätä on nyt sitten tarkoitus selvittää tässä kirja-alan selvityksessä.

Sitten useampi edustaja otti esiin koulutustason noston ja osaamisen kaikinensa, muun muassa Hopsu, Lohikoski, Eloranta, myöskin Honkonen siihen viittasi, ja sitten korkeakoulupaikoista oli edustaja Diarralla. Todellakin koko sali jakaa tämän koulutus- ja osaamistason noston, mutta tämä on suoraan sanottuna sellainen asia, josta itse olen ollut järkyttynyt, kun olen alkuvuonna käynyt sitä dataa läpi. Jos mietitään, niin viime kaudella lisättiin yli kymmenen- ja puolituhatta aloituspaikkaa. Ja mikä oli meidän vuoden 23 tilanne? Vuonna 23 kirjoittaneista lukiolaisista alle 35 prosenttia pääsi korkeakoulutukseen. Yli 20 000 vuonna 23 kirjoittanutta ylioppilasta ei päässyt sinä syksynä korkeakoulupaikkaan, ja tätä on parilta aikaisemmalta vuodelta vielä vahvemmin.

Eli meillä on kymmenientuhansien nuorten hakijasuma ja toisaalta tietyllä tavalla myöskin hakijapaine. Ja vuoden 23 syksyllä joka neljännellä korkeakoulupaikan aloittaneella oli jo tutkinto tai hänellä oli toinen korkeakoulupaikka. Eli se, että me lisäämme vain aloituspaikkoja, ei ratkaise tätä ongelmaa. Jos me teemme vain sen, niin se koulutus kasaantuu, ja vuoden 23 tilasto kertoo, että 39,1 prosenttia meidän nuorista on korkeasti koulutettu, eli me ollaan menty vähän taaksepäin. Ja jotta me nyt voidaan päästä, niin nyt kun me ollaan menty taaksepäin, niin meidän tilasto sanoo, että me ei voida saavuttaa vuonna 2030 sitä 50:tä prosenttia. Sen takia me tehdään nyt poikkeuksellisia toimia. Ensi vuoden alussa eduskuntaan tulee käsittelyyn yhden opiskelupaikan sääntö. Se sanoo sen, että ottaessaan aloituspaikan vastaan joutuu muista, edellisistä aktiivisista aloituspaikoista luopumaan.

Hakuja ja siirtoja edelleen tehdään. Niitä ovat myös korkeakoulut kehittäneet. Honkonen nosti nämä valintakokeet: Nyt ensimmäistä kertaa vuoden 25 keväällä oli näitä yhteisiä hakuja, ja korkeakoulut ovat tehneet niissä todella hyvää työtä. Eli ei ole laajoja kokonaisuuksia, joita pitäisi hallita valintakokeisiin, vaan on pienempiä kokonaisuuksia, joihin pitäisi hakea, ja yhdellä valintakokeella pystyy hakemaan ympäri Suomen ja alan osalta. Eli korkeakoulut ovat tehneet tosi hyvää työtä siirto- ja hakuvalinnoissa. Meillä ovat ensikertalaisuuspisteet ja monet muutkin edelleen voimassa, mutta ensi vuodelle maltillisesti kasvun aloille näitä aloituspaikkoja lisätään. Mutta niin kuin sanoin, sillä aloituspaikkojen lisäyksellä sitä ei ratkaista. Uudellemaalle on nyt tullut myöskin lääkiksen ja eläinlääkiksen ja ammattikorkeakoulun puolelle aloituspaikkoja, jotka ovat tulleet tänä vuonna, ja osa tulee ensi vuonna, eli jonkin verran myöskin se Uudenmaan tilanne paranee. — Jatkan tästä sitten seuraavassa puheenvuorossa. Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ministerit tosiaan saavat vielä sitten puheenvuoron tuossa loppupuolella. — Nyt ministeri Poutala. — Ja nyt on V-painikenappula jo kiinni, mutta kaikki ne, jotka ovat tähän mennessä varanneet, saavat puheenvuoron vielä.

Pöytäkirja PTK 131/2025 vp

11.10 Liikunta-, urheilu- ja nuorisoministeri Mika Poutala: Kiitos, arvoisa puhemies! Ihan alkuun kiitos edustaja Kososelle, ja tässä vaiheessa jo kannatan edustaja Koposen ehdotusta tästä kolmen minuutin puheenvuorosta.

Se, mikä jäi itselleni mieleen, oli että harrastamisen Suomen mallin hyvät käytännöt on levitettävä. Tämä on varmasti semmoinen asia, mitä nyt jo tehdään, mutta minä uskon, että tähän voi myös panostaa. Lähdenkin selvittämään, miten tämä käytännössä toimii.

Edustaja Nikkanen näistä liikuntapaikkarahoitusten leikkaamisista kysyi, että kuinka moneen kohteeseen se vaikuttaa. Tässä nyten ainakin tänä vuonna on avustettu 88:aa kohdetta, ja arvioin, että ensi vuonna 65:tä. Mutta koska ennen tämän hallituskauden alkua ensi vuoteen rahoitus on puolittunut, niin kyllähän todennäköisesti myöskin kohteet ovat puolittuneet. Kyllä se aika paljon menee niin. Toki kohteet ovat eri hintaisia, ja se voi vaikuttaa siihen, mutta valitettavasti iso määrä jää pois.

Sitten edustaja Bergqvistille: Tämä kokonaiskoulupäivä on minusta hyvä ajatus, ja olettekin pitänyt sitä esillä aikaisemminkin. Ehkä oman tonttini kautta nimenomaan nämä koulukyydit ja se, että ne olisivat aina sen harrastamisen Suomen mallin jälkeen, olisi todella tärkeä asia. Kun puhuin tästä viime viikolla tv:ssä, niin minulle tuli muutamia viestejä, että jossain päin Suomea jo tehdään näin, että ne on siirretty jo sinne. Tämä on ehkä yksi niistä hyvistä käytännöistä, mitä voisi myös siirtää joka ikiseen kuntaan.

Edustaja Hiltunen nosti erittäin tärkeän asian esille tästä tulevaisuuskosta. Tämä on omalla kohdallani, nuorison kohdalla semmoinen asia, mikä tulee tosi paljon esille, ja olen tosi huolestunut siitä. Tässähän tämmöinen asiantuntijaryhmä on tällä hetkellä tekemässä työtä tämän asian eteen, ja ensi vuoden alussa heiltä tulee toimenpide-ehdotuksia siitä, mitkä asiat voisivat tätä ratkaista. Yksi asia, mikä tässä varmasti näkyy, on se, että nuorten velkaantuminen on lisääntynyt nimenomaan tämän opintolainan takia. Ja yksi asia, mihin nyten tässä opintotukikokonaisuudistuksessa puututaan, on tämä alaikäisten velkaantuminen, jota pyritään rajoittamaan ja vähentämään.

Edustaja Siponen nosti tämän liikunnallisen elämäntavan tavoitteen, mikä nyt tulee sitten ensi syksynä ihan tavoitteeksi kouluihin, ja että mitä se konkreettisesti voisi tarkoittaa. Tämä on nimenomaan semmoinen asia, mitä tällä hetkellä pusketaan sinne päälle. Me pyritään nimenomaan täältä liikunnan puolelta varmistamaan, että siihen tulee oikeasti konkreettisia asioita ja että se ei ole vain kirjain jossain siellä kirjoituksessa. Ei oikeastaan tähän sen enempää sanomista, mutta tätä kovasti työestetään tällä hetkellä.

Edustaja Ollikainen kysyi hyvän kysymyksen, että miten tähän harrastamisen Suomen malliin saadaan myös ne mukaan, jotka eivät vielä liiku. Tässä on kyllä iloisia uutisia: Messätiö teki tämmöisen selvityksen, ja sen selvityksen perusteella vähän vajaalla 20 prosentilla kaikista harrastamisen Suomen malliin osallistuvista lapsista tämä on heidän ensimmäinen harrastuksensa, ja suurin syy on taloudellinen, eli että tämä on ilmainen harrastus. Mutta tämän perusteella tämä itse asiassa tosi hyvin kerää niitä lapsia, jotka eivät vielä harrasta mitään. Eli minä näkisin, että tässä on onnistuttu. Se ei tarkoita sitä, että tätä ei voi vielä parantaa, mutta minä näen, että tämä on onnistuminen.

Edustaja Furuholm nosti tärkeän asian esille. Ihan alussa ehkä korjaan sen verran, että liikunnan budjetti on kaksi promillea eikä kaksi prosenttia koko rahoituksesta, [Timo Furuholmin välihuuto] se oli tässä kyllä, eli kaksi promillea on ainoastaan valtion budjetista kyllä. — Okei, käsitin väärin, pahoittelut. — Mutta onko tavoitteena uudistaa liikunnan rahoitusta tai painotusta, ja sitten nostitte esille, että nyt on leikattu paljon, muun muassa liikuntapaikoista miinus 15 miljoonaa euroa. Sanoisin sen verran, että minä näen,

Pöytäkirja PTK 131/2025 vp

että me olemme edelleen liikuntabudjetissa itse asiassa plussalla. 15 miljoonaa euroa on nyt tämän koko hallituskauden aikana liikuntapaikkarakentamisesta leikattu, samaan aikaan harrastamisen Suomen malliin plus viisi miljoonaa euroa ja Suomi liikkeelle - rahoitusta koko hallituskaudella plus 80 miljoonaa euroa, mitkä nimenomaan pyrkivät koko kansan liikkumista parantamaan. Eli minä näen, että me ollaan edelleen plussalla, mutta ei se silti hyvä asia ole, että liikuntapaikkarakentamisesta on jouduttu leikkaamaan näin paljon. En uskalla sanoa, että tulee mitään tosi konkreettisia uudistuksia liikunnan rahoitukseen, sillä se on tietenkin aika säädeltyä myös, mutta kyllä sinne panostetaan.

Sitten edustaja Väyrynen nosti erittäin hienon, positiivisen asian näistä Move- ja varusmiesten tulosten paranemisesta, mikä on hienoa. Voisiko tämä HSM:n eli harrastamisen Suomen mallin toiminta jopa olla siihen vaikuttanut — varmasti on. Tämähän on käynnistynyt jo siellä viime hallituskauden aikana, ja kolme viime vuotta ovat sekä Move- että varusmiestulokset jo pikkuhiljaa menneet parempaan suuntaan, eli näillä voi olla tietenkin vaikutusta siihen.

Sitten puhuttiin vielä tästä liikuntatunnista. Asia kuuluu ennen kaikkea ministeri Adlercreutzille, mutta minä näen hyvänä, että sitä voisi ehkä miettiä, voisiko erottaa näitä tavoitteellisia liikkujia sitten muista, ettei siihen tulisi semmoista liian isoa tasoeroa ja sitten se motivaatio pysyisi hyvin yllä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Sitten mennään jälleen debattiin. Siellä ensimmäisenä edustaja Rantanen, Piritta.

11.16 Piritta Rantanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Sivistystähän tehdään käytännössä kunnissa, niin varhaiskasvatusta, peruskoulua kuin toista astetta. Moni kunta onkin nyt taloudellisesti erittäin haastavassa tilanteessa, ja ne säästöt sitten kohdistuvat kyllä hyvin usein nimenomaan sinne koulutukseen.

Tämän hallituksen piti saada aikaiseksi uusi kuntien valtionosuusjärjestelmä, ja jos olen nyt ollenkaan oikein ymmärtänyt, niin erityisesti RKP ja kokoomus olivat tässä vastahankaan. Nyt kysyisinkin opetusministeriltä: Oletteko ymmärtänyt, minkälaisia seurauksia tällä valtionosuusuudistuksen siirtämisellä seuraavalle hallituskaudelle oikein käytännössä siellä kunnissa on?

Saimme tänäänkin lukea siitä, että koulu ei enää tasoita kaikkien oppipolkua ja ei ole enää niin, että paikkakunta ei vaikuttaisi, vaan kyllä nimenomaan olemme saaneet tuloksia siitä, että paikkakuntakin vaikuttaa oppimistuloksiin. Haluaisinkin kysyä ministereiltä, kuinka aiotte varmistaa sen, että jokainen lapsi paikkakunnasta riippumatta saa laadukasta koulutusta tässä maassa?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Painotan tässä nyt heitä, jotka eivät ole vielä saaneet puheenvuoroa. — Edustaja Partanen.

11.17 Karoliina Partanen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Talvitie sanoi osuvasti, että sivistys on Suomen supervoima. Sivistys tarkoittaa muun muassa sitä, että ihminen osaa olla empaattinen ja ymmärtää maailmaa. Välillä tuntuu siltä, että meilläkin olisi tässä talossa hieman tarvetta sivistyksen kasvattamiselle. Lohduttavaa on kuitenkin se, että lapsissa on tulevaisuus, ja tulevaisuudessa voi olla paremmin. Siksi

Pöytäkirja PTK 131/2025 vp

haluan kiittää hallitusta siitä, että perusopetukseen ja varhaiskasvatukseen ja sen kehittämiseen osoitetaan 50 miljoonan euron rahoitus ensi vuonna.

Tahdon kiittää myös ministereitä siitä, että olemme saaneet aikaiseksi kännykkäkiellon. Lupasin välittää poikani terveiset siitä, että hän iloitsee, että nykyään välitunnilla riittää kavereita pelaamaan sählyä.

Haluaisin kuitenkin vielä kysyä, onko ajatuksena viedä Suomea esimerkiksi muiden maiden malliin ja kieltää myös some alle 16-vuotiailta, koska esimerkiksi Australiassa jo lyhyetkin kokeilut ovat osoittaneet sen, että lapset ovat ruvenneet liikkumaan enemmän. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Ovaska.

11.18 Jouni Ovaska kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ihailen kyllä kollegaani Hanna Kososta, kun hän jaksaa aina olla positiivinen. Edustaja Kosonen edustaa keskustaa ja tuo asioita sillä tavalla hyvällä tavalla, lämpimästi esiin, mutta valitettavasti itse en jaksa, kun tätä ammatillista koulutusta seuraa, sitä, miten karmea tilanne siellä on.

Perussuomalaiset hyvin puhuvat kädentaidoista ja ammatillisesta koulutuksesta ja siitä, miksi se ei nouse esiin, mutta sama kysymys tulee meillä oppositiossa: miksi se ei nouse esiin? Jos teillä hallituskumppanikin noin vahvasti sen puolesta puhuu, niin miksi mitään ei tehdä? Ne viestit tuolta koulumaailmasta ja oppilaitoksista ovat todella karmeita. Ei saada osaavaa työvoimaa enää yrityksiin, ja lähiopetusta on karsittu niin voimakkaasti. Eli toivoisin vielä, jos kommentoisitte, ministeri, tätä ammatillisen koulutuksen tulevaisuutta.

Toinen on sitten tämä valitettava rasismikohu, mikä vain näyttää jatkuvan. Meillähän on sama ongelma, että kouluissa ei enää opettajilla ole auktoriteettia, ja myös sen perussuomalaiset ovat nostaneet esiin, että kuri pitäisi palauttaa takaisin kouluun. Ei ole auktoriteettia enää pääministerilläkään hallituksessa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Virta.

11.19 Sofia Virta vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos ministereille erittäin ryhdikkäistä puheenvuoroista rasismia vastaan sekä sen peräänkuuluttamisesta, että aikuiset edes yrittäisivät käyttäytyä. Ihan vilpittömästi toivon, että te yhdessä saatte nimenomaan kuriin sen yhden hallituspuolueen, joka aiheuttaa tällä hetkellä tälle rakkaalle ja yhteiselle isänmaalle merkittävää haittaa.

Nyt kun puhumme tänään koulutuksesta, niin emme voi käydä tätä keskustelua puhumatta varhaiskasvatuksesta. Me tiedämme, että Suomi ei pyörisi päivääkään, jos päiväkodit tai perhepäivähoitoyksiköt laittaisivat lapun luukulle. Silti valitettavasti varhaiskasvatus tuntuu usein jäävän jalkoihin siitäkin huolimatta, että siellä ammattilaiset tekevät korvaamatonta työtä. He kasvattavat, opettavat, pitävät huolta lapsista, tämän maan tulevaisuudesta. He tekevät sen palkalla, joka ei usein vastaa sen työn vaativuutta. He tekevät sitä olosuhteissa, joissa ryhmäkoot eivät aina todellakaan toteudu, ja he tekevät sitä tilanteessa, jossa perheiden ongelmat syvenevät ja perheiden haastava arki näkyy myös näissä päivissä varhaiskasvatuksessa. Siksi onkin surullista, että nämä alat lukittiin palkkakuoppaan, on surullista, että kuntien valtionosuuksia leikataan, ja on surullista, että lapsikyhyä syvennettiin. Nämä ovat tosiasioita, mutta luotan siihen, että ministeri jakaa

Pöytäkirja PTK 131/2025 vp

näkemykseni varhaiskasvatuksen arvostuksesta. Kysyisinkin: mikä olisi se toivoa välittävä viesti [Puhemies koputtaa] nyt tämän alan ammattilaisille ja vanhemmille, joita nämä asiat joka päivä huolestuttavat?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Simula.

11.21 **Jenna Simula ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Lukukausimaksut kolmansista maista tuleville opiskelijoille ulotetaan myös toisen asteen opiskelijoihin. Se on oikeus ja kohtuus. Pieni Suomi ei voi olla koko maailman maksuton opinahjo, kuten se ei voi olla koko maailman sosiaalitoimistokaan. Hyvä ja tärkeä päätös, minkä vastustusta niin keskeltä kuin vasemmalta näinä taloudellisina aikoina ihmettelen suuresti. Viime hallituskaudella tehdyt lakimuutokset helpottivat huomattavasti opiskeluperäistä maahanmuuttoa, ja sen myötä tänne on tullut aiempaakin enemmän opiskelijoita perheineen, joilla ei ole todellista mahdollisuutta elättää itseään, saati perheitään. Heidän määränsä on siten kasvanut niin ruokajonoissa kuin sosiaaliturvan saajina. Opiskelijoita on myös houkuteltu Suomeen väärin lupauksin, jopa maksua vastaan. Kysyisin ministeriltä: onhan näiden ongelmien kitkemiseksi nyt ratkaisut prosessissa?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Malm.

11.22 **Niina Malm sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyllä minäkin haluan puuttua tähän ammatillisen koulutuksen tulevaisuuteen ja siihen, kuinka meillä tulevaisuudessa sitä ammatillista koulutusta on mahdollista saada ympäri Suomen. Valitettavasti jo 2000-luvun alusta on lähtenyt liikkeelle sellainen linko, jossa ammatillista koulutusta on ajettu alas. Muun muassa teollisuudessa on useita aloja, joita on manattu niin sanotusti auringonlaskun aloiksi. Kun kuitenkin tulevaisuudesta tiedetään, että juuri teollisuudesta ne uudet investoinnit lähtevät, ja vaikka tulisi automatisaatiota, vaikka tulisi tekoälyä, niin tarvitaan joka tapauksessa ihmisiä, jotka pystyvät tekemään käsillä. Näiden nuorten, varsinkin nuorten, hätä on tällä hetkellä suuri. Ammatillisesta koulutuksesta on leikattu, lähiopetusta ei ole saatavilla, ja myös alueelliset erot ovat valtavan suuria. Onhan se aivan selvää, että ei sitä sorvaamista voi Teamsissa opetella tai ei hiusten leikkaamista voi etänä opiskella. Siksi kysynkin ministeriltä: kuinka te aiotte panostaa ammatilliseen koulutukseen sen sijaan, että jatkuvasti leikkaatte siitä?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Aalto-Setälä.

11.23 **Pauli Aalto-Setälä kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitos ministereille ja kiitos valiokunnalle ja ennen kaikkea kiitos kaikille opettajille ympäri Suomea, jotka tätä sivistystä ja kasvatusta ja koulutustehtävää hoitavat. [Jouni Ovaska: Kiitos, kiitos!] — Ole hyvä vaan. — Onhan se kuitenkin hyvä muistaa, että me ollaan tässä salissa aika yksimielisiä siitä, että jos joku on tärkeä, niin nimenomaan koulutus Suomen tulevaisuuden kannalta, ja on myöskin niin, että sivistys on rokote typeryyttä vastaan.

Nostaisin kolme asiaa esille. Täällä on ollut monta hyvää näkökulmaa. Minusta tämä keskustelu harrastusten Suomen mallista on ihan erinomainen ja hyvä, että sitä jatketaan. Korkeakoulutukseen ja tutkimukseen yli neljä miljardia on todella merkittävä investointi

Pöytäkirja PTK 131/2025 vp

tilanteessa, missä te olette olleet jatkuvan säästöpaineen kohteena. Kannustan olemaan rohkeita ja puolustamaan koulutusta seuraavissakin riihissä ja tilanteissa.

Nostaisin kuitenkin esille taiteen ja kulttuurin, koska meidän puhutaan tänään valtion menoista. Taiteeseen ja kulttuuriin on semmoinen 557 miljoonan panostus valtiolta, mutta siihenhän on kokonaisuutena, koko luovaan alaan yli 16,7 miljardia. On hyvä muistaa, että aika moni näistä asioista on myöskin ihan konkreettista kasvua Suomelle. Kysyisinkin oikeastaan kaikilta ministereiltä: kun tämäkin toimiala on erittäin voimakkaan transformaation ja paineen alla, niin miten koulutus pystyy vastaamaan tähän muutokseen?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Räsänen, Päivi.

11.24 Päivi Räsänen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Koulukentältä niin vanhemmilta kuin opettajilta tulee viestejä siitä, että joulujuhlissa yhä harvemmin edes mainitaan nimi Jeesus, vaikka hän on jouluperinteiden keskeinen henkilö. Koulujen joulujuhlat ja muut päätöstilaisuudet eivät ole uskonnollisia tilaisuuksia, mutta niihin voi sisältyä uskontoon viittaavia elementtejä, esimerkiksi joulukuvaelma tai Enkeli taivaan-virsi. Näistähän muun muassa perustuslakivaliokunta on jo aiemmin linjannut, että ne eivät ole uskonnon harjoittamista vaan perinteisiin tutustumista, kuten vaikkapa tonttuleikitkin. Ajattelen, että myös muihin uskontoihin kuuluvilla ja uskonottomilla lapsilla on oikeus tutustua kulttuuriin juuriimme, joita ei voi ymmärtää tuntematta kertomusta Jeesuksesta.

Kysynkin: voisitteko rohkaista niin Opetushallitusta kuin kouluja pitämään esillä myös kristilliseen perinteeseen ja kuuluvia aarteita? Ja muistutan, että valtioneuvoston asetuksessakin säädetään, että perusopetuksen tulee edistää kristillisten perinteiden tuntemista ja ymmärtämistä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hamari. [Lotta Hamari: Arvoisa rouva puhemies, mikrofoni ei toimi.] — Joo, vaihdetaan paikkaa, jos... [Lotta Hamari: Aha, nyt toimii ilmeisesti. Kiitos.] — No niin, hyvä, kiitos.

11.26 Lotta Hamari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Olen saanut seurata tässä lähivuosina viiden pikkukoululaisen varhaiskasvatus- ja koulutietä kolmessa eri kunnassa: Helsingissä, Lempäälässä ja Hämeenkyrössä. Yksi sai eskarikirjan, ja toinen opiskelee jo esikoulussa diginä. Hämeenkyrössä aapista ei enää saa omaksi ekaluokalla vaan kirjoja kierrätetään, mikä sinänsä on ihan hyvä asia, mutta tuota ensimmäistä aapista on pidetty jollakin tavalla symbolisestikin tärkeänä asiana. Omia tehtäväkirjojakaan ei enää kaikkialle oppilaille jaeta, ja reput täyttyvät monisteista.

Ymmärrän, että ministeri ei voi vaikuttaa suoraan siihen, miten kunnat tai koulut päättävät koulukirjoihin panostaa, mutta se, mihin hallitus voi vaikuttaa, ovat kuntien valtionosuudet ja koulutuksen rahoitus. Kunnilta ja kaikilta koulutusasteilta on hallituskauden aikana leikattu. Kysynkin nyt opetusministeriltä: pidätkö hyväksyttävänä sitä, että leikkausten seurauksena yhä useampi lapsi aloittaa koulutiensä ilman omia oppikirjoja ja tehtäväkirjoja, ja mitä konkreettisia toimia hallitus aikoo tehdä varmistaakseen, että jokaisella peruskoululaisella on jatkossakin riittävät ja laadukkaat oppimateriaalit?

Pöytäkirja PTK 131/2025 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Niemi.

11.27 **Veijo Niemi ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies, arvoisat ministerit! Ennen eduskuntaa toimin tuolla Tampereella vuosikymmenet alue- ja koulupoliisina. Kaikilla kouluilla, ala-asteet, yläasteet, lukiot, ammattikoulut, vanhempainillat, näitä oppitunteja oli varmaan satoja, jos ei tuhansia. Pidän erittäin hyvänä sitä, että nyt poliisin toimintamäärärahoihin on osoitettu vuosittainen määräraha koulupoliisitoiminnan jatkamiseen.

Mutta nyt varsinainen kysymys arvoisalle opetusministerille: Olemme täällä tarkastusvaliokunnassa käsitelleet tätä perusopetusta, perusopetuksen tasoa, ja siellä valitettavasti näissä Pisa-tuloksissa näkyy se, kuinka paljon on laskenut oppimisen, laskennan, lukemisen taso suomalaisissa kouluissa. Mitä teidän mielestänne täytyisi tälle asialle tehdä, että saataisiin se takaisin sinne, missä se oli takavuosina? Onko yksi vaihtoehto, kun eri luokilla on niin eritasoisia oppilaita, nämä tehostetun opetuksen ryhmät?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Eskelinen.

11.28 **Seppo Eskelinen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen koulutuspolitiikkaa joiltain osin kuvaa hyvin sanonta: toisella kädellä resursoidaan, toisella kädellä otetaan niitä pois. Hyvä esimerkki on korkeakoulutus. Hienoa, että sinne on aloituspaikkoja lisätty, mutta samaan aikaan muutamalla miljoonalla nyt budjetissa sitten perusrahoitusta leikataan.

Ammatillisesta koulutuksesta, sen opetuksen tasosta, on hyviä puheenvuoroja käytetty. Nyt on hienoa, että on 40 koulutuksen järjestäjää saanut tämän toiminnanohjauskokeilun, mutta tärkeää on sen seuranta ja sen resursointi. Se antaa aika paljon työkaluja ja mahdollisuuksia alueilla vastata työvoimatarpeisiin, mutta olennaista on nyt se, että toteutusta seurataan.

No, hallitukselle kiitos erityisesti viime hallituskaudella lanseeratun harrastamisen Suomen mallin pysyvistä viiden miljoonan lisärahoituksesta. Meillä Joensuussa on esimerkiksi kaikilla kouluilla tämä malli käytössä, ja se on mahdollistanut niitten nuorten, jotka eivät seuratoiminnassa ole mukana, osallistumisen ja erityisesti vähävaraisten perheiden lasten liikunnan harrastamisen. Sitä työtä pitää jatkaa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Kaunistola.

11.29 **Mari Kaunistola kok** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Budjetissa on tärkeitä panostuksia koulutukseen, osaamiseen ja tutkimukseen myös ensi vuoden osalle. Nostaisin erityisesti tässä puheenvuorossa yhden panostuksen näiden toimien joukosta, nimittäin opintosetelin. 30 opintopisteen maksuton opintoseteli avoimeen yliopistoon tai korkeakouluun niille, jotka jäävät ilman opiskelupaikkaa toisen asteen jälkeen, on hieno panostus. Opintoseteli tulee olemaan monelle nuorelle merkittävä apu omien unelmien tavoitteluun ja siksi erittäin tärkeä panostus myös tulevaisuuteemme.

Samalla tehdään myös panostuksia yleisesti t&k-toimintaan suuntaamalla rahoitusta esimerkiksi korkeakoulujen tutkimus- ja kehitystoimintaan sekä EU:n rahoittamien t&k-

Pöytäkirja PTK 131/2025 vp

hankkeiden kansalliseen vastinrahoitukseen. Nekin ovat erittäin tärkeitä panostuksia tässä ajassa. Korkea osaaminen on valttikorttimme kansainvälisillä markkinoilla.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kaarisalo.

11.31 Riitta Kaarisalo sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä vaiheessa vuotta oikeastaan itse haluan nyt toivottaa ministereille joulurauhaa. Olette tehneet työtä hyvin haastavissa olosuhteissa.

Kysymykseni koskee tätä aamu- ja iltapäivätoiminnan valtionosuuden leikkausta, noin seitsemän miljoonaa on nyt esitys ensi vuodelle. Tämähän on tarkoitus kompensoida sillä, että ne kunnat sitten näitä toimintamaksuja vastaavasti korottavat, siinä noin 23 prosentista puhutaan. Kyllä tähän liittyy oikeastaan se huoli, että kyllähän nämä lapset nyt aika pieniä vielä ovat etenkin alakoulussa ja isolla osalla perheistä ei ole sitä tukiverkostoa, isovanhempia, auttamassa. Iso huoli liittyy nyt nimenomaan siihen, että entistä isompi osa perheistä joutuu nyt sitten lopettamaan lastensa osallistumisen tähän aamu- ja iltapäivätoimintaan tai molempiin. Tämä on kyllä todella epäreilu tilanne niissä perheissä ja niille lapsille, joiden vanhemmilla varat eivät riitä. [Puhemies koputtaa] Olisin kysynyt ministeriltä: kun tätä päätöstä on tehty, niin onko teillä ollut käytössä edes alustavia arvioita, kuinka montaa lasta tämä koskettaa?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kari.

11.32 Mika Kari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ensi vuonna tulee kuluneeksi 100 vuotta siitä, kun Lahden kaupunki sai ensimmäistä kertaa järjestettäväkseen kansainväliset pohjoismaisten lajien maailmanmestaruuskilpailut. Sen jälkeen Lahdessa näitä kisoja on järjestettykin niin, että vuonna 29 järjestetään jo kahdeksannet MM-kisat Lahdessa, Lahden kuuluisalla urheilustadionilla. Kysyisin ministeri Poutalalta, kun tässä edustaja Nikkanen viittasi liikuntarakentamisen määrärahoihin ja rahoituksen laskuun: miten ministerinä näette, kuinka tulisi tukea vaikkapa kotikaupunkini Lahden kaltaista kaupunkia tällaisessa kansainvälisessä kilpailurakentamisessa, maakuvan rakentamisessa ja siinä urheilujuhlan rakentamisessa, erityisesti tämän tyyppisiä suuria tapahtumia? Meillä on tärkeitä liikuntarakentamista koko maassa, mutta haluan nyt tähän huippu-urheilun isojen näyttämöiden rakentamiseen ja siihen liittyvään valtiontukeen kysymyksen asettaa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lehtinen.

11.33 Rami Lehtinen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Myös itse olen huolissani oppimistulosten laskusta. Se on useiden vuosien jatkumo, ja nyt se lopulta pitäisi saada poikki. Taitaa olla niin, että vauhti on monelle oppilaalle nykyisellään liian kovaa ja perusasiat jäävät oppimatta: ei osata enää lukea, ei osata kirjoittaa, ei osata laskea. Sama asia on toisella asteella: on menty kirjaoppimiseen, ja lähiopetus on unohtunut, eikä löydy enää osaavaa työvoimaa toisen asteen kautta. En usko, että tuo lisääminen on ikään kuin ratkaisu tähän ongelmaan, vaan pitäisi pyrkiä lisäämään oppilaiden omaa motivaatiota ja jättäytyä ikään kuin ulos tällaisesta pakko-opetuksesta, siitä, että jokaisen

Pöytäkirja PTK 131/2025 vp

pitäisi oppia. Myös koulurauha on sellainen asia, että pitäisi opettajille antaa enemmän mahdollisuuksia ylläpitää kuria ja järjestystä, jotta oppimisrauha voisi säilyä.

Mutta sitten olen myöskin hyvin huolissani suomalaisen kulttuuriperinteen katoamisesta kouluissa. Meillähän on tilanne, että Enkeli taivaan -virsi on jo kielletty ja osassa kouluista on luovuttu myöskin joulujuhla-nimestä ja käytetään nimitystä puurojuhla. Kysynkin: oletteko sitä mieltä, [Puhemies koputtaa] että koulujen joulujuhla on osa suomalaista kulttuuria, vai pitäisikö siitä mielestänne yhdenvertaisuuden vuoksi luopua?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen.

11.34 Juha Hänninen kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Liikunta on lääke hyvin moneen vaivaan — me tiedetään se, mutta me tiedetään myös se, että Suomen kansa on heikommassa kunnossa kuin todella pitkään, pitkään aikaan. Me myös tiedetään ne lääkkeet siihen. Eli tärkeää on näyttää erinomaista esimerkkiä ja mallia terveistä elämäntavoista ja liikunnasta. Mutta todellakin tämä uhka ja riski, mikä tulee tämän liikkumattomuuden kautta, liittyy hyvin olennaisesti meidän yhteiskuntaan, terveyteen, hyvinvointiin ja jopa maanpuolustukseen. Kysynkin ministeri Poutalalta: mitkä ovat ne keinot, muukin kuin meidän oma esimerkki, millä voidaan vaikuttaa näihin arvoihin ja asenteisiin? Haluan todeta lopuksi, että hyvin hoidettu sivistys ja kulttuuri on parasta syrjäytymisen ehkäisyä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Sitten lähdetään toiselle kierrokselle joksikin aikaa vielä. Edustaja Haatainen, valiokunnan puheenjohtaja.

11.35 Tuula Haatainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On totta, että tämä aika ei varmasti ministereille ole helppoa, ja uskon, että hyvää tahtoa olisi.

Kiitosta täytyy antaa tästä oppimistuen uudistuksesta, liikuntaan kohdennetuista resursseista sekä kulttuuripoliittisesta selonteosta. Nämä antavat hyvää pohjaa. Ongelmana kuitenkin on, että nämä säästöt tulevat pienistä puroista ja eri sektoreille, ja toivonkin voimia vielä joulun jälkeen toimintaan siinä, että pystytään näitä leikkauspuroja tilkkimään ja myös tilanteita korjaamaan.

Mutta itse asiassa nostaisin esiin tässä nämä kaksi isoa asiaa, jotka liittyvät koulutuspuoleen, eli nyt on käynnistetty perusopetuksessa tämä tulevaisuustyö ja sitten korkeakoulujen kehittämistyö, ja nyt nämä parlamentaariset työryhmät ovat tässä ihan tuota pikaa saamassa nämä tuloksensa valmiiksi. Meillähän on valtavat haasteet ikäluokkien pienenemisen ja koulutustason nostamisen tavoitteiden vuoksi, [Puhemies koputtaa] niin kysyisin: voisitteko avata hieman ajatuksia, miten näitä sektoreita tulisi kehittää?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Varapuheenjohtaja, edustaja Koponen valiokunnasta.

11.37 Ari Koponen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ehkä opposition kritiikkiin täytyy vastata, että kaikkea ei voida korjata pelkästään rahalla, vaan kyse on myös toimintatavoista ja asenteesta.

Pöytäkirja PTK 131/2025 vp

Sitten tästä liikkumattomuudesta puhuttiin paljon, ja itse ainakin olen todella iloinen siitä, että suunta on nyt muuttunut useamman vuoden parempaan suuntaan. Taso, mistä ponnistetaan, on vielä matala, mutta suunta on oikea, ja on varmaa, että ensi vuonna, kun Pisa-tulokset tulevat, myös ne ovat lähteneet nousuun.

Sitten opetusministeriltä kysyisin vielä tuosta oppimisen tuesta: Se oli varmasti yksi isoimmista tämän kauden koulutuspoliittisista uudistuksista, ja kaikkialla sitä uudistusta ei ole kyetty toteuttamaan siten, kuten laissa sen määrittelimme. Miten varmistetaan se, että oppimisen tuen uudistus toteutetaan kunnissa, kuten on tarkoitettu?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kosonen.

11.38 Hanna Kosonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitos ministeri Adlercreutzille ja Talvitielle erittäin selkeistä rasismien vastaisista puheenvuoroista. Niitä tässä salissa kyllä valitettavasti tarvitaan.

Jatkan näitä kiitospuheenvuoroja näistä hallituksen toimista:

On tosi hyvä, että tämä tasa-arvoavustus jatkuu päiväkodeissa ja kouluissa. Tiedämme nämä koulujen väliset erot oppimisessa ja myös Pisa-tuloksissa, itäisen Suomen ja eteläisen Suomen erot, ja sitten myös kaupunkien sisällä on suuria eroja. Tämä tasa-arvoavustus on tosi olennainen asia sitten, että saadaan näitä eroja tasoitettua.

Sitten sitä ei kauhean usein huomioida, mutta on myös olennaista, että indeksit säilyvät lukioissa, ammatillisessa koulutuksessa ja myös korkeakouluissa. Näin ei aina ole ollut.

Kulttuuripoliittinen selonteko: on hyvä asia, että se tehdään, ja siinä voidaan sitten luoda pitkälle tähtäimeen noita toimenpiteitä, ja niitä kovasti odotamme.

Liikunnan osalta vielä se huomio, että olitte tehneet hallitusohjelmakirjauksen hyvin, koska se on ilmeisesti hyvin sitonut näitä sektorirajat ylittäviä toimenpiteitä, [Puhemies koputtaa] vaikka on ollut aina tavoitteena saada tämä liikunnan toiminta käyntiin yli sektorirajojen, mutta nyt on ilmeisesti onnistuttu vähän paremmin. [Puhemies koputtaa — Jenna Simula: Annetaan se kolme minuuttia!] — Voin vielä jatkaa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin. — Edustaja Sarkomaa.

11.39 Sari Sarkomaa kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Peruskoulun kuntoon laittaminen ja lasten perustaitojen vahvistaminen ovat Suomen tärkeimpiä tavoitteita, ja tämän eteen nyt tehdään työtä. Liikunnallinen elämäntapa on myöskin perustaito. Nyt se on peruskoulun tehtävä. Tämä on erittäin tärkeä asia.

Kännykkäkielto lisäsi liikkumista ja lukemista, se on tärkeä toimi. Toivoisin, että kännykkäkieltoa mietittäisiin myöskin aamu- ja iltapäivätoimintaan. Toivon, että ministerit tähän vastaavat.

Sosiaalinen media on lapsille todella iso uhka, lasten kasvulle ja kehitykselle ja mielenterveydelle vaarallista sisältöä, ja sitä katsoo iso osa suomalaisista lapsista. Tämä on maailmanlaajuinen ongelma, johon on muualla puututtu. Kysynkin nyt: Minkälainen selvitys tästä asiasta lähtee eteenpäin? Voisimmeko tässä olla etunokassa, kun kännykkäkiellossa tultiin vähän jälkijunassa suhteessa muihin Pohjoismaihin? On tärkeää, että me turvaamme lapsille ja nuorille turvallisen kasvuympäristön, ja siksi näitä toimia tarvitaan.

Pöytäkirja PTK 131/2025 vp

Varhaiskasvatuksen opettajankoulutukseen panostetaan. Uskon, että vuonna 2030 heitä on riittävästi, ettei varhaiskasvatustalvia tarvitsisi avata. On tärkeää, että varhaiskasvatuksen opettajat ovat niitä, jotka johtavat pedagogista varhaiskasvatusta. Toivon, että todellakaan varhaiskasvatustalvia ei tulla [Puhemies koputtaa] avaamaan tällä kaudella.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Razmyar.

11.40 **Nasima Razmyar sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Myös minä haluan kiittää näistä ryhdikkäistä vastauksista rasismiin liittyen. Olisipa se koko hallituksen linja.

Mutta kiitokset ansaitsette myös elokuva-alan leikkausten perumisesta. Kiitos kuuluu erityisesti myös alalle, joka vaikutti merkittävästi tähän leikkausten perumiseen, mutta samanaikaisesti haluan myöskin todeta, että leikkausten peruminen ei nyt sinänsä ole ansio, kun meidän pitäisi nimenomaan panostaa av-alaan ja ennen kaikkea luoviin aloihin, joista meillä on merkittävästi myös tutkittua tietoa, siitä, kuinka paljon ne vaikuttavat esimerkiksi kasvuun ja myöskin talouteen. Toivottavasti pääsemme näihin tulevaisuudessa vaikuttamaan enemmän, ja toivottavasti niitä kasvun eväitä ei leikattaisi tässä maassa.

Valitettavasti, kun vaikutusarviot puuttuivat näistä leikkauksista, niin tämä elokuva-alan leikkaus oli hyvä esimerkki hyvinkin kohtalokkaasta leikkauksesta, jos se olisi toteutunut, mutta hyvä, että tällä kertaa ei toteutunut.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hopsu.

11.42 **Inka Hopsu vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuntien valtionosuuksien leikkaukset tosiaan osuvat etenkin peruskouluun ja varhaiskasvatukseen mutta myös nuorisotyöhön, joka jää usein liian vähälle huomiolle. Oppimisen tuen uudistuksen läpivienti osoittaa minun mielestäni kyllä sen, että me tarvitaan enemmän korvamerkittyä rahoitusta. Kunnissa on tullut esiin näitä hankaluuksia, mitä täällä on salissa nyt useampikin nostanut.

Lukutaidon kehittämisessä auttaisi se, että me saataisiin ihan näitä paperisia materiaaleja enemmän käyttöön. Voitaisiko seurata Ruotsin mallia ja ihan satsata siihen, että meillä olisi koulukirjastoissa ja luokissa paperisia oppikirjoja enemmän?

Ja vielä kuntiin osuu tämä lukiroleikkuri. Lukiorahoituksesta siirtyy koko ajan valtiolta noin 100 miljoonan summa kuntien korvattavaksi. Aiotteko siihen millään tapaa puuttua?

Kulttuurin osalta tästä lainauskorvauksen siirtomäärärahasta pääsette perjantaina äänestämään. Toki isompia summia vaatisi se, että tehtäisiin tasokorotus pohjoismaiselle tasolle.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Strandman.

11.43 **Jaana Strandman ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Olemme panostaneet oppimisen tukeen, kännykkäkieltoon, osaamistason nostoon, lukemiseen, kirjoittamiseen ja laskemiseen. Koulujen toimintakulttuureilla on kuitenkin tärkeä rooli, jolla luodaan hyvinvointia ja turvallisuutta, ja tätä ei raha ratkaise vaan koulujen henkilöstö, rehtori ja vanhemmat yhteistyössä.

Pöytäkirja PTK 131/2025 vp

Meidän tulee pystyä suojaamaan lapsuutta ja nuoruutta, ja peruskoululla on tässä avainasema. Koulun ja kodin sekä vanhempien yhteistyö tulee nostaa vahvemmin esiin niin opettajankoulutuksessa kuin koulujen arjessa. Haasteita arkisessa koulutyössä on paljon, ja Opetushallituksen tehtävän ja roolin tulee olla selkeämpi ohjaaja.

Arvoisa opetusministeri, perusopetuksen osaamistakuulla halutaan varmistaa vähimmäisosaamistaso, jotta kaikki oppilaat saavuttavat perustaidot ja -tiedot. Kuinka tämä osaamistakuu etenee tällä hetkellä?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lohikoski.

11.44 Pia Lohikoski vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Minäkin kiitän elokuva-alan leikkausten perumisesta vielä, vaikka on surullista, että ne katettiin OKM:n sisältä.

Yhdyn myös esiin nostettuihin kirjallisuutta ja kirjailijoiden lainauskorvauksia koskeviin toiveisiin ja toivon, että kulttuuriselonteon toimeenpanoon saadaan resursseja.

Lapsiasiavaltuutettu on tänään vedonnut, että koulutuksen eriytyminen on pysäytettävä. Koulu ei tasoita lasten taustoista johtuvia eroja niin hyvin kuin ennen. Sosiaaliturvan leikkaukset ja kuntien valtionosuuksien leikkaukset kohdistuvat myös lapsiin ja nuoriin.

Ammatillisen koulutuksen osalta haluan nostaa vielä esiin oppivelvollisten yhdenvertaisuuden. Nuoret lukioissa ja amiksissa ovat todella eriarvoisessa asemassa saamansa opetuksen määrissä. Me kaikki varmasti haluamme, että korkeakoulutettujen osuus kasvaa, ja siksi onkin erittäin tärkeää huolehtia myös ammatillisen koulutuksen valinneiden nuorten yleissivistyksestä ja nostaa amisten lähiopetuksen määrää. Olen tehnyt tästä lakialoitteen. Toivottavasti tähän voisitte tarttua ministeriössä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Eloranta.

11.45 Eeva-Johanna Eloranta sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi elää osaamisesta, mutta tämä perusta on vaarassa murentua. Oppimistulokset ovat heikentyneet, koulutustaso on laskusuunnassa. Niin kuin edustaja Lohikoski juuri sanoi, lapsiasiavaltuutettu on tänään kertonut siitä, että koulutuksen eriytyminen on kasvussa, kun oppilaiden väliset alueelliset osaamisen erot ovat kasvusuunnassa ja todennäköisesti todellakin, ikävä kyllä, kasvavat edelleen, koska näitä ikäviä sosiaaliturvaleikkauksia on tehty, jolloin lapsiperheköyhyys lisääntyy. Ja tosiaan samaan aikaan työttömyys on ennätyslukemissa, eli tämä hallituksen koulutuksen rahoituksen kiristämisen linja on aika tavalla väärä ja vastuuton tässä tilannekuvassa.

Kun tosiaan varhaiskasvatuksesta, perusopetuksesta ja toiselta asteelta leikataan, niin ne seuraukset näkyvät viiveellä, mutta ne näkyvät varmasti. Eli ne perustaidot eivät vahvistu, koulupolut katkeavat, koulutus eriytyy edelleen ja yhä useampi jää ilman tutkintoa. Sitten taas nämä ammatillisen koulutuksen ja korkeakoulutuksen leikkaukset osuvat suoraan siihen, miten nopeasti ihmiset suorittavat tutkinnon ja pääsevät töihin, eli nämä ovat kasvulle ja työllisyydelle myrkkyä. Tosiaan oikeastaan voisi lopuksi kysyä ministeriltä: miten aiotte nyt puuttua tähän uhkaavaan koulutuksen eriytymisen kasvuun, joka on todellinen uhkakuva tänä päivänä?

Pöytäkirja PTK 131/2025 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lahdenperä ja sitten vielä edustaja Kallio ja sitten ministereitten puheenvuorot.

11.46 Milla Lahdenperä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Toisen asteen koulutukseen ehdotetaan noin 43 miljoonan euron lisäystä vuoden 2025 varsinaiseen talousarvioon verrattuna. On erittäin tärkeää, että lukiokoulutuksen sekä ammatillisen koulutuksen rahoitusperusteet uudistuvat. Lisäksi on huomioitava, että tavoite on vahvistaa syrjäisten ja opiskelijamäärältään pienempien kuntien opetusta järjestävien koulutuksen järjestäjien rahoitusta. Myös toiminnanohjauskokeilu parantaa varmasti ammatillisen koulutuksen vaikuttavuutta jatkossa. Osaavaa työvoimaa tarvitaan jokaisella tasolla, ja kädentaidot ovat myös tärkeässä roolissa. Ammatillisen koulutuksen rooli koko koulutusketjussa on erityisen huomioitava. Tällä hallituskaudella on selkeästi nyt alettu kiinnittää huomiota tähän tosiasiaan. Miten näette oppivelvollisuuden ikärajan nostamisen vaikutukset toisen asteen koulutuksessa?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Vielä edustaja Kallio.

11.47 Vesa Kallio kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kun täällä on keskusteltu näistä kännyköistä ja sitten myös meidän kansanedustajien käyttäytymisestä, niin ehkä hieman tämmöinen keventävä huomio tähän, että ehkä meillä voisi olla tämmöinen sanktiojärjestelmä, että jos emme osaa käyttäytyä sosiaalisessa mediassa tai muutenkaan, niin otetaan kännykät hetkeksi pois, aluksi vaikka kuukaudeksi, sitten kolmeksi ja sitten kokonaan.

Kuten täällä tuli esille, lapsiasiainvaltuutetulta on tänä aamuna tullut tiedote, että koulu ei tosiaan enää tasoita lasten taustoista johtuvia eroja niin hyvin kuin ennen ja että myöskin se, mihin kuntaan sattuu syntymään, näkyy. Todetaan myös, että heikosti toimeentulevista perheistä tulevilla yläkoululaisilla on oppimisessa enemmän ongelmia kuin aiemmin ja myös muita ongelmia. Nyt tietysti, kun kaikki uutiset näyttävät siltä, että tämä lapsiperheiden välinen eriarvoistuminen ja lapsiperheköyhyys kasvaa, tässä on se vaara, että tämä vain pahenee. Kun aiemmin käytin puheenvuoron näistä keskeyttämisistä, näen kyllä tässäkin yhtymäkohdan sinne. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Nyt on käyty kaikki puheenvuorot läpi, ja nyt sitten mennään ministereitten vastauksiin. Adlercreutz, ja viisi minuuttia.

11.49 Opetusministeri Anders Adlercreutz: Kiitos, ärade talman, arvoisa puhemies! Käyn läpi myöskin edelliseltä kierrokselta vastaamatta jääneitä kysymyksiä:

S2-opetuksesta: Sitä uudistetaan nyt. Yksi keskeinen haaste on se, miten toisaalta taataan hyvä opetus ja miten päästään sitten sieltä eteenpäin, ettei jäädä sinne S2/R2-ryhmään vaan päästään siihen perusryhmään sisään. Yksi keino olisi selkeyttää niitä kriteereitä ja niitä prosesseja, millä sitä polkua saadaan vauhditettua.

Joulujuhlia saa pitää, Enkeli taivaan -laulua saa laulaa kouluissa. Opetushallitus on myöskin tästä antanut selkeän ohjeistuksen. Uskonnon harjoittaminen on eri asia. Perinteet, jotka liittyvät meidän yhteiseen kulttuuriperintöön, on toinen asia.

Ammatillisesta koulutuksesta:

Pöytäkirja PTK 131/2025 vp

On totta, että sen rahoitusta on supistettu. Sitä rahoitusta pyritään ohjaamaan niin, että supistus ei kohdistuisi oppivelvollisuuden piirissä oleviin, mutta on tietenkin selvää, että jos suuri osa jonkun opinahjon opiskelijamäärästä on ollut nimenomaan aikuisopiskelijoita, niin toki se siihen iskee enemmän, ja toki on helpompi hallita tilannetta, jos on isompi opinahjo, kuin jos se on pienempi.

Mutta toiminnanohjauskokeilu on merkittävä edistysaskel, rahoitusmallin muutos niin, että vähennetään opiskelijamäärän painotusta, koska ollaan nähty, että esimerkiksi viime kaudella tehdyt rahoituslisäykset, jotka olivat osin tilapäisiä opettajamäärälisäyksiä, kyllä lisäsivät opiskelijamäärää mutta eivät tutkintojen määrää, suoritteiden määrää, ja silloin kehitys ehkä ei ole yhteiskunnan näkökulmasta suotava. Mutta nyt painotetaan valmistumista ja myöskin eteenpäin siirtymistä. Jos puhutaan opiskelun laadusta, tulosten laadusta, niin minusta on merkille pantavaa, että polku eteenpäin on avoimempi kuin ennen. Ammatillisesta opetuksesta pääsee paremmin korkeakoulupolulle kuin aikaisemmin. Ja kun haluamme nostaa korkeakoulutusastetta, niin tämä on minusta keskeinen fokus, että varmistetaan, että polku on auki, niin että ei synny pussinperiä.

Lähiopetus on tietenkin tärkeä asia. Se 12 tunnin määrä ei sinänsä liity suoraan lähiopetukseen. On totta, että meillä ei ole tarkkaa dataa siitä, miten lähiopetuksen määrä on kehittynyt, mutta on selviä indikaatioita siitä, että se on vähentynyt, ja se, että mittarit eivät ole kunnossa, on jo sinänsä ongelma. Ollaan pyritty tätä ohjaamaan, lähetetty tiukka ohjauskirje opetuksen järjestäjille loppuvuodesta. Kun on tehty nyt näitä yleisiä ohjauskriteereitä, niin siinäkin lähiopetusta ollaan painotettu aikaisempaa enemmän. Ollaan myöskin nähty, että oppivelvollisuusiässä olevien laittaminen kaikilta osin yhteen aikuisopiskelijoiden kanssa ei ole ehkä tarkoituksenmukaista, ja siksi tätä henkilökohtaistamista on poistettu heidän osaltaan, mikä myös puolestaan on lisännyt tätä koulumaisuutta.

Pisa-tuloksista kysyttiin. On totta, että ensi syksynä tulevat uudet Pisa-tulokset. On kuitenkin ehkä syytä silloinkin huomata, että se aineisto on kerätty viime keväänä, mikä tarkoittaa sitä, että kun meidän keskeiset uudistukset astuivat voimaan nyt syksyllä, niin ne eivät näy tässä, eivät ehkä välttämättä seuraavassakaan, vaan vasta sitten. Se on ehkä tämän opetuksen iso haaste, että tehdään asioita ajassa. Koulupolku on 12 vuoden pituinen, sitten kun lasketaan sinne varhaiskasvatus mukaan, niin kaikki tulokset tulevat viiveellä, mutta minulla on vakaa usko siihen, että nyt tehdyt asiat ovat oikeansuuntaisia.

Kokonaiskoulupäivä on minun mielestäni tärkeä uusi avaus. Se on minusta myös yhdenvertaisuuskysymys monelta osin, ja erityisesti haja-asutusseudulla se voi olla ratkaisevan tärkeää, jotta pääsisi harrastuksen piiriin.

Eriarvoistuminen on tässä nostettu usein esille. Se on minusta tärkeä huomio. Me ollaan vakinaistettu tasa-arvoraha. Se on merkittävä eriarvoistumista estävä tekijä. Nähdään toisaalta myös, että sosioekonominen tausta näkyy yhä vahvemmin oppimistuloksissa, mikä on ongelmallinen asia. Se näkyy poikien osalta enemmän kuin tyttöjen osalta. Siihen tulee kiinnittää huomiota.

Mutta edustaja Rantasen huomio valtionosuuksista on sikäli kyllä matemaattisesti väärä, että sote-erät, joita tässä on kritisoitu, ovat nimittäin eriä, joilla korvataan sitä, että kunnilta vietiin pitkälti opetukseen kohdistettuja määrärahoja soterahoituksen mukaan valtiolle. Eli kun sote-erä palautuu kuntaan, niin se on nimenomaan rahoitusta opiskeluun, opetukseen, näihin kuntiin jääviin palveluihin. Eli jos siihen puututtaisiin, niin se olisi automaattisesti

Pöytäkirja PTK 131/2025 vp

iso opetukseen kohdistuva leikkaus. Tämä historia on syytä pitää aina mielessä, kun näistä puhutaan.

Sitten puhuttiin kirjoista. On tietenkin niin, että kunnilla on laaja autonomia, kunnat tekevät itsenäisiä päätöksiä, mutta kyllä minä itsekkin olen huolissani siitä, että esimerkiksi lukiokoulutuksen osalta käytännöt vaihtelevat isosti. Pidän tärkeänä, että jokaisella lapsella on kirja, koulukirja, joskin digitaalisetkin aineistot ovat tärkeitä. [Puhemies koputtaa]

Lopuksi haluan kiittää valiokuntaa hyvästä yhteistyöstä, valiokunnan puheenjohtajaa, edustaja Haataista, hyvästä yhteistyöstä, ihan niin kuin sivistysjaoston puheenjohtajaa, Mika Lintilää, hyvästä yhteistyöstä tämän budjetin osalta. Vaikka joskus poliittinen keskustelu voi olla ehkä repivääkin, niin tuntuu siltä, [Puhemies koputtaa] tämänkin keskustelun pohjalta, että sivistys, opetus, sen kehittäminen on asia, joka suuresti yhdistää tätä eduskuntaa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ministeri Talvitie, enintään viisi minuuttia.

11.55 Tiede- ja kulttuuriministeri Mari-Leena Talvitie: Arvoisa puhemies! Tässä useampi edustaja nosti esiin luovien alojen kasvun ja potentiaalin, mahdollisuudet, muun muassa ainakin edustajat Kilpi ja Aalto-Setälä äsken. Tuon niistä esiin sen, että meidän olemme yhdessä, opetus- ja kulttuuriministeriö ja työ- ja elinkeinoministeriö, tehneet luovien alojen kasvustrategian alkuvuonna. Se on tärkeää siinä mielessä, että kuten kaikkiensa luovat alat koskettavat monia eri ministeriöitä, niin yhteisesti tehdyssä strategiassa pystytään tuomaan sellaisia toimenpiteitä, joissa katsotaan laajemmin kuin pelkästään yhdestä ministeriöstä. Siellä esimerkiksi rahoitus ja yritysten neuvontapalvelut ovat yksi asia, johon on paneuduttu, ja luoville aloille myöskin osana näitä t&k-panostuksia lisättiin yhdeksän miljoonan euron panostus. Siitä on käyty nyt alan kanssa keskustelua, siitä on käyty Business Finlandin johdon kanssa keskustelua, ja Business Finland on lähtenyt myöskin katsomaan ja niitä kriteereitä sillä tavalla kehittämään, ja myöskin alan toimijat ovat olleet mukana. Eli on oletettavaa, että siellä haut ovat täyttyneet ja sitten myöskin sitä kautta luoville aloille rahoitusta kohdentuu. Mutta kaikkiensa rahoituspoluissa on vielä sellaisia kohtia, joissa saattaa olla niin sanottua kuolemanlaaksoa, eliikkä varmasti on vielä kehittämistä. Myöskin sääntelyä on siltä osin tehty. Nythän ensi keväänä myöskin maksuvelvoitetta suoratoistoyhtiöille valmistellaan, ja siinä on tavoite, että se tulee eduskuntaan ensi syksynä.

Täällä sivistysvaliokunnan puheenjohtaja, edustaja Haatainen kysyi korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visiotyöstä ja tavoitteesta 2040. Meillä oli ohjausryhmä eilen viimeksi, ja tänään on parlamentaarinen työryhmä ja tavoitteet 2040. Pohja ja lähtökohta ovat se, että sivistys, demokratia, tieteen ja taiteen vapaus ovat sellainen pohja, mille halutaan tuleviakin tavoitteita asettaa. Sitten nähdään se, että on tärkeitä, että korkeakoulujen yhteistyö ja profiloituminen edelleen kehittyvät, pystytään rahoitusta ja rahoituspohjaa laajentamaan. Sitten on tärkeitä myöskin se, että pystytään sekä lukion että ammatillisen koulutuksen jälkeen suoraan avaamaan meidän nuorille niitä ovia korkeakoulutukseen.

Me nähdään korkeakoulutuksen puolella yhtä tärkeäksi se, että sen koko ketjun pitää olla kunnossa. Eli vain se, että taustoista ja lähtökohdista riippumatta kaikilla on mahdollisuus peruskoulutukseen ja toiseen asteeseen, on polku, jolla me voidaan taata se,

Pöytäkirja PTK 131/2025 vp

että korkeakoulutettuja on vähintään 50 prosenttia. Varmaan tullaan keskustelemaan ihan lähiviikkoina siitä, nostetaanko sitä tavoitetta yli 50 prosenttiin. Ja sanon vielä tähän, että ainakin itse henkilökohtaisesti näen maksuttoman korkeakoulututkinnon tärkeänä tavoitteena ja toivon, että ohjausryhmässä ja parlamentaarisisissa työryhmissä se jaetaan laajasti. [Pia Lohikoski: On jaettu!] — Hyvä.

Sitten edustaja Simula kysyi kansainvälisistä opiskelijoista. Mehän ollaan tehty näihin paljon toimenpiteitä viimeisen parin vuoden aikana. EU- ja Eta-maiden ulkopuolisille opiskelijoille tulevat lukukausimaksut katteellisiksi ensi vuoden syksystä. Tälle syksylle tulivat hakumaksu ja tiedonsaantioikeus korkeakouluille opiskelijoiden tiettyihin oleskelulupatietoihin. Jo viime syksynä tuli lukukausimaksuvelvollisuus, eli enää ei voi vaihtaa oleskeluluvan statusta, vaikka tekisikin töitä opiskelujen ohessa, ja näin ollen vapautua niistä lukukausimaksuista. Opetus- ja kulttuuriministeriö on kiinnittänyt huomiota myös opiskelijarekrytoinneissa käytettäviin agentteihin ja heidän ohjeistamiseensa, muun muassa eettisiin ohjeistuksiin.

Sitten edustaja Kososelle kiitos tärkeistä nostoista ja myöskin monipuolisesti hyvistä nostoista ja esimerkeistä.

Arvoisa puhemies! Loppuun ajattelin lukea runon: ”Joulu kurkistaa jo nurkan takaa. Ilmassa väreilee jotain erityistä, toivoa ja jännitystä. Se ajatukset, toimet ja toiveet valtaa, vaan sen sanomalle tärkein sydämessä kasvaa. Sydämellisesti tervetuloa, joului.” Nyt ei voi lainata mitään suurta suomalaista runoilijaa, vaan on lainattava ihan itseään. [Naurua] Näillä sanoilla kiitos kaikille budjetin palautekeskustelusta ja myöskin siitä työstä, mitä kaikissa valiokunnissa on tehty, ja ensi viikon osalta joulurauhaa kaikille.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Sitten vielä ministeri Poutala.

12.01 Liikunta-, urheilu- ja nuorisoministeri Mika Poutala: Arvoisa puhemies! Edustaja Kari kysyi, kuinka tulisi tukea esim. Lahtea näissä suur tapahtumissa, ja tässä ehkä erityisesti nyt puhuttiin infrahankkeista. Nythän ensi vuoden budjettiin on esimerkiksi 350 000 euroa Lahden nimenomaan kisa-alueen äänentoistojärjestelmän uusimiseen, ja Lahden alueella myös esimerkiksi Launeen perhepuisto menee myös liikuntapaikkarakentamisesta. Eli tämä on tavoite, mutta kieltämättä meillä on aika pienet tukieurot. Meillä on kaksi miljoonaa euroa vuosittain näihin suur tapahtumiin varattu. Ensi vuonna se on 2,85 poikkeuksellisesti ehkä, mutta samaan aikaan meillä on myös tämmöisen suur tapahtumien tukemisen strateginen suunnittelu menossa, miten me voitaisiin saada näitä isoja tapahtumia, minkä budjetit ovat kieltämättä nousseet jo aika suuriksi, koska valtion tukeminen ei tähän tällä hetkellä oikeastaan riitä. Toki valtion tukeminen näissä suur tapahtumissa perustuu oikeastaan tappioiden takaamiseen enemmänkin kuin puhtaasti tukemiseen, jos tapahtuma on voitollinen, mutta sitten nämä infrahankkeet ovat vähän eri asia. Tämä voisi olla ehkä se hyvä suunta mennäkin. [Mika Kari: Hyvä suunta!]

Sitten edustaja Hänninen kysyi tärkeän kysymyksen, miten tätä liikunnallista elämäntapaa saataisiin vielä lisättyä ja inspiroitua ihmisiä, ja tässä tietenkin positiivinen asia on tämä, että kouluihin tulee nyt tavoitteeksi ihan puhtaasti, niin kuin edustaja Hänninen nosti esille, tämä ”esimerkki on tärkeä asia”, ja minä sanoisin, että myös päättäjien esimerkki, miten me tuomme sitä esille, miten me sitä teemme, mutta ennen

Pöytäkirja PTK 131/2025 vp

kaikkea tietenkin omien vanhempien esimerkki. Tätä yritän itse pitää esillä omien lapsieni kohdalla.

Yksi asia, mikä myöskin auttaa tässä asiassa, on tämä kännykkäkieltoasia. Jos me kännykät saadaan kouluista pois vielä enemmän — nyt ollaan saatu jo osittain — niin kyllä se kannustaa siihen liikunnallisuuteen. Olen aika paljon kouluissa käynyt vierailemassa, ja nyt jo tulee semmoista viestiä oppilailta, että siellä on tylsää välitunnilla, kun ei saa räplätä kännykkää, ja sitten siellä alkaa tulemaan niitä ideoita, että mitä jos vaikka pelattaisiinkin jotain, niin se olisi ihan hyvä. Mutta yhdessäkin koulussa olin käymässä, ja he sanoivat, että on tylsää välitunnilla. Minä kysyin, minkä takia. No, kun on vain yksi koripallo. Siellä on kolme koria mutta yksi koripallo. Sitten minä vinkkasin sinne koululle, että mitä jos hommaisitte pari koripalloa lisää, niin voisi liikunta lisääntyä sinne. Haasteena oli se, että koripallot häviävät, niitä johonkin sitten katoaa. Nyt siellä sitten perustettiin tällainen vuokrausyksikkö, että siellä ovat nuoret ja lapset itse vuokraamassa toisilleen näitä välineitä, ja nyt ne kuulemma pysyvät sitten hyvässä mallissa. Eli ne ovat välillä pieniä asioita, millä saadaan lapsia liikkeelle muun muassa siellä kouluissa.

Mutta minä en pidättele tämän enempää, minulle ei tullut tämän enempää kysymyksiä. Kiitos tästä keskustelusta — 54 minuutin puhetta, kymmenen vähän pidempää puhetta, ja täytyy sanoa, että tämänpäiväinen keskustelu kyllä paransi ainakin omaa uskoani politiikkaan ja tulevaisuuteen. Tätähän jaksaisi ehkä pidempäänkin kuin yhden kauden, jos se tällamoista olisi. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset ministeri Poutalalle. — Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään, ja sitä jatketaan myöhemmin tässä istunnossa.

Pääluokan yleiskeskustelu keskeytettiin kello 12.04.

Pääluokan yleiskeskustelua ja asian käsittelyä jatkettiin kello 18.09.

Puhemies Jussi Halla-aho: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytettyä yleiskeskustelua opetus- ja kulttuuriministeriön pääluokasta 29. — Edustaja Bergqvist poissa, edustaja Kaunistola poissa. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

18.10 Juha Hänninen kok: Arvoisa puhemies! Sivistys on yhteiskuntamme kriisinsietokyvyn perusta. Se on osa varautumista ja kokonaisturvallisuuttamme. Siksi vastuumme on panostaa siihen myös silloin, kun julkinen talous on tiukoilla. Tässä talousarviossa panostukset sivistykseen eivät ole vain budjettirivejä, vaan ne ovat panostuksia turvalliseen arkeen, osaamiseen ja tulevaisuuteen. Turvallinen lapsuus ja mahdollisuus oppia ovat jokaisen lapsen perusoikeuksia, ja niistä pidetään kiinni.

Arvoisa puhemies! Sivistyksen lisäksi turvallisuudellemme erittäin tärkeä tämän hallinnonalan kohta on liikkumisessa. Liikunta luo pohjan paitsi hyvinvoinnille myös turvallisuudelle ja toimintakyvylle. Meillä Suomessa tulisikin yhä enemmän kiinnittää huomiota lasten ja nuorten liikkumiseen. Siksi liikuntaan panostaminen myös tässä talousarviossa on perusteltua. Liikuntatoimen määrärahoja lisätään ensi vuoden talousarviossa noin kolmella miljoonalla eurolla kuluvaan vuoteen nähden. Nämä

Pöytäkirja PTK 131/2025 vp

panostukset kohdistuvat liikunnallisen aktiivisuuden lisäämiseen sekä urheilun ja liikunnan suurtahtumiin. Lisäksi perusopetuslakiin lisätty velvoite edistää lasten ja nuorten liikunnallista elämäntapaa ensi vuoden elokuusta alkaen vahvistaa tätä entisestään. Tämä on oikea linja, josta voimme olla ylpeitä.

Arvoisa puhemies! Kolmantena haluan korostaa, että nuorisotyö on keskeinen osa ennalta ehkäisevää turvallisuuspolitiikkaa. Vuoden 2026 talousarviossa nuorisotyöhön esitetään 70,5 miljoonaa euroa. Me emme heikennä nuorisotyön perustehtävää, sillä määrärahan hienoinen lasku johtuu pääosin aiempien vuosien kertaluontoisista menoista. On tärkeää, että nuoret kohdataan ajoissa ja matalalla kynnyksellä ja että harrastaminen on aidosti mahdollista. Harrastukset, nuorisotyö ja turvallinen arki kulkevat käsi kädessä, ja juuri näihin rakenteisiin panostaminen on viisasta ja kauaskantoista politiikkaa.

Arvoisa puhemies! Perustaidot, sivistys, nuorisotyö ja tutkimus eivät ole kuluja, vaan ne ovat investointeja Suomen tulevaisuuteen, turvallisuuteen ja menestykseen. Ne rakentavat myös perustaa yhteiskunnalliselle turvallisuudelle. Siksi näistä meidän tulee pitää kiinni myös vaikeina aikoina. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Castrén poissa. — Edustaja Valtola, olkaa hyvä.

18.14 Oskari Valtola kok: Arvoisa herra puhemies! Tässä talousarvioesityksessä jatketaan panostuksia koulutukseen, tutkimukseen ja osaamiseen, vaikka julkinen talous on edelleen tiukalla. Pääluokan menot ovat noin yhdeksän miljardia euroa, joissa kasvua edelliseen vuoteen on 0,5 miljardia. Panostukset koulutukseen ovat panostuksia niin yksilöiden hyvinvointiin kuin yhteiskunnan menestymiseen ja muun muassa osaavan työvoiman saatavuuteen. Nämä ovat toimenpiteitä ja satsauksia, joilla luodaan kasvua pitkälle tulevaisuuteen.

Jatkamme työtä sen eteen, että kokoomuksen tavoitteen mukaisesti jokainen lapsi ja nuori saa tarvittavat perustaidot ja -tiedot ja löytää vähintään yhden mieluisan harrastuksen itselleen. Määrärahoja kohdennetaan muun muassa oppimisen tuen uudistamisen toimenpiteisiin ja harrastamisen Suomen mallin edistämiseen. Juuri ministeriöstä lausunnolle lähtenyt osaamistakuu on osa tätä ketjua perustaitojen vahvistamiseksi. Osaamistakuun tavoitteena on varmistaa, että perusopetuksessa on kansallisesti yhtenäiset menettelyt, joilla jokainen nuori saa riittävät perustaidot jatko-opintoihin. Hallituskauden aikana perusopetusta tullaan vahvistamaan vuositasolla yli 200 miljoonalla eurolla.

Hallitus satsaa myös tutkimus- ja kehittämistoimintaan kunnianhimoisesti. T&k-rahoitusta suunnataan Suomen pärjäämisen kannalta tärkeisiin kohteisiin, kuten korkeakoulujen t&k-toimintaan, EU:n rahoittamien t&k-hankkeiden kansalliseen vastinrahoitukseen sekä tutkimusinfrastruktuureihin. Korkeakoulujen indeksikorotukset ovat edelleen voimassa, ja aloituspaikkamäärän lisäämiseen varataan pysyvä lisäys. T&k-rahoituksessa teemme merkittävät suorat kohdennukset korkeakouluille.

Vaikka olemme joutuneet säästämään rahoituksesta kohdennuksien ja indeksikorotusten jälkeen, olemme kuitenkin korkeakoulujen rahoituksen osalta plussan puolella. Olemme myös päättäneet lisätä korkeakoulujen aloituspaikkoja sekä toteuttaa ilman korkeakoulupaikkaa jääneille, toisesta asteen koulutuksesta valmistuneille maksuttoman 30 opintopisteen opintosetelin avoimiin korkeakouluihin. Tämä pyritään

Pöytäkirja PTK 131/2025 vp

saamaan voimaan jo kevään yhteishakuun. Tämä on osa tavoitettamme saada jokainen halukas nuori kiinni korkeakouluopintoihin ja matkalle toteuttamaan unelmiaan.

On tärkeää, että perustaitoihin, koulutukseen ja osaamiseen ja tutkimukseen osoitetaan lisärahoitusta myös silloin, kun julkista taloutta on väistämätöntä sopeuttaa. Nämä panostukset ovat keskeisiä pidemmän aikavälin talouskasvun tukemisessa. — Kiitoksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Partanen poissa, edustaja Kosonen poissa, edustaja Kauma poissa, edustaja Hoskonen poissa, edustaja Sarkomaa poissa, edustaja Strandman poissa, edustaja Diarra poissa, edustaja Kilpi poissa, edustaja Honkonen poissa, edustaja Kalmari poissa, edustaja Räsänen, Päivi, poissa, edustaja Tanus poissa, edustaja Sammallahti poissa, edustaja Kontu poissa. — Edustaja Suhonen, olkaa hyvä. [Janne Jukkola: Paikalla!]

18.18 Timo Suhonen sd: Arvoisa herra puhemies, paikalla! — Sen verran voin todeta tässä, että on ollut hyviä puheenvuoroja. Tässä aikaisempi edustaja, joka piti puheenvuoron liittyen tähän asiaan, hyvin kuvasi sitä, että työelämään tarvitaan osaamista, ja totta kai koulutuksella ja opetuksella on vaikutuksensa siihen, minkälaisia osaajia me saamme sitten tuonne tärkeään työelämään.

Tässä vaiheessa haluan huomioda sen, että olettehan kyllä näillä päätöksillä hieman hiekoittaneet tätä polkua ja tätä tietä, mikä liittyy koulutukseen, saatavuuteen ja sitten myös sinne pahimmillaan työelämään. Elikkä tämä hallitushan on leikannut ammatillisesta koulutuksesta merkittävästi. Tämä hallitus on myös päättänyt aikuiskoulutustuen kokonaan. Tämä hallitus on poistanut koulutusvähennyksen. Tämä hallitus on poistanut koulutuskorvauksen. Elikkä tässä on aika monta tekijää, mitkä nimenomaan heikentävät sitä koulutusmahdollisuutta montaa eri kautta. Sillä tavalla olen kyllä huolissani siitä, mitä tämän hallituksen koulutuspolitiikka on tällä kaudella ollut, elikkä todella merkittäviä vaikutuksia on ollut varmasti juuri siihen, mitä olisi tärkeää huomioda, että saadaa osaamista ja työntekijät saisivat työmarkkina-arvoa omalta kohdaltaan parannettua, jotta he pystyisivät paremmin työllistymään ja kannattelemaan itseään tässä yhteiskunnassa. Sillä tavalla olen huolissani tästä tämän hallituksen koulutuspolitiikasta. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

18.19 Lauri Lyly sd: Arvoisa puhemies! Edustaja Suhonen innoitti puhumaan samasta asiasta. Toteaisin vain sen, että tässä pitäisi nähdä myöskin se, että perusta rakennetaan sieltä varhaiskasvatuksesta, perusopetuksesta, toiselta asteelta sitten korkeakouluun, ja sitten tärkeä vaihe on se työuran aikaisen osaamisen ylläpitäminen. Siihen on nämä toimenpiteet, mitä edustaja Suhonen luetteli tässä: ammatilliseen koulutukseen 120 miljoonaa euroa, aikuiskoulutustuki 170 miljoonaa euroa, sitten koulutuskorvaus ja koulutusvähennys ovat yhteensä parinkymmenen miljoonan luokkaa. Aika isoista summista kuitenkin puhutaan, kun puhutaan osaamiseen liittyvästä asiasta. Mitä me juuri kaivattaisiin tulevassa työelämässä kaikilta? Juuri sitä osaamista tarvittaisiin, ja ne ihmiset pysyvät työelämässä parhaimmin ja ovat lyhyemmällä työttömyysjaksoilla, joilla osaaminen on päivitetty. Tämä kokonaisuus tässä pitäisi muistaa.

Arvoisa puhemies! Pyysin tämän puheenvuoron sen vuoksi, että täällä ei kovinkaan paljon puhuttu siitä, kuinka paljon meidän lapsien määrä pienenee tässä 2030-luvun

Pöytäkirja PTK 131/2025 vp

alkupuolelle mennessä: yli 90 000 lasta on meillä vähemmän perusopetuksessa ja varhaiskasvatuksessa. Se on iso luku, kun katsotaan tätä kokonaisuutta. Ja kun sitten katsotaan esimerkiksi meidän peruskouluverkkoa, niin siellä taitaa olla niin, että joka viides pulpetti jää tyhjäksi. Ja sitten kun on semmoisia kuntia, joissa ei enää ole luokallistakaan syntynyt oppilaita, niin sen tietää, että me joudumme tässä perusopetuksessa aivan uusiin haasteisiin siinä, miten tarjoamme jokaiselle lapselle pedagogisesti hyvän opetuksen eri puolilla Suomea.

Tämä on minusta semmoinen kysymys, josta pitäisi puhua enemmän, ja se on tässä tällä pääluokalla minusta se isoin kysymys nyt, kun tätä ruvetaan miettimään sitten jatkossa. Meidän pitää huolehtia siitä, että jokainen lapsi meidän pitää kuljettaa sieltä varhaiskasvatuksesta työelämään ja ketään tästä ei saa pudottaa tällä matkalla. Tämä on siinä semmoinen kysymys. Kun me rakennamme täällä perustan kunnolla, niin sitä on helpompi jatkaa sitten työuran aikana ja myöhemmin täydentää sitten eri opiskeluaiheilla. Tämä on meidän tämän kokonaisuuden kannalta tärkeä huomio. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kallio, olkaa hyvä.

18.22 Vesa Kallio kesk: Kiitos, arvoisa herra puhemies! En halua pitkittää iltaa, mutta näköjään on tullut muitakin puheenvuoropyyntöjä. — Vähän semmoinen omakohtainen näkökulma, kun nyt kuitenkin puhutaan laajemmin koulutuksesta ja osaamisesta ja sen keräämisestä: Siinä maailmassa, mistä itse olen lähtenyt liikkeelle pikkumaatilan nuorimmaisena ja käynyt kyläkoulun, meillä oli kuusi luokkaa, ja loppuvaiheessa, kun pääsin sieltä yläasteelle, siellä ei ollut joka luokalla ketään. Meitä oli 13 koko siinä koulussa, ja sitä kautta olen löytänyt sen polun lopulta yliopistoon ja nyt löytänyt itseni täältä. Niitä polunpäitä on tullut vastaan, ja niihin on pystynyt tarttumaan. Vanhemmat eivät ole työntäneet mihinkään, mutta he eivät ole estäneet, he ovat kannustaneet, aina nähneet, että jos on kiinnostusta johonkin, niin on annettu mahdollisuus sinne suuntaan lähteä. Tiedän monia, joilla kotona ei ole tällainen tilanne, vaan sanotaan suoraan, että ”ei sinusta ikinä tule mitään”. Tämä on sitten se toinen puoli. Nämä miljoonat ja sadat miljoonat ovat, totta kai, ehdottoman tärkeitä, mutta toinen puoli on se, minkälaiseen kulttuuriin vanhemmat kasvattavat, minkälaisen kannustuksen piiriin lapset kasvavat, mitä niistä lapsista tulee, ja se vaikuttaa monella muullakin elämän osa-alueella. Se ei määritä ihmistä, minkä tason koulutus on. Me ollaan ihmisiä ensin, mutta se koulutus antaa monia mahdollisuuksia elämässä eteenpäin. Joku saattaa löytää itsensä jopa täältä. Suomessa tällainen on mahdollista, ja tämä on aivan loistava juttu. — Kiitos, ei muuta. [Timo Suhonen: Loistava puheenvuoro!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Valtola, olkaa hyvä.

18.24 Oskari Valtola kok: Arvoisa herra puhemies! Tosiaan kävin omassa aiemmassa puheenvuorossani läpi, miten tähän opetus- ja kulttuuriministeriön pääluokkaan on varattu yhdeksän miljardia euroa. Meillä on todella vaikea taloudellinen tilanne tällä hetkellä, ja myös OKM:n puolella on jouduttu tiettyjä kohdennettuja sopeutuksia tekemään. Yksi näistä on ollut ammatillisen koulutuksen rahoituksen leikkaus, joka on pyritty kohdentamaan sillä tavalla, että se kohdistuu opiskelijoihin, joilla on jo aiempi tutkinto olemassa, eli ei toisen asteen ilman tutkintoa oleviin opiskelijoihin.

Pöytäkirja PTK 131/2025 vp

Aikuiskoulutustukikeskustelu käytiin tässä salissa jo aiemmin, ja siinä tuli hyvin esille, että se ei enää kohdentunut järkevästi ja aiheutti yhteiskunnalle käytännössä menoja sillä tavalla, että moni aikuiskoulutustuen käyttäjä oli jo korkeasti koulutettu ja he hakeutuivat sitten lisäkoulutuksiin, ja tällä oli myös aika merkittäviä työllisyysvaikutuksia eteenpäin. Mutta on todella tärkeää muistaa, että hallitus on hallitusohjelmassaan määrätietoisesti pyrkinyt kehittämään koko koulutuksen ketjua ja panostukset erityisesti perusopetukseen ovat olleet vahvoja, ja nytten panostetaan myös toisen asteen oppimisen tukeen merkittävästi.

Sitten vielä tuohon osaajien kouluttamiseen: Hallitushan on kohdentanut tiettyjä määrärahoja esimerkiksi ensi vuodelle. Varhaiskasvatuksen henkilöstöpulaa pyritään ratkaisemaan täydennyskoulutusmallin jatkolla, johon osoitetaan kuusi miljoonaa euroa rahoitusta. — Kiitoksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Koskinen, olkaa hyvä.

18.26 Johannes Koskinen sd: Arvoisa puhemies! Tässä edustajat Suhonen, Lyly ja Kallio ovat kiinnittäneet huomiota erittäin tärkeään kysymykseen. Voisi puhua siitä koulutuksellisen tasa-arvon edistämisestä, joka on ollut Suomessa vuosikymmenten iso hanke. Siellä on saavutettu aikoinaan peruskoulua ja ammatillisen koulutuksen uudistamista ja maakuntayliopistot, ammattikorkeakoululaitosten pystyyn nostaminen ja sitten viimeisimpänä tietysti tämä edellisen kauden oppivelvollisuuden laajentaminen — ne ovat olleet merkittäviä askeleita eteenpäin koulutuksellisen tasa-arvon suuntaan.

Nythän me voimme havaita, että tämä niin sanottu säätykierto on hidastunut, tyrehtynyt ja osittain mennyt taaksepäin. Eli kun sotasukupolvet, jälleenrakennussukupolvet kannustivat jälkeläisensä opintielle ja sitten saatiin sosiaalisia etuuksia, opintolainat ensiksi ja sitten opintotuet, tämä tie omien kykyjen mukaan edetä Suomessa ja Pohjoismaissa nousi ihan maailman huipulle, mutta nyt tämä reitti näyttää heikentyneen, ja se on vakava ongelma; se on meidän suuria saavutuksiamme, pohjoismaisen hyvinvointiyhteiskunnan ja sivistysystävällisen yhteiskunnan saavutuksia, ja siitä pitää kantaa huolta. Se koskee tätä työssä tapahtuvan ammatillisten taitojen ylläpitämisen korostamista, jossa nyt on selvästi menty takapakkia, se koskee peruskoulun pitämistä laadukkaana, ja uutena ilmiönä se koskee digitaitojen saamista tasavertaisesti kaikkien lasten ja nuorten saataville. Siinä on ehkä tapahtunut yksi keskeinen syy siihen, että tämä kierto luokasta toiseen on hidastunut, kun tämä tämmöinen kannustava elementti uusien osaamisalojen puolella on paljon vahvempi koulutettujen, parempiosaisten vanhempien puolelta ja sitä eivät sitten nykykoulu ja opintie pysty riittävästi tasaamaan. Siinä on paljon tehtävää, tietysti näitten sosiaalisen puolen toimien, opintotuen kattavana pitämisen ohella.

Tälle tielle kyllä kannustamme hallitustakin vaihtamaan takaisin, koska se on juuri Pohjoismaissa ja Suomessa havaittu keskeiseksi hyvinvointiyhteiskuntaa ylläpitäväksi ja rakentavaksi. On myöskin talouskasvun ja tulevaisuuden kannalta tärkeätä, että mahdollisimman iso osa ikäluokista koulutetaan niin pitkälle kuin mahdollista kykyjensä mukaan ja että siten myös tuottavuuden ja hyvinvoinnin kasvu varmistetaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kaunistola, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 131/2025 vp

18.29 Mari Kaunistola kok: Kiitos, arvoisa puhemies! On tärkeää, että talousarvioesityksessä näkyy tänäkin vuonna hallituksen tahtotila panostaa oppimiseen ja koulutukseen. Koulutukseen panostaminen on panostamista hyvinvointiin, osaamiseen, kasvuun ja innovaatioihin, toisin sanoen yhteiskuntamme menestymiseen. Määrärahoja kohdennetaan esimerkiksi niin perusopetukseen ja oppimisen tuen uudistamiseen kuin korkeakoulutukseen ja esimerkiksi t&k-toimintaan. Korkeakoulukentällä tehdään jälleen esimerkiksi lisäyksiä aloituspaikkoihin ja niihin kohdistuviin määrärahoihin niin, että ne soveltuvat ja vastaavat kysyntään ja tarjontaan. Olemme sitoutuneet tekemään määrätietoisesti toimia sen eteen, että korkeakoulutettujen nuorten aikuisten määrä saadaan nostettua mahdollisimman lähelle 50:tä prosenttia vuoteen 2030 mennessä. Lisäksi toteutetaan esimerkiksi 30 opintopisteen maksuton opintoseteli avoimeen yliopistoon tai korkeakouluun niille, jotka jäävät ilman opiskelupaikkaa toisen asteen jälkeen. Opiskelupaikkojen vähäisyys ja kova kilpailu opiskelupaikoista vaikeuttaa useiden nuorten kohdalla korkeakoulututkinnon hankkimista, oman uran aloittamista ja edistämistä ja myös omien unelmien toteuttamista. Uusi opintoseteli on investointi nuorten tulevaisuuteen, sillä se mahdollistaa nuorille joustavamman polun unelmiensa toteuttamiseen ja tavoitteluun.

Arvoisa puhemies! Myös ammatilliseen koulutukseen ja lukiokoulutukseen esitetään yhteensä noin 1,4 miljardia euroa. Tässä on noin 43 miljoonaa euroa lisäystä tämän vuoden varsinaiseen talousarvioon verrattuna. On tärkeää, että myös toisen asteen koulutustarjonta on laaja mahdollistaen monipuolisesti omien unelmien ja haaveiden tavoittelun. Malliesimerkki toisen asteen koulutuskentän monipuolistamisesta löytyy kotikaupungistani Porista. Kesän kynnyksellä opetus- ja kulttuuriministeriö hyväksyi Svenska Kulturfonden i Björneborgin hakemuksen laajentaa opetuslupaansa niin, että lukiossa voidaan aloittaa kansainvälinen IB-linja. IB-lukiot avaavat nuorille kansainvälisesti tunnustetun väylän jatko-opintoihin Suomessa tai ulkomailla ja näin ollen tarjoavat nuorille samalla erinomaiset valmiudet työelämään, jossa kielitaito, kulttuurien tuntemus ja globaali osaaminen ovat yhä tärkeämpiä. Lisäksi kansainvälisten opiskelumahdollisuuksien tarjoaminen ympäri Suomen lisää alueidemme elinvoimaa. Tarvitsemme tulevaisuudessa enenevässä määrin kansainvälistä työvoimaa, ja siksi onkin keskeistä, että tarjoamme myös heidän mukanaan tuleville perheille opiskelu- ja kouluttautumismahdollisuuksia. Näitä mahdollisuuksia on tärkeää lisätä niin ammattikoulujen kuin lukionkin puolella.

Arvoisa puhemies! Vielä lopuksi haluaisin lyhyesti palata t&k-toiminnan panostuksiin. T&k-rahoitusta suunnataan Suomen pärjäämisen ja kilpailukyvyn kannalta tärkeisiin kohteisiin, kuten korkeakoulujen t&k-toimintaan sekä EU:n rahoittamien t&k-hankkeiden kansalliseen vastinrahoitukseen ja tutkimusinfrastruktuureihin. Lisäksi esimerkiksi jo aiemmin päätettyyn tohtoripilottiin on varattu ensi vuodelle tuo 86 miljoonan euron rahoitus. Olemme vahvasti sitoutuneet valtion tutkimus- ja kehittämistoiminnan rahoituksen nostoon, ja nämä panostukset tulevat myös maksamaan itsensä takaisin pitkällä aikavälillä tarkasteltuna. Korkean tason osaaminen ja t&k-toimintaan panostaminen ovat koko Suomen kehittymisen, tuottavuuden kasvun, innovaatioiden, hyvinvoinnin ja kilpailukyvyn perusta. Näistä panostuksista emme voi tinkiä, emmekä siksi tingi. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 131/2025 vp

18.33 Juha Hänninen kok: Kiitos, arvoisa puhemies! Piti vielä ottaa toinen puheenvuoro tuohon, kun kuuntelin sieltä vasemmalta reunalta historiaa, mitä on tapahtunut ja kuinka huonosti hallitus on toiminut. Ymmärrän toki, että meidän pitää tuntea se historia ja pitää tuntea tämä päivä, että voidaan oppia virheistä ja tehdä parannuksia monessa asiassa. Eli katsoin tuon otsikon, ja se on budjetti ja talousarvio 2026, jota nyt sitten arvioidaan tällä hetkellä, mutta meillä sananvapauteen liittyen on tietysti mahdollista käyttää puheenvuoroja hyvin laajasti. Kyllä nämä kaikki liittyvät varmaan myös ensi vuoteen.

Varmasti kaikki tiedetään, että rakenteet ja suhdanteet ovat ratkaisseet tätä elämää, ja varmaan menen tuonne seuraavan puheenvuoron piikkiin myös, että niihin rakenteisiin on puututtu, ja voin luvata teille, että pian tuloksia näkyy, pian tuloksia näkyy. En puhu, että nurkan takana ne olisivat tulossa, mutta rakenteet pitää saada myös näissä asioissa kuntoon.

Edustaja Lyly totesi varhaiskasvatuksesta ja perustuksista ensimmäisissä puheenvuoroissaan, että niiden on oltava kunnossa, ja se on aivan totta. Silloin kun me puhutaan niistä perusasioista, niin puhutaan siitä, että ihan sieltä neuvolasta lähdetään varhaiskasvatukseen, ja semmoinen slogan on ihan meidän kaikkien hyvä opetella, että hyvin hoidettu varhaiskasvatus on parasta syrjäytymisen ehkäisyä. Uskon, että kaikki täällä tilassa olevat ja yleisö kannattavat tätä slogania. Perusopetukseen on laitettu 200 miljoonaa lisää, eli on haluttu suunnata sitä rahaa sinne, koska aivan liian paljon on nuoria miehiä, jotka tulevat peruskoulun jälkeen eivätkä osaa lukea tai kirjoittaa tai eivät ymmärrä lukemaansa. Eli perustat, toivo ja luottamus, ratkaisevat lopputuloksen. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

18.36 Lauri Lyly sd: Arvoisa puhemies! Pari kommenttia, ensinnäkin tähän 1,4 miljardiin: jos siihen tulee 40 miljoonaa, vähän yli, niin se on noin kolme prosenttiyksikköä, ja se on käytännössä inflaatiotarkastus siihen tasoon tästä vuodesta ensi vuoteen, eli se ei ole määrärahalisäys tässä mielessä, koska toiminnot varmaan maksavat enempi kuin sen kolme prosenttiyksikköä.

Aikuiskoulutustuesta täytyy sanoa se, että yli 30 000 käytti sen, ja sitä oltaisiin voitu kehittää niin, että sitä olisi ohjattu enempi työvoimapula-ammatteihin ja työvoimapula-aloille, jolloin se olisi ollut toimintana vielä tärkeämpää. Kyllähän nytkin sitä erikoistumisopiskelua opettajat kävivät, palokunnassa paloiesimiehet opiskelivat sillä ammatinjatkoa ja noin poispäin. Kyllä siellä paljon hyvää oli, että olisi pitänyt se hyvä säilyttää ja sitten tehdä sellaista suuntautumista, että sillä pystyttäisiin viemään ehkä pitemmällä päivämäärällä, mikä meidän esityksessä oli, että 320 päivää niille, jotka opiskelevat työvoimapulan ammatteihin ja aloille, ja niille, joilla on toisen asteen tai matalampi koulutus, ja sitten kaikille muille olisi ollut 120 päivää. Olisi kohdennettu sitä, ja se olisi pitänyt käyttää hyväksi. Meidän iso haasteemme tulee olemaan, että me pystytään se osaaminen pitämään ajan tasalla.

Sitten tästä ikäluokkakeskustelusta vielä: Edustaja Honkonen tuossa päivällä puhui aika hyvin siitä, että jos meillä 43 000 lasta syntyy vuodessa ja meillä on 50 000 korkeakoulupaikkaa, niin voidaan kysyä, menevätkö nämä kaikki lapset korkeakouluihin vai käykö meidän korkeakouluille tässä sillä tavalla, että ne kilpailevat opiskelijoista — ja mistä ne saavat ne opiskelijat, niin he tulevat varmaan ulkomailta meille opiskelemaan. Tämäkin on semmoinen asia, josta me ollaan aika vähän puhuttu täällä, ja se on niitä isoja

Pöytäkirja PTK 131/2025 vp

kysymyksiä jatkossa, ja mitkä oppilaitokset sitten tavallaan jäävät henkiin, kun tällainen tilanne tulee olemaan, ja kuinka ne jatkossa rahoitetaan. Nämä ovat periaatteellisesti isoja kysymyksiä, ja kuitenkin meidän pitäisi pystyä järjestämään omille lapsillemme erittäin korkeatasoinen koulutus läpi koulujärjestelmän.

Sitten viimeiseksi vielä, arvoisa puhemies, sanoisin, että kun on selvitetty tämä alkupää, niin sitten työuran aikana työn ja opiskelun yhdistäminen on ykköskysymyksiä. Välillä pitää heittäytyä opiskelemaan ja päivittää se osaaminen, nostaa se tutkintotaso ylöspäin ja näin pois päin.

Meidän pitää nyt tällaiset haasteet ratkaista tässä matkalla. Minä luulen, että me ollaan kaikki yhtä mieltä, että meidän pitää satsata osaamiseen, mutta siihen myös pitää satsata. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Valtola, olkaa hyvä.

18.39 Oskari Valtola kok: Arvoisa herra puhemies! Tällä hetkellä tätä korkeakoulutuksen sijoittumista ja tulevaisuutta pohditaan korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visiotyössä, joka tähtää pitkälle 2040-luvulle. Kyllähän, kun näitä kuulemisia on tehty, siellä esimerkiksi teknologiateollisuus ehdottaa, että korkeakoulutettuja pitäisi olla 70 prosenttia ikäluokasta, eli mennään koko ajan osaamisessa eteenpäin. Meillä tosiaan ikäluokat näyttävät tällä hetkellä siltä, että vuonna 2030 emme pääse tähän 50 prosentin tavoitteeseen mutta 2035 jo pääsemme, ja sitten tämä ikäluokkien raju pieneneminen tulee johtamaan siihen, että esimerkiksi 60 prosenttia ikäluokasta tulee olemaan hyvinkin todennäköisesti korkeakoulutettuja silloin.

On ollut tärkeää puhetta tästä koulutuksen tasa-arvosta, mikä on äärettömän tärkeä ja näkyy myös tässä ensi vuoden budjetissa. Koulutuksen tasa-arvohan alkaa jo siellä ensimmäisinä ikävuosina, ja tätä hallitus tukee Lukulahja lapselle -toiminnalla, johon osoitetaan nyt pysyvästi 350 000 euroa vuodessa, eli käytännössä jokaiselle lapselle annetaan kirjakoti, jotta sitten vanhemmat pystyvät hänelle lukemaan tai pystyy itse lukemaan. Lisäksi kansallisen lukutaitostrategian toimeenpanoa jatketaan. Lukutaito-ohjelma tukee kaikkien ikäisten lukemista ja lukutaitoa.

Sitten varhaiskasvatuksen ja esi- ja perusopetuksen tasa-arvoavustusten määrärahataso vakiinnutetaan noin 50 miljoonan euron tasoon, tehdään tästä vakituinen. Tällä on tarkoitus vahvistaa lasten ja nuorten tasa-arvoista ja yhdenvertaista kehitystä kohdentamalla tukea niille päiväkodeille ja kouluille, jotka sijaitsevat sosioekonomisesti huono-osaisilla alueilla. Tämän lisäksi opetuksen järjestäjien edellytyksiä vahvistaa S2-opetusta sekä opetuksen vaikuttavuutta ja tarkoituksenmukaisuutta parannetaan tällaisella kertaluontoisella kahdeksan miljoonan euron panostuksella. Lisäksi uutena panostuksena esitetään valmistavan opetuksen lisäopetukseen 13,8 miljoonan euron korotusta yhteensä 20,3 miljoonaan. Sitten esimerkiksi tähän liittyen, että joka puolella Suomea lukiokoulutus olisi mahdollista, syrjäisempien koulujen rahoitusta lisätään. — Kiitoksia.

Yleiskeskustelu päättyi.

Pääluokan käsittely keskeytettiin.

2.2. Pääluokka 32 Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonala

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Esitellään työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonala koskeva pääluokka 32.

Pääluokan yleiskeskustelua jatketaan tässä vaiheessa enintään kello 14:ään asti. — Jaoston puheenjohtaja, edustaja Lindén, olkaa hyvä.

Keskustelu

12.05 **Aki Lindén sd** (esittelypuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhemies! Tervetuloa keskusteluun, jossa keskustellaan siitä, miten kakku leivotaan. On paljon väkeä paikalla, ja se on mielenkiintoinen ja tärkeä asia.

Tämä TEMin pääluokka on monella tavalla mielenkiintoinen, koska siellä on hyvin erilaisia asioita samassa pääluokassa. Se jakaantuu viiteen lukuun: hallinto, uudistuva uudistuminen ja vähähiilisyys, työllisyys ja yrittäjyys, yritysten erityisrahoitus ja kotoutuminen. Hallintoluku, joka on ensimmäinen, voi antaa vähän väärän käsityksen, mutta sen alaisuudessa on kahdeksan erittäin tärkeää keskusvirastoa. Luettelen ne tässä vain lyhyesti: elinvoimakeskukset, Geologian tutkimuskeskus, Business Finland, Kilpailu- ja kuluttajavirasto, Patentti- ja rekisterihallitus, Turvallisuus- ja kemikaalivirasto, Energiavirasto sekä nyt myös Huoltovarmuuskeskuksen infrarahoitus, ja lisäksi sitten VTT Oy, jolle on kohdennettu peräti 200 miljoonaa euroa.

Suurin tästä kolmen ja puolen miljardin kokonaisuudesta on luku uudistuminen ja vähähiilisyys, 1,5 miljardia, jossa on tki-rahoitusta 670 miljoonaa ja lainoja tki-toimintaan noin 150 miljoonaa. Siellä on myös energiatuki 277 miljoonaa, sähköistämistuki 150 miljoonaa ja uudistuvan energian tuotantotuki 240 miljoonaa.

Sitten tämä työllisyys- ja yrittäjyyskokonaisuus, joka on noin 95-prosenttisesti EU-rahoitusta. Siihen tulevaa kansallista rahoitusta on 639 miljoonaa, yritysten erityisrahoitus 88 miljoonaa, ja siinä ovat hyvin tärkeänä asiana Finnveran takaukset ja niihin annettava suostumus, ja sitten kotoutuminen noin 350 miljoonaa, joka käytännössä on kokonaisuudessaan valtion tukea kunnille.

Mutta otan tässä esille nyt niitä nostoja, joita valiokunta teki, ja sieltä erityisesti otan esille sen, mitä totesimme tuosta puhtaasta siirtymästä, ihan pari virkettä: ”Siirtymistä kohti hiilineutraalia yhteiskuntaa tuetaan työ- ja elinkeinoministeriön pääluokassa useilta eri momenteilta.” Edelleen todetaan: ”Valiokunta toteaa, että puhdas siirtymä on Suomen talouskasvun ja kansainvälisen kilpailukyvyyn näkökulmasta merkittävä mahdollisuus.” Tässä yhteydessä valiokunta kiinnittää myös huomiota siihen, että ei pelkästään energiantuotanto vaan myös sähkönkäyttö. Me tarvitsemme lisää sellaista tuotantoa, joka on sähköintensiivistä. Tässä mietinnössä todetaan suoraan, että ”valiokunta pitää tärkeänä, että omistajaohjaus ottaa hallituksen kirjaukset huomioon ja kiirehtii Fingridin kantaverkon laajentamista sekä valtakunnallisesti että erityisesti itäisen Suomen tilanteen huomioiden”.

Nuorten rekrytointitukeen, 30 miljoonaa, on tehty tällainen hallinnollis-tekninen muutos, että voidaan varmistaa sen rahan käyttö vielä vuonna 27, jos maksatukset menevät kuitenkin seuraavan vuodenvaihteen yli. Mutta se on tekninen muutos, ja tämä 30 miljoonaa euroa tässä on erittäin tärkeä.

Pöytäkirja PTK 131/2025 vp

Valiokunta ja sitä ennen jaosto keskustelivat aika laajasti tästä Itä-Suomen erityistilanteesta. Siitä on oma pieni luku tässä valiokunnan mietinnössä, ja viimeisessä virkkeessä todetaan, että ”valiokunta pitää perusteltuna edistää erityistalousaluekokeilun valmistelua ja toteuttamista”.

Yritysrahoituksen saatavuudesta erityisesti mikroyrittäjille ja pienyrittäjille ja sen saamisesta pankista, joka todettiin vaikeaksi, käsitelimme verraten laajasti, ja siitä on oma kannanottonsa sitten täällä valiokunnan mietinnössä.

Nämä olivat sellaisia valiokunnan korvamerkittyjä asioita, jos näin sanon. Kaiken kaikkiaanhan lisäyksiä tehtiin hyvän tavan mukaan vain vähän, yhteensä noin vajaan kahden miljoonan euron edestä.

Lopuksi totean vielä kaksi huolta, jotka valiokunta aika voimakkaastikin nosti esille. Ne käyvät ilmi tuolta tekstistä aika selkeästi.

Innovaatorahoituksen kehitys ei kaikesta huolimatta näytä myönteiseltä, vaikka tki-rahoitus kokonaisuutena kasvaa. Täällä on erittäin voimakkaasti todettu, että valiokunnan asiantuntijakuulemisessa esitetyn arvion mukaan leikkaukset vaikuttavat noin tuhanteen yritykseen, jotka ovat kooltaan pääosin pieniä ja mikroyrityksiä.

Sitten tämä työllisyystilanne tietysti on erittäin vaikea, ja siinä kiinnitimme huomiota siihen, että hyvinvointialueiden ja työllisyysalueiden kanssa pitäisi tehdä vakavasti yhteistyötä, jotta se erityisen vaikeasti työllistettävä pitkäaikaistyöttömien ryhmä saataisiin oikeiden tukien taikka toimenpiteiden kohteeksi. — Tässä noin lyhyesti tiivistettynä hyvin tärkeän pääluokan keskeiset asiat.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset esittelystä. — Sitten ministeri Marttinen, olkaa hyvä.

12.10 Työministeri Matias Marttinen: Kiitoksia paljon, arvoisa rouva puhemies, hyvät kansanedustajat! Me käsittelemme valtion talousarviota edelleen vaikeassa taloudellisessa tilanteessa. Suomen asema kansainvälisillä markkinoilla ei ole ollut helppo. Se on näkynyt talouden heikkona kasvuna, mikä määrittää myös työllisyysasteemme kulloisenkin kurssin. Näitä faktoja ei käy kiistäminen. Tosiasioiden tunnustaminen on viisauden alku. Yhtä lailla on kuitenkin tunnistettava ja tunnustettava ne asiat, jotka antavat meille toivoa. Tosiasia on myös se, että työllisten määrä on kasvanut kahden edellisen kuukauden ajan. Arvioidaan, että teknologiayritysten investoinnit ovat kääntyneet jo loppuvuoden aikana jälleen kasvuun.

Samaan aikaan olemme saaneet lukea myös positiivisia uutisia uusista tilauksista ja investoinneista: Jättimäinen risteilijätilaus Turun telakalle. Jäänmurtajakaupat työllistävät telakoita niin Helsingissä, Porissa kuin Raumalla. Poriin suunnitellaan 400 miljoonan euron vanadiinintuotantolaitosta, jota myös valtiovalta investointituellaan edistää. Uudenkaupungin autotehtaalla aloitetaan panssaroitujen ajoneuvojen valmistus, ja hyvät kansanedustajat, tulin juuri äsken Karjaalta, missä Sisu Auto ja Valmet Automotive ilmoittivat uudesta yhteistyösopimuksesta. Tämän myötä uusia työpaikkoja Uuteenkaupunkiin autotehtaalle arvioidaan syntyvän noin 300 ensi vuoden aikana. Eli hyviä uutisia saadaan myös vakavan ajan keskelle.

Toisinaan tuntuu, että ainoastaan synkemmät huomiot nousevat esille. Se pirujen maalaaminen seinille ei kuitenkaan auta mitään, päinvastoin. Se, mitä Suomi tarvitsee, on tekoja, jotka koskevat yrittäjyyttä, työntekoa ja uusia investointeja.

Pöytäkirja PTK 131/2025 vp

Rouva puhemies! Tämä hallitus on keskittynyt juuri näiden uudistusten läpivientiin. Me uudistamme rakenteita, jotka ovat jääneet aiemmin uudistamatta. Me teemme ne uudistukset, jotka edesauttavat yritysten kasvua ja ihmisten työllistymistä. Olemme mahdollistaneet paikallisen sopimisen jokaiselle suomalaiselle yritykselle. Olemme päivittäneet lakkolainsäädännön 1940-luvulta tähän päivään. Olemme purkaneet yritysten byrokratiaa painottaen erityisesti pieniä ja keskisuuria yrityksiä. Olemme muuttaneet verotusta niin, että työtä tekeville jää jatkossa verojen jälkeen suurempi osuus omaan taskuun. Se on kuitenkin oikein, eikö niin? Keskitymme edelleen parantamaan yrittäjyyden edellytyksiä purkamalla sääntelyä ja parantamalla rahoituksen saannin mahdollisuuksia. Hankintalain uudistuksella mahdollistamme paikallisten yritysten osallistumisen julkisiin hankintoihin. Palkkaamisen edellytyksiä parantavilla uudistuksilla tuomme toivoa moniin koteihin. Työllisyyspalveluissa kevennämme palveluprosessin kaavamaisuutta, jotta jatkossa työnhakijat saisivat yksilöllisempää ja heille sopivinta palvelua. Laajennamme myös tulorekisterin käyttöä vaikuttavampien palveluiden takaamiseksi. Tätä koskeva hallituksen esitys lähtee tällä viikolla lausunnoille.

Rouva puhemies! Haluan nostaa esille vielä loppuun kaksi tärkeää panostusta ja kokonaisuutta, mihin myös jaoston puheenjohtaja tässä lopussa puheenvuorossaan viittasi: nuorten työllistyminen ja investointien vauhdittaminen.

Nuorten työllistymisaseteliin kohdennetaan siis yhteensä 30 miljoonan euron määräraha. Tämän turvin yrityksille voidaan korvata puolet palkasta, mikäli nämä palkkaavat töihin alle 30-vuotiaan työttömän nuoren. Seteli mahdollistaa työllistymisen ensi vuonna tuhansille nuorille, jotka ovat tällä hetkellä vailla työtä työelämän ulkopuolella.

Taas toisaalta investointeja tullaan vauhdittamaan lähes 160 miljoonan euron kasvupaketilla, joka on juuri julkaistu meillä ministeriössä. Varoja kohdennetaan tässä yhteydessä tuntuvasti erityisesti pk-yritysten investointien vauhdittamiseen. Kasvupaketin odotetaan vivuttavan liikkeelle uusia investointeja jopa yli miljardin euron edestä. On selvää, että tämän kautta tultaisiin näkemään myös myönteisiä työllisyysvaikutuksia.

Lopuksi, rouva puhemies, haluan kiittää eduskunnan valiokuntia ja valtiovarainvaliokunnan työ- ja elinkeinojaostoa talousarvion laadukkaasta käsittelystä ja erittäin perusteellisesta mietinnöstä ja myös jaoston puheenjohtajaa hyvistä huomioista, mitä toitte tässä keskustelussa jo esille. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset ministerille. — Sitten ministeri Puisto, olkaa hyvä.

12.15 Elinkeinoministeri Sakari Puisto: Arvoisa puhemies! Kiitoksia eduskunnan valiokunnille ja valtiovarainvaliokunnan työ- ja elinkeinojaostolle ja sen puheenjohtajalle, edustaja Lindénille hyvästä esittelystä ja avaussanoista, myös näistä nostoista, mitä teitte, ja koko talousarvion valmistelusta ja käsittelystä kuluneen syksyn aikana.

Epävarmuustekijöistä johtuen talouskasvu on ollut yhä sitkaista. Suomen bkt:n kasvun luvut Suomen Pankin syyskuisen ennusteen mukaan tälle vuodelle ovat 0,4 prosenttia, seuraavalle vuodelle 1,4 prosenttia ja vuodelle 2027 1,6 prosenttia, ja komission luvut noin kuukauden takaa ovat 0,1 prosenttia, 0,9 prosenttia seuraavalle vuodelle ja puolitoista prosenttia vuodelle 27.

Talouden vire on ollut loppuvuonna paranemaan päin. Tilastokeskuksen mukaan tammi- ja lokakuun välisenä aikana teollisuuden saamien uusien tilausten arvo oli 6,9

Pöytäkirja PTK 131/2025 vp

prosenttia vuoden takaista suurempi. EK:n lokakuun suhdannebarometrin mukaan teollisuustuotanto kääntyi kolmannella neljänneksellä uuteen kasvuun vaisumman kevään ja kesän jälkeen. Seuraavan kolmen kuukauden aikana teollisuus odottaa tuotannon jatkavan kasvua. Tänä vuonna investoinnit kasvavat kahden laskuvuoden jälkeen.

Rakentamisen tuotannon kehitys on ollut vielä miinuksella, mutta asuntopuolellakin näkyy positiivisia merkkejä: omistusasuntojen kauppa käy paremmin, ja vuokra-asuntomarkkina suurissa kaupungeissa on elpymässä.

Yrityssektorin näkymät ovat yleisellä tasolla kohentuneet. Myös nostaisin esiin sen, että startup-kentässä on varsin positiivista kehitystä ollut jo pitempään, eli tällä sektorilla startup-yritysten liikevaihto on noin 12,5 miljardia euroa ja ne työllistivät 50 000 ihmistä, mikä on tietysti hieno uutinen.

Puhdas siirtymä tarjoaa edelleen kasvumahdollisuuksia sekä energia- että muulle teollisuussektorille, eikä sovi unohtaa myöskään kotimaisen meriteollisuuden kasvumahdollisuuksia, mitä nyt näkyy Turussa. Siellä on pitkä aiesopimus risteilijöille ja sitten Raumalla ja Helsingissä jäänmurtajille. Nämä tilaukset avaavat mahdollisuuksia myös muulle turvakriittiselle viennille liittolais- ja kumppanuusmaihiin.

Energiasiiirtymän ja uuden teknologian käyttöönottoon liittyvät investoinnit kasvavat. Edullinen ja vakaa päästötön sähköntuotanto ja viileä ilmasto houkuttelevat Suomeen investointeja, konkreettisenä esimerkkinä eri puolille Suomea suunnitteilla olevat datakeskushankkeet.

Kasvun haasteisiin vastataan tulevan vuoden talousarviossa panostamalla infrahankkeisiin sekä investoimalla t&k-toimintaan. Investointeja suunnataan kasvun aikaansaamiseen pidemmällä aikavälillä muun muassa osaamisen kehittämiseen ja puhtaasti siirtymän edistämiseen. Yritysten on lisättävä aineettomia investointeja arvonnäkökulman ja tuottavuuden parantamiseksi. Lisäksi julkista rahoitusta on käytettävä entistä tehokkaammin uusien toimialojen kasvattamiseen ja elinkeinorakenteen monipuolistamiseen. Investoinnit voivat nostaa tuottavuutta, mutta hyvä tuottavuuskasvu parantaa kannattavuutta ja lisää investointeja.

Investointeja lisäävät myös puolustushankinnat, jotka kasvavat tänä vuonna selvästi ja joiden taso pysyy korkeana myös tulevina vuosina. Kasvavat puolustusmenot lisäävät kuitenkin painetta julkiselle velkaantumiselle. Lisäksi kotitalouksien heikko luottamus jarruttaa osaltaan kasvun voimistumista. Pidemmän aikavälin haasteen kansakunnalle aiheuttaa julkisyhteisöjen syvä rakenteellinen epätasapaino sekä julkisen talouden kestävyysvaje.

Koskien talousarviota ensi vuodelle työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalalle ehdotetaan määrärahoja 3,55 miljardia. Tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan tukemisen rahoitus on yhteensä noin 690 miljoonaa euroa, missä on kasvua noin 150 miljoonaa euroa kuluvan vuoden varsinaiseen talousarvioon nähden. Teknologian kehittämisskeskus VTT Oy:n valtionavustus ensi vuonna on noin 128 miljoonaa. Vastaavasti VTT Oy:n tutkimusinfrastruktuurin erityisavustukset tulevana vuonna ovat 45 miljoonaa euroa. Tutkimus- ja innovaatiotoiminnan lainoihin esitetään 147,3 miljoonaa euroa. Lisäksi laivanrakennuksen innovaatiotukeen esitetään 20,9 miljoonaa euroa ja Suomen Teollisuussijoitus Oy:n pääomasijoitukseen kohdennetaan 50 miljoonaa. Eli tällä yhteensä yli miljardin euron panostuksella hallitus luo edellytyksiä elinkeinoelämän kasvulle sekä parantaa perustaa houkuttelevalle investointiympäristölle niin kotimaisille kuin ulkomaalaisille yrityksille.

Pöytäkirja PTK 131/2025 vp

Lisäksi haluan myös lopuksi kiittää valtiovarainvaliokuntaa, joka talousarvioletinnösssä on lisännyt vielä erinäisiä panoksia noin kahdella miljoonalla muun muassa matkailuun, Etelä-Karjalan yrittäjille, Music Finlandille, Mikro- ja yksityisrittäjille ja Suomen Yrityskummeille ja vielä monille muillekin. [Vastauspuheenvuoropyyntöjä]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset ministerille. — Näyttää siltä, että on tarvetta lyhyttahtiseen keskusteluun, elikkä pyydän niitä edustajia, jotka haluavat käyttää minuutin puheenvuoron, painamaan V-painiketta ja nousemaan seisomaan. — Edustaja Lindén.

12.21 **Aki Lindén sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Pikkuisen pitäydyn vielä vähän äskeisessä roolissa, ja haluan ottaa uudelleen esille tämän, mitä valiokunta totesi tästä innovaatorahoituksesta: En nyt tästä syytä hallitusta, vaan meidän olemme yhdessä, puolueet, täällä päättäneet, että tki-rahoitusta lisätään, mutta tässä meidän prosessissa ja hallinnossa on jotain sellaista, että näyttää olevan vaikeata kohdistaa sitä nimenomaan sellaisiin nuorten yrittäjien yrityksiin, joissa tietysti se rahoitus on aina riskaabelia. Valiokunta toteaa tästä ihan selkeästi, että valiokunta pitää valitettavana, että innovaatio- ja elinkeinorahoituksen valtuutta on kahtena viime vuonna merkittävästi pienennetty, sillä vuodelle 24 oli käytettävissä noin 79 miljoonaa euroa ja vuonna 25 noin 54 miljoonaa euroa. Nyt käytettävissä olevasta noin 27,5 miljoonasta 10 miljoonaa euroa on varattu av-tuotantokannustimeen ja noin 17,5 miljoonaa euroa muuhun innovaatio- ja elinkeinorahoitukseen. Eli tässä meillä on nyt joitain sellaisia jarruja. Jos ministeri Puisto pystyisi tästä jotain kertomaan, niin se olisi hyvä asia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Satonen.

12.22 **Arto Satonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Marttinen toi täällä hyvin esille sen, että työttömyyden lisäksi meillä kasvaa myös työllisyys. Itse asiassa kun täällä aina puhutaan siitä, kuinka korkea Suomen työttömyys on verrattuna moniin muihin maihin, niin kannattaisi katsoa myös niitten lukujen taustalle. Nythän on tehty myös sellaisia uudistuksia, joilla työelämän ulkopuolelta ihmisiä on tullut työttömiksi työnhakijoiksi. Se on varmasti parempi asia, että esimerkiksi ukrainalaiset eivät ole turvapaikanhakijoina vaan työnhakijoina, jolloin he voivat sitten työllistyä, tai että meillä pitkään työmarkkinatuella olleet henkilöt nyt menevät hakemaan sitä ensisijaista etuutta TE-palveluista, ja samalla voidaan käydä heidän tilanteensa läpi, onko heidän paikkansa työmarkkinoilla, eläkkeellä tai jossain muualla. Nämä ovat tärkeitä asioita.

Mutta Lindén otti hyvin olennaisen asian esille, kyllä, ja kiitos siitä jaostolle. Se on myöskin työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan havainto ollut, että tämä yhteistyö hyvinvointialueiden ja TE-palveluiden välillä ei toimi, ja se on yksi syy siihen, että aktivointia on ollut aikaisempaa vähemmän.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lohi.

Pöytäkirja PTK 131/2025 vp

12.23 **Markus Lohi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Otan esille tässä ministeri Marttisen esiin nostaman yritysten rahoituksen vaikeuden, josta eduskunta on muuten keskustellut täällä myös ajankohtaiskeskustelussa. Siitähän tulee nyt erittäin paljon palautetta kentältä, että varsinkin pienet ja keski-suuret yritykset kokevat, että rahoitusta ei saa.

Meillä on toki eurooppalainen pankkisääntely, jolle me voimme vain hyvinkin rajoitetusti tehdä jotain, mutta on tärkeää, että me Euroopassa edustamme sellaista linjaa, että onko menty jo jopa liian pitkälle siinä. Mutta se, mitä me voisimme tehdä, on katsoa, että eihän Suomessa ole omaa kansallista sääntelyä tehty kireämpänä kuin mitä eurooppalainen sääntely edellyttää. Ja tietenkin kolmas, mitä kannattaa miettiä, on se, miten me voisimme vuoropuhelua lisätä Finanssivalvonnan kanssa niin, etteivät Finanssivalvonnan säännöt ole niin tiukkoja, että ne turhaan estäisivät tässä tilanteessa rahoituksen saannin.

Samahan koskee muuten myös yksityisiä ihmisiä. Moni omakotitalo jää rakentamatta tänä päivänä, kun ei saada pankkilainaa. Siinä ei kannata etsiä syyllisiä vaan nyt lähteä miettimään, mitkä voisivat olla toimenpiteet, jotta saataisiin muutos tähän aikaan.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Koskela, Jari.

12.24 **Jari Koskela ps** (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, rouva puhemies! Kiitokset ministereille ja jaoston puheenjohtajalle hyvästä esittelystä. — Tässä budjetissa tehdään nyt historiaa. Olemme valiokunnassa kohdistaneet 100 000 euroa turpeen kunnianpalautukseen ja sen eri ominaisuuksien tutkimukseen ja läpivalaisuun. [Timo Harakka: Esihistoriallista!] Nyt on viimeinen hetki tuoda esiin ne kaikki faktat, mitä ehkä koko maamme tärkeimmän ja uskallan väittää myös arvokkaimman luonnonvaran mahdollisuudet tuovat tullessaan. — Kannattaa nyt kuunnella huolella. — Meillä on kenties ensimmäistä kertaa myös ministeri, joka ymmärtää ne lukemattomat eri käyttötarkoitukset, mihinkä turve soveltuu, ja monessa kohtaa turve on vielä ylivoimainen ja jopa ainut mahdollinen tuote. Nyt on oikea momentum, mitä meillä ei ole varaa menettää. Tämä tosiasia pitää ymmärtää myös tässä salissa, [Välihuutoja keskustan ryhmästä] ja meidän pitää ottaa ne mittaamattomat markkinat haltuumme kaikilla niillä kymmenillä eri innovaatioilla, mihinkä turve hyvine ominaisuuksineen jo nyt taipuu. Tässä tehtävässä ministeri Puisto on oikea henkilö viemään asiaa eteenpäin. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Harjanne.

12.26 **Atte Harjanne vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Itse toivon, että budjetissa tehdään tulevaisuutta eikä historiaa. — Muutama pointti: Täällä mietinnössäkkin nostetaan esiin nämä investointituet, jotka liittyvät myös vihreään vetyyn ja biogeenisen hiilen talteenottoon. Tässä itse katsoisin, olisiko meillä mahdollisuus tukea huoltovarmuutta esimerkiksi täyttämällä meidän varmuusvarastoja tällaisella synteettisen polttoaineen tuotannolla ja luoda sitä kautta myös kysyntää siihen, joka ei iskisi esimerkiksi kuluttajahintoihin mutta olisi ihan perusteltua ja tukisi sen tuotannon skaalautumista. Tämä olisi asia, jota toivoisin, että voitaisiin pohdiskella. Eli siis tässähän on mahdollisuus irrottautua tuontifossiilihiilivedyistä meidän energiataloudessa pidemmän päälle kokonaan.

Pöytäkirja PTK 131/2025 vp

Sitten olisin kysynyt ministeri Marttiselta: Nyt nuorten työttömyyteen on toimenpiteitä, ja se on hyvä kuulla. Kun keskustelee valmistuneiden tai sitä lähellä olevien nuorten kanssa, niin kuulostaa siltä, että meillä saattaa alkaa olla tämmöisen teknologisen työttömyyden ilmentymiä tekoälykehityksen myötä. Olisin ehdottanut, että tätä kannattaisi ehkä vähän tutkia, [Puhemies koputtaa] miten tämä teknologinen murros tällä hetkellä erityisesti nuorten työllisyyteen vaikuttaa, koska siihen meillä ei ole varaa, että nuoret eivät pääse työn syrjään kiinni. [Puhemies: Aika!] Tämä on semmoinen ehkä pinnan alla oleva ilmiö, jota mielellään olisi syytä selvittää.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Koskela, Minja.

12.27 Minja Koskela vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pidän hyvänä esimerkiksi tätä nuorten työllisyysseteliä. On hienoa, että nuorten työttömyystilanteeseen puututaan tällaisilla täsmätoimenpiteillä.

Sitten haluaisin nostaa tässä keskustelussa esiin, että tällä viikolla Ilta-Sanomat on uutisoinut Normal-ketjun viiden työntekijän kertomuksista siitä, miten epävarmaa työelämä nuorille on ja miten nuorten työmarkkina-asema on hyvin heikko. Tämä on yksi esimerkki laajemmasta kokonaisuudesta, kun meidän ollaan puhuttu paljon julkisuudessa nytten ulkomaisen työvoiman hyväksikäytöstä, ja myös tämä nuorten heikko asema työmarkkinoilla on minusta sellainen, mihin pitäisi kiinnittää huomiota hyvin voimakkaasti. Olen kyllä huolissani siitä, että hallituksen hankkeet, kuten potkulaki, jossa helpotetaan irtisanomisia, ja sitten taas toisaalta määräaikaissuukausien tuleva helpottaminen, ovat sellaisia esityksiä, jotka tulevat osumaan nimenomaan nuoriin, jotka ovat valmiiksi heikossa työmarkkina-asemassa. Siksi haluaisin pohtia sitä, mitä sellaisia keinoja seuraavaksi tuodaan, jotka tasapainottavat tätä tämänhetkistä valtasuhdetta työmarkkinoilla, joka on nyt tämän hallituksen toimesta mennyt hyvin vahvasti työnantajille ja otettu työntekijöiltä pois.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Norrback.

12.28 Anders Norrback r (vastauspuheenvuoro): Tack, ärade talman! Jag vill börja med att tacka ministrarna. Ni har ett tungt ansvar när det gäller vår sysselsättning och vår ekonomiska utveckling.

Det har gjorts många arbetslivsreformer som gör att vi får en betydligt mer dynamisk och fungerande arbetsmarknad. Problemet är bara det att effekten av de här reformerna inte kommer att synas förrän vi når in i en fas där ekonomin växer på allvar, och det här är någonting som vi alla bör komma ihåg. Då kommer vi att se ganska stora effekter av det här. Det är åtminstone min synpunkt.

Arvoisa puhemies! Edustaja Lohi nosti esiin tämän rahoitustilanteen, joka tulee melkein joka päivä kentältä vastaan sekä yksityisiltä henkilöiltä että pieniltä ja keskisuurilta yrityksiltä. Tämä on kummallinen tilanne. Pankit sanovat, että rahoitusta järjestyy, mutta asiakkaat sanovat, että ei. Mikä on se tilannekuva, mikä hallituksen sisällä on tästä asiasta? — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Wallinheimo.

Pöytäkirja PTK 131/2025 vp

12.29 Sinuhe Wallinheimo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Otan kiinni tuohon ministeri Marttisen puheenvuoroon näistä puretuista normeista. Toden totta hallitusohjelmassahan lukee 300 purettua normia, ja työ on edennyt suhteellisen mukavasti kolmella eri raiteella: VM-raiteella, TEM-raiteella ja sitten hallituspuolueiden edustajien kesken. Siellä taisi keväällä olla 133 purettua normia. Kysyisinkin tästä: missä tällä hetkellä mennään, tuleeko hallitusohjelmakirjaus toteutettua, tarvitaanko siinä vielä apuja?

Sitten itse asiassa toinen kysymys liittyy myös hallitusohjelmakirjaukseen siitä, että näissä direktiiveissä ei saisi olla Suomi-lisää. No, nyt talousvaliokunnassa meidänkin käsittelyssä on kyllä ollut valitettavasti monta mietintöä, joissa tätä Suomi-lisää on ollut teidänkin ministeriöstänne, niin että toivoisin sielläkin tiettyä tarkkuutta siihen, että sitä Suomi-lisää poistettaisiin jo siinä vaiheessa, kun hallituksen esityksiä tehdään.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Eerola.

12.30 Juho Eerola ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitokset tosiaan molemmille ministereille ja myös niille ministereille, jotka aiemmin näitä pestejä hoitivat.

Tällä kaudella on tosiaan paljon tehty tällaisia rakenteellisia uudistuksia. Niiden uudistusten vaikutukset eivät valitettavasti näy kokonaisuudessaan ihan vielä, mutta ne ovat käytännössä ihan samoja, joita meidän verrokkimaissa on tehty aiemmin, maissa, joissa työllisyystilanne on paljon meitä parempi, eli hedelmien kypsymistä kannattaa siis odottaa.

No, jotain hyvää on kuitenkin näkyvissä jo nyt, ja suurinta huomiota ovat ehkä herättäneet nämä ministerinkin äsken mainitsemat jäänmurtajakaupat, mutta en malta olla mainitsematta myöskin tuonne Kotkaan rakenteilla olevasta kiinalaistaustaisesta akkumateriaalitehtaasta, joka varmasti tuo uutta virtaa myös Kymeen.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lyly.

12.31 Lauri Lyly sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Meillä on taantuma tällä hetkellä meneillään eikä mikään kasvutilanne. Työttömyys on ennätyskorkealla, yli 310 000, ja se lisääntyy noin 30 000 aina verrattuna edelliseen vuoteen. Hallituksen työllisyystoimet ovat olleet sellaisia, että leikataan palkansaajien etuja ja turvaa.

Mutta suurin ongelma tässä nyt tällä hetkellä on, että meiltä puuttuu kysyntä, työvoiman kysyntä. Meillä on 30 000 avointa työpaikkaa, ja täällä sanotaan, että pitää vain leikata edelleen näitä ja tehdä huonompia työolosuhteita palkansaajille ja sillä työllistetään lisää. Kysyntään pitäisi olla yhtä innokkaasti tekemässä töitä kuin nyt tehdään näitä leikkauksia.

Aktiivinen työvoimapolitiikka puuttuu kokonaan, mitään toimenpiteitä ei ole sillä alueella. Aktivointiasteet laskevat koko ajan, kukaan ei kanna huolta siitä. Yli 130 000 pitkäaikaistyötöntä — yhtään toimenpidettä ei ole sillä alueella. Sanon, että kyllä aika lailla on ollut aneeminen tämä tilanne, missä tällä työttömyysasteella ollaan.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Oinas-Panuma.

12.33 Olga Oinas-Panuma kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyllä hallituksen toimet tuolla työllisyyspuolella ovat olleet aika anhittomia, kun sitä katsotaan, siinä mielessä, että tulee sata työtöntä per päivä, on ennätystyöttömyys ja konkurseja

Pöytäkirja PTK 131/2025 vp

laitetaan vireille, oliko se nyt sitten kymmenen per päivä, jos oikein muistan. Se on aika hirveä määrä, ja se pitäisi ottaa tosissaan.

No, oikeastaan minulla on kaksi hyvin spesifiä kysymystä ministereille:

Ensimmäinen kysymys on se, että kun te teidän sopeutuksessa suunnittelitte, että näistä 100 000 lisätyöllisestä tulee kahden miljardin euron säästö, ja nyt te ette ole niitä 100 000:ta lisätyöllistä valitettavasti saaneet ja näyttää siltä, että ette tule myöskään saamaan, niin miten te tämän kahden miljardin säästön sitten hoidatte. Mistä se säästö sitten otetaan, kun työllisyys ei näytä nousevan, vaikka sitä kaikki kovasti toivomme?

Toinen kysymys on sitten tästä alueellisesta kuljetustuesta, jolla vaikutetaan suoraan Itä- ja Pohjois-Suomen yrityksiin, erityisesti vientiyritysten toimintaedellytyksiin. Minkä takia te leikkaatte siitä?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Diarra.

12.34 **Fatim Diarra vihr** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Me kaikki pukeudumme päivittäin vaatteisiin, mutta liian harvoin jopa kansanedustajat tässä salissa valitsevat pukeutua kotimaisten merkkien ja suomalaisten suunnittelijoiden vaatteisiin, varsinkin tänä aikana, kun ultrapikamuoti tulee markkinoille ja puskee sinne kaikenlaista roskaa, joka on niin terveydelle kuin ympäristölle haitallista. Suomessa on todella hyvä ekosysteemi teknologiayrityksille, mutta samanlaista ekosysteemiä ei ole muoti- ja designlähtöisille kuluttajatuoteyrityksille. Pohdinkin, minkälaisia mahdollisuuksia olisi rakentaa jotain tällaista, tukea kotimaisia design- ja muotiyrityksiä viennissä, sillä vaatteita tarvitaan päivittäin, mutta suomalaiset yritykset tarvitsevat hieman apua markkinoille pääsyyn. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Pekonen.

12.34 **Aino-Kaisa Pekonen vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Olisin kysynyt vuoden 26 talousarviossa olevista työsuojeluhallinnon työpaikkavalvontaan kohdennetuista henkilötyövuosista, kun ne näyttäisivät vähenevän kahdeksalla henkilötyövuodella tähän vuoteen verrattuna. Hallitus siis käytännössä heikentää työsuojeluvalvonnan resursseja samalla, kun työvoiman väärinkäytökset ovat yhä yleisempiä ja myöskin yhä törkeämpiä. Riistotalouden kitkemisen tulisi turvata selvästi enemmän resursseja, minkä lisäksi tarvittavat lainsäädäntöhankkeet, kuten kanneoikeuden antaminen ammattiliitoille, tulisi käynnistää välittömästi.

Arvoisa ministeri, tässä edustaja Koskela jo nosti esiin nämä viime viikolla esiin tulleet väärinkäytökset, kuinka nuoria työntekijöitä riistetään muun muassa laittomilla työajoilla, jättämällä ylityökorvaukset maksamatta tai painostamalla kuumeessa olevia työntekijöitä töihin. Näihin väärinkäytöksiin puuttuvia työntekijöitä on savustettu ulos, ja varoituksia on annettu mielivaltaisesti. Nyt kysynkin teiltä, ministeri Marttinen: Miten te turvaatte työsuojelun ja sen valvonnan? Miten te voisitte nyt näitä resursseja parantaa?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Wickström.

12.36 **Henrik Wickström r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies, värderade fru talman! Kiitos ministerille esittelystä — oli hienoa kuulla, että ministeri Marttinen on

Pöytäkirja PTK 131/2025 vp

aloittanut päivänsä omalta kotiseudultaan Länsi-Uudeltamaalta. Siellä on hyvin paljon menestyksekkäitä yrityksiä, jotka myöskin pystyvät tarjoamaan työtä ympäri Suomea, mikä on todella, todella hienoa.

Arvoisa rouva puhemies! Haluaisin nostaa esiin myöskin nämä rahoitusongelmat, koska ne ovat tällä hetkellä yksi suurimmista syistä siihen, miksi varsinkaan pk-yritykset eivät saa kasvua aikaan. Kysyisinkin ministeri Puustolalta: voisiko seuraavaa kehysriihä silmällä pitäen vielä harkita ja miettiä, mitä tähän pankkisääntelyyn voisi tehdä, koska tämä on nyt tällä hetkellä todella iso haaste siinä, että me saataisiin myöskin, sanotaanko, kysyntää aikaiseksi, luotua työmarkkinoilla?

Lisäisin myöskin kysymyksen ministeri Puustolle liittyen teollisuuspuistoihin. Olen ymmärtänyt, että tässä ihan viime aikoina on aloitettu myöskin TEMin puolella selvitys siitä, millä tavalla voitaisiin konkreettisesti lähteä edistämään teollisuuspuistoajattelua. Voitteko te avata, missä kohtaa ensi vuoden aikana tähän liittyviä päätöksiä tullaan tekemään?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kauma.

12.37 Pia Kauma kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen tyytyväinen, että kerrankin olen löytänyt asian, josta olen samaa mieltä edustaja Koskelan kanssa, [Jari Koskela: Vihdoinkin!] ja se on se, että minua myöskin häiritsee se, että nuorten asemaan työelämässä ei kiinnitetä riittävästi huomiota. On todella tärkeää, että heitä kohdellaan hyvin ja että he myös tuntevat oikeutensa.

Tässä on tullut mainittua yritys nimeltä Normal, ja olen kyllä sitä mieltä, että se ei ole suinkaan ainoa yritys Suomessa, jonka johtamistavoissa on paljonkin toivomisen varaa, erityisesti kun heidän henkilökunnassaan on paljon nuoria ihmisiä. Näitähän on tullut esiin aikaisemminkin muun muassa ravintola-alalta, esimerkiksi niin, että perehdytys voi olla puutteellista, ei ole tarpeeksi lepotaukoja tai henkilökuntaa tarpeeksi vuorossa. Joka kerta, kun kuulen jostakin tällaisesta uudesta yrityksestä, joka kohtelee kaltoin työntekijöitä, minua harmittaa kaikkien niiden muiden alan yritysten puolesta, koska he pilaavat muidenkin maineen samalla.

Arvoisa puhemies! Haluaisinkin kysyä ministereiltä: millä tavalla näihin kaltoinkohteluihin aiotaan puuttua?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Niemi.

12.38 Veijo Niemi ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies, arvoisat ministerit! Kaksi asiaa:

Ensimmäinen on, että olen Suomen Pankin tilintarkastajien puheenjohtaja ja kiinnitän jatkuvasti huomiota siihen, kuinka nollatulokseen Suomen Pankki joutuu jatkuvasti. Sehän johtuu siitä, että niin sanottuja liikepankkien yön yli -talletuksia tulee jatkuvasti enenevässä määrin Suomen Pankkiin ja niille maksetaan hyvä korko. On aivan selvä asia, kuten edustaja Lohi täällä mainitsi, että jos joku vähänkin epävarma yritys hakee rahoitusta tai yksityinen, on paljon selkeämpää ottaa Suomen Pankista varma korkotuotto. Pitäisikö tähän asiaan puuttua jollakin tavalla? Tällä hetkellä ainoastaan kehittyvä kultakanta takaa Suomen Pankilla sen nenän veden pinnalla olemisen.

Pöytäkirja PTK 131/2025 vp

Toinen hyvin ikävä asia on tämä YEL-laki. Koska se saadaan sille oikealle tasolle elikkä niin, että ihminen maksaa eläkettä siitä, mitä tienaa, eikä jostakin kuvitteellisesta tuloksesta, koska tämä on nyt aiheuttanut jatkuvasti yritysten lakkauttamisia, konkurssseja elikkä entistä enemmän työttömiä? — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Viitanen.

12.39 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Onhan tämä hurja tilanne. Me toden totta olemme taantumassa, ja me tarvitsemme mitä kipeimmin kasvua ja työpaikkoja.

Huomasin tällaisen tuoreen VTV:n raportin, jossa todetaan, että hallituksen työllisyystoimet ovat jopa voineet hidastaa talouskasvun käynnistämistä. Tässä viitataan siihen, että kun heikossa suhdannetilanteessa leikataan työttömyysturvaa, ihmisillä ei ole rahaa kuluttaa, kulutus supistuu ja talouden kierre alaspäin on sitten seurauksena. Minä ihmettelen, ministeri, tätä. Minusta tuntuu, että hyvin usein hallitus monilla toimillaan saattaa itse olla sen kasvun pahin jarru. En esimerkiksi ymmärrä sitä, että kun me tarvitsemme luottamusta ja ihmisillä on esimerkiksi huoli työpaikoista, ihan aiheellisesti, niin miten voi luottamusta vahvistaa se, että hallitus sitten näille ihmisille kertoo, että jatkossa on helpompi antaa potkut ja saada potkut.

Eli siis monet hallituksen toimet itse asiassa mielestäni ovat jarruna sille kasvulle, kun pitäisi päinvastoin saada lisää kasvua ja työllisyyttä. Eli onko nyt niin, puhemies, että hallitus itse on yksi jarru Suomen kasvulle?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kettunen.

12.41 Tuomas Kettunen kesk (vastauspuheenvuoro): Kunnioitettu rouva puhemies! Tottahan se on, että tietynlaisessa taantumassa me olemme. Kysymys kuuluu vain: onko Suomella malttia vaurastua? Maltti on valttia tässä ajassa, ja kun katson hallituksen veropäätöksiä, niin siinä kyllä, kun katsomme tilannekuvaa, harmillisesti tämä veropolitiikka on ollut aika poukkoilevaa, ja se vaikuttaa myös yrityksien suuntaan. Toivon, että ministerit siellä ministeriaitiossa ottavat eduskunnan puheet vakavasti, kun siellä valiokunnan mietinnössä myös talousvaliokunta on tuonut esiin tämän vakavan huolen pk-yritysten rahoituksesta, ja tähän nyt viimeistään ensi vuonna puututaan vakavalla kädellä ministeriöissä. Nimittäin meillä on 455 000 yritystä tässä maassa, ja tästä luvusta 95,7 prosenttia on niitä pieniä yrityksiä, alle kymmenen henkeä työllistäviä yrityksiä, ja jos he ilmoittavat, että on vakavia haasteita saada rahoitusta pankeista, niin tähän pitää kyllä puuttua.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mikkonen, Krista.

12.42 Krista Mikkonen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vihreä siirtymä on meille todella iso mahdollisuus, ja valiokunnan mietinnössäkkin tunnistetaan niitä haasteita, joista yksi on riittävä kantaverkon kapasiteetti. On hyvä, että on nostettu esille, että Itä-Suomessa erityisesti tarvitaan sen vahvistamista.

Pöytäkirja PTK 131/2025 vp

Toinen ongelma on tietysti hallituksen epäjohtonmukainen ilmastopolitiikka, ja esimerkiksi nyt jakeluvelvoitteen laskeminen vei pohjan Nestein puhtaiden polttoaineiden kehittämisenbisnekseltä.

Haluan nostaa esille myös sen, että miten on mahdollista, että Business Finland, joka sinänsä näitä tukia tähän puhtaaseen siirtymään antaa, mikä on hyvä asia, voi antaa sellaista hankkeelle, joka on meidän lain vastainen. Elikkä nyt saimme kuulla, että Business Finland on myöntänyt 150 miljoonaa kaivoshankkeelle, joka on meidän soidensuojeluohjelman vastainen ja joka on meidän Natura-lainsäädännön vastainen. Miten on mahdollista, että tällaiselle laittomalle hankkeelle voidaan myöntää tukea? [Aino-Kaisa Pekonen: Hyvä kysymys!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kilpi.

12.43 Marko Kilpi kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jatkan Business Finlandin tiellä: On erinomaisen hyvä ensinnäkin se, että tuotantokannustin edelleenkin on olemassa, ja sen pitää siellä ollakin. Ennemminkin pitää olla suunta se, että tuotantokannustimen summaa kasvatetaan alkuperäisen suunnitelman mukaisesti. Mutta se, mikä siellä tällä hetkellä on erityisen vaikea tilanne, on se, että kriteerit, millä tuotantokannustinta voidaan myöntää, ovat sellaisia, että ne sulkevat pois huomattavan paljon suomalaisiakin, kotimaisiakin tuotantoja, koska tuotantojen budjettikriteerit ovat niin suuria tai tv-sarjojen niin korkealla. Tämähän tarkoittaa sitä, että esimerkiksi nytkin, tänäkin vuonna todennäköisesti jää myöntämättä sitä tukea sen takia, että ei ole niin paljon niitä kriteereitä täyttäviä tuotantoja. Tämä olisi sellainen asia, joka ei vaadi budjetointia, ei minkäänlaista resursointia. Tässä tehtäisiin vain päätös kriteereitten muuttamisesta, mikä taas olisi äärimmäisen hyvä asia alalle ja myös sen kasvun luomisessa. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Strandman.

12.44 Jaana Strandman ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies, kunnioitetut ministerit! Pienyrittäjiä eli alle kymmenen työntekijän yrityksiä on maassamme 96 prosenttia. Mikro- ja yksinyrittäjäyritykset ovat Suomen talouden perusta, mutta niiden merkitys jää liian usein suurten toimijoiden ja julkisen sektorin varjoon. Juuri pienyrittäjät luovat työtä, palveluja ja elinvoimaa koko maahan. Hallitusohjelma on yrittäjämyönteinen ja antaa tärkeän viestin niille, jotka kantavat vastuun omasta toimeentulostaan ja usein myös muiden työllistämisestä.

Yrittäjät toimivat silti raskaan maksurasituksen alla. YEL-työtulo ei monessa tapauksessa vastaa todellisia ansioita, mikä heikentää sekä arkea että tulevaa eläketurvaa. Yrittäjän eläkkeen tulee turvata kohtuullinen toimeentulo myös työuran jälkeen. Yrittäjä kantaa riskin, investoi ja työllistää, mutta saa usein heikomman eläkkeen kuin palkkaamansa työntekijät. Tämä epäsuhta edellyttää korjaamista. YEL-järjestelmän uudistuksen on vahvistettava luottamusta ja tunnistettava sekä tunnustettava yrittäjän todellisuus. Arvoisa ministeri, kuinka tämä YEL-uudistus etenee?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Eskelinen.

Pöytäkirja PTK 131/2025 vp

12.45 Seppo Eskelinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hyvä, että täällä on vahvasti noussut pk-yritysten rahoitus. Se on todellinen ongelma tällä hetkellä. Edes Finnveran takaukset eivät riitä, jotta saataisiin pankista rahoitusta ulos.

No, sitten kannattaa ehkä hallituksen lukea tuore VTV:n arvio hallituksen työllisyystoimista — se on samaa kuin tältä laidalta koko ajan toivotettu. Heidän arvionsa on, että hallituksen työllisyystoimet ovat hidastaneet talouskasvua, erityisesti työttömien kurjistaminen nousee ensimmäisenä esiin. Toinen hyvä huomio siellä on, että VM:n talousennusteet arvioidaan aivan liian positiivisesti tällä hetkellä. Hallitus pitkälti niitten varaan laskee tätä kasvua, ja ne ovat kaukana siitä, mikä on todellisuus.

Kiitos jaoston puheenjohtajalle, että Itä-Suomen nosti esille, mutta kyllähän hallituksen toimenpiteet ovat olleet kaikkea muuta: [Puhemies koputtaa] 300 miljoonaa leikataan aluekehitysrahoja Itä- ja Pohjois-Suomesta. Meille se on 12 miljoonaa, juuri lähti 7,5 miljoonaa yritystukia, [Puhemies: Aika!] ja samaan aikaan 1,6 miljoonaa alueellisesta kuljetustuesta leikataan.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hoskonen.

12.47 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Todellakin hallituksen linja suorastaan on järkyttävä itäisen Suomen kannalta. Itä-Suomi-ohjelmaa on luvattu, mutta sitä on luvattu niin paljon, etten jaksa enää uskoa siihen. Se on ollut ja mennyt, kaikkea hienoa annettu. Tierahat? Missä ovat itäratarahat Imatra—Joensuu? Ei mitään, ja nyt menivät kuljetustuet.

Kun te molemmat ministerit äsken todistitte vahvasti ääni väristen puhtaasta siirtymästä, niin oletteko te tutustuneet, arvoisat ministerit, tilastotietoihin? Suomeen tuodaan ulkomailta jätettä 470 000 tonnia, [Tuomas Kettunen: Ohhoh!] ja te puhutte täällä puhtaasta siirtymästä. Sanokaa nyt, arvoisat ministerit, minulle, missä tässä se puhtaus on. Sitä paitsi Italiasta tuotava jäte tulee meille sellaiselta organisaatiolta, joka on järjestäytynyttä rikollisuutta. Kysyn teiltä molemmilta ministereiltä: aiotteko oikeasti lähteä tutkimaan tätä, miten tällainen on mahdollista, että tällainen veronkierto mahdollistetaan ja valtion rahoja on käytetty tähän hommaan mukaan? Jos joku muu yrittäjä tai joku yksityinen yrittäjä tähän syylistyisi, hänen paikkansa olisi todennäköisesti siellä, missä ei kysellä, missä on seuraava yösija. Aiotteko puuttua tähän vääryyteen? Lähes sata kiloa per suomalainen tulee ulkomailta semmoista moskaa, jonka laadusta ei tiedä kukaan yhtään mitään.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Ollikainen.

12.48 Mikko Ollikainen r (vastauspuheenvuoro): Ärade fru talman! Precis som det har kommit fram här får vi en hel del kontakter kring finansiering, främst till små och medelstora företag men också till privatpersoner som inte får det för sitt egnahemshus eller till bostäder, och jättestort att det har kommit fram här också.

Sedan vill jag också lyfta fram ungdomarnas sysselsättningssedel, en väldigt bra åtgärd, och vi hoppas att det kommer att bära frukt bra under det kommande året, och samma gäller också tillväxtprogrammet som publicerades nyligen — en mycket bra sak.

Pöytäkirja PTK 131/2025 vp

Suomi tarvitsee investointeja ja tulevaisuudenuskoa, ja näitä investointeja tarvitaan tuotantoon, toki myös henkilöstöön, ja on ensisijaisen tärkeää, että saadaan rahoitus näihin, mutta myös että yrityksissä uskotaan tulevaisuuteen ja kehitetään niitä tuotteita. Tki on tärkeä, ja se i-puoli on kanssa tärkeä, että myydään tuotteita. Mutta on monta yritystä Suomessa, joiden omistajat ovat aika iäkkäitä. Sukupolvenvaihdokset, omistajanvaihdokset — millä tavalla hallitus voi nopeuttaa ja parantaa näitä ensi vuonna? — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Sammallahti.

12.49 Tere Sammallahti kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvon puhemies! Kritiikki työttömyyden ongelmasta on tietysti aivan ymmärrettävää, samoiten puhe siitä, että yrityksiä on mennyt valtava määrä konkurssiin, mutta huomaamatta jää, että myös työllisten määrä on parantunut samoiten kuin uusia yrityksiä on samalla perustettu ennätyksellinen määrä. Lopultahan tässä keskustelussa kyse on maailmankuvista, siitä, uskotaanko me, että esimerkiksi työmarkkinasääntelyä ja työmarkkinakorporatismia lisäämällä tilanteet muuttuvat paremmiksi, tarvitaanko enemmän vai vähemmän normeja, enemmän vai vähemmän työllistymisen ja työnteon esteitä, tai voisiko oikeasti työllisyys parantua lisäämällä verotusta ja sosiaalisia tulonsiirtoja. Kyllä minä nyt ajattelen, että Suomessa tätä reseptiä on kokeiltu riittävän pitkään ja seuraavaksi vastauksen täytyy olla, että vähemmän veroja, vähemmän normeja, vähemmän valtiota, julkinen sektori pois tieltä ja annetaan suomalaisten tehdä. Kannustankin arvon ministereitä jatkamaan sillä ennakkoluulottomalla linjalla, jolla olette tätä meidän järjestelmää uudistaneet tähänkin asti. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Rantanen, Piritta.

12.51 Piritta Rantanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ministerit tässä kertoivat uusista hyvistä investoinneista, ja sehän on erittäin hieno asia. Jokin aika sitten Tieto-Finlandia-palkittu kirjailija kirjoitti kirjan Pitkä vuoro, joka kertoo laajasti työntekijöitten hyväksikäytöstä, ja sitä lukiessa tulee aivan fyysisesti paha olo siitä, kuinka olemme kaikki kollektiivisesti epäonnistuneet työntekijöitten puolien pitämisessä jo vuosikausia. Meillä on esimerkkeinä näitä Turun telakan tapahtumia, ja viimeisimmät epäilyt ovat metsäalalla, ja ne ovat karu muistutus siitä, että työperäinen hyväksikäyttö ei ole poikkeus vaan vain jäävuoren huippu on jäänyt kiinni. Ihmisiä, jotka tulevat tänne tekemään rehellistä työtä, on kohdeltu tavalla, joka ei yksinkertaisesti kuulu suomalaiseen työelämään, eikä sitä voida hyväksyä. Suomalainen työelämä on rakennettu luottamukselle ja rehellisyydelle, ja rehellinen suomalainen yrittäjä maksaa veronsa ja hoitaa velvoitteensa ja maksaa työntekijöille sen palkan, mikä on sovittu. SDP on kannattanut alipalkkauksen kriminalisointia ja ammattiliittojen kanneoikeutta. Nyt tarvittaisiin tekoja tällä sektorilla. Mitä, hallitus, hyvät ministerit, tällä sektorilla tapahtuu?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Räsänen, Hanna.

12.52 Hanna Räsänen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Myös minä palaan tähän Itä-Suomen tilanteeseen:

Pöytäkirja PTK 131/2025 vp

Seurasin myös maakuntaliitosta käsin sitä prosessia silloin, kun hallitus laittoi liikkeelle tämän Itä-Suomen ohjelman tekemisen, ja meillähän kuusi maakuntaa tekivät valtavan työn. Kymmenet, sadat ihmiset tekivät työtä sen ohjelman eteen ja kasasivat listauksen toimenpiteistä, mitkä maakunnista käsin näyttivät siltä, että ne voisivat lisätä elinvoimaa tässä haastavassa geopolitisessä tilanteessa.

Mutta kuinkas sitten kävikään? Kun maan hallitus julkaisi tämän ohjelman, niin sieltä puuttuivat eurot ja sieltä puuttuivat myös aikataulut. Hyvä listaus oli kyllä asioita, ja yksi niistä oli tämä erityistalousalue. Nyt kysynkin: Mikä tilanne siinä erityistalousalueessa on? Vaalikausi alkaa kaarrella loppua kohti, ja tiedän, että tämä talo ja ministeriöt ovat hyvin siiloutuneita, ja kun pitää tehdä poikkihallinnollista työtä, niin siellä on monenlaisia tulppia välissä. Oletteko löytäneet korkin avaajaa, ja onko niitä tulppia poistettu sieltä?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Aalto-Setälä.

12.53 Pauli Aalto-Setälä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitos ministereille hyvästä työstä ja hyvästä keskustelusta — ihan hyviä ajatuksia monestakin eri suunnasta. — Kolme huomiota:

Yksi on se, että mitään semmoista yksittäistä temppua, millä maa lähtee kasvuun ja työllisyys kasvuun, ei varmastikaan ole, vaan se on aika arkista aherrusta. Minä laskin, että me ollaan talousvaliokunnassa tehty 18 mietintöä ja 26 lausuntoa aika lailla yksimielisesti, jotta oltaisiin kasvuun valmiita, kun suhdanne kääntyy.

Toinen huomio on sitten se, että lupauudistusten, jotka nyt menevät yhteen paikkaan, pitäisi sujua ja lorista niin kuin tunturipuro, yhtä puhtaana ja yhtä sujuvasti ja nopeasti eteenpäin. Se tulee olemaan merkittävä muutos.

Kolmas on sitten nämä puhtaan siirtymän investoinnit, joita on seitsemän miljardia klousattu, ja siellä pipelineissa on 300 miljardia vielä mahdollisuuksia. Kysymykseni kuuluukin ministereille: Tämä kantaverkko on se keskeinen kysymys tämän Suomen sähköistämisessä. Missä kohtaa siinä mennään, ja miten olette sitä vauhdittaneet?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Malm.

12.54 Niina Malm sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täytyy itsekkin tarttua tähän Teittisen kirjaan ja tähän hyväksikäyttöön. Täällä on ollut hyviä puheenvuoroja siitä, kuinka nuoret ovat epävarmassa asemassa työmarkkinoilla ja kuinka myös ulkomailta tulevat työntekijät ovat joutuneet Suomessa hyväksikäytön uhreiksi. Räikeimpiä tapauksia on muun muassa on se, että telakalla toiminut yritys on vaihtanut nimensä, vaikka se on jo jäänyt kiinni, ja siirtynyt sitten vaikka Haminaan mediatietojen mukaan datakeskustyömaalle. Tällaista ei Suomessa saa tapahtua. Sille, että tällaisesta hyväksikäytöstä on tullut maan tapa, täytyy todellakin tehdä jotain.

Siksi me SDP:ssä olemme esittäneet muun muassa kanneoikeutta ammattiliitoille, alipalkkauksen kriminalisointia, kuten palkkavarkauden kriminalisointia, ja myöskin tilaajavastuulain vahvistamista.

Haluaisimmekin nyt sosiaalidemokraatteina kuulla, mitä ministeri vastaa näihin esityksiin, jotta tämä törkeä työmarkkinarikollisuus saadaan kuriin ja jotta nämä koijariyritykset saadaan Suomesta ulos.

Pöytäkirja PTK 131/2025 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kaunisto.

12.55 Ville Kaunisto kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Toivon voimia ja ennen kaikkea rohkeutta meidän ministereille tässä erittäin haastavassa maailmanajassa.

On hyvä myös muistaa, että vaikka sota joku päivä loppuu, niin se ei kyllä yksinään poista niitä haasteita, mitä meillä Euroopalla ja koko Suomella on kilpailukyvyyn kanssa. Tämä olisi syytä muistaa näissä keskusteluissa, eli rohkeutta todella tarvitaan. Kasvutoimet, mitä nyt on tehty, työelämäuudistukset, veronalennukset ovat oikeaan suuntaan tärkeitä askeleita, mutta kuten sanoin, haasteet ovat aivan massiiviset ihan koko Euroopan tasolla. Investoinnit, valtiovetoisuus niissä, transaktionaalisuus — ne nousevat keskiöön.

Se, millä tavalla Suomi pystyy olemaan houkutteleva maa investoinneille, tarkoittaa työpaikkoja, elinvoimaa, turvallisuutta, ja tässä totta kai toivon aktiivista roolia, mutta unohtamatta niitä meidän loistavia pieniä pk-yrityksiä ja heidän rahoitushaasteitaan. Sieltä niitä on kasvanut maailman maineeseen. Pienestä on aina aloitettava. Eli tässä on kokonaisuutta teillä kyllä aika paljon edessä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kumpula-Natri.

12.57 Miapetra Kumpula-Natri sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olemme täällä hakemassa ratkaisuja niin, että löytyisi joku piilotettu jarru, ja yksi osa sitä on hallituksen tempoileva politiikka, joka jarruttaa kasvua ja investointeja. Houkutteleva investointiympäristö, jonka ministeri mainitsi miljardin rahoituksen yhteydessä, ei synny kansainvälisiä suhteita tai maakuvaa rikkomalla, eikä se synny epäennakoitavuudella, jota myös on nähty. Valtiovarainministerihän haastattelussa vihjailee euroerolla, mikä ei varmaan lisää vakautta investointimarkkinoille.

Vihreä siirtymä kuitenkin tarvitsisi myös määrätietoista työtä. Maahamme syntyisi valtava määrä tuulivoimainvestointeja nykyään täysin markkinaehtoisesti, jos annettaisiin sille pötkäystä eikä tehdä joitain teennäisiä etäisyyssäännöksiä ja muita hankaluuksia. Myös aurinkovoimasta: 90 prosenttia suomalaisista haluaisi lisää paikallista, turvallista aurinkovoimaa, mutta senkään eteen ei ole nähty mitään tekemistä. Taisteleeko kukaan kasvun puolesta näillä vihreän siirtymän sektoreilla? Olisi hienoa, jos työministeri vastaisi: oletteko te lukenut Teittisen kirjan ja silti kehtaatte leikata työsuojeluvaltuutettujen rahoista?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kaunistola.

12.58 Mari Kaunistola kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalalla on tehty monia tärkeitä uudistuksia, joiden avulla pyritäänkin korjaamaan haastavaa talous- ja työllisyystilannetta. Kasvupanostukset keskittyvät erityisesti puhtaaseen teknologiaan ja strategiaan innovaatioihin. Investoinnit taas kohdistuvat vetyyn, sähköpolttoaineisiin, energian varastointiin, akkuteknologiaan ja kiertotalouteen. Näistä kärjistä hyöttyy myös Satakunnan seutu, joka on puhtaan siirtymän edelläkävijämaakunta. On positiivista, että Satakuntaan on vireillä lukuisia vihreän siirtymän hankkeita, ja investoinnit luovat myös lukuisia työpaikkoja. On tärkeää, että

Pöytäkirja PTK 131/2025 vp

Suomi näyttäytyy myös koko ajan kiinnostavana investointikohteena, ja vihreän siirtymän investointeja on tänä vuonna toteutumassa yli kymmenen miljardin euron edestä. Ei myöskään sovi unohtaa puolustusteollisuuden investointeja, jotka luovat tuhansia työpaikkoja koko Suomen alueelle. Tätä me tarvitsemme lisää. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Suhonen.

12.59 Timo Suhonen sd (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Voisi todeta, että hallituksen työllisyyspolitiikka on jakautunut kolmeen osaan hyvin keskeisesti: 1) työttömiltä leikkaaminen, 2) työsuhdeturvan heikentäminen, 3) työntekijöiden koulutusmahdollisuuksien heikentäminen, ja tulokset ovat valitettavasti nähtävissä. Voi myös sanoa, että työelämän tasapaino on kyllä järkkynyt aika vahvasti niin, että se on kääntynyt täysin sinne toiseen laitaan. Voitaneen jopa todeta, että työelämän keikahduspiste on ylitetty kyllä täysin, valitettavasti.

Kysynkin työministeriltä: Onko mitään mahdollisuuksia ajatella nytten korjaavia toimenpiteitä tämän järkkyneen tasapainon osalta, mitä työelämässä ollaan koettu? Olisiko todellakin niin, että hallitus olisi kuitenkin aidosti pohtimassa ja miettimässä sitä, minkälaisia korjaavia toimenpiteitä tämän tasapainon säilyttämiseksi olisi löydettävissä? Yksi keskeinen voisi esimerkiksi olla alipalkkauksen kriminalisointi.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Otetaan tähän vielä edustajat Siponen ja Yrttiaho ja sen jälkeen ministereiden puheenvuorot, ja sitten jatketaan vielä hetken aikaa debattia. — Edustaja Siponen.

13.00 Markku Siponen kesk (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Kiitokset ministereille esittelyistä. — Aloitan itsekin tällä rahoitusasialla: Täällä eduskunnassa on käyty paljon keskustelua pienyritysten ja kotitalouksien rahoitusongelmista, ja te, ministeri, olette ollut kiitettävästi paikalla ja kuunnellut näitä huolia. Ehkä toivoisin, että tässäkin keskustelun yhteydessä vielä kertoisitte ne konkreettiset asiat, mitä hallitus tulee ensi vuoden aikana tekemään näitten rahoitushaasteitten korjaamiseksi.

Jatkan myöskin tästä Itä-Suomen tilanteesta: Nyt on Itä-Suomi-ohjelmaan liittyen tämä Bromanin esitys näistä erityistalousalueista tullut tai tulossa. Pyytäisin myöskin tähän selkeää vastausta: Aikooko hallitus nyt edistää näitä erityistalousalueita tämän hallituskauden lopulla? Tulevatko ne konkretiaan? Saadaanko näitä eteenpäin, vai jääkö meillä jälleen sinne mappiin yksi paperinippu lisää näitä Itä-Suomi-ohjelmia.

Vielä loppuun ministeri Marttiselle yksi täsmäkysymys: Hallitusohjelmassa luvataan, että tarkastellaan kilpailulakia maatalousyrittäjien kannattavuuden parantamiseksi. [Puhemies koputtaa] Onko tulossa muutoksia kilpailulakiin, ja jos on, niin minkälaisia?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Yrttiaho.

13.02 Johannes Yrttiaho vas (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Etenkin risteilijäkauppoja ja telakkateollisuutta rahoittavan Finnveran uusi lainsäädäntö hyväksyttiin eduskunnassa eilen. Vasemmistoliitto esitti lakiin muutoksia, joilla olisi osaltaan voitu suitsia telakoilla, rakennuksilla ja muualla teollisuudessa rehottavaa

Pöytäkirja PTK 131/2025 vp

ulkomaisen halpatyön hyväksikäyttöä. Valtion miljardirahoitusten vastineeksi olisi tullut edellyttää tiukempaa suomalaista intressiä ja suomalaisten työehtojen noudattamista rahoitettavissa hankkeissa. Eduskunnan enemmistö valitettavasti hylkäsi nämä muutosehdotukset.

Ministeri Puisto, kysyin teiltä aiemmin syksyllä, miten hallitus aikoo toimia ulkomaisen halpatyön käytön estämiseksi ja niin sanotun suomalaisen intressin toteutumiseksi Finnveran miljardirahoituksessa. Vastasitte silloin täällä salissa eduskunnan pöytäkirjan mukaan näin: ”Ei ole ihan helppo tehtävä hallita sitä ja valvoa sitä, mutta tässä pitää lähteä sopimusmääräyksiin siihen, että sitä valvontaa tehdään ja tässäkin tapauksessa.” Miten nyt arvioitte, tuletteko vaikuttamaan ja voitteko vaikuttaa siihen, [Puhemies koputtaa] että sopimusmääräyksiin näitä telakkateollisuudessa rehottavia väärinkäytöksiä voitaisiin paremmin estää? [Puhemies: Aika!] Tietenkin tämä vaatii myöskin muita lainsäädännön kiristyksiä, ja niihin voisi työministeri Marttinen vastata.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ministeri Marttinen. — Otetaan tähän väliin ministereiden puheenvuorot, ja sitten jatketaan debattia.

13.03 Työministeri Matias Marttinen: Kiitoksia paljon, arvoisa rouva puhemies! Ja kiitoksia kansanedustajille hyvistä kysymyksistä. — Aivan kaikkiin en varmasti tässä ennätä vastaamaan, mutta kun jaoston puheenjohtaja otti esille työllisyysalueiden ja hyvinvointialueiden yhteistyön, niin olen täysin samaa mieltä siitä, että ainahan julkisiin organisaatioihin syntyy näitä jakolinjoja, joissa taas vastaavasti se yhteistyö katkeaa, ja tämä on selkeästi yksi asia. Tämä on tunnistettu, ja käymme asiaa läpi, miten yhteistyötä saataisiin paremmin toimimaan, koska tällä hetkellä näyttää myös siltä, että osassa päin Suomea esimerkiksi työttömien terveystarkastuksilla tai niillä palveluilla, joita taas vastaavasti nämä henkilöt tarvitsevat, jotta taas heidän työkykyään voidaan ylläpitää, syntyy puutoksia palveluketjuissa. Tämä on minusta myös hyvä todeta ääneen. Eli asiaa on kyllä tiedostettu, ja käymme sitä läpi myös yhdessä STM:n kanssa.

Edustaja Harjanne otti esille teknologisen murroksen ja sen vaikutukset: Tässä on myös rehellistä todeta se, että uutta tutkimustietoa tekoälyn vaikutuksista työmarkkinoihin tulee koko ajan. Selvää on se, että tekoälyllä tulee olemaan vaikutusta hyvin laajasti eri työtehtäviin. Mutta kokonaan toinen kysymys on se, mihin määrään erilaisia työtehtäviä tekoäly vaikuttaa niin dramaattisesti ja voimakkaasti, että se hävittää ne kokonaan työmarkkinoilta, ja tähän taas vastaavasti meillä ei ole selkeää vastausta. Selvää on se, että meidän täytyy hyvin tarkasti käydä läpi tulevaisuudessa meidän julkiset palvelumme, työllisyyspalvelut mutta myös koulutuspalvelut ja pyrkiä kohdistamaan ikään kuin koulutusta niille aloille, joilla voimakasta työvoiman kysyntää on tulevaisuudessa. Selvää on myös se, että tämä tekninen murros tulee myös luomaan paljon uusia työpaikkoja ja nostamaan kuitenkin tarvetta korkeasti koulutetuille työntekijöille. Voin vakuuttaa teille, että kun käyn vaikka Brysselissä ministerineuvoston kokouksessa, niin tämä on aina joka kerta esillä. Kaikki kollegat kyllä pohtivat tätä asiaa joka puolella maailmaa kaikkienensa.

Nuorten asema työmarkkinoilla nousi edustaja Minja Koskelan ja edustaja Kauman puheenvuoroissa: Nyt jos käydään läpi ihan aidosti, mitä tämä hallitus on tekemässä — ja tämä liittyy myös edustaja Suhosen puheenvuoroon — niin nämä ovat hyvin maltillisia uudistuksia meidän työmarkkinalainsäädäntöömme, mitä ollaan tekemässä. Niiden tavoitteena on nimenomaan avata suomalaisille pienille ja keskisuurille yrityksille

Pöytäkirja PTK 131/2025 vp

mahdollisuuksia työllistää enemmän. Pidän niitä erittäin perusteltuina ja myös kestävästi rakennettuina. Otan esimerkin: Määräaikaaisuuksia koskeva uusi lainsäädäntökokonaisuus, jonka saatte sitten alkuvuonna tänne käsittelyyn, kun olette taas palanneet levänneenä takaisin töihin, eikö näin? Siinä on siis mahdollista nyt tehdä ilman perustetta kolmessa päätöksessä enintään vuoden mittainen määräaikainen työsuhde, mutta tämän jälkeen, mikäli samaan tehtävään tarvitaan edelleen työvoimaa, sitä työtehtävää tulee tarjota sille henkilölle, joka on ollut jo hoitamassa sitä työtehtävää. Eli me olemme myös käyneet läpi hyvin tarkkaan sitä lainsäädännön kokonaisuutta, jotta vaikka tämmöiset ketjuttamiskysymykset saadaan katkaistua sieltä. Tällä hetkellä jo siis mielestäni ketjuttamiskysymys ja ne ongelmat liittyvät erityisesti suuriin julkisiin työnantajiin. [Arto Satonen: Kyllä! — Fatim Diarra: Näin on!] Siellä on paljon huonoa johtamista, ja jo tällä hetkellä nämä kysymykset pitäisi pystyä ratkaisemaan aivan pelkästään johtamiseen liittyvillä ratkaisuilla. Voin sanoa teille, että aion tavata myös julkisen sektorin työnantajia ja käydä myös tämän keskustelun hyvin suoraan, koska on täysin kohtuutonta, että vaikka sosiaali- ja terveydenhuollossa on tilanteita, joissa sairaanhoitajan työtehtäviä kehitetään hyvin raakasti, vaikka tiedetään, että tarve sille työlle on jopa pysyvä, joten tässä on kyllä paljon tehtävää kaikkienensa.

Norminpurusta kysyttiin: Työ etenee, toimeenpano on liikkeellä, ja meidän ministeriö on tähän osallistunut hyvin voimakkaasti, mutta totta kai aina kaikki ehdotukset ja ajatukset ovat hyvin tervetulleita. Me pidämme tätä tavoitetta kyllä hyvin korkeana.

Vielä loppuun, rouva puhemies, tästä VTV:n raportista, minkä edustaja Viitanenkin otti esille, on hyvä nyt todeta ehkä alkuun se, että hienoa nähdä jälleen, että SDP:n eduskuntaryhmä näyttääkin arvostavan VTV:n tekemää tutkimustyötä, koska muistelen, että aivan tässä taannoin, kun VTV teki laajan raportin, jossa esitti voimakasta kritiikkiä Marinin hallituksen finanssipolitiikkaa kohtaan, aika monet SDP:n kansanedustajat melkein polttivat saunan pesässä koko raportin. Mutta hienoa nähdä, että nyt olette palanneet siis arvostamaan tätä tehtyä työtä. VTV totesi [Pia Viitasen välihuuto] — olen menossa siihen, jos edustaja Viitanen kuuntelee — tässä omassa raportissaan siis sen, että ensinnäkin nämä rakenteelliset uudistukset ovat tarpeellisia. VTV totesi myös, että on hyvin vaikea ajoittaa näitä rakenteellisia toimia taas suhdannetilanteeseen. Kolmanneksi he myös totesivat sen, että kun hallitusohjelmaa laadittiin ja tehtiin, niin myös silloin, kyllä, valtiovarainministeriön arviot talouskasvusta ja kasvunäkymästä olivat selkeästi positiivisempia kuin vastaavasti tällä hetkellä.

Mutta, hyvät kansanedustajat, Suomi on jättänyt tekemättä melkein 20 vuoden ajan näitä rakenteellisia uudistuksia. Koskaan ei ole ollut hyvä aika toimeenpanna niitä, ja nyt niitä toimeenpannaan. Samaan aikaan, kun on tehty laajoja rakenteellisia uudistuksia, meidän budjetissamme on ollut myös paljon elvyttäviä kokonaisuuksia, muun muassa veronkevennyksiä tai julkisia infrapanostuksia, jotka ovat tehneet meidän budjeteistamme kuitenkin kokonaisuutenaan elvyttäviä. Eli minusta kuitenkin tämä kokonaisuus, mitä hallitus on vienyt eteenpäin, [Puhemies koputtaa] on hyvin kestävä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ministeri Puisto.

13.09 Elinkeinoministeri Sakari Puisto: Arvoisa puhemies! Sain varsin isoja kokonaisuuksia itsekin, ja lähdän käsittelemään niitä nyt. — Ensimmäisenä kysymys edustaja Lindéniltä ja myös muilta innovaatorahoituksesta:

Pöytäkirja PTK 131/2025 vp

Siitä oli hyvä puheenvuoro, ja myös valiokunnan mietinnössä oli hyvin kuvailtu tätä asiaa. Eli tilannehan on se, että me lisätään vahvasti tutkimus-, kehitys- ja innovaatorahoitusta parlamentaarisen sopimuksen mukaan vuoteen 2030 mennessä aina neljään prosenttiin bkt:stä, missä julkisella sektorilla on osa, ja se vivuttaa yksityistä rahoitusta vahvasti. Tämä on aika vahva nousu, ja me päästään sillä ihan maailman, no, huipulle, ihan top kolmeen tai top viiteen.

Mutta sitten meillä on tämä finanssipoliittinen linja ollut säästötoimia, ja se on iskenyt sinne i-puolelle. Eli tämä ei mene mielestäni ihan balanssissa. Mutta tämän sanottuani Business Finland myös tekee toimenpiteitä asian eteen, eli tämän voi tehdä myös ikään kuin tk-hankkeiden piirissä. Siinä otetaan huomioon näiden tutkimus- ja kehitysratkaisujen hyödyntämismahdollisuudet kyllä. Business Finland esimerkiksi valmistelee uutta matalamman kynnyksen tk-rahoituspalvelua erityisesti startup-yrityksille, missä siis korostuvat kasvuhankkeiset, innovaatiokyvykkäämmät ja kunnianhimoiset hankkeet. Myös ehkä haluan tähän valiokunnan mietinnön päälle sanoa, että kun itselläni on tki-taustaa, niin se ei ole aina ihan selvää, missä se t&k:n ja i:n rajapinta menee. Paljon siitä t&k:sta on tosiasiaa sitä innovaatiopuolta. Jos ajattelee esimerkiksi luovien alojen tki-instrumenttiin tehtyä panosta, niin näkisin, että se näkyy siellä innovaatiopuolella väistämättäkin.

Kaiken kaikkiaan sitä paremmalla syyllä meidän pitää ajatella tutkimus- ja innovaatiopolitiikkaa kokonaisuutena. On hyvä, että meillä on se parlamentaarinen ryhmä tässä, mikä jatkaa työskentelyä, ja myös valtioneuvoston tasolla tutkimus- ja innovaationeuvosto, ettei siihen pääse tulemaan mitään tällaisia ikään kuin epäsuhdanteita, mistä tämä on mielestäni kuitenkin esimerkki.

Yritysrahoituksen sääntely:

Tämä on tietysti erittäin tärkeä ja iso kokonaisuus, ja tästä on keskusteltu kyselytunneillakin osin. Jaan sen huolen. Julkisuudessaahan on kahta diskurssia: on sellainen, joka sanoo, että yritysrahoitus toimii pääpiirteittäin hyvin, mutta sitten näkisin ihan teidän tavoin, että tässä on ihan selkeitä aukkoja nimenomaan siellä pk-puolella ja sanotaan myös haja-asutusalueilla. Meillähan on parikin työryhmää, tässä on tämä peruspankkiryhmä ja sitten on finanssisääntelyn kokonaissääntelyä arvioiva ryhmä, ja tarkoitus on nimenomaan se, että kun EU tekee tätä omnibusia ja sääntelyn keventämistä, niin samalla katsotaan tätä kansallista puolta.

Muutama esimerkki siitä, mitä me ollaan tehty: Finnveran puolella pk-yritysten takausten ylärajaa on nostettu ja myös yrittäjälainojen ylärajoihin on puututtu. Samalla on jatkettu tätä Finnveran mikrolainaohjelmaa, ja nyt myös luottolaitoslaissa tehtiin semmoinen ratkaisu, mikä itse asiassa helpotti tätä vakavaraisuusasiaa. Mutta siinäkin on monet puolet, eli jos helpotetaan esimerkiksi vakavaraisuutta, niin se saattaa siirtyä esimerkiksi osinkoihin aika nopeasti. Myös siellä pankkien puolella on paljon asioita. Osa pankeista välttelee ikään kuin riskiä ja sitä hallintoa ja tätä kenttää, mutta toivoisin, että pankit lähtisivät, ja osa pankeista lähteekin, lainoittamaan nimenomaan tätä pk-puolta.

Tuo muoti ja design, minkä edustaja Diarra otti esille, on hyvä nosto itse asiassa. Olen muutaman pyöreän pöydän keskustelun pitänyt nyt rahoituslalla, kryptovaluutoista, viime perjantaina oli fintechistä eli rahoitusalojen innovaatioista, ja me järjestetään kasvurahoituksesta eli pääomasijoitusrahastoista ja sen kasvun mahdollisuuksista tammikuussa seuraava pyöreän pöydän keskustelu. Tämän jälkeen olen ajatellut, että otan

Pöytäkirja PTK 131/2025 vp

tällaisen teknologia/toimiala- pyöreiden pöytien sarjan, minkä aloittaisi bioteknologia, mutta muoti ja design sopisivat itse asiassa aivan erinomaisesti tähän sarjaan.

Mitä tulee turpeeseen, niin kyllä, edustaja Koskela piti hyvän puheenvuoron, ja näkisin, että nämä kuivike- ja kasvuturpeet ovat todella tärkeitä, eli turpeen käyttö biostimulanttina ja esimerkiksi turvepohjainen ikään kuin aktiivihiilen korvike. Me kartoitetaan tuotantokapasiteettikarttoja, tuontiriippuvuutta, pyritään myös tarkastelemaan meidän uudessa kehityshankkeessa esimerkiksi käyttöperusteisia päästökertoimia ja niin edespäin, niin että meillä on tämä turpeen käyttö ja sen innovatiiviset käyttökohteet vahvassa tarkastelussa. Olen myös huolissani turpeen energiahuoltovarmuudesta. — Viisi minuuttia täynnä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Fagerström.

13.15 Noora Fagerström kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitos ministereille siitä, että olette tehneet töitä sen eteen, että yhä useampi suomalainen pääsisi töihin. Sääntelyä on purettu ja työllistämisen edellytyksiä parannettu. Täällä on puhuttu paljon työllisyydestä ja sitten on puhuttu mikroyrityksistä. Mikro- ja yksinyrittäjien järjestö teki tässä syksyllä mikroyritysbarometrin, jossa kysyivät sitä, kuinka halukkaita yrittäjät ovat palkkaamaan väkeä. 11 prosenttia arvioi, että seuraavan 12 kuukauden aikana palkkaisivat henkilön, mikä tarkoittaisi noin 33 000:ta työpaikkaa ympäri Suomen, mikä on aivan loistava asia. Mutta yksi suurimmista syistä, minkä takia ei ole uskallettu palkata, on ollut työnantajavelvoitteiden ja irtisanomisen riskit. Täällä kun puhutaan, että heikennetään palkansaajien etuja, niin kyllä oikeasti tässä tilanteessa, missä Suomi on, meidän täytyy ajatella myös niitä yrittäjiä, että he uskaltavat palkata. Jos me katsotaan viimeisiä vuosia, niin työnantajayritysten määrä on vähentynyt jatkuvasti, ja kyllä se kertoo jotain siitä, että oikeasti tälle täytyy tehdä jotain. Kiitos siitä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Viitala.

13.16 Juha Viitala sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tuossa ministeri Marttinen puhui paperien polttamisesta pesässä, ja kyllä nyt tarvitsee sanoa, että kyllä suomalaiset toimivat työmarkkinat on poltettu teidän toimesta ihan täysin. On luotu todella paljon epätasapainoa työmarkkinoille, ja työnantajien direktiovaltaa on lisätty. Se, mitä me työmarkkinoille tarvitaan, on tasapaino ja luottamus siihen, että on töitä myös tulevaisuudessa. Siihen minä itse asiassa tarjoaisinkin sitä, että lähdetäisiin vähän hakemaan yhteistyötä, eikä niin, että aina vain sitä vahvemman roolia eli työnantajan roolia parannetaan ja heikommassa asemassa olevan roolia heikennetään. Työelämän laithan on luotu sen takia, että ne on luotu suojelemaan sitä heikompaa osapuolta eli palkansaajaa. Täältä SDP:n vaihtoehtobudjetista sivulta 6 lähtien voisi lähteä lukemaan semmoisia reilumpia kasvun vauhdittamisen teemoja, mitä voitaisiin yhdessä lähteä, ministeri Marttinen, vaikka katsomaan. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Päivärinta.

13.17 Susanne Päivärinta kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Täällä on pidetty hyviä puheenvuoroja nuorten asemasta tässä vaikeassa

Pöytäkirja PTK 131/2025 vp

työmarkkinatilanteessa — kiitos niistä, itsekin kannan erityisen suurta huolta. Kun ajatellaan esimerkiksi kesätyöpaikkoja, niitäkään ei enää saa, koska tämmöisessä heikossa työmarkkinassa kokeneemmat hakevat näitä samoja kesätyöpaikkoja. Tässä heidän tuki palloa myös yrityksille.

Tämä 30 miljoonan euron panostus nuorten työllistymisaseteliin on erityisen tärkeä. Se avaa nuorille ovia työelämään ja ehkäisee, totta kai, työttömyyden pitkittymistä. Eihän me haluta, että nämä menetetyt kuukaudet muuttuvat menetetyksi suunnaksi. Mutta tämä ei riitä. Toivon, että tätä työtä jatketaan ja pitkään.

Sitten tämä iso kuva on, totta kai, se, että eihän meillä ilman menestyviä yrityksiä ole työpaikkoja eikä kasvua ja yksikään yritys ei palkkaa yhtä ainoaa työntekijää, jollei se ole kannattavaa. Eikä yksikään yritys palkkaa työntekijää siksi, että hänet voisi irtisanoa. Sen takia nämä työmarkkinauudistukset, mitä me olemme tehneet, ovat todella tärkeitä, ja uskon, että nämä myös auttavat nuoria työllistymään. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Asell.

13.18 Marko Asell sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Alle 25-vuotiaiden työttömien määrä on kasvanut lähes 12 000:lla, ja hallituksen vastaus on ollut tämä 30 miljoonan euron nuorten työllistämisseteli, joka auttaa arviolta vain noin kuutta prosenttia kaikista näistä nuorista. Eli 94 prosenttia jää ilman tukea, eikä hallituksella ole tarjota heille mitään, vai onko? Mitä palveluita on tulossa?

Siihen liittyen vielä kysyn tästä TE-palveluiden siirrosta kunnille, joka tehtiin Kuntaliiton mukaan 100—120 miljoonaa euroa aliresursoituna. Samaan aikaan työttömyys kasvaa ja kuntien vastuu työttömyysturvamenoista on noussut lähes 800 miljoonaan euroon. Työllisyysalueilla on vähemmän henkilöstöä kuin hallituksen aloittaessa, vaikka tarve on suurempi kuin koskaan. Kysyn: miten hallitus aikoo turvata työllisyyspalveluiden vaikuttavuuden, kun se on siirtänyt vastuun kunnille ilman riittävää rahoitusta ja jättänyt ne yksin kasvavan työttömyyden kanssa?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Riipi.

13.19 Mika Riipi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on hyvin nostettu esille keskustelussa pk-sektorin ja niiden yritysten merkitys, ja sehän on totta. Itse asiassa luku taitaa olla yli 99 prosenttia yrityksistä, kun mennään sinne pk-sektorin määritelmään, ja noin puolet meidän bkt:stäkin tulee sieltä. Siihen nähden ihan liian vähän kuitenkin puhutaan niiden kokonaismerkityksestä. Minua on kovasti ihmetyttänyt, että kun tänne Suomeen on tulossa kansainvälisiä isoja yrityksiä, Googlea perustamaan datakeskusta tai toimijaa x perustamaan kaivosta, niin lompakko on auki ja tukieuroja löytyy, mutta sitten kun puhutaan pk-kentästä laajemmin, niin kyllä, työmarkkinauudistukset ovat hyviä ja verotuksellakin on pyritty kannustamaan, mutta missä ovat ne konkreettiset tukitoimet. Ne ovat kuitenkin niitä yrityksiä, joilta se arvonnäkö jää Suomeen eikä mene ulkomaille.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Laine-Nousimaa.

Pöytäkirja PTK 131/2025 vp

13.21 **Hanna Laine-Nousimaa sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Me kaikki odotamme, että talouskasvu Suomessa käynnistyy ja työpaikkojen ja työllisten määrä kasvaa. Kasvun käynnistymiseen tarvitaan toimivia yrityksiä ja asiakkaita, jotka palveluja tai tuotteita pystyvät hankkimaan. Kotimainen kysyntä on merkittävässä roolissa suomalaisten yritysten menestyksessä. Tällä hetkellä työttömyyden kanssa kamppailevat eivät vain pysty kuluttamaan.

Miten sitten luomme uskoa tulevaisuuteen, kun töitä ei ole ja yritysten välisessä kilpailussa on mukana toimijoita, jotka eivät noudata Suomen lakeja ja työehtosopimuksia vaan rikkovat niitä räikeästi? Harmaan talouden myötä Suomi menettää vuosittain merkittävästi, jopa miljardeja euroja verotuloja. Samalla kilpailua yritysten välillä vääristetään näillä toimilla. Harmaan talouden torjuntaan on olemassa useita erilaisia välineitä. Ne pitää vain ottaa käyttöön. Hallituksen olisi tärkeää ryhtyä toimiin heti ensi vuoden alussa. Esimerkiksi tässä jo mainittu alipalkkauksen kriminalisointi, ay-liikkeen kanne-oikeus, tulorekisterilain uudistus ja tilaajan ja pääurakoitsijan vastuun painottaminen — näillä keinoilla harmaata taloutta pystytään suitsimaan. [Puhemies koputtaa]

Arvoisa rouva puhemies! Haluaisin tietää: mitä konkreettisia toimia ministeri on edistämässä ensi vuoden aikana? — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hopsu.

13.22 **Inka Hopsu vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tähän VTV:n raporttiin on ilmeisesti keskustelussa jo useamman kerran viitattu. Siinä todetaan, että työllisyystoimia on pantu toimeen aikana, jolloin työpaikkoja on ollut vähän tarjolla. Itse ajattelen sillä tavalla, että jos työtä ei ole tarjolla, niin työttömyyden tullen ihmisen kannattaa päästä opiskelemaan, ottaa vastaan osa-aikatyötä tai tehdä vaikka vapaaehtoistyötä. Haluaisin kysyä: aiotteko tehdä esimerkiksi palkkatuesta kunnille kannattavamman vaihtoehdon, palauttaa suojaosia tai mahdollistaa opiskelun työttömyysturvalla nykyistä paremmin?

Sitten täällä on viitattu tähän Teittisen ansiokkaaseen kirjaan työriistoon ja hyväksikäyttöön liittyen. Oletteko kehittämässä työhyväksikäytön ja riiston sanktiointia, jotta yrityksille ei olisi riisto kannattavaa ja jotta sitten nämä yrittäjät eivät voisi jatkaa vain uuden yrityksen nimissä samanlaista, vastaavaa toimintaa?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hänninen.

13.23 **Juha Hänninen kok** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Meidän on tunnustettava yrittäjien merkitys Suomen tulevaisuudelle. Meidän on kaikkien tiedettävä ja ymmärrettävä tässä salissa, että yrittäjät pitävät yhteiskunnan pystyssä ja varmistavat palvelut. Siksi teemme nyt konkreettisia toimia, joilla yrityksiä kannustetaan työllistämään ja investoimaan. Pienyrittäjien asemaa vahvistetaan nopeuttamalla maksujen kiertoa. Mikroyrittäjien rahoituksen saamista helpotetaan sekä etsitään keinoja turvata omistajanvaihdosten sujuvuus. Yrityksiä rohkaistaan rekrytoimaan paikallisen sopimisen ja työllistämisen kynnyksiä madaltavien uudistusten avulla. Tämä on linja, joka arvostaa yrittäjän työtä ja uskaltaa rakentaa kasvun edellytyksiä. Kun yrittäjä menestyy Suomessa, me kaikki voitamme.

Pöytäkirja PTK 131/2025 vp

Haluan lopuksi kysyä: arvoisat ministerit, miten me saadaan yrittäjän asema nousemaan tässä maassa siihen tasolle, mille se kuuluu? — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kokko.

13.24 **Jani Kokko sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nostan esille lempiaiheeni eli yritystuet. Niiden karsiminen tuntuu olevan erittäin haasteellista: nähdään, että ensi vuodenkin talousarvioon on miljardiluokan kokonaisuudesta löydetty vain 31 miljoonaa euroa karsittavaa. Tiedostan, että tämä on aina haasteellista, koska löytyy aina se intressiryhmä, joka niitä tukia on saamassa. Tämä on juuri se heidän elinkeinotoimintansa kannalta elintärkeä tuki, ja jos se otetaan pois, niin mitä kaikkea siitä voi seurata? Mutta toivon, että hallituksessa on riittävästi selkärankaa, että ei taivuta näiden tuensaajien suoranaisen uhkailun edessä vaan katsotaan se, mikä on kansakunnan kokonaisedun kannalta tarkoituksenmukaista käyttöä näille yrityksille, niin että ne eivät häiritse kilpailua ja ennen kaikkea loisivat uutta kasvua ja uusia innovaatioita.

Itse en kannata juustohöyläämistä oikein missään säästökeinona, koska se yleensä ei kohdista niitä säästöjä tarpeeksi tehokkaasti. Mutta kerta tässä ei oikein muita vaihtoehtoja tunnu olevan, niin kysyisin teiltä, arvon ministeri: oletteko valmis kunnianhimoiseen juustohöyläämiseen yritystukien osalta ja ehkä ottamaan mallia SDP:n vaihtoehtobudjetista, jossa on esitetty sadan miljoonan leikkausta yritystukiin tätä kautta?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kallio.

13.26 **Vesa Kallio kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Itäinen Suomi täällä on aiemmin jo mainittu, mutta kun se on itselle läheinen asia, niin jatkan myös siitä:

Työttömyysluvuthan meillä on muuta maata korkeammat, ja nämä työttömyysturvan leikkaamiset eivät toimi, jos työpaikkoja ei yksinkertaisesti ole tarjolla. Täällä on tuotu esille, että työllistäviä yrityksiä ei ole, mutta ei niitä varmaan ole, koska konkurssejakin tapahtuu niin paljon. Työttömyydestä kunnille aiheutuu kustannuksia, jotka kasvavat, ja tilanteen korjaamiseen on rajalliset mahdollisuudet, ja enempi pitäisikin kannustaa siihen näiden sakkorangaistusten sijaan.

Keskustalla on omassa itäisen Suomen ohjelmassa tällainen esitys, että olisi tällainen vähintään vuoden mittainen kokeilu, jossa kunnilta ei perittäisi sakkomaksuja valtiolle, vaan vastaava summa tai merkittävä osa siitä osoitettaisiin työllisyysalueille työllisyyden parantamiseen, koska siellä alueella parhaiten tiedetään ne olosuhteet ja puitteet. Olisiko mahdollista tällaista harkita?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Harakka.

13.27 **Timo Harakka sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ministeri Marttinen, nyt on aika kysyä, että jos ideologia ja todellisuus törmäävät, niin kummassa on vika. Valtiovarainministeriön ideologiahan on ollut, että sosiaaliturvan leikkaukset patistavat ihmisiä työelämään, mutta täällä moneen kertaan mainittu VTV:n tutkimushan osoittaa päinvastaista eli sitä, että työttömyysturvan leikkaukset ovat saattaneet jarruttaa talouskasvua, joten talouskasvun odottelu ei auta tässä tilanteessa, vaan kuten edustaja Lyly sanoi, nyt tarvitaan juuri tässä suhdanteessa aktiivista työllisyyspolitiikkaa.

Pöytäkirja PTK 131/2025 vp

Kaksi esimerkkiä: Heikensitte palkkatukia. No, nyt kun nuorisotyöttömyys on kasvanut, niin heräsitte kuin uutena keksintönä tällaiseen tukeen eli nuorisoseteliin. No, nuorista työttömistä tämä tuki kattaa noin kuusi prosenttia, eli mitä on tarjolla sitten 94 prosentille nuorisotyöttömistä? Ja sitten edellisellä kaudella meillä oli rekrytointituki, joka kannusti ensimmäisen työntekijän palkkaamista yksinyrittäjille. Nyt kun konkurssiyritysten määrä on kasvanut, niin voisitteko tarttua tähän toimeen, joka auttaisi sekä työttömiä että pienyrittäjiä?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mehtälä.

13.28 Timo Mehtälä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pitkäaikaisena yrittäjänä tiedän, miten tärkeää on se, että toimintaympäristö on luotettava, vakaa ja ennustettava ja vieläpä kaiken lisäksi suotuisa. Valitettavasti nyt tässä hetkessä pitää todeta, että hallitus ei omilla toimillaan ole kyllä kaikkia näitä edistänyt.

Hallitus on tuonut epävakautta ja hämmennystä monilla eri toimilla, muun muassa tämä datakeskusten sähkövero on hyvä esimerkki siitä ja samaten pienten yritysten osalta alvin korotus, kotitalousvähennyksen leikkaus ja sitten nyt tähän Finnvera-lakiin tehdyt muutokset. Samaten biokaasualan toimijat ovat saaneet kokea heikentäviä tekijöitä. Uskon, että hallituksella on hyvä päämäärä talouden kasvun, verotulojen lisäämisen ja hyvinvoinnin lisäämisen osalta, ja Suomen Pankkikin lausunnossaan meille talousvaliokunnalle totesi, että talous- ja työllisyyskasvun vauhdittaminen on tärkein keino julkisen talouden tasapainottamiseksi. Tämähän on totta.

Täällä on tullut nyt tämä pienten yritysten osuus monessa puheenvuorossa, ja siksi kysynkin ministeriltä: miksi hallitus päätti poistaa Finnveraa koskevasta laista tämän pienten yritysten painotuksen rahoituksessa ja aluepoliittisen tehtävän? — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Pitko.

13.29 Jenni Pitko vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun hallituksella tuntuu olevan hyvin niukasti varaa laittaa rahaa hyviinkään asioihin, niin kyllähän nyt suurta ihmetystä on herättänyt tämä, että tälle Sakatin kaivoshankkeelle on yhtäkkiä löytymässä 150 miljoonan euron tuki. Kun vertaa sitä vaikka siihen, että piippujen tulppaamisen pilottihankkeiden tukemista on leikattu tässä budjetissa, vaikka se oli alun perinkin pienempi kuin tämä pelkästään Sakatille, siis yhdelle yhtiölle, menevä tuki, niin kyllä tässä herää kysymys, ovatko nyt prioriteetit kunnossa. Hanke on kyseenalainen toki myös siitä syystä, että sitä ollaan perustamassa kaksinkertaisesti suojellulle suolle, joka on koko Euroopan mittakaavassa merkittävä aapasuo. Kysyn tästä ministeriltä: Olisiko syytä miettiä uudelleen, mihin nämä rahat käytetään? Voitaisiinko niillä mieluummin tukea uutta puhdasta teollisuutta kuin laittaa yhden yrityksen hyväksi, joka tuhoaa altaan merkittävää luontoa?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lohikoski.

13.30 Pia Lohikoski vas (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! VTV:n ennusteet minullekin tulivat tässä nyt mieleen nostaa vielä esiin. Eli tosiaan hallitus ei ole saavuttamassa tavoitteitaan julkisen talouden alijäämästä, ei velkasuhteen kääntämisestä

Pöytäkirja PTK 131/2025 vp

laskuun eikä lisätyöllisten määrästä. Työttömyys on ennätyslukemissa, ja tähän reseptinä te olette esittäneet ja vieneet läpi ihmisten irtisanomissuojan heikennyksen eli potkulain, joka heikentää työntekijöiden asemaa ja myös lisää työelämän epävarmuutta. Se on ikävä uutinen erityisesti nuorille kuin myös ikääntyneille duunareille. Koska palkkatuen romutus ei enää tule paikatuksi nuorten työllistämisen setelillä, niin mitä toivoa on saada töitä, kun tämä tilanne on tällainen ja hallitus ei näytä tekevän todellisia toimia?

Samanaikaisesti te myös leikkaatte kotouttamistehtävien määrärahoja. Tällaista suunnittelette. Tämä on kunnille hankala tilanne, koska kunnat vastaavat nykyään sekä työllistamisestä että kotouttamisesta. Meillä Uudellamaalla, esimerkiksi minun kotikaupungissani Keravalla ja naapurissani Vantaalla, on todella kova työttömyystilanne. Meillä on myös paljon maahanmuuttajia. Molempia tukia tarvitaan.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hamari.

13.32 Lotta Hamari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ministeri Puisto sanoi avauspuheenvuorossaan, että puhdas siirtymä tarjoaa mahdollisuuksia. Olen ja olemme SDP:ssä täysin samaa mieltä tästä, että kunnianhimoinen ilmastopolitiikka ei ole uhka yrityksille vaan nimenomaan mahdollisuus. Pariisin ilmastopöytäkirja on tuonut yrityksille ennustettavuutta ja markkinan. Suomessa investointiympäristö vaatisi kuitenkin pitkäjänteisyyttä myös yli hallituskausien mutta edes yhden hallituskauden aikana. Suomalaisella teollisuudella on valtava globaali potentiaali ilmastoratkaisujen tuottajana, ja puhtaat, päästöjä vähentävät teknologiat tarjoavat merkittäviä vientimahdollisuuksia, työpaikkoja ja hyvinvointia Suomeen. Meidän pitäisi yhdistää vahvat ilmastotoimet, kilpailukyky ja energiaturvallisuus ja varmistaa, että vihreän siirtymän hyödyt näkyvät investointeina, työpaikkoina ja kestävässä kasvussa Suomessa. Kysynkin nyt ministereiltä: miten hallitus aikoo turvata tai palauttaa ennustettavan ilmastopolitiikan ja investointiympäristön niin, että suomalainen teollisuus pystyy hyödyntämään vihreän siirtymän tarjoamat vienti-, investointi- ja työllisyysmahdollisuudet?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kontu.

13.33 Mauri Kontu kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puheenjohtaja! Kiitos ministereille ja jaoston puheenjohtajalle esittelystä. — Uskallan tässä esittää kysymyksen koskien isoa teollisuutta ja tukia. Meidän alueella Valmet Automotive ilmoitti laajoista lomautuksista koskien tuhatta henkeä johtuen tilauskannan heikkenemisestä ja sähköautojen markkinan kasvun hidastumisesta. Syyt ovat globaaleja. Lomautukset koskevat merkittävää osaa henkilöstöstä, ja tämä ei ole vain yrityksen sisäinen haaste, vaan sillä on vaikutuksia koko alueen työllisyyteen ja osaamiseen. Lyhyellä aikavälillä kustannuksia leikataan, mutta pitkällä aikavälillä on vaara, että osaaminen menetetään ja kilpailukyky heikkenee.

Onneksi saimme kuulla tänään ja pari viikkoa sitten, että meidän lippulaivamme ajoneuvoteollisuudessa yhdistävät osaamistaan ja autotehdas saa lisää töitä. Mutta kun en löytänyt TEMin budjettikirjasta mitään tukielementtiä tähän lomautusongelmaan, siksi kysyn: onko työ- ja elinkeinoministeriön kautta löydettävissä ratkaisuja, jotka tukevat henkilöstön osaamisen kehittämistä ja investointien vauhdittamista erityistuilla?

Pöytäkirja PTK 131/2025 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Nikkanen.

13.34 **Saku Nikkanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tosiaan tällaisessa suhdanteessa aktiivisten työllisyystoimien rooli kyllä korostuu. Valitettavasti hallitus on hieman härkäpäisestikin toiminut ikään kuin päinvastoin ja leikannut kaikista näistä.

Esimerkiksi siitä lähtien, kun tämä palkkatukiudistus toteutettiin ja julkiselta sektorilta käytännössä tämä palkkatuen käyttö poistettiin, olen käynyt aktiivista keskustelua erään salolaisen nuoren äidin kanssa ja myös tämän nuoren itsensä kanssa. Kyseessä on hieman erityisnuori, ja hän on erittäin motivoituneesti tehnyt töitä Salon kaupungilla, ja nyt sitten tämän palkkatuen poistuessa tämä työmahdollisuus on poistunut. Tämä nuorten työllisyysseteli ei nyt vaikuta tuovan ainakaan hänelle mitään apua, ja tällaisia hänen kaltaisiaan nuoria on paljon tässä maassa. Millaisia toimia nyt hallitus aikoo tehdä sen hyväksi, että tällaiset nuoret pysyisivät työllisyydessä mukana ja myöskin sitten jatkossa pystyisivät työllistymään myös yksityisellä sektorilla? — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Satonen.

13.36 **Arto Satonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Otan myös kantaa tähän VTV:n raporttiin. VTV:n raporttihan lähtee siitä, että nämä työllisyystoimet ovat sinänsä hyviä, mutta se arvostelu kohdistuu ajoitukseen.

No, puhutaanpa sitten tästä ajoituksesta. Minä olen 23. vuotta täällä eduskunnassa. Ensimmäiset 20 vuotta minä vartosin sitä, että koska Suomen työllisyystilanne olisi niin hyvä, että sosiaalidemokraatitkin olisivat valmiita siihen, että paikallista sopimista edistetään, lakkolakeja muutetaan ja tehdään työttömyysturvaan ja irtisanomissuojaan ja muuhun niitä uudistuksia, jotka muissa Pohjoismaissa ovat kantaneet hedelmää. 20 vuotta sain varrota, ei tullut vielä sellaista aikaa, ja minä en usko, että sellaista aikaa olisi tullut koskaan.

Eli tässä vaan nyt on niin, että nämä poliittiset suhdanteet menevät eri vauhtia kuin taloudelliset suhdanteet, ja totta kai olisi parasta, että ne osuisivat kohdalleen, mutta nämä uudistukset tulevat aivan varmasti kantamaan hedelmää. Se vain vaatii nyt vähän pidemmän ajan. [Timo Harakka: Terveisiä työttömille!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Malm.

13.37 **Niina Malm sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä voi samaan hengenvetoon sitten kysyä sitä, että koska tilanne olisi niin hyvä, että työaika on riittävä ja palkankorotukset on ansaittu? Sitä ollaan odotettu myös täällä sosiaalidemokraattien leirissä, että milloin tulee se hetki, kun oikeisto esittää palkankorotuksia ja esittää sitä, että työaika on riittävä. [Välihuutoja kokoomuksen ryhmästä]

Kun tässä on nyt niin monta kertaa puhuttu siitä, kuinka hallitus aikoo reagoida tähän Teittisen kirjan esiin tuomiin työperäisen maahanmuuton hyväksikäytöstä, niin juuri on tullut jälleen uusi uutinen. Se on nyt Hanhikivestä. Toivon todella, että ministeri Marttinen nyt vastaa näihin kysymyksiin, kuinka nämä koijariyitykset Suomessa saadaan kuriin.

Pöytäkirja PTK 131/2025 vp

Kun määräaikaista työsuhteita pidennetään, kun irtisanomista heikennetään, lopputulos on luottamuspuola. Lopputulos on se, että omasta tulevaisuudesta on epävarmuutta, ja tämän te, hyvä hallitus, olette itse saaneet aikaan omilla toimillanne.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Koskela, Jari.

13.38 Jari Koskela ps (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa rouva puhemies! Pakko palata vielä tähän pankkisäätelyasiaan:

Tuossa sain juuri aamupäivällä soiton eräältä maatalousyrittäjältä, joka oli tekemässä kauppaa. Hän oli vienyt pankkiin kolminkertaiset vakuudet. Pankki mietti asiaa useamman viikon, ja nyt se johti siihen tilanteeseen, että se sanoi, että se laina saattaa nyt järjestyä, mutta vain kahden vuoden laina, koska ei ole varmuutta, miten tällä yrittäjällä on sitten jatkossa toimeentuloa, vaikka omaisuutta sitten onkin enemmän. [Tuomas Kettunen: Käsittämätöntä!]

Elikkä jos nyt sitten mennään sinne ministereille, niin Finnvera-lainsäädännön uudistaminen on tärkeä ja yksi uusi askel, ja toivottavasti se helpottaa ainakin jossain määrin tilannetta. Mutta me tarvitsemme enemmän kilpailua ja vaihtoehtoja pankkilainalle, toimivampia pääomamarkkinoita, kotitalouksille järkeviä tapoja sijoittaa kotimaiseen yritystoimintaan ja EU-tasolla pääomamarkkinaunionia, jotta kasvuyritysten rahoitus ei jää yhden kanavan varaan. Tähän on saatava nyt jotakin järkeä, koska tämä tilanne on ihan käsittämätön. [Tuomas Kettunen: Juuri näin!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Koskela, Minja.

13.39 Minja Koskela vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä minun korvaani hieman särähti, kun ministeri Marttinen kutsui näitä mittavia heikennyksiä, joita työntekijöille on täällä tämän hallituksen toimesta tuotu, maltillisiksi uudistuksiksi. Nyt pitää muistaa kaksi asiaa: Ensinnäkin se, että näitä uudistuksia, jotka ovat siis faktuaalisesti heikennyksiä, on tuotu aivan jäätävä määrä lyhyessä ajassa. Toinen asia on se, että vaikka näistä puhuttaisiin niin, että nämä eivät niin hirveästi muuta sitä tilannetta, niin silloin kun helpotetaan määräaikaisten työsopimusten solmimista, silloin helpotetaan määräaikaisten työsopimusten solmimista, ja silloin kun heikennetään irtisanomissuojaa, silloin heikennetään irtisanomissuojaa. Ne ovat molemmat heikennyksiä työntekijöille.

Sitten jos tästä VTV:n raportista puhutaan, niin kyllä, edustaja Satonen, kyse oli nimenomaan kritiikistä tälle ajoitukselle, että miten voidaan patistaa ihmisiä töihin, kun töitä ei ole. Tämä tilanne on johtanut sellaiseen yhteiskunnalliseen anemiaan, jossa ihmiset pelkäävät kuluttaa, pelkäävät oman työpaikkansa puolesta, ja sitten se on johtanut siihen, että meidän taantuma vain syvenee eikä tästä päästä eteenpäin. Ja kyllä, kyllä minä sanon vasemmistoliiton puolesta sen, että koskaan ei olisi meille ollut oikea aika tehdä näin mittavia heikennyksiä ja yksipuolisesti tässä määrin.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kilpi.

13.41 Marko Kilpi kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Sehän on tosiasia, että monella sektorilla, monella alalla on menossa mullistavia murroksia, ja yksi

Pöytäkirja PTK 131/2025 vp

näistä on tietenkin tuo energiaverkko, energia-ala ylipäättään. Täällä jo aikaisemmin ansiokkaasti nostettiin esille kantaverkot ja niitten kehittäminen ja eteenpäinvieminen.

Kysyisinkin nyt sitten arvon ministereiltä: Näissä verkkoasioissa hyvin usein otetaan Fingrid ja kantaverkko esille, mutta kun tilanne on, mikä on, murroksellinen, niin millä keinoin voitaisiin tätä vastuuta jakaa ja kehittää sähköverkkoa ja sitä toimintaa laajalaisemmin? Olisi laajemmat hartiat kantaa sitä vastuuta ja saada tuloksia aikaiseksi, eikä pelattaisi vain yksien korttien varassa. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lyly.

13.42 Lauri Lyly sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täytyy heti todeta, että vuonna 2008 taisi EK karata neuvottelupöydästä ja sen jälkeen yksin on ollut vaikea sopia niitä työmarkkinauudistuksia, jos näin pelkistää sitä tilannetta.

Arvoisa rouva puhemies! En saanut kyllä vastausta kysymykseeni, jossa kysyin työvoiman kysyntään liittyvän kysymyksen, kun meillä on noin 30 000 avointa työpaikkaa. Mitä hallitus aikoo sen osalta tehdä? Ja toinen asia, joka liittyy tähän, on, että aktiivinen työvoimapolitiikka on ihan nollassa. Meillä on 310 000 työtöntä työnhakijaa, joitten osaamista pitäisi päivittää koko ajan. Mitä toimenpiteitä sille tänä aikana tehdään? Se on yksi isoin haaste tässä näin. Sitten kuluttajien luottamus on mennyt nolliin, ja se liittyy työttömyyden pelkoon ja erityisesti taloudellisen aseman menettämiseen työttömänä, aseman huonontumiseen tällä leikatulla työttömyysturvalla. He eivät uskalla kuluttaa, totta kai pannaan säästöön. Eli mitä aiotte tehdä työvoiman kysynnän lisäämiseksi ja työvoiman aktivointiasteen nostamiseksi?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Oinas-Panuma.

13.43 Olga Oinas-Panuma kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! 300 miljoonaa euroa Pohjois- ja Itä-Suomen aluekehitysrahoista, apteekki- ja lukioverkon harvennus, kuljetustuen leikkaus, yksityistieleikkaus, sote-leikkaukset. Mikä näitä asioita yhdistää, jotka on eri ministeriöitten alla tehty? Se on keskittäminen. Ja niin kauan kuin me haluttaisiin tähän maahan kasvua, meidän pitäisi nähdä myös koko Suomi. Ja koska tämän hallituksen ainoa yhtenäinen linja on tämä keskittäminen, niin meidän talous ei lähde myöskään kasvuun. Olen sitä mieltä, että nyt ihan ensimmäiseksi hallituksen pitäisi lopettaa tämä meidän alueitten kurjistaminen, antaa sinne alueille todellinen mahdollisuus menestyä, pärjätä niissä asioissa, mitä siellä tuotetaan, ja työllistää ihmisiä.

Toisena asiana tämän hallituksen pitäisi vihdoinkin alkaa näkemään pienten ja keskisuurten yritysten tavallinen arki ja pitäisi tehdä sinne niitä helpotuksia, jotta ne pystyvät työllistämään entistä paremmin ihmisiä. Puhun tässä esimerkiksi työnantajamaksujen alennuksista, rahoituksen kuntoon saattamisesta, mistä on tänä päivänä hyvin paljon puhuttu, ja tästä työttömyysturvan suojaosan palautuksesta. Eli lopettakaa keskittäminen, keskittykää pieniin ja keskisuuriin yrityksiin, ja eiköhän tämä tästä helpota.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mikkonen, Krista.

13.44 Krista Mikkonen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Todellakin hyvä jatkaa pienyrittäjistä, jotka ovat valtava voima Suomen taloudelle, mutta toisin kuin

Pöytäkirja PTK 131/2025 vp

suurille yrityksille, heille ei juurikaan tukea ja apua ole samalla tavalla tarjolla. Me vihreät olemmekin ehdottaneet seuraavia keinoja: Business Finlandin yhteyteen tulisi oma ohjelma, joka tukee nimenomaan mikro- ja yksinyrittäjien kasvua ja kansainvälistymistä. Pienille yrityksille suunnattaisiin tällöinen helpdesk, mistä saisi neuvoa esimerkiksi työntekijän palkkaamiseen ja muuhun tarpeeseen. Sitten siihen, kun ensimmäinen työntekijä palkataan, saisi selkeästi tukea, jotta se kynnyksen madaltuu. Mikroyrityksille kehitettäisiin uusia rahoitusinstrumentteja. Ja sitten: valitettavasti meillä tänä aikana on paljon konkurssseja, mutta näillä yrittäjillä on valtavasti tietoa ja kokemusta, ja siihen tarvitsee saada tukea, että tätä tietoa ja kokemusta voisi jatkossakin hyödyntää — mahdollisesti muut yrittäjät tai he itse myöhemmin.

Sitten ihan lopuksi haluan nostaa, että täällä on nyt todella monessa puheenvuorossa pyydetty ministereiltä kommentteja siihen, miten tätä ulkomaisten työntekijöiden riistoa saadaan kuriin, ja on viitattu esimerkiksi tähän Teittisen erinomaiseen kirjaan, Finlandia-palkittuun kirjaan. Olisin kysynyt, oletteko tutustuneet siihen ja mitä aiotte tehdä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Myönnän vielä vastauspuheenvuorot edustajille Sammallahti, Viitanen, Kettunen ja Lindén ja sen jälkeen ministereille vastauspuheenvuorot. — Edustaja Sammallahti.

13.46 Tere Sammallahti kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvon puhemies! On se tavallaan hirvittävän surullista, että juuri niin kuin edustaja Satonen tuossa sanoi, nyt tehdään uudistuksia, jotka on monessa Euroopan maassa tehty jo 30 vuotta sitten ja sen jälkeen nautittu vielä kroonisesti sikäläisittäin suurempaa työllisyysastetta, kroonisesti alempaa työttömyysastetta, parempaa bruttokansantuotetta, vähempää velkaantumista ja niin edespäin. Eli kyllä näille uudistuksille oli nyt jo korkea aika, ja enemmänkin olisi voinut tehdä.

Mutta se, mitä vielä ei ole tehty ja missä on nähdäkseni iso potentiaali, on käytetyn ydinpolttoaineen kaupallinen loppusijoittaminen Suomessa. Tämä liittyy ympäristöministeriön rooteliin mutta myös tietenkin tähän keskustelunaiheeseen. Kysymykseni ministereille kuuluu, molemmille: oletteko mahdollisesti käyneet tämmöisestä asiasta keskusteluita missään. Tämähän on tällainen noin 500 miljardin dollarin globaali bisnes, johon ainoat työkalut on kehitetty ja toistaiseksi olemassa täällä Suomessa. Eli meillä on täysin neitseellinen teollisuudenala, joka varmasti kaikille meille täällä salissa kelpaisi napattavaksi näin niin kuin matalalla roikkuvana hedelmänä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Viitanen.

13.47 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Minusta se on kyllä suuri harmi, että ministeri ja hallituspuolueet eivät näe sitä kierrettä, mikä syntyy, kun leikataan ihmisten työttömyysturvaa: köyhyys lisääntyy, ihminen ei pysty kuluttamaan ja sitä kautta talous ei saa sitten kaivattua buustia ja kasvua. Harmillista, että te ette näe tätä yhtälöä. Nämä leikkaukset ovat paitsi epäinhimillisiä myös talouskasvulle erittäin haitallisia. Ja kun te uskotte niin kovasti tähän omaan ideologiaanne, niin katsotaan sitä tulostaulua, mitä on seurauksena näistä teidän toimistanne: ennätysvelka,

Pöytäkirja PTK 131/2025 vp

ennätystyöttömyys, ennätys konkurssissa. Ei tämä tulos, ministeri, nyt ihan hääppöiseltä näytä.

Minä kysyn teiltä nyt suoraan vähän samaa kuin edustaja Harakka tuossa aiemmin. Te kuitenkin puhutte paljon yrittäjyyden puolesta, ja me olemme konkreettisesti SDP:nä esittäneet pienten yritysten tukemista — mainitsen kolme — nostamalla arvonalisävelvollisuuden alarajaa, parantamalla kotitalousvähennystä hoito- ja hoivatyön osalta, mikä auttaisi naisvaltaisia yrityksiä, ja tukemalla ensimmäisen työntekijän palkkausta. Tietenkin toivon, että ministeri voisi tarttua vaikka kaikkiin näihin kolmeen, mutta tarttuisitteko edes yhteen näistä, niin että voisimme auttaa pieniä yrittäjiä?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kettunen.

13.48 Tuomas Kettunen kesk (vastauspuheenvuoro): Kunnioitettu rouva puhemies! Ihan ensimmäiseksi haluan muistuttaa, että kannattaa lukea yksi kirja kuukaudessa — se sivistää — sekä ministereille että meille kansanedustajakollegoille. Nythän me saimme hyvän kirjasuosituksen: tämä Finlandia-palkittu Teittisen Pitkä vuoro.

Rouva puhemies! Toivon, että ministerit, molemmat, vastaatte, jos vain pystytte, tähän itäisen Suomen tilanteeseen. Valtiovarainvaliokunta on sivulla 92 tässä mietinnössä tuonut esille tämän itäisen Suomen tilanteen: ”Valiokunta pitää perusteltuna edistää erityistalousaluekoikeilun valmistelua ja toteuttamista.” Kysyn: missä vaiheessa tämä on? Puolassa on laki erityistalousalueista. Se laki täyttää tänä vuonna 30 vuotta, ja siellä verohelpotukset ovat edelleen käytössä. Keskusta on esittänyt muun muassa tähän erityistalousaluekoikeiluun määräaikaista vapautusta investoivalle yritykselle yhteisöverosta, opintolainojen hyvitystä, muuttoavustusta osaavan työvoiman houkuttelemiseksi, alueellisesti kevennettyä sähköverotusta. Ja nyt kun puhutaan tästä itäisestä Suomesta, niin vaaditaan toimenpiteitä, että aluetta kehitetään, jo turvallisuuspoliittisesta näkökulmasta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Sitten jaoston puheenjohtaja, edustaja Lindén.

13.50 Aki Lindén sd (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhemies! Jaan tämän 60 sekuntia kahteen osaan:

Olin pyytänyt puheenvuoron osallistuakseni ihan kansanedustajapoliitikkona tähän työllisyystoimien ajoituskeskusteluun, ja kyllähän siitä nyt voidaan tiivistetysti sanoa, että pieleen meni. Eli nämä työvoiman tarjontaa lisäävät toimenpiteet, erilaiset leikkaukset, työttömyysturvan heikennykset ja muut tällaiset — nehan saattavat toimia siinä tilanteessa, missä työvoiman kysyntä on kasvussa, mutta nyt ne ovat ajoittuneet tilanteeseen, jossa yhteiskunnassa köyhyys on lisääntynyt, ja tämä on erittäin surullista.

No, sitten toinen 30 sekuntia. Jaoston puheenjohtajana kiitän tässä erittäin vilkkaasta ja hyvästä keskustelusta yli hallitus- ja oppositiorajan ja ministereitä asiallisista vastauksista. Kyllähän tässä yhdessä isänmaan asialla ollaan, ja kuten puheenvuoroni alussa sanoin, ollaan nyt puhumassa nimenomaan siitä, miten kakku leivotaan. Kyllä meidän on kaikkien helpompi sitten jakaa sitä, kun saadaan sitä nyt leivottua ja kasvatettua.

Pöytäkirja PTK 131/2025 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Sitten viisi minuuttia molemmille ministereille, ja sitten sen jälkeen tähän blokkiin käytetty aika on kulunut. — Ministeri Marttinen, olkaa hyvä.

13.51 Työministeri Matias Marttinen: Arvoisa rouva puhemies! Kiitoksia, hyvät edustajat, käydystä keskustelusta ja samoin, arvoisa jaoston puheenjohtaja, myös teidän sanoistanne. — Nyt ensinnäkin tästä, kun ainakin edustajat Malm, Rantanen ja Laine-Nousimaa ottivat esille tämän työperäisen maahanmuuton hyväksikäyttö -asian. Nyt jos katsotaan se läpi, niin ensinnäkin on selvää, että me suhtaudumme täysin kielteisesti siihen, että meillä on Suomessa yrityksiä, jotka eivät noudata suomalaista lainsäädäntöä kaikilta osin eivätkä maksa TESin mukaisia palkkoja. Nyt en enää muista, kenen puheenvuorossa tämä tuotiin esille, mutta se on juurikin niin kuin täältä eräät kansanedustajat totesivat, että nämä yritykset ja yrittäjät, jotka eivät noudata lainsäädäntöä ja hakevat itselleen tällaista oikeudetonta kilpailuetua markkinassa, myös pilaavat koko tasapuolisen kilpailun edellytykset siitä markkinasta pois. Sen takia näihin ilmiöihin täytyy puuttua erittäin määrätietoisesti. Otan kaksi asiaa esille:

Ensinnäkin tämä hallitus on tehnyt merkittävät muutokset luonnonmarjanpoimijoiden asemaan siten, että luonnonmarjanpoimijat tulevat tänä päivänä Suomeen työsuhteessa. Siis tätä kautta, lainsäädännön kiristysten myötä tämä ilmiö — johon aikaisempi vasemmistohallitus ei siis puuttunut — on saatu hyvin tiukasti kontrolliin. Pidän sitä erittäin tärkeänä asiana, että nämä ihmiset, jotka ovat olleet kaikista heikoimmassa asemassa, on saatu taas vastaavasti parempaan asemaan. Pidän sitä erittäin tärkeänä ja kestävässä asiana.

Toisena huomiona: Oikeusministeriön valmistelussa on myös törkeää kiskontaa työelämässä koskevan sääntelyn tuominen lainsäädäntöön selkeämmällä tasolla. Erittäin tärkeä asia kaikinensa, koska kyllä se on selvää, että jos ei lainsäädäntöä noudata, niin rangaistuksen pitää olla kova ja tuntuva. Se on aivan selvä asia kaikinensa. Käymme vielä läpi myös mahdollisia muita toimia tähän liittyen minun johtamassani ministeriössä, mutta selvää on se, että me teemme jatkuvasti toimenpiteitä. Olen myös, hyvät kansanedustajat, viestinyt suomalaisten telakoiden johtoon sen, että sellaisessa tilanteessa, jota tällä hetkellä näkyy, että telakoilla saattaa olla jopa seitsemän tai kahdeksan alihankintaportaan verran alihankintaa, niin on tietysti päivänselvä asia, että kukaan ei voi tietää, miten siellä kahdeksannen portaan alihankintaketjun yrityksessä sitä työntekijää kohdellaan, mutta päävastuu on telakoilla. Käyn jatkuvaa keskustelua heidän kanssaan, seuraan tilanteen kehitystä, ja teemme sitten vielä tarvittaessa lisää toimenpiteitä. Teittisen kirja on minulla kesken, ja ajattelin, että toivottavasti saan sen käytyä läpi tuossa kun saan hieman pitää myös joululomaa.

Edustaja Viitala otti esille yhteistyön: Ilman muuta yhteistyötä ollaan valmiita tekemään joka tapauksessa, mutta haluan, hyvät kansanedustajat, myös todeta sen, että voi kunpa tässä maassa olisikin tehty yhteistyötä työmarkkinajärjestöjen kesken. Siis on massiivinen epäonnistuminen työmarkkinakeskusjärjestöiltä ja järjestöiltä, että vuosikymmenten ajan näitä välttämättömiä, maltillisia työmarkkinauudistuksia ei ole kyetty yhdessä sopimaan ja tekemään. Senhän takia, niin kuin edustaja Satonen täällä totesi, tämä hallitus on nyt tarttunut myös tähän kokonaisuuteen ja ottanut, eikö niin, päätösvalan Suomen eduskunnalle. Me olemme taas vastaavasti saaneet valtakirjamme Suomen kansalta. Totta kai asioita valmistellaan kolmikantaisesti yhdessä, [Välihuutoja sosiaalidemokraattien

Pöytäkirja PTK 131/2025 vp

ryhmästä] mutta totta kaihan on päivänselvä asia, että tämän salin täytyy käyttää sitä korkeinta lainsäädäntövaltaa tässä maassa — eikö niin? Ja on selvää, että myös tulevaisuudessa tarvitaan edelleen lisää toimia.

Työllisyyspalveluista kysyttiin: Selvää on se, että tämä tilanne, missä työllisyyspalvelut ovat siirtyneet kuntien ja kaupunkien vastuulle, on ollut hyvinkin haastava. Tämä siirto on tehty kuitenkin aika laajalla parlamentaarisella tuella. Sekä tämä sakkomaksukertymä että sitten taas vastaavasti itse järjestämisvastuun siirtäminen on perustunut aikaisemman hallituksen tekemään valmisteluun. Pidän sitä myös perusteltuna, että järjestämisvastuu on siirtynyt kunnille ja kaupungeille, kun kaupungeilla on kuitenkin erittäin laajasti, eikö niin, omassa toimivallassaan näitä tehtäviä, joilla voidaan edistää paikallista elinvoimaa ja työllisyyttä, niin on myös täysin perusteltua, että samalla kun on tehty tämä tehtävien siirto, myös se rahoitusvastuu työttömyydestä on korkeampi. Se on aivan looginen johtopäätös, eikö niin? On totta, että me seuraamme hyvin tarkasti tällä hetkellä taas vastaavasti näitä vaikutuksia ja katsomme, miten tulevien vuosien osalta tämä tilanne taas vastaavasti menee eteenpäin, ja käyn hyvin tiivistä keskustelua kuntien ja kaupunkien kanssa.

Viimeisenä, rouva puhemies, edustaja Harakalle, kun hän kysyi tästä rekrytuesta: Kaivan vielä nyt esille, että kesällä valmistuneen selvityksen mukaan rekrytuen, jota aikaisempi hallitus käytti, vaikutukset yritysten liiketoiminnan kasvuun ja kokonaistyöllisyyteen jäivät pieniksi. Jäivät pieniksi. On totta kai niin, että meidän täytyy hakea keinoja, miten nimenomaan meidän mikroyritykset, pk-yritykset voivat kasvaa ja kehittyä, mutta eikö niin, että veronmaksajien rahojen käytön täytyy olla vaikuttavaa? Silloin me haemme niitä vaikuttavia keinoja, ja tämä koskee myös palkkatuen käyttöä. [Lauri Lylyn välihuuto] Palkkatuen kohdistaminen yksityiselle sektorille on kaikista vaikuttavinta, edustaja Lyly, ja te tiedätte sen myös vastaavasti hyvin. [Lauri Lylyn välihuuto] Sen takia tässä vastaavasti on perusteltua, että palkkatukea kohdistetaan nyt juuri sinne yksityiselle sektorille, jossa se vaikuttavuus on kaikista korkeinta.

Hyvät kansanedustajat, kiitän teitä keskustelusta ja toivon, että jatkamme hyvää yhteistyötä tästä eteenkinpäin. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset ministerille. — Sitten ministeri Puisto, olkaa hyvä.

13.57 Elinkeinoministeri Sakari Puisto: Arvoisa puhemies! Edustaja Ollikainen nosti esiin sukupolvenvaihdokset yritystoiminnassa. Tähänkin Finnvera-laki vastaa. Finnvera-laki vastaa myös siihen, että esimerkiksi maatalousyrittäjien asema paranee, koska laista tuli toimialaneutraali.

Edelleen jatkaakseni tätä rahoituskeskustelua, olen täysin samaa mieltä edustaja Koskelan kanssa siitä, että pääomamarkkinoita pitää kehittää ja tätä pankkisektoripainotteista rahoitusmarkkinaa pitää kehittää siten, että erilaiset muut kanavat, kuten riskirahoitus- tai pääomasijoitusmarkkinat, kehittyvät. Ne ovat kehittyneetkin aika hyvin, mutta siellä on tiettyjä säädöksellisiä pullonkauloja, ja sillä toimialalla on aika paljon kehitymisvaraa ihan historiasta lähtien.

Edustaja Harjanteen näkemys synteettisistä polttoaineista ja niiden merkityksestä huoltovarmuuteen oli mielenkiintoinen. Näkisin, että myös tällä synteettisellä puolella, sähköpolttoaineilla, vedyn käytöllä on huoltovarmuudessa merkitystä, sanotaan esimerkiksi ammoniakkin tuotannossa. Niissä on hyvin mielenkiintoisia kehitysnäkymiä.

Pöytäkirja PTK 131/2025 vp

Edustaja Wickström kysyi teollisuuspuistoista ja niiden luvituksesta, ja tästä on riihikirjauksia. Siinähan on järkevääkin, että kun esimerkiksi yritykset tekevät alueellisesti tiettyjä laajentamisinvestointeja, tulee samankaltaisia investointeja, niin niitä sujuvoitetaan ja esimerkiksi erilaisten sivuvirtojen käyttöedellytykset paranevat. Näkisin, että pienemmät teollisuuspuistot ovat tässä se, mistä ehkä pitää lähteä liikkeelle, ja pitää laajentaa tätä. Nythän on tämä luvitus muutenkin tarkastelussa lupa- ja valvontaviranomaisten ja elinvoimakeskusten myötä. Tässä erilainen ennakkollinen ohjaus ja yhteiskäsittely korostuu, ja tähän tämä teollisuuspuistoasia sopii erinomaisesti konseptina. Meillä on hallituksessa niin kutsuttu investointinyrkki, mikä seuraa erilaisten investointien kehittymistä ja kehitysnäkymiä ja myös luvitusnäkymiä ja neuvottelee niistä, ja nostetaan tätä korostetusti esiin siellä vielä.

Edustaja Niemi kysyi Suomen Pankin yön yli -talletuksista: Käsittääkseni, vaikka valtiovarainministeriön kontolla on tiettyä Suomen Pankin säädösvalmistelua, Suomen Pankki on kuitenkin eduskunnan alainen. Muistan itsekin, että kun olen ollut pankkivaltuuston jäsen ja myös talousvaliokunnassa, niin esimerkiksi julkisissa kuulemisissa ollaan käsitelty esimerkiksi tätä yön yli -talletusasiaa ja sitä, että liikepankit pääsevät tallettamaan Suomen Pankkiin näitä yön yli -korkoja, ja sitä, että niillä tulee tiettyjä taseiden hallinnan näkökulmia mukaan. Myös kultavarannot mainittiin, mutta näkisin, että tämä kuuluu ehkä enemmän sille puolelle, mutta on hyvä kysymys sinänsä.

Sitten kysyttiin tästä uutisesta tästä Sakatti-hankkeesta: Nyt pitää tietysti ymmärtää se, että tässä on kysymys tästä Business Finlandin verohyvitysinstrumentista, eli 20 prosenttia verohyvitystä sellaisista hankkeista, missä investointi on jo tehty, missä se itse laitos on otettu käyttöön, missä toimitaan lupaehtojen mukaisesti ja mistä syntyy verotettavaa tuloa, josta sitten tämä verohyvitys tehdään. Tämä hyvityshän voidaan tehdä aikaisintaan vuodesta 28, ja sen jälkeenkin vasta, kun laitos on käynnissä ja sitä verotettavaa tuloa syntyy. Muistutan tästä, että tämä luvitusasia on vielä kesken.

Edustaja Kilpi nosti tämän av-tuotantokannustimen esille: Se on minun mielestäni hyvä ratkaisu, että sitä myönnettiin kymmenen miljoonaa. Se on suosittu. Meillä on paljon mahdollisuuksia luovilla aloilla. Sanoisin, että ylipäänsä Pohjoismaissa kulttuurivienti on aika kovassa huudossa. Itse asiassa vastasin eilen teidän kirjalliseen kysymykseenne tästä samasta aiheesta yksityiskohtaisesti. Mutta periaatteessa näitä arviointikriteereitä nyt tarkastellaan parasta aikaa, ja sen takia ei ole tarkoituksenmukaista ottaa niihin kantaa ennen kuin niitä on varsinaisesti tarkasteltu.

Itäinen ja pohjoinen Suomi nousivat esille, ja siellä on tehty infrahanketta, matkailun kehittämistä, aluekehitysrahat on suunnattu sinne Fingridiin. Pääomitusta on myös lisätty, maakuntalentaja ja niin edespäin, mutta tämä erityistalousaluekonsepti on hyvin kiinnostava. Olen itse seurannut Puolaa ja Liettuaa, ja siellä ne ovat olleet hyvin menestyksekkäitä ideoita. Pidän niitä sinänsä mielenkiintoisina. — Kiitän kaikkia keskustelusta. Viisi minuuttia on täynnä nyt.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään, ja sitä jatketaan myöhemmin tässä istunnossa.

Pääluokan yleiskeskustelu keskeytettiin kello 14.02.

Pöytäkirja PTK 131/2025 vp

Pääluokan yleiskeskustelua jatkettiin kello 18.42.

Puhemies Jussi Halla-aho: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytettyä yleiskeskustelua työ- ja elinkeinoministeriön pääluokasta 32. Keskustelu jatkuu. — Edustaja Kaunistola, olkaa hyvä.

18.42 **Mari Kaunistola kok:** Kiitos, arvoisa puhemies! Talouskasvu- ja työllisyystilanteemme on jo pitkään ollut varsin haastava, siitä emme pääse mihinkään. Tällä hetkellä tunnelin päässä on alkanut kuitenkin näkyä useita pilkahduksia valosta. Työllisyysnäkymät ovat vahvistumassa, ja työllisten määrän voidaan viimein olettaa kääntyvän kasvuun ja työttömyyden laskuun ensi vuonna. Talouskasvu ja ostovoima tukevat tätä kehitystä. Suomi näyttää myös kiinnostavampana investointikohteena, ja vihreän siirtymän investointeja on tänä vuonna toteutumassa hyvin.

Kasvupanostukset keskittyvät puhtaaseen teknologiaan ja strategiaan innovaatioihin. Investoinnit kohdistuvat muun muassa vetyyn, sähköpolttoaineisiin, energian varastointiin, akkuteknologiaan ja kiertotalouteen. Puhtaan teollisuuden hankkeet, puolustusteollisuuden kaupat ja suuret teollisuusinvestoinnit, esimerkiksi jäänmurtajakaupat, ovat myöskin kotikaupunkiini Poriin rakentuvan TNT-tehtaan myötä luomassa yhteensä tuhansia työpaikkoja.

Hallitus vie maaliin uudistuksia, joita Suomessa on kaivattu ja odotettu jo vuosia. Työnteon on oltava aina kannattavaa, ja siksi työmarkkinoita uudistetaan ja esimerkiksi työllistymisen kynnystä erityisesti pienissä ja keskisuurissa yrityksissä madalletaan. Työn verotus kevenee ensi vuonna yli miljardilla eurolla, ja hallituskauden aikana palkansaajien verotus kevenee. Myös yritysten hallinnollista taakkaa kevennetään ja rahoituksen saatavuutta halutaan parantaa. Investointeihin kannustetaan myös veromuutosten kautta.

Erityisenä nostona haluaisin mainita tuon 30 miljoonan euron panostuksen nuorten työllistymisaseteliin. Erityisesti nuorten työmarkkinatilanne on nykyisessä tilanteessa vaikeutunut, ja työelämään kiinni pääseminen voi olla erittäin haastavaa. Työllistymisasetelin tuki kohdennetaan alle 30-vuotiaille nuorille, joilla on takanaan jo pidempi työttömyysjakso. Seteli on hyvä esimerkki siitä, miten hallitus pyrkii auttamaan erityisesti nuoria kiinnittymään työelämään ja pääsemään urallaan eteenpäin.

Nämä rohkeat uudistukset ovat kriittisen tärkeitä, jotta saamme Suomen suunnan käännettyä, ihmiset pääsevät töihin ja talouskasvu saadaan viimein kiihtymään. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

18.44 **Juha Hänninen kok:** Kiitos, arvoisa puhemies! Toivoa on, ja sitä tulee koko ajan lisää. Työpaikkoja tulee syntymään talouskasvun myötä, eikä se suoraan ole hallituksen käsissä. Työllisyyteen vaikuttavat olennaisesti rakenteet ja suhdanteet, ja näihin rakenteisiin nyt on puututtu. Työpaikkoja ei voi synnyttää julkiselle puolelle lainarahalla. Sen sijaan hallitus tarjoaa nyt täsmäkeinoja nuorisotyöttömyyden taistamiseen ja osaamisen kehittämiseen. Esimerkiksi nuorten työllistämisasetelin avulla tuhansille nuorille avautuu ensimmäinen työpaikka. Tavoitteemme on rakentaa kestävä työllisyyttä ja osaamista. Emme paisuta hallintoa velkarahalla, vaan keskitymme tarjoamaan luotettavia mahdollisuuksia. Turvaa ei taata lainaamalla tulevilta sukupolvilta tänään.

Pöytäkirja PTK 131/2025 vp

Arvoisa puhemies! Meidän on tunnustettava yrittäjien merkitys Suomen tulevaisuudelle. Tämä meidän kaikkien tulisi ymmärtää, että yrittäjät pitävät yhteiskunnan pystyssä ja varmistavat palvelut. Siksi me teemme nyt konkreettisia toimia, joilla yrityksiä kannustetaan työllistämään ja investoimaan. Pienyrittäjien asemaa vahvistetaan nopeuttamalla maksujen kiertoa, mikroyrittäjien rahoituksen saamista helpotetaan sekä etsitään keinoja turvata omistajanvaihdoksen sujuvuus. Yrityksiä rohkaistaan rekrytoimaan paikallisen sopimisen ja työllistämisen kynnyksiä madaltavien uudistusten avulla. Tämä on linja, joka arvostaa yrittäjän työtä ja uskaltaa rakentaa kasvun edellytyksiä. Kun yrittäjä menestyy Suomessa, me kaikki voitamme. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Jari Koskela poissa. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

18.47 Lauri Lyly sd: Arvoisa puhemies! Tuossa päivällä päästiin jo alkuun tässä keskustelussa. — Meillä talous makaa paikallaan. Ei kasvua tällä hetkellä ole ollenkaan, kun katsotaan bruttokansantuotteen kautta, ja ennusteet ovat, että ensi vuonnakin ollaan alle prosentin kasvussa, jos yleensä ollaan, eli sieltä kautta työttömyyteen ei näytä tulevan mitään suurta helpotusta. Työttömyys on tällä hetkellä ennätyskorkealla, yli 310 000 työtöntä, yli 133 000 pitkäaikaistyötöntä. 42 prosenttia työttömistä on yli vuoden työttöminä olleita.

Hallituksen työllisyysuimet ovat olleet käytännössä leikkauksia työntekijöiden turvaan, niin työttömyysturvaan kuin työsuhdeturvaan. Työttömyysturvassa on leikattu sille pääsyä, 20—25 prosentilla sen tasoa, ja on poistettu lapsikorotukset, on poistettu suojaosat ja niin poispäin. Osaamisesta on leikattu, niin kuin tuossa äskeisessä keskustelussa kävi ilmi, juuri silloin, kun sitä osaamista eniten tarvittaisiin. Ja sitten kun käydään näihin sosiaaliturvan muutoksiin, kuten asumistuen muutoksiin, niin kyllä aika monet muutokset kohdistuvat tavallisiin ihmisiin, palkansaajiin. Tulokset osoittavat, että ne eivät ole muuttuneet työpaikoiksi tällä hetkellä ollenkaan.

Se, mikä tällä hetkellä puuttuu, on työvoiman kysyntä. Meillä on 30 000 avointa työpaikkaa tällä hetkellä, ja nyt kohta muutaman päivän päästä saadaan varmaan uudet tilastot näistä, mutta ei se ole muuttunut siitä mihinkään. Tämä on suurin ongelma. Tarjontaa on todella paljon, yli 300 000, ja nyt avoimia työpaikkoja on vain tämä kolmisenkymmentätuhatta. Ongelma on tässä se, että kaikki avoimet työpaikat eivät tule julkisen työnvälityksen piiriin näkyviin, ja sitten MOT näytti sen, että siellä on paljon semmoisia työpaikkoja, jotka kiertävät, eli joka viides työpaikka käytännössä on sellainen, joka avoimena työpaikkoina kiertää viikoittain tilastoista toiseen. Eli meillä on aika paljon sillä puolella ongelmia. Tämä on tämän hetken suurin ongelma, ja talouskehitys ei tue yhtään sitä, että avoimia työpaikkoja syntyisi.

Ministerit Puisto ja Marttinen eivät vastanneet tähän kysymykseen päivällä ollenkaan eivätkä tähän, miten aktiivista työvoimapolitiikkaa saadaan aikaiseksi. Kaikki aktivointitoimet ovat laskeneet, ja hallitus ei tähän reagoi millään tavalla. Erityisesti pitkäaikaistyöttömyys on korkealla tasolla. Minulla on tässä käppyrä, jossa näkyy se, että jokainen kriisi on jättänyt työttömyyden korkeammalle tasolle kuin se oli aiemmin. Sen vuoksi pitkäaikaistyttömiin pitäisi nyt kiinnittää erityistä huomiota, jotta heidän

Pöytäkirja PTK 131/2025 vp

osaamistaan vahvistettaisiin, jotta heidän työmarkkinakelpoisuuttaan parannettaisiin. Nämä olisivat juuri tärkeitä asioita.

Täällä on paljon mainostettu sitä nuorten työllistämisseteliä. Se on hyvä asia, että se tulee, mutta se koskee vain kuutta prosenttia siitä nuorten työttömien joukosta, joita on 67 000, alle 30-vuotiaita työttömiä. Se koskee kuutta prosenttia, 94 prosenttia ei saa mitään tukea, ja se on käytännössä samanlaista palkkatuettua työtä. Se on nyt työllistämissetelin nimellä ja erikseen haettavana, mutta käytännössä palkkatuettua työtä. Olisi pitänyt satsata enemmän ja erityisesti myös näihin pitkäaikaistyöttömiin.

Myös kuluttajien luottamus on maissa, ja se näkyy koko ajan miinusmerkkisinä lukuina. Tämäkin perustuu tähän työttömyystilanteeseen. Työttömyystilanne pelottaa, ja silloin jos joutuu työttömäksi, niin se oma taloudellinen asema heikkenee todella dramaattisesti heti 40 päivän jälkeen, kun työttömyysturvaa on leikattu 20 prosentilla. Tietenkin tämä turvallisuustilanne on tuolla taustalla, mikä myöskin näkyy.

Arvoisa puhemies! Myös työllisyyspalveluissa on iso tilanne, koska sinne tuodaan koko ajan uutta porukkaa toimeentulotuelta. Niistä uhkaa muodostua sosiaalitoimisto. 25—30 prosenttia työnhakijoista siellä ovat muitten palvelujen kuin työnvälityksen tarpeessa, pitää viedä sosiaalikutoutukseen ja muuhun.

Meillä on todella paljon tässä kokonaisuudessa tehtävää, ja siinä meidän pitää työskennellä paremmin, mutta tämä talouden kehitys ja hallituksen toimet eivät auta siinä juuri yhtään. — Kiitos. Käytän seuraavan puheenvuoron.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mehtälä, olkaa hyvä.

18.53 Timo Mehtälä kesk: Arvoisa puhemies! Millä Suomi nousee? Sitä miettii moni yrittäjä ja työntekijä juuri nyt. Vastaus on hyvin yksinkertainen: työllä ja yrittämisellä sekä sillä, että saamme tavallisen lapsiperheen arjen kuntoon.

Syksyn mittaan olemme talousvaliokunnassa käsitelleet monia lakihankkeita, ja todella hyviäkin uudistuksia on mukana, mutta yksi asia vaivaa aina vaan: miksi hallitus ei panosta pieniin ja keskisuuriin yrityksiin, jotka ovat varsinkin maakunnissa aivan ratkaisevan tärkeässä roolissa kasvun moottorina? Muistettakoon, että 96 prosenttia on näitä yrityksiä.

On puhuttu paljon siitä piilevästä jarrusta, joka estää Suomen taloutta kasvamasta. Se jarru on epäluottamuksessa, pelossa ja epävarmuudessa. En väitä, että kaikki olisi hallituksen syytä, mutta arvoisa hallitus, teillä on vastuu — vastuu myös siitä, että monet tekemämme päätökset ovat heikentäneet suomalaisten yritysten ja perheiden tilannetta. Ei Suomen tilanne ole parantunut, vaikka miten olette leikanneet. Kasvu puuttuu, luottamus tulevaan puuttuu — silloin puuttuu muuten aika paljon.

Arvoisa puhemies! Näin joulun alla ei haluttaisi olla negatiivinen, mutta totuus on kuitenkin kohdattava. Siksi kysyn: miksi hallitus on tähän saakka toiminnassaan johdonmukaisesti sivuuttanut pienten ja keskisuurten yritysten tarpeet?

Nostan muutamia toimia esille. Ensinnäkin pk-yritykset rajattiin kansallisella ratkaisulla kylmästi sivuun investointiverohyvityksestä asettamalla investoinnin euromääräinen raja-arvo 50 miljoonaan euroon, joka on valtavan suuri. Muistettakoon, että Keski-Euroopan maat — Saksa, Ranska muun muassa — asettivat tämän rajan miljoonaan euroon, elikkä Suomessa se on siis 50-kertainen.

Toiseksi arvonlisäverotuksen huojennusalue poistettiin ilman, että olisi toteutettu merkittävää kompensatiota arvonlisäverovelvollisuuden alarajaan. Tämä on aiheuttanut

Pöytäkirja PTK 131/2025 vp

sen, että meillä on 40 000 yritystä lopettanut 2025 ensimmäisen vuosipuoliskon aikana. Kotitalousvähennyksen leikkaus kohdistuu erityisesti työllistäviin pieniin ja keskisuuuriin yrityksiin, samoin myös monet arvonalisäveron korotukset.

Seuraavaksi yhteisöveroon kaavaillun yleisen veronalennuksen euromääräinen hyöty kohdistuu suurelta osin vakiintuneille vanhoille pörssiyhtiöille ja niiden omistajille suurimpina osinkoina. Yhteisöveron suurimmat maksajat Suomessa ovat OP-ryhmä, S-ryhmä ja niin edelleen. Tästä voi jokainen kuvitella, kuka tästä yhteisöveron alennuksesta hyötyy eniten.

Sitten vielä yhteisöveron alentamisen rinnalla hallitus ei ole toteuttamassa yrittäjävähennykseen korotusta, joka auttaisi ammatinharjoittajia, siis niitä pieniä yrittäjiä.

Arvoisa puhemies! Teillä on vielä aikaa korjata virheitä ja tehdä parempia päätöksiä, hyvä hallitus. Yhteinen tavoitteemme on saada Suomi kuntoon — siis Suomi kuntoon — ja se on silloin koko Suomi, ei vain Kehä kolmosen tai tunnin junan alueen Suomi. — Kiitos. [Timo Suhonen: Tuo loppu oli hyvä!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Partanen poissa, edustaja Kalli poissa, edustaja Strandman poissa, edustaja Rantanen, Piritta, poissa. — Edustaja Kontu, olkaa hyvä.

18.57 Mauri Kontu kesk: Arvoisa puhemies! Käsillä olevan talousarviokohdan yhteydessä haluan nostaa yhden konkreettisen toimenpiteen Varsinais-Suomen työllisyyden ja elinvoiman turvaamiseksi. Kotikaupungissani, tai siinä seutukunnassa, vallitsee nyt aika synkkä tilanne, kun autoteollisuussyklisyys on iskenyt alueeseen todella lujasti. Olemme kuulleet tässä salissa jo monta kertaa Valmet Automotive -autotehtaan laajoista irtisanomisesta ja lomautuksista. On syytä kuitenkin muistaa, että tämä yritys on yli 50 vuoden ajan ollut teollisuuden mallioppilas tuoden jatkuvasti uutta osaamista koko Suomen teollisuuteen. Nyt meillä on edessämme lähtökohtana kova työttömyys.

Tämän kriisin keskellä hallitukselta ja meiltä lainsäätäjiltä on pyydetty juuri niitä toimenpiteitä, joilla työllisyyttä ja alueellista saavutettavuutta voidaan nopeasti tukea. Keskeinen toimenpide alueella liittyy juuri saavutettavuuteen ja työvoiman liikkuvuuteen. Turku—Uusikaupunki-välisen lähijunaliikenteen käynnistäminen on yksi niistä keskeisistä ratkaisuista, jotka turvaisivat seutukunnan elinvoiman ja vahvistaisivat sen houkuttelevuutta. Toimiva junayhteys laajentaisi merkittävästi työssäkäyntialuetta parantaen sekä työntekijöiden että yritysten mahdollisuuksia.

Arvoisa puhemies! Huomionarvoista on, että tähän työllisyyttä ja liikkuvuutta edistävään hankkeeseen on olemassa jo valmiita suunnitelmia yksityisen junaliikenteen aloittamiseksi. Nämä suunnitelmat tarjoavat konkreettisen ja nopean keinon puuttua alueen työttömyyteen. Vetoan hallitukseen: tartutaan tähän olemassa olevaan suunnitelmaan. Meidän on tuettava Turku—Uusikaupunki-lähijunaliikenteen käynnistämistä nyt, kun alueemme sitä välttämättä tarvitsee. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Suhonen, olkaa hyvä.

19.00 Timo Suhonen sd: Kiitos, arvoisa herra puhemies! Tulin tänne salin oikeanpuoleiseen puhujapöytäntöön puhumaan, jotta salin oikea laita kuulisi tämän minun

Pöytäkirja PTK 131/2025 vp

tärkeän puheenvuoroni. Toki kun silmäilen salin oikeaa laitaa, niin havaitsen, että eihän siellä ole yhtään hallituspuolueen kansanedustajaa paikalla tällä hetkellä, valitettavasti.

Arvoisa herra puhemies! Suomen työelämässä on tämän hallituskauden aikana tapahtunut perustavanlaatuinen muutos eikä todellakaan parempaan suuntaan. Hallituksen toimet ovat yksipuolisesti heikentäneet työntekijöiden asemaa, murentaneet luottamusta ja horjuttaneet sitä tasapainoa, jonka varaan suomalainen työelämä on vuosikymmeniä pääasiassa yhteisesti sopimalla rakennettu.

Työelämän tasapaino on järkkynyt vakavasti. Voidaan perustellusti sanoa, että työelämän keikahduspiste on ylitetty. Hallituksen politiikka on nojannut ajatukseen, että työntekijöiden turvaa heikentämällä syntyy työllisyyttä ja kasvua, koska hallituksen mielestä työntekijä on lähtökohtaisesti suuri riski. Mutta todellisuudessa on käynyt niin, että epävarmuutta on lisätty, irtisanomissuojaa ollaan murentamassa, sosiaaliturvaa heikennetty ja työmarkkinajärjestelmää horjutettu tavalla, joka nakertaa luottamusta koko yhteiskuntaamme. Työntekijöiden näkökulmasta viesti on ollut kylmä ja selvä: joustakaa lisää ja kantakaa suurempi vastuu, mutta vastineeksi saatte vähemmän turvaa. Tämä ei ole reilua, eikä se ole kestävää, ei työntekijöiden eikä lopulta sen yrityksenkään eikä koko yhteiskuntamme osalta. Suomalaisen työelämän vahvuus on aina ollut ennustettavuus, luottamus ja yhdessä sovitut pelisäännöt. Nyt hallitus on rikkonut tätä perinnettä. Yksipuoliset heikennykset ilman uskottavaa näyttöä myönteisistä työllisyys- ja tulosvaikutuksista ovat vieneet työelämää väärään suuntaan.

Arvoisa herra puhemies! Työelämää ei voi kehittää vastakkainasettelulla. Työntekijät eivät ole kustannuserä, vaan suomalaisen hyvinvoinnin ja talouden perusta. Kun turvallisuus murenee, myös sitoutuminen, tuottavuus ja luottamus murenevät, ja näin on valitettavasti hallituksen politiikan myötä käynyt. Hallituksen työllisyyspolitiikka on nojannut kolmeen keskeiseen kohtaan: 1) työttömiltä leikkaamiseen, 2) työsuhteturvan heikentämiseen, 3) työntekijän koulutusmahdollisuuksien romuttamiseen. Tämä hallitus on vienyt työelämän liian pitkälle epätasapainon puolelle.

Nyt olisi korkea aika pysähtyä ja arvioida suunta uudelleen ja palauttaa työelämään oikeudenmukaisuus, kohtuullisuus ja luottamus työntekijöidenkin näkökulmasta, ei heitä vastaan.

Arvoisa herra puhemies! Tähän SDP on valmis välittömästi. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Viitala poissa, edustaja Kauma poissa, edustaja Kettunen poissa, edustaja Hoskonen poissa, edustaja Kilpi poissa. — Edustaja Kaarisalo, olkaa hyvä.

19.03 Riitta Kaarisalo sd: Arvoisa herra puhemies! Tällä hetkellä näyttää arvioiden mukaan selvältä, että Suomen talouskasvun liikkeellelähtö siirtyy edelleen, ja aivan tuoreen tiedon perusteella ei ole liioiteltua sanoa, että hallituksen omat toimet ovat vaikuttaneet kasvua ja työllisyyttä heikentävästi ehkä enemmän kuin hallitus itse alun perin osasi aavistaakaan. Työllisyyden laskun jatkuttua nyt jo pitkään hallituksen itselleen asettamat tavoitteet 100 000 uudesta työllisestä jäävät toteutumatta ja samoin käy niille kahden miljardin ennakoiduille tuloille, jotka työllisyyden kohentumisen piti tuoda tullessaan vahvistamaan taloutta. Tämä on asia, josta aivan varmasti jokainen tässä salissa kantaa huolta.

Pöytäkirja PTK 131/2025 vp

Arvoisa puhemies! Hallituksen työllisyyspolitiikka on keskittynyt työttömiltä leikkaamiseen, työsuhdeturvan heikentämiseen ja työntekijöiden koulutusmahdollisuuksien vähentämiseen. Omien sanojensa mukaan se on keskittynyt lisäämään työvoiman tarjontaa, mutta kun näin on tehty nimenomaan laskusuhdanteessa, voidaan sanoa, että työvoiman tarjonta toisesta on kasvanut, sillä Suomen työttömyys on tällä hetkellä yksi Euroopan korkeimpia.

Arvoisa puhemies! Ei pullonkaula Suomessa ole työvoiman tarjonta, vaan työvoiman olematon kysyntä, ja juuri siihen nyt tarvittaisiin todellisia tekoja. Siihen tarvittaisiin sitä aktiivista työllisyyspolitiikkaa, mikä nyt käytännössä puuttuu kokonaan.

Valtiovarainvaliokunta kiinnitti huomiota siihen, että erityisesti pitkäaikaistyöttömyys on noussut hälyttävällä tavalla. Siksi tässä yhteydessä haluan tuoda esille, että on hämmäntävää itse asiassa, miten moni hallituksen lakiesityksistä on ollut ristiriidassa suhteessa tavoitteisiin työllisyysasteen nostamisesta tai vaikkapa TE-palvelujen kehittämisestä. Kuten valtiovarainvaliokunta toteaa mietinnössään, monien pitkäaikaistyöttömien tosiasialliset työllistymisen esteet ovat sellaisia, ettei niitä pystytä ratkaisemaan työllisyyspalveluissa vaan ensi sijassa hyvinvointialueiden vastuulle kuuluvissa sosiaali- ja terveydenhuollon palveluissa.

Ja vaikeasti työllistyvien kohderyhmän arvioidaan jatkossa vielä kasvavan entisestään työllisyyspalveluissa hallituksen esittämän toimeentulotukiudistuksen myötä. Haluan tuoda esille sen, että kyllä tämä yhtälö on aivan mahdoton, kun me tiedämme, etteivät hyvinvointialueet pysty näitä tarvittavia palveluja tällä hetkellä tuottamaan eikä toisaalta TE-alueiden rahoitus ole missään määrin oikeassa suhteessa tähän massatyöttömyyden tilaan, jossa nyt tällä hetkellä elämme. Tämä ei ole kenenkään edun mukaista, ei talouden eikä työllisyyden näkökulmasta. Kyllä minä kysyn, eikö kukaan valtioneuvostossa konsultoinut työministeriötä näiden lakihankkeiden valmistelun yhteydessä, sillä kyllä luulisi, että erityisesti työministerillä olisi ollut vahva intressi estää näiden tilanteiden eskaloituminen kentällä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

19.06 Lauri Lyly sd: Arvoisa puhemies! Jatkan vielä tuosta työllisyyspalvelusta sen verran, että se on kuitenkin semmoinen kokonaisuus, joka — jos ja kun niitä työpaikkoja aikanaan tulee — meidän pitää saada toimimaan hyvin. Se siirrettiin kuntiin tämän vuoden alussa, ja nyt meillä on ensimmäisiä kokemuksia siitä. Siellä aktivointiaste on laskenut, ja se liittyy siihen, että työttömät eivät saa kaikkia palveluja, mitä pitäisi saada, ja noin joka viides työtön eli 20 prosenttia käytännössä saa niitä. Taustalla siellä on se, että ne palvelut siirrettiin sinne noin 100 miljoonaa alimitoitettuina. Sieltä poistettiin erilaisia kotouttamiskorvauksia ja muita asioita, jotka pienensivät sitä summaa, mitä oli aiemmin käytetty. Ja toinen syy siinä on se, että työttömyysturvamenot ovat vajaat 100 miljoonaa korkeammat kunnilla kuin arvioitiin siirron yhteydessä, mitä kompensoidaan kunnille. Eli nämä yhteensä tekevät jo noin 200 miljoonaa euroa siihen tilanteeseen nähden, mikä oli viime vuonna. Tämä heijastuu sitten suoraan siihen, kuinka paljon niitä palveluja voidaan tarjota.

Kunnat ovat yleiskatteellisen rahoituksen varassa, ja nämä työllisyyspalvelut ovat myös siinä samassa korissa, eli ne eurot kamppailevat niitten perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen ja muiden rahojen kanssa samoista kokonaisuuksista, ja tässä mielessä

Pöytäkirja PTK 131/2025 vp

tämä heijastuu myöskin näihin työttömyyspalveluihin ja työttömien henkilöitten palveluihin. Mutta pitkäaikaistyöttömien osalta meidän pitää löytää jostain ne varat, joilla heidät nostetaan sieltä ja pidetään heidän työkykynsä yllä. Siihen liittyvät myös säännölliset terveystarkastukset. Täällä puhuttiin hyvinvointialueitten, kuntien ja työllisyyspalvelujen välisestä yhteistyöstä, ja sen osalta siellä pitää löytää uusia välineitä, ja hyvinvointialueitten pitää ottaa vastuu myös niistä työttömistä, jotka ovat heidän palveluksessaan, niin, että he kantavat sitten työttömyysturvasta heidän osaltaan vastuun.

Toinen asia, joka tämän MOTin selvityksessä tuli tuossa ilmi, olivat avoimet työpaikat. Jos niitä ei ole oikeasti, niin ne rapauttavat luottamusta koko työnhakuun, ja sen takia pitää pystyä näyttämään läpinäkyvästi ja rehellisesti, mitä ovat ne oikeat työpaikat: ne ovat oikeita työpaikkoja, että niitä ei haeta vain sen vuoksi, että näyttää siltä, että meillä on paikkoja auki. Siinä mielessä näihin pitää laittaa voimassaoloajat ja syyt, minkä takia se haku on venynyt, tai sitten se pitää vetää pois. Eli myöskin sitä hakuprosessia pitää avata.

Joku tässä meidän sisäisessä toiminnassa, julkisessa työnvälityksessä, ontuu, koska sinne eivät tule kaikki avoimet työpaikat hakuun, ja se liittyy siihen työnvälitysprosessiin, jossa tätä hakurumbaa on niin paljon, että yrittäjät eivät halua niitä satoja työhakemuksia käsitellä, ja sen vuoksi ne eivät niitä ilmoita. Eli meillä on ihan oikeastikin tällaisia käytännön asioita, jotka meidän pitäisi tässä hoitaa.

Arvoisa puhemies! Kiinnitin huomiota äsken puheenvuorossani siihen, että meillä ei ole työvoiman kysyntää, ja kävin sitten läpi näitä investointitasoja tehdasteollisuudessa ja energiateollisuudessa viime vuosina, 23 ja 24, ja tänä vuonna ne liikkuvat siellä noin kymmenen miljardin euron luokassa, ja ne ovat vähän niin kuin laskeneet. Olisi kyllä toivottavaa, että ne energiainvestoinnit tästä lähtisivät liikkeelle, nämä tuulivoimaratkaisut ja vetyratkaisut ja sitten nämä säätövoimaan liittyvät ratkaisut. Energiateollisuudessa olisi paljon potentiaalia, ja sitä kautta pitäisi päästä työllistämään.

Sitten täällä on puhuttu paljon laivojen tilauksista ja muista. Totta kai se on hyvä, että jäänmurtajia tilataan, mutta sitten täytyisi huolehtia myös siitä, että siellä on suomalaista työvoimaa hitsaamassa ja tekemässä sitä työtä suomalaisella työvoimalla, ja sekin asia täällä pitäisi puhua auki. Näen itse ongelmana sen, että me saadaan tilaus mutta sen tulevat tekemään jostain muualta Euroopasta olevat hitsarit eikä se työllistä samalla lailla suomalaisia. Näihin kysymyksiin pitää kiinnittää huomiota ja olisin toivonut, että ministeri olisi näihin vastannut, kun tuossa päivällä kysyttiin. — Kiitos.

Yleiskeskustelu päättyi.

Pääluokan käsittely keskeytettiin.

2.3. Pääluokka 35 Ympäristöministeriön hallinnonala

Puhemies Jussi Halla-aho: Esitellään ympäristöministeriön hallinnonala koskeva pääluokka 35.

Pääluokan yleiskeskustelua jatketaan tässä vaiheessa enintään kello 15.30:een asti. — Edustaja Viitanen, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 131/2025 vp

Keskustelu

14.02 **Pia Viitanen sd** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Seuraavaksi joitakin nostoja mietinnöstä ympäristöministeriön osalta:

Aluksi järjestöistä: valiokunta pitää avustusta saavien järjestöjen työtä merkittävänä ja arvokkaana ja lisää momentille 350 000.

Tässä mietinnössään valiokunta käy läpi myös Helmi- ja Metso-ohjelmia, joita se pitää tarpeellisina. Helmi-ohjelman osalta yhdyimme muun muassa ympäristövaliokunnan huoleen perinnebiotooppien uhanalaisesta asemasta. Metso-ohjelman toimikausi päättyy kuluvan vuoden lopussa. Kaudella on saavutettu ympäristöministeriön hallinnonalan osalta sille asetetut määrälliset tavoitteet. Silti metsäluonnon monimuotoisuuden heikkenemisen pysäyttämiseksi tarvitaan ohjelmaa laajempia toimia koko yhteiskunnassa.

Luonnonvaraisten eläinten hoidon määrärahaa pidämme tärkeänä ja tarvetta esitettyä laajempana. Valiokunta lisää momentille 225 000 euroa.

Ilmastopolitiikkaan liittyen valiokunta on huolissaan Suomen ilmastotavoitteiden saavuttamisesta ja toimenpiteiden riittävydestä. Suomen etujen mukaista on selvittää, miten ja millä aikataululla päästöjä voidaan kustannustehokkaimmin vähentää.

Käymme läpi myös kansallista kiertotalousohjelmaa. Kiertotalous edistää ja tiivistää uudenlaista yhteistyötä, jolla saadaan aikaan systeemisii muutoksia keskeisillä toimialoilla, kuten rakentamisessa, ruokajärjestelmässä ja teollisuudessa.

Itämeren ja vesiensuojelun edistämisen osalta mietinnössä käydään läpi Ahti-ohjelmaa sekä Saaristomeri-ohjelmaa, ja pidämme tärkeänä sisävesien ja meren hyvän tilan saavuttamista sekä Saaristomeren poistamista hotspot-listalta.

Metsähallituksen osalta valiokunta korostaa Metsähallituksen merkittävää roolia ja lisää momentille 1 050 000 euroa, jota kohdennetaan muun muassa autiotupien kunnostukseen ja ylläpitoon.

Pilaantuneiden alueiden kunnostuksen osalta valiokunta toteaa, että määrärahat ovat tarpeeseen nähden niukat, vaikka ensisijaisesti pilaantuneen alueen selvittämisen ja puhdistamisen maksaa pilaantumisen aiheuttaja. Valiokunta lisää tälle momentille 100 000 euroa kahteen kunnostushankkeeseen.

Puhemies! Sitten asumisen puolelle:

Valtion asuntorahasto lakkautetaan ensi vuoden alussa. Jatkossa asuntotuotannon avustukset, takaukset ja valtuudet myönnetään valtion talousarviosta. Tiedossa on ollut, että aravalainakannan pienentymisen ja rahaston tuottojen vähentymisen myötä VARin kassa tulee ehtymään. Asiantuntijakuulemisessa on kuitenkin esitetty huolta siitä, heikkenevätkö muutoksen myötä asuntopolitiikan ennakoitavuus sekä mahdollisuus vastata vastasyklisesti rakennusalan tilanteeseen.

Asumisneuvonnan osalta me toteamme, että pienituloisten työssäkäyvien asiakkaiden, häätö- ja vuokravelkatilanteiden sekä asunnottomien asiakkaiden määrät ovat kasvussa, ja korostamme asumisneuvonnan tärkeyttä ongelmien ennaltaehkäisyssä. Kuluvalla hallituskaudella on käynnissä ohjelma pitkäaikaisasunnottomuuden poistamiseksi. Tässä mietinnössä me kuvaamme Suomen hyvän historian asunnottomuuden hoidossa ja osoitamme huolestamme asunnottomuuskehityksen käänteestä huonompaan suuntaan.

Erityisryhmien investointiavustuksen matalan tason johdosta avustettavia hankkeita joudutaan priorisoimaan voimakkaasti, ja avustus kohdennetaan ensi sijassa vammaisten

Pöytäkirja PTK 131/2025 vp

henkilöiden ja pitkäaikaisasunnottomien hankkeille. Valiokunnan saaman tiedon mukaan avustus riittää hädin tuskin edellä todettujen ryhmien hankkeisiin.

Hallitus esittää, että jatkossa opiskelija-asuntohankkeita olisi mahdollista rahoittaa 100-prosenttisesti korkotukilainalla. Valiokunta pitää tätä hyvänä, mutta toteamme, että pelkkä korkotukilainoitus ilman avustusta tulee kuitenkin näkymään pidemmällä aikavälillä opiskelija-asumisen kustannusten nousuna.

Valiokunta kiinnittää erityistä huomiota ikääntyneiden asumisen investointitarpeisiin sekä tarpeeseen löytää yhteiskunnan kannalta kokonaistaloudellisesti kestäviä ratkaisuja.

Ensi vuoden korkotukivaltuudeksi esitetään miljardi 135 miljoonaa euroa. Taso on selvästi alempi kuin edellisvuosina. Valiokunta pitää valtuuksien tasoa riittävänä mutta korostaa, että rakentamisen, asuntomarkkinoiden ja suhdanteiden tilannekuvaa tulee seurata, samoin kuin erityisryhmien puolelta tulevaa korkotukivaltuuden kysyntää. Jatkovuosina on myös syytä kiinnittää huomiota siihen, että vaikka korkotukilainat luetaan Tilastokeskuksen määrittelyssä osaksi julkista velkaa, niin valtuuden tason ei pidä muodostua pullonkaulaksi ja estää kokonaiskuvassa tarkoituksenmukaista asuntopolitiikkaa.

Asuntopolitiikassa on syytä kiinnittää huomiota myös segregaaation ehkäisemiseen. Asumisoikeusasuntojen uudistustoimintaan ei myönnetä korkotukilainoja enää ensi vuonna, ja toteamme, että pidemmän aikavälin ratkaisuja ei ole vielä tehty asumisoikeusasuntojen rakentamisen lakkauttamisen jälkeiseen tilanteeseen.

Tässä, puhemies, lyhyesti muutama nosto. Haluan lopuksi kiittää kaikkia jaoston jäseniä ja myös ministeriä hyvästä yhteistyöstä. — Kiitoksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Multala, olkaa hyvä.

14.08 Ympäristö- ja ilmastoministeri Sari Multala: Arvoisa puhemies! Kiitos valtiovarainvaliokunnalle ja eduskunnalle budjetin käsittelystä ja vastauksesta budjettiesitykseen. Julkisen talouden vaativasta tilanteesta huolimatta olemme kyenneet tekemään investointeja tulevaan. Hallitus jatkaa työtämme ympäristön hyväksi.

Hallitusohjelman mukaisesti tavoitteenamme on tehdä Suomesta puhtaan energian suurvalta. Tämä työ etenee määrätietoisesti. Hallituksen esitys puhtaan energian investointien edistämiseksi ja toisaalta myös sähköverkon kehittämiseksi eli niin sanottu suurjänniteverkko -hallituksen esitys, eli -laki, on hyväksytty. Lainsäädäntö astuu voimaan vuoden alussa. Suurien investointitukien lisäksi hallitus on lanseerannut mittavan verohyvityksen suurille ilmastoneutraaliin talouteen tähtääville investoinneille.

Uusi Lupa- ja valvontavirasto aloittaa tammikuun alusta, ja siirrymme kohti yhden luokun ympäristöluvitusten mallia. Yritykset tarvitsevat sujuvaa ja ennakoitavaa luvitusta.

Jo nyt Suomen sähköntuotanto on lähes päästötöntä. Sähkön toimitusvarmuus on hyvä, ja sähkön hinta on Euroopan edullisimpia. Tämä on meille kilpailuetu, joka tukee puhdasta kasvua ja houkuttelee meille uusia investointeja. Kestävä kasvu syntyy innovaatioista ja uusista ratkaisuista, jotka ovat nykyistä puhtaampia.

Vahva talous ja resilientti yhteiskunta rakennetaan luonnonvarojemme kestävällä käytöllä, luontopääomamme vahvistamisella ja fossiilisista raaka-aineista luopumisella. Vähennämme päästöjä myös siksi, että kotimaiset puhtaat ratkaisut vahvistavat samalla kilpailukykyämme ja huoltovarmuuttamme. Suomi on varautumisen mallimaa. Tuotifossiilisista energialähteistä luopuminen on osa varautumista, jolla voimme luoda

Pöytäkirja PTK 131/2025 vp

samalla kotimaista talouskasvua. Suomi irtautuu fossiilienergiasta puhtaan siirtymän hankkeiden avulla. Etenkin tässä geopoliittisessa tilanteessa omavaraisuuttamme ja huoltovarmuuttamme vahvistavaa siirtymää kannattaa vauhdittaa edelleen. Esimerkiksi viime viikolla annoimme valtioneuvoston asetuksen, jonka nojalla tulemme tukemaan bioperäisen hiilidioksidin talteenottokapasiteetin rakentamista 90 miljoonalla eurolla. Tarjouskilpailu tämän osalta aukeaa tammikuussa. Suomella on ainutlaatuiset mahdollisuudet luoda vetytalouden ratkaisusta puhdasta sähköä ja bioperäistä hiilidioksidia raaka-ainetta hyödyntämällä. Esimerkiksi meriliikenteessä voidaan näin vähentää tulevaisuudessa tuontipolttoaineiden käyttöä.

Arvoisa puhemies! Ensi vuoden talousarviossa ympäristöministeriön hallinnonalalle on ehdotettu määrärahoja yhteensä 496 miljoonaa euroa, mikä on noin 242 miljoonaa euroa enemmän kuin vuoden 25 varsinaisessa talousarviossa. Lisäyksestä suurin osa, noin 230 miljoonaa euroa, johtuu Valtion asuntorahaston toimintamenojen siirrosta hallinnonalan talousarvioon. Tuottavuusohjelman toimenpiteitä ja muita säästöjä on kohdennettu hallinnonalalle yhteensä 8,1 miljoonaa euroa. Hallinnonalan tuloihin tuloutetaan Valtion asuntorahaston jäljellä oleva kassa, noin 2,5 miljardia euroa, sekä rahaston vuosittainen tulovirta.

Hallitus haluaa parantaa luonnon ja vesistöjen tilaa ja panostaa tutkimukseen. Olemme turvanneet rahoitusta luonnonsuojeluun sekä vesien ja merien hoitoon, ja koska pelkkä julkinen raha ei tule ratkaisemaan ilmastokriisin lisäksi myöskään luontokatoa, lähetimme eilen lausunnoille hallituksen esityksen luonnonarvomarkkinoiden edistämiseksi. Meidän tulee saada kanavoitua yksityistä rahoitusta entistä enemmän luontotoimiin. Ensi vuoden talousarviossa Metso-ohjelman toteuttamiseen on varattu 19,5 miljoonaa euroa ja Helmi-ohjelmaan 24 miljoonaa euroa. Vesien- ja merenhoidon toimenpiteisiin kohdennetaan 12 miljoonaa euroa. Lisäksi Suomen ympäristökeskukselle osoitetaan lisämäärärahoja uusien menetelmien kehittämiseen ja ennallistamisen tutkimukseen, kumpaankin miljoona euroa.

Rakentamisen ja asumisen osalta hallitus turvaa valtion tukeman asuntotuotannon edellytykset jättäen kuitenkin samalla tilaa myös vapaarahoitteisen tuotannon elpymiselle. Valtion tukeman asuntotuotannon korkotukivaltuuksiin on varattu 1,350 miljardia euroa ja takauslainavaltuuksiin 300 miljoonaa euroa ja perusparannuslainojen valtiontakauksiin 100 miljoonaa euroa. Erityisryhmien asuntojen rakentamiseen ja korjaamiseen osoitetaan 15 miljoonan euron investointiavustukset, jotka kohdennetaan erityisesti pitkäaikaisasunnottomien ja vammaisten asumisen tukemiseen. Lisäksi pitkäaikaisasunnottomuuden poistamiseen varataan 4,65 miljoonaa euroa, korjausavustuksiin seitsemän miljoonaa euroa ja asumisneuvontaan kaksi miljoonaa euroa.

Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalalla julkisen liikennesähkön ja -kaasun lataus- ja tankkausinfrastruktuurin edistämiseen myönnetään kahdeksan miljoonaa euroa. Määrärahaa käytetään muun muassa suuritehoisten latauspisteiden rakentamiseen ja sähköbussien sekä muun raskaan kaluston latausinfraan rakentamiseen. Liikenteen sähköistymisellä on myös keskeinen rooli ilmastotavoitteiden saavuttamisessa.

Arvoisa puhemies! Täydentävässä talousarviossa ympäristöministeriön hallinnonalalle on tehty tarkennuksia ja lisäyksiä, joilla varmistetaan tärkeiden ympäristötoimien eteneminen. Merkittävimpinä mainittakoon panssarilaiva Ilmarisen öljyntyhjennysoperaation uudelleenbudjetointi, jossa ympäristövahinkojen ehkäisemiseen ja jälkihoitoon myönnettiin 1,3 miljoonaa euroa.

Pöytäkirja PTK 131/2025 vp

Valtiovarainvaliokunta on täydentänyt hallituksen esitystä lisärahoituksella luonnonsuojelulle ja ympäristönhoidolle. Lisäykset kohdistuvat muun muassa Pidä Saaristo Siistinä ry:n ja Metsähallituksen toimintaan, lintutarhojen ylläpitoon sekä retkeilyrakenteiden kunnostukseen kansallispuistoissa. Lisäksi rahoitusta osoitetaan kosteikkojen kunnostukseen ja virkistyskäytön edistämiseen. Näillä rahoituksilla on merkittäviä etenkin paikallisia vaikutuksia luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen ja kansalaisten luontoyhteyden vahvistamiseen. Kiitän eduskuntaa näistä päätöksistä. Niillä osoitetaan, että myös tiukan taloudenpidon aikana ympäristöstä ja luonnosta huolehtiminen on yhteisesti jakamamme tavoite. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustajat voivat pyytää minuutin mittaisia vastauspuheenvuoroja painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan. — Edustaja Fagerström, olkaa hyvä.

14.14 Noora Fagerström kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos ministerille siitä, että tiukasta taloustilanteesta huolimatta hallitus ei leikkaa ympäristön- ja luonnonsuojelusta. On hienoa, että asunnottomuuden torjuntaan panostetaan, tuetun asuntotuotannon järjestelmää järkevöitetään, puhtaan teollisuuden investointiympäristöä vahvistetaan Suomen kasvun vauhdittamiseksi, luvitusta sujuvoitetaan ja lupakäsittelyä tehostetaan. Se, että Suomesta tehdään puhtaan energian suurvalta, on kerrassaan upea juttu, ja se, että suomalaisille kotitalouksille ja yrityksille turvataan varman ja kohtuuhintaisen sähkön saatavuus. Fingridiä pääomitetaan ja lisäydinvoiman rakentamista selvitetään, mitkä molemmat ovat erittäin tärkeitä. Haluaisinkin kysyä: missä tämä selvitys lisäydinvoiman rakentamisesta tällä hetkellä menee? — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Piisinen, olkaa hyvä.

14.15 Jorma Piisinen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Otan kantaa asuntomarkkinoiden tilanteeseen, joka on murrosvaiheessa. Vaikka asuntokauppa on jo orastavassa kasvussa, on tunnustettava edellisen nousukauden aikana unohdettu vastasyklisyyden periaate. Vuokra-asuntotuotanto jatkui kiivaana suhdanteen huipulle asti, ja se johti osaltaan ylitarjontaan ja tyhjiin asuntoihin. Myös tyhjillään olevia omistusasuntoja on nyt tuotu vuokramarkkinoille. Tämä on heijastunut paitsi vuokratasoon myöskin kaupankäyntiin sijoittajien vetäytyttyä markkinoilta. Rakentajilla on haasteena uusien ja käytettyjen asuntojen välinen hintaero, mikä osaltaan viivyttää uudistuotannon käynnistymistä. Myöskin rahan saanti on tiukassa. Kun rakentamisen ennustetaan elpyvän ensi vuonna, meillä on tilaisuus toimia viisaammin: keskitytään rakennustuotannossa laatuun ja asuntojen kokonaismäärässä todelliseen tarpeeseen, hyödynnetään nykytilanteesta saadut opit, ja rakennetaan tulevaisuudessa markkinoiden todellista rytmiä kunnioittaen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kvarnström, olkaa hyvä.

14.16 Johan Kvarnström sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Kiitos ministerille monista tärkeistä nostoista. Niistä huolimatta esitän vähän kritiikkiäkin, koska tällä kaudella on tapahtunut useita suuria muutoksia. Tämä koskee myös tämän

Pöytäkirja PTK 131/2025 vp

pääloukan kahta suurta kokonaisuutta eli ilmasto- ja ympäristöpolitiikkaa ja asuntopolitiikkaa. Muutamassa vuodessa kohtuuhintaisen asumisen välineet on romutettu ja asunnottomuus on kääntynyt jälleen nousuun. Opiskelija-asuntoja ja muiden erityisryhmien asuntoja valmistuu tukileikkausten myötä jatkossa erittäin vähän, eikä rakennuslalle ole kohdennettu riittäviä toimenpiteitä.

Tässä tilanteessa olisi tarpeen muun muassa tukea korjausrakentamista ja turvata erityisryhmien asuminen vahvemmin. Valtion asuntorahaston lakkauttamista koskeva budjettilaki saa lausunnoissa kovaa kritiikkiä, ja seuraukset ovat pitkäaikaisia ja uhkaavat vaikeuttaa vastasyklistä asuntopolitiikkaa. Se, että asuntopolitiikkaa muutetaan tällä tavoin samaan aikaan, kun hallitus tekee kovia leikkauksia asumistukeen ja sosiaaliturvaan, on huolestuttava yhdistelmä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kallio, olkaa hyvä.

14.18 **Vesa Kallio kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tilastot näyttävät, että rakentamiseen käytettävän puutavaran määrä on pudonnut viidestä miljoonasta kuutiosta kahteen miljoonaan viimeisen 20 vuoden aikana. Alan toimijat arvostelevat, että Suomessa puurakentamisen edistäminen vesitetään päätöksenteossa, tai heillä on tällainen väite. Arvostelu kohdistuu jopa yksittäisiin virkamiehiin.

Puurakentamisen esteenä ala näkee, että rakentamisen arvoketju on luotu betonirakentamiselle. Tämän seurauksena puun asema rakentamisessa on heikko, vaikka tekniset ja ympäristöperusteet olisivat sitä tukevia.

Pääministeri Orpo, hallitusohjelmassa on ihan hyvät, toki varsin lyhyet kirjaukset puurakentamisesta, mutta kysymys niistä liittyy siihen, onko mitään toimenpiteitä tämän puurakentamisen sääntelyn purkamiseksi ja millä toimenpiteillä hallitus voisi edistää hiiltä varastoivan puurakentamisen ilmastohyötyjen kasvattamista rakennuslalla ja edistää näin muutenkin lamassa olevaa rakentamista. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Pitko, olkaa hyvä.

14.19 **Jenni Pitko vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Petteri Orpon hallitusohjelmassa linjataan, että Suomi pyrkii luontopositiiviseksi. Se tarkoittaa sitä, että positiivisia toimia, mitkä koskettavat luontoa, tulisi olla enemmän kuin luonnontilaa heikentäviä. Tämä budjetti ei vastaa tähän vaatimukseen. Luonnonsuojelubudjetti ei riitä vastaamaan meidän syvenevään haasteeseemme luontokadon edetessä, ja ympäristölle haitallisia tukia ei taas ole leikattu. Nyt olemme kuulleet viime päivinä, että hallitus on myöntämässä 150 miljoonan euron tuen luonnonsuojelualueelle suunniteltuun kaivokseen. Tämä yksittäinen summa on enemmän kuin koko tämä meidän nyt esitetty luonnonsuojelubudjetti. Hallitus ei myöskään ohjaa verotuksella ottamaan käyttöön ympäristöystävällistä teknologiaa, eikä ilmastotoimiakaan ole juuri tuotu tänne eduskuntaan. Niitä on esitettykin liian vähän, ja niiltä puuttuu rahoitus ja aikataulu. Arvoisa ministeri, eikö meillä olisi jo kiire tehdä jotain?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kivelä, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 131/2025 vp

14.20 **Mai Kivelä vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ilmasto- ja luontotoimien laiminlyöminen jatkuu, vaikka tavoitteita ei olla saavuttamassa. Ministeri, miten suoraselkäistä on sitoutua ympäristötavoitteisiin, jos ei esitetä riittäviä rahoja ja toimia niiden saavuttamiseksi?

Samaan aikaan, kun ympäristökriisi etenee vaarallisesti, hallitus vain tekee päätöksiä, joilla päästöjä lisätään, pettää harvoja lupauksiaan ja lähettää jopa Brysseliin lobbauskirjeitä, jotta jo sovitut tavoitteet lakaistaisiin maton alle. Nyt viimeisimpänä hallitus on ollut massiivisesti vesittämässä yritys vastuudirektiiviä, ja yrititte jopa saada muita maita mukaan heikentämään ennallistamisasetusta. Nämä lisätoimet metsäsektorilla tulevat olemaan ratkaisevia ilmastotavoitteen saavuttamisen kannalta, mutta tähän vain olette kannustaneet hakkuiden lisäämiseen. Me valiokunnassa jatkuvasti kuulemme, kuinka olisi metsien puolella erittäin kustannustehokkaita toimia, mutta te jätätte ne hyödyntämättä. [Puhemies koputtaa] Ministeri, miksi hallitus tuhlaa rahoja jopa haitallisiin tukiin, kun metsien puolella voisi tehdä vaikuttavaa ilmasto- ja luontopolitiikkaa yhteiskunnan näkökulmasta halvemmalla?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ledamot Ingo, varsågod.

14.21 **Christoffer Ingo r** (vastauspuheenvuoro): Värderade talman! Först vill jag tacka ministern för visad förståelse för de 600 000 markägarna i Finland som äger vår skogsmark. Markanvändningssektorns utsläpp och kolbindning är på agendan nu igen, då Luke publicerade den senaste växthusgasinventeringen för fjolåret. Inventeringen avslöjade det vi alla nog har vetat: Skogen är en kolsänka. Men den visar också att våra metoder utvecklas konstant och att ny information ger en mer realistisk bild över markanvändningssektorns utsläpp och kolsänkor. Bra så, men här finns fortfarande ett problem.

Suomi kehittää jatkuvasti kasvihuonepäästöjen laskumenetelmiään, mutta se ei riitä kokonaiskuvan saamiseksi Euroopassa. Meillä on EU:ssa yhteiset päästövähennystavoitteet, mutta jostain kumman syystä päästöjä mitataan eri tavoin täällä kuin muualla EU:ssa. Suomella lienee Euroopan parhaimmat mittaustavat, mutta se myös rankaisee Suomea eniten. Haluaisin siksi kysyä arvon ministeriltä: milloin saamme nähdä yhteisiä päästölaskentamenetelmiä koko EU:n alueella, jotta varmistetaan Suomen asema kokonaiskuvassa?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Heinäluoma, olkaa hyvä.

14.22 **Eveliina Heinäluoma sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täytyy ilmaista vakava huoli suomalaisen kohtuuhintaisen asumisen tulevaisuudesta. Tässä yhdistyy nyt monta eri asiaa, toisaalta tämä asuntomarkkinatilanne, jolle hallitus ei ole kyennyt tekemään yhtään mitään. Asuntotuotanto on 90-luvun kaltaisessa täysin suorassa pudotuksessa, ja kyllä pelkään, että tämä toipuminen tulee kestämään pitkään. Ja jopa rakennusteollisuuden ennusteet pienestä kasvusta tälle vuodelle eivät todennäköisesti tule toteutumaan.

Sitten tähän yhdistyy tämä hallituksen päätös romuttaa kohtuuhintaisen asumisen työkalut, mikä tulee tarkoittamaan isoja vaikeuksia kunnille jatkossa tarjota

Pöytäkirja PTK 131/2025 vp

kohtuuhintaista asumista. Ja olen kyllä pettynyt myöskin kokoomuksen muutokseen. Teillä on sentään aikaisemmin ollut ymmärrystä elinkeinoelämälle, joka tässä tilanteessa tulee kärsimään myös siitä, että asumisen hinta pääkaupunkiseudulla nousee niin kalliiksi, että täällä ei matalapalkka-alojen työntekijöillä ole varaa jatkossa asua.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kosonen, olkaa hyvä.

14.24 Hanna Kosonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Minun joulumieleni ei tuossa joululounaalla vielä kadonnut, joten jatkan tällä linjalla, jossa kerron hyviä asioita, mitä hallitus on tehnyt.

Se on tietysti hyvä, että te olette satsanneet Saaristomerelle. Toki ehkä olisimme toivoneet Saimaallekin joitakin puhdistustoimenpiteitä ja elvytystoimenpiteitä, mutta Saaristomeren tilanne on nyt parantunut, ja se on tietysti hyvä uutinen.

Sitten näistä energia- ja ilmastostrategioista ja suunnitelmista. Tietysti positiivista on se, että siitä 2035:n tavoitteesta ei olla tingitty. Ja mainitsittekin tästä sähköverkkovahvistuksesta ja siitä lainsäädännöstä, mikä mahdollistaa myös näille paikallisille sähköverkkoyhtiöille niitä vahvempia linjoja. Se on hyvä muutos, hyvin kannatettava. Suomessa on sähkö hyvin edullista, koska olemme tehneet jo pitkään uusiutuvaan pohjaavaa politiikkaa ja myös hajautettua politiikkaa, ja hyvällä tiellä on syytä jatkaa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Krista Mikkonen, olkaa hyvä.

14.25 Krista Mikkonen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Talous on tosiaan tiukoilla, ja sen takia ihmetyttää, miten hövelisti hallitus tekee ympäristö- ja ilmastopolitiikkaa. Edelleen maksetaan miljoonatolkulla tukia ja annetaan veroaleja fossiilisille. Erilaisiin tukiin ei laiteta tiukkoja ympäristövaatimuksia, eikä oteta käyttöön sellaisia uusia keinoja, vaikka maankäytön muutosmaksua, joilla voitaisiin vähentää ympäristöhaittoja ja vahvistaa myös hiilinieluja.

On erikoista, että todellakin ympäristöä ja luontoa saa pilata hyvin edullisesti, jopa ilmaiseksi, ja siitä jopa maksetaan ja sitten julkinen talous joutuu korjaamaan nämä haitat. Ympäristöhaitalle pitäisi todellakin saada hinta. Se olisi myös vastuullista taloudenpitoa.

Nyt tänään ollaan saatu uutisista lukea, että lääketeollisuus lobbaa ankarasti, jotta se ei joutuisi maksamaan omista haitoistaan eliikkä se ei joutuisi osallistumaan niihin kustannuksiin, mitä vesien puhdistamisesta tulee, vaikka EU-direktiivi näin vaatii. Ja nyt kysyn ympäristöministeriltä: kai tässä huolehditte siitä, että aiheuttaja maksaa ja lääketeollisuuskin joutuu näistä puhdistamisista maksamaan eikä [Puhemies koputtaa] sekin kaikkineen kaadu veronmaksajien niskaan? [Mai Kivelä: Hyvä kysymys!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Asell, olkaa hyvä.

14.26 Marko Asell sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Rakennusala ja nimenomaan asuntotuotanto ovat olleet pitkään syvässä lamassa. Rakentamisen supistuminen jatkui vuoden kolmannelle neljännekselle, eikä uudisrakentamisessa ole nähtävissä käännettä. Rakennusyritysten luottamus on Euroopan heikointa, ja asuntotuotanto on pudonnut 90-luvun laman tasolle. Asuntomarkkinoiden toipuminen on

Pöytäkirja PTK 131/2025 vp

kesken, hinnat laskevat edelleen, eikä rakentaminen käynnisty laskevassa hintaympäristössä. Rakennusteollisuus RT:n tuoreen ennusteen mukaan edes 20 000 asunnon tuotantotasoon ei päästä ensi vuonna ja aiemmat arviot pienestä kasvusta näyttävät jäävän toteutumatta. Miten hallitus aikoo vastata tähän rakennusalan poikkeuksellisen heikkoon tilanteeseen? Miksi hallituksen tähän asti esittämät tukitoimet ovat jääneet näin vaatimattomiksi suhteessa alan laman syvyyteen, työllisyysvaikutuksiin ja pitkän aikavälin riskeihin koko kansantaloudelle?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Aalto-Setälä, olkaa hyvä.

14.27 Pauli Aalto-Setälä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiitos ministerille esittelystä ja edustaja Viitaselle hyvästä yhteisen jaoksemme johtamisesta. — Nostaisin edustaja Kososen viitoittamalla tiellä muutaman myönteisen asian tästä:

Onhan aivan oleellista, että tässä säästötilanteessa on pystytty säästämään luonto kaikilta lisäsästöiltä. Tällä summalla saa varmasti jotakin aikaan, vaikka kaikki me ymmärrämme, että pelkästään veronmaksajien euroilla ei luontokato koskaan tule taistumaan vaan tarvitaan yrityksiä, yhteisöjä, kuntia mukaan.

Kolme hyvää asiaa, mitkä jaostossa nousivat tähän tarkennettuun hallinnonalan budjettiin: Nimenomaan Itämeren ja vesien suojeluun tuli 12,2 miljoonaa. Panssarilaiva Ilmarinen voi tuntua pieneltä asialta, mutta se on äärimmäisen vaarallinen myrkkytynnyri. On upeaa, että se nostetaan sieltä ylös. Ja tietysti olen hyvin iloinen, että Pidä Saaristo Siistinä sai sen 200 000 euroa. Saaristomereen on pantu rahaa jonkin verran tässä nyt tämänkin hallituskauden aikana, ja minusta on tärkeää huomata, että elokuussa valmistuneen arvion mukaan näistä HELCOMin hotspot-kriteereistä, joita on 23, täyttyy 17 kriteeriä, eli toiminnallamme on jotain merkitystä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Elo, olkaa hyvä.

14.29 Tiina Elo vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus on kertonut satsaavansa metsien suojelussa vapaaehtoisuuteen. Metso-ohjelma on tähän toimiva ja pidetty työkalu, ja sillä onkin tärkeä rooli suomalaisessa metsien suojelussa. Ongelma vain on, että rahaa hallitus varaa yksityisessä omistuksessa olevien metsien suojeluun tarpeeseen nähden aivan liian vähän. Tuore esimerkki Pohjois-Pohjanmaalta: siellä on suojeltu Metso-rahoilla 500 hehtaaria metsää, mutta ainakin kaksinkertainen määrä olisi voitu suojella, jos rahaa olisi ollut. Oma surullinen lukunsa ovat valtion vanhat metsät, joita hakataan luontojärjestöjen raportoinnin mukaan jatkuvasti. Hallituksen ylitiukat kriteerit eivät vanhoja metsiä suojele, eivätkä tyhjät sanat auta, kun arvokas vanha metsä on menetetty. Kysynkin teiltä, ministeri Multala: miten aiotte varmistaa, että vielä jäljellä olevat luonnoltaan arvokkaat vanhat metsät saadaan suojelun piiriin?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Rasinkangas, olkaa hyvä.

14.30 Merja Rasinkangas ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Luonnonvarakeskuksen mukaan Suomen metsät ovat sittenkin olleet hiilinielu, kuten esimerkiksi Ruotsissa ovat olleet koko ajan. Hienoa, että tähän on nyt tullut selkeys ja Luonnonvarakeskus on vihdoinkin oppinut laskemaan.

Pöytäkirja PTK 131/2025 vp

Samalla järki tulisi palauttaa myös turpeen kohteluun, josta meillä Suomessa on valtavat varannot ja vienti vetäisi. Turve on monikäyttöistä niin kuivikkeena, maataloudessa, energiana, viljelyssä kasvualustana ja ympäristöturpeena ja jopa kosmetiikassa.

Ilmasto- ja ympäristöpolitiikassa pitää olla maalaisjärki mukana. Meidän ei tule vaikeuttaa enempää Suomen maataloutta, huoltovarmuutta, ihmisten arjen kustannuksia eikä yritysten kilpailukykyä ilmastotoimilla. Luonnonsuojelun varjolla ei tule vaarantaa meidän omaa vihreää kultaa eli metsäteollisuuttamme. Maanomistajien vapaaehtoisuuteen perustuvien Metso- ja Helmi-suojeluohjelmien toteuttamiseen varataan yhteensä miltei 50 miljoonaa euroa. Juurikin vapaaehtoisuuteen perustuen tulee suojelun tapahtua.

Arvoisa puhemies! Suomi on tehnyt paljon kohti puhdasta siirtymää eikä voi pelastaa suurvaltojen päästökuormaa. [Puhemies koputtaa] — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kokko, olkaa hyvä.

14.31 **Jani Kokko sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Osallistuin aamulla energiateollisuuden joulupuurolle, ja siellä esiteltiin tuoreimpia, vielä vahvistamattomia lukuja muun muassa siitä, että maamme sähköstä jo 97 prosenttia on fossiilitonta ja kaukolämmöstäkin 78 prosenttia. Varsinkin tämän jälkimmäisen luvun oletetaan nousevan lähitulevaisuudessa vielä entistä enemmän.

Ehkä yksi osoitus siitä, miten vahvasti suomalainen elinkeinoelämä on ottanut nimenomaan vihreän siirtymän ja myös ilmastomuutoksen torjunnan agendalleen, on nimenomaisesti se, mitenkä sillä pystytään vahvistamaan suomalaisen elinkeinoelämän ja työllisyyden menestymistä, että me tarjoilemme kotimaassa ratkaisuja fossiilitontaan elämään ja myös sitten globaalisti viemme näitä eteenpäin.

Mutta kun valitettavasti tuntuu aina välillä, että hallituksen linja ilmastopolitiikan saralla horjuu lähinnä riippuen siitä, keneltä asiasta milloinkin kysytään, niin tässä tietysti toivoisi, että hallituksella olisi selkeä viesti suomalaiselle elinkeinoelämälle ja ennen kaikkea myös niitä kannustimia, vaikka niiden tukimuotojen, veroratkaisujen ja ihan jo lainsäädännön mukaisesti, [Puhemies koputtaa] että ne yritykset ja alat, jotka toteuttavat vihreää siirtymää ja kunnianhimoista ilmastopolitiikkaa, pääsisivät vähän helpommalla kuin nämä fossiilisuuteen panostavat.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Sammallahti, olkaa hyvä.

14.32 **Tere Sammallahti kok** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvon puhemies! Ehkä hieman ihmettelen sitä pessimismää, millä täällä oppositio suhtautuu vallitsevaan asiaintilaan ja niihin päätöksiin, mitä ensi vuonnakin täällä tullaan tekemään. Suomi nyt kuitenkin edelleen on Euroopan metsäisin maa. Meillä on erittäin hyvässä kunnossa olevat vesistöt. Meillä jopa se paha, paha metsäteollisuus huolehtii siitä, että meidän metsät ovat kunnossa, puubiomassa metsissä kasvaa ja niin edespäin.

Enemmän minua tässä kaikessa huolestuttaa se, että täällä ei ilmeisesti mitään pystytä tekemään ilman valtiota ja ilman julkisen sektorin puuttumista: ei saada asuntoja rakennettua, ei saada metsiä suojeltua, mikään ei tunnu onnistuvan ilman jonkinlaista tukihimmeliä, joka on rakennettu kahden edellisen tukihimmelin päälle. Toivoisin, että jatkossa me luotettaisiin enemmän markkinatalouteen ja siihen, että suomalaiset kyllä ihan

Pöytäkirja PTK 131/2025 vp

omatoimisesti haluavat suojella suomalaista luontoa. On aivan niin kuin te ette luottaisi suomalaisiin siinä, että me halutaan omia nurkkia pitää puhtaina.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kalmari, olkaa hyvä.

14.33 Anne Kalmari kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tulin tänne kyselemään eduskunnan edellyttämän lainsäädännön perään. Nimittäin viime kauden loppupuolella, kun teimme valkoposkihanhasta mietintöä kansalaisaloitteen pohjalta, eduskunta edellytti, että 9 artiklassa säädettyjä poikkeusmahdollisuuksia hyödynnetään ja lintujen karkottaminen ampumalla sallitaan ja se sallitaan myös keväällä pesintärauha huomioiden. Eduskunta edellytti, että valkoposkihanhiin hyödyntäminen sallitaan. Eduskunta edellytti, että EU:ssa ajetaan liitesiirotta ja myös sitä, että valkoposkihanhiä koskevat poikkeuslupa-asiat siirretään Varsinais-Suomen elinkeinokeskuksesta Pohjois-Karjalaan. Mitä hallitus nyt on tehnyt? Se on muuttanut lupamaksuja, kun valkoposkihanhiä häiritään: niitä ampumalupia ei nykyään juurikaan myönnetä, mutta jos kattilankansilla tai muilla idiooteilla systeemeillä häiritään valkoposkihanhiä, [Puhemies koputtaa] tämä lupamaksu nousi 300 eurosta 1 500 euroon. Tässä on se, mitä te teette viljelijöiden hyväksi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia, edustaja Kalmari. — Edustaja Simula, olkaa hyvä.

14.35 Jenna Simula ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valtiovarainvaliokunta lisäsi 150 000 euroa Suomen Metsästäjäliitolle ympäristötöihin. Metsästäjät tekevät arvokasta luonnon- ja riistanhoitotyötä. Ympäristöministeriön hallinnonalalta rahoitetaan myös Metsähallituksen luontopalveluiden tehtäviä, kuten kattavien ja turvallisten retkeilyverkkojen ja kansallispuistojen ylläpito.

Metsästys ja luonnonsuojelu eivät ole toistensa vastakohtia, vaan ne täydentävät toisiaan. Puhutaanpa sitten haitallisten vieraslajien torjumisesta tai vaikkapa riistakolmiolaskennoista, on metsästäjillä suuri merkitys näissäkkin tehtävissä. Haluankin kysyä ministeriltä: miten luonnonsuojelun ja metsästyksen yhteensovittaminen etenee? Esimerkiksi aiemmin käytössä ollut kategorinen metsästyskielto luonnonsuojelualueilla kun ei ole ollut lainkaan järkevä ja perusteltu käytäntö.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

14.36 Lauri Lyly sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kohtuuhintainen asuminen on varmaan kaikkien tavoitteena, ja nyt pitää kysyä sitten, millä siihen päästään. Siihen on monta keinoa: ensinnäkin pitää olla kohtuuhintaista tarjontaa ja sitten vapaarahoitteista tarjontaa, ja sitten kaavoituksen pitää olla sillä tasolla, että pystytään niitä tarjoamaan. Aina kun syntyy jossain kohtaa niukkuutta, hinnat nousevat.

Tässä mielessä kun katsoo tätä esitystä, niin meidän kohtuuhintaisen asumisen tukeminen tässä putoaa näillä korkotukivaltuuksilla noin 4 500—5 000:een vuositasolla. Se on ollut siellä 8 000—9 000:n vuositasolla, ja nyt se putoaa tosi alas. Meillä on vapaarahoitteista markkinaa kyllä olemassa, mutta se sulaa aika nopeasti pois. Nyt kasvukeskuksissa esimerkiksi työvoiman liikkumisen kannalta tulee ongelmaksi, että meillä kohtuuhintaista asumista ei ole riittävästi. Kun tämä asuntotuotanto on kuitenkin

Pöytäkirja PTK 131/2025 vp

pitkäjärjestyksessä toimintaa ja tämä ei nopeasti nouse pystyyn, niin kysyisinkin ministeriltä nyt: mitä aiotte tehdä tämän kokonaisuuden hahmottamiseksi ja sen selvittämiseksi, mihin tämä asuntopolitiikka, mitä te teette nytten, vie Suomessa? — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

14.37 Juha Hänninen kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Asunnottomuus on yksi keskeisiä haasteita tämän päivän Suomessa, ja on tärkeää jokaisen arjen turvallisuuden vuoksi myös päästä siitä eroon. Hallitusohjelman tavoite asunnottomuuden poistamisesta vuoteen 2027 etenee, ja tuettua asuntotuotantoa kohdennetaan erityisesti niille, jotka eivät saa asuntoa markkinoilta, kuten vammaiset, opiskelijat ja asunnottomat. Samalla huomioimme rakennusalan heikon tilanteen. Meidän tärkein tehtävämme on taata turvallinen arki myös heikoimmassa asemassa oleville suomalaisille ihmisille. Juuri sitä tämä budjetti tekee: pitää huolen heikoimmista.

Kiitän tähän lopuksi ministeriä siitä tärkeästä, arvokkaasta ja merkittävästä työstä, mitä olette tehnyt asunnottomuuden korjaamiseksi. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kumpula-Natri, olkaa hyvä.

14.38 Miapetra Kumpula-Natri sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hänninen piti hyvän puheenvuoron. Valitettavasti tuo tavoite vuoden 2027 asunnottomuudesta karkaa, koska 2024 ensi kertaa kymmenen vuoden jälkeen kääntyi asunnottomuus kasvuun, ja siltä näyttää tänäkin vuonna hallituksen saldo, kun katsomme hyvien kirjausten taakse sitä, mitä todellisuudessa tapahtuu.

Halusin itse olla etsimässä sitä piilotettua kasvua, missä se luuraa. Yksi toimintasektori, josta ei työ- ja elinkeinoministeriön puolelta energiaministeriltä saatu sanaakaan irti, on nämä uusiutuvat, kasvupuolet, ja jostain syystä täällä halutaan asettaa vastakkain metsät ja muut. Mutta kun katson tätä elinkeinoelämän tarjoamaa listaa Suomessa vireillä olevista yli 300 miljardin euron investointimahdollisuuksista, niin kyllä siitä suuri osa, melkein 170 miljardia liittyy tuulivoimaan, ja olemme saaneet pitkään katsoa sitä venkoilua, miten sitä saadaan edistettyä. Sitten tulevat vety, data ja siirtoverkot, akut, ja sitten näistä biojalostamoista tai biokaasusta tai biotuotteista löytyy pieni osa vain. Eli se ei ole poliittista, vaan se on meidän elinkeinoelämän puolelta tulevaa toivoa.

Onko teillä joitain ajatuksia löytää vaikkapa aurinkovoimasta uutta kasvusektoria Suomeen, koska sitä kansalaiset odottavat paikallisvoimana lisää?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Aittakumpu, olkaa hyvä.

14.40 Pekka Aittakumpu ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ilmastonmuutoksen torjunta on ohjannut vahvasti politiikkaa niin täällä Suomessa kuin Euroopassa laajemmin, ja valitettavasti ilmastopolitiikka on usein perustunut jopa mielikuviin tai puutteellisiin tietoihin. Hallitusta on syytä kiittää tervejärkisestä linjasta niin kotimaan politiikassa kuin EU:ssakin. Emme tarvitse turhia ideologisia rajoituksia esimerkiksi autoilijoille, yrityksille tai maanviljelijöille.

Tämän vuoden alussa tosiaan Luonnonvarakeskus ilmoitti, että Suomen metsät ovat päästölähde, ja tämä taas kirvoitti silloin taas kerran uusia vaatimuksia metsähakkuiden

Pöytäkirja PTK 131/2025 vp

rajoittamisesta. Nyt tällä viikolla sitten Luke tiedotti, että metsämme ovatkin olleet koko ajan hiilinielu. Laskentatapa oli muuttunut. On, arvoisa puhemies, järjetöntä tehdä politiikkaa erilaisten epävarmojen, jatkuvasti muuttuvien laskelmien ja menetelmien pohjalta, [Mai Kivelä: Mittasuhteet on tiedossa!] sellaista politiikkaa, joka aiheuttaa suurta haittaa suomalaisille eikä ole välttämättä hyödyttänyt ilmastonmuutoksen torjuntaa ollenkaan. Tosiasia on, että Suomessa metsää on enemmän kuin vaikkapa 60 vuotta sitten. Suomi on Euroopan metsäisin maa, ja meidän kannattaa hyödyntää metsiämme kestävästi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Viitanen, olkaa hyvä.

14.41 **Pia Viitanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Todellakin myös rakennuslalla kasvu mataa, ja toden totta rakennusteollisuus joutunee ennusteitaan sekä kuluvalle että tulevalle vuodelle tarkistamaan valitettavasti alaspäin. On tietenkin suuri huoli siitä, että samaan aikaan täällä perinteisiä asuntopolitiikan työkaluja heikennetään ja asuntopolitiikan suuntaa muutetaan täysin siitä, mihin olemme täällä Suomessa tottuneet.

Puhemies! Meillä SDP:ssä on muutamia täsmäesityksiä tähän tilanteeseen. Esitämme esimerkiksi määräaikaista korjausavustusta ihmisten kodeille, joka samalla palvelisi tätä energiatehokasta rakentamista. Tänne esitämme määräaikaista avustamista. Ja samoin esitämme asuntokauppaan vauhtia sillä, että palauttaisimme määräaikaaisesti ensiasunnon ostajille asuntolainan korkovähennysoikeuden sekä ensiasunnon ostajille varallisuusverottomuuden asuntokaupoissa. Nämä olisivat sellaisia määräaikaista täsmätoimia, joilla saisimme asuntokauppaan vauhtia. Toivon, puhemies, että ministeri voisi näitä SDP:n esityksiä kommentoida.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Razmyr, olkaa hyvä.

14.42 **Nasima Razmyr sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kotikaupunkini Helsinki kasvaa tänä vuonna. 11 000 asukasta tulee lisää. Ensi vuonna menee 700 000:n raja rikki — ihmisiä ja perheitä, jotka tarvitsevat uuden kodin. Aivan kuten olemme täällä kuulleet, hallitus on valitettavasti romuttanut asuntorakentamisen, erityisesti kohtuuhintaisen asuntorakentamisen, elementtejä.

Me olemme voineet hyvin pitkään olla tässä maassa ylpeitä siitä, että meillä on hyvää asuntopolitiikkaa. Se ei tarkoita sitä, että valtio tekee sitä pelkästään yksin vaan nimenomaan yhteistyössä kaupunkien kanssa. Ja nyt tätä peruskiveä ollaan rikkomassa. Toivon todella, arvoisa ministeri, että kuulette kasvavien kaupunkien viestiä tällä hetkellä — niiden alueiden, joiden menestys ja kasvu ovat oikeastaan kaikista oleellisimpia koko maan talouden kannalta. Tänne tarvitaan kasvua, tänne tarvitaan uusia asuntoja. Toivon kovasti, että tätä hyvää periaatetta ette riko aivan lopullisesti.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Joona Räsänen, olkaa hyvä.

14.43 **Joona Räsänen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Itsekin puutun tähän rakentamisen tilanteeseen, joka meillä todella on erittäin syvässä kuopassa ollut jo pidemmän aikaa. Sehän osittain selittää sitä, miksi meillä ylipäättänsä talous- ja työllisyyskehitys on Suomessa ollut erityisen vaimeaa näinä viimeisimpinä vuosina, ja

Pöytäkirja PTK 131/2025 vp

minkä takia meillä myös työttömyys on noussut, ja miksi myös ne konkurssien määrät ovat nyt vuosituhannen ennätyksessä.

Täällä on useampi edustaja nostanut jo erilaisia toimenpiteitä esille, viimeisimpänä edustaja Viitanen. Osittain täällä asuntorakentamisen puolellahan se keskeinen ongelma liittyy siihen, että meillä ostoketjut eivät lähde liikkeelle, ja jos ostoketjut eivät lähde liikkeelle, se tarkoittaa sitä, että uusia kohteita ei lähde toteutumaan. Senpä takia tulisi pohtia näitä täsmätoimenpiteitä, että miten me saisimme ihmisten luottamuksen palautettua myös sinne asuntomarkkinaan, koska itse asiassa kuluttajien luottamuksessakin, mistä ollaan paljon puhuttu, että miksi tämä talous matala, asuntomarkkinan toimimattomuus on keskeinen osa myös tätä ilmiötä. Sen takia olisin toivonut, että jos ministeri voisi kommentoida näitä esitettyjä keinoja, millä me voitaisiin vauhdittaa näiden ostoketjujen liikkeelle lähtemistä, [Puhemies koputtaa] koska se olisi talouden näkökulmasta hyvä asia ja myös työllisyyden näkökulmasta erinomainen asia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Pitko, olkaa hyvä.

14.45 Jenni Pitko vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan vastata edustaja Sammallahdelle, joka puhui siitä, että minkä takia aina mennään valtion kirstulle, kun luonnonsuojelusta on kyse, niin kyllähän, kun me Suomessa olemme valinneet tämän vapaaehtoisuuden mallin, mistä ministeri Multalakin äsken puhui, se tarkoittaa sitä, että myös siitä suojelusta maksetaan sitten kompensatio.

Edustaja Mikkonen omassa puheenvuorossaan toi esiin sen, että tehokkaampaa voisi olla tämä saastuttaja maksaa -malli, missä se, kuka sen luontohaitan aiheuttaa, myös siitä maksaa. Olisi kiva kuulla, käykö tämä kokoomukselle, ja olisiko järkevää itse asiassa tämän vapaaehtoisen suojelun rinnalle ottaa enemmän käyttöön näitä malleja.

Hiilinieluista haluan sanoa, että on hyvä, jos täällä nämä Luken laskelmat nyt vihdoin kelpaavat kaikille. Nehän sanovat, että Suomen metsät ovat pieni hiilinielu. Toivottavasti tämä nyt herättää meidät siihen, että me tarvitsemme niitä merkittäviä keinoja, jotta me saamme nostettua tämän pienen hiilinielun sille tasolle, millä me olemme päättäneet itse sen olevan, eli kompensoimaan vuonna 2035 päästöt, [Puhemies koputtaa] joita muilta sektoreilta aiheutuu. [Mai Kivelä: Ja joihin hallitus on sitoutunut!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Multala, viisi minuuttia, olkaa hyvä.

14.46 Ympäristö- ja ilmastoministeri Sari Multala: Arvoisa puhemies! Kiitos hyvistä kysymyksistä. — Otan ehkä ensin sen, mikä tässä eniten on noussut esiin, eli tämän rakennusalan valitettavan heikon tilanteen:

Yhdyn kyllä niihin huoliin, mitä täällä on esitetty erityisesti vapaarahoitteisen asuntomarkkinan heikosta tilanteesta. Siinä todellakin on kysymys paljolti myös kuluttajien luottamuksesta, siitä, ettei uskalleta tehdä sitä isoa päätöstä, hankkia oma asunto, mikä sitten hidastaa asuntokauppojen ja rakentamisen liikkeelle lähtöä. Tähän hallitus toki on reagoinut. Meillä on valmistelussa ja itse asiassa lähdössä eteenpäin esitys asuntolainojen aikojen pidennysmahdollisuudesta. Se varmasti tuo helpotusta siihen kuukausierään. Myöskin mahdollisuus siitä, että omarahoitusosuus voisi olla pienempi, sisältyy siihen esitykseen. Samanaikaisesti on lähtenyt liikkeelle ja on käynnissä myös näiden asunto-osakeyhtiöiden lainoituksen helpottaminen. Sen on tarkoitus olla

Pöytäkirja PTK 131/2025 vp

nimenomaisesti tällainen suhdannetyöväline, ja nyt näyttää siltä, että tämä tilanne todellakin on pitkittynyt.

Suhtaudun myönteisesti myös näihin erilaisiin ajatuksiin väliaikaisesta vauhdittamisesta. Toki meidän on huomioitava tämä meidän talouden haastava tilanne tässäkin kokonaisuudessa, mutta mielestäni nämä esitykset esimerkiksi varainsiirtoveron väliaikaisesta keventämisestä tai poistamisesta jollekin tietylle ryhmälle ovat ihan positiivisia ajatuksia. Niitä toki on pitkään esitetty eri puolilta tätä salia. Meitä aina tietenkin rajoittaa se, mikä on taloudessa mahdollista.

Mutta totta kai teemme kaikkemme, jotta saisimme tätä vapaarahoitteista markkinaa käyntiin, koska on kuitenkin niin, että olemme käyttäneet sitä keinoa, joka meillä on, eli nimenomaisesti tätä valtion tukemaa asuntotuotantoa nyt suhdanneluonteisesti jo hallituskauden alusta saakka. Korkotukilainavaltuudet olivat erittäin korkealla tasolla kaksi ensimmäistä vuotta. Nyt ne jonkun verran laskevat, mutta edelleenkin tilanne esimerkiksi täällä Helsingissä on se, että vapaarahoitteisilla markkinoilla on erittäin paljon tyhjiä vuokra-asuntoja. Tietenkin tiedämme sen, että väestö kasvaa, ja varmasti osittain nämä tyhjät asunnot johtuvat myös siitä heikosta työllisyystilanteesta, ja niille tulee taas sitten olemaan enemmän tarvetta, kun talous ja myös rakennusala tästä kääntyy. Eli tämäkin on suhdanneluonteista toimintaa, ja kysyntä saattaa nopeastikin sitten kasvaa, ja se vaikuttaa tietysti markkinoihin.

Tämän haluan kuitenkin korjata: Meillähan asuntomarkkinat toimivat sinällään hyvin. Meillä on poikkeuksellisen hyvin toimivat asuntomarkkinat, ja siitä me tietysti haluamme pitää kiinni, että näin olisi jatkossakin. Siihen tietysti liittyy myös se, että haluamme, että jatkossakin voisi käyttää suhdanneluonteisesti asuntotuotantoa, joka on valtion tukemaa, mutta sitten pitää luoda edellytyksiä sille, että nimenomaisesti se vapaarahoitteinen tuotanto voisi lähteä liikkeelle ja toimia sillä puolella markkinaa hyvin. Silloin on luontevaa, että kun vapaarahoitteinen käynnistyy, niin silloin tämän julkisesti tuetun tuotannon osuus vähenee.

Sitten muutama vastaus muihin kysymyksiin:

Täällä oli puurakentamisesta kysymyksiä: Kyllä, sinne niihin kannusteisiin tulee nyt toki myös joitakin parannuksia esimerkiksi rakennusten hiiliraja-arvojen myötä, mutta toki se voi olla, ettei se vielä yksinään kannusteena riitä. Sitä ovat, totta kai, monet hallitukset meitä ennenkin pohtineet, miten saisimme vielä vahvemmin vauhditettua sitä. Se on, totta kai, tärkeä keino paitsi hiilensidonnan myös rakentamisen kestävyysnäkökulmasta.

Sitten puhuttiin paljon ainakin hiilinieluista: On totta, että meillä on paljon myös tietotarpeiden kehittämistarvetta, eli erilaista lisätietoa tarvitaan myös. Ja senhän takia me olemme käynnistäneet tämän hiilinielujen hankkeen, josta me odotamme parempaa lisätietoa sitten jo ensi vuoden puolella. Uskon kyllä, että yhdessä sen kanssa voimme vastata myös siihen, että meillä on parempaa, vertailtavampaa tietoa käytössä myös Euroopan unionin tasolla, kunhan myös muut maat haluavat sitten panostaa omalta osaltaan siihen, että saamme laskelmatietojen lisäksi myös mittausdataa, ja tästä odotan todella ensi vuoden puolella lisätuloksia. Tämä oli sinällään positiivinen asia, että hiilinielut ovat ikään kuin laskennallisesti vahvistuneet, mutta totta kai on sekin totta, että edelleen vaje on suuri suhteessa siihen tasoon, mistä me olemme aikanaan lähteneet.

Vielä jos ehdin muutamaa tässä välissä vastata:

Uusiutuvista kysyttiin: Eilen saimme juuri erittäin hyviä uutisia, eli kolme uutta tuulivoimahanketta lähtee käyntiin, saimme kuulla investointipäätöksistä 400 miljoonan

Pöytäkirja PTK 131/2025 vp

euron edestä, 277 megawattia. Eli en sanoisi, että tämä on millään tavalla heikossa tilanteessa, vaan päinvastoin, kyllä meillä tulee jatkossakin lisääntymään myös tuulivoima ja toivottavasti myöskin merituulivoima. Sillehän me luomme nyt hallituksessa edellytyksiä lainsäädännöllä ja kilpailuttamalla näitä alueita. Aurinkovoima myöskin todennäköisesti tulee kasvamaan, ja sillekin luodaan nyt sitten lainsäädäntökehikkoa siellä alueidenkäyttölaissa, jotta myös saadaan kaavoituksen piiriin siltä osin kuin on kyse teollisuuden mittakaavan hankkeista.

Ihan ensimmäisenä kysyttiin myös — edustaja Fagerström kysyi — tästä lisäydinvoiman rakentamisesta: Siinähan meillä todellakin ydinenergiain uudistus tulee ensi vuoden alussa tänne eduskuntaan, mutta meillä rahoituksen selvitys on käynnissä, ja myös siitä saadaan tietoja ensi vuoden alussa, ja sen jälkeen päästään sitten tekemään tarvittaessa päätöksiä. On selvää, että todennäköisesti näitä pienempiä ydinenergiailaitoksia voi syntyä ilman ainakaan tuotannon aikaista tukea, mutta voi olla, että suurempien ydinenergiailaitosten osalta tarvitaan jonkinlaista riskinjakoa, jos haluamme investointipäätöksiä saada ainakaan tämmöisen matalan energian hinnan aikana. Kysymys on kymmenien vuosien hankkeista, ja silloin epävarmuus on niissä tietysti suurta, kannattavuuden osalta myös. Mutta ensi vuoden alusta päästään edistämään myös ydinenergiaa tässä salissa myös lainsäädännön muodossa. [Anne Kalmari: Entä 1,5 miljoonaa valkoposkihanhea?] — Jos puhemies sallii vielä, niin voin tähän pyrkiä vastaamaan.

Vaikka toki nyt oli kysymys budjetista täällä, niin tässä nyt moni muukin asia saa vastauksensa. Todellakin meillä on hallitusohjelmassa erittäin vahvat kirjaukset siitä, että haluamme siirtää valkoposkihanhet metsästyslain piiriin, myöskin niin, että niitä voidaan silloin hallita siellä paremmin. Erityisesti Itä-Suomessa tämä on suuri ongelma. Tätä työtä edistämme yhteistyössä tietysti maa- ja metsätalousministeriön kanssa, koska metsästyslaki, jonka piiriin nämä pitäisi siirtää, on maa- ja metsätalousministeriön lainsäädäntöä, kuten varmasti edustaja Kalmari myös tietää. Mutta olen aivan samaa mieltä siitä, että meidän on korkea aika saada tähän haasteeseen ratkaisu. Sitä tietenkin rajoittaa se, että Euroopan unionin lintudirektiivissä nämä valkoposkihanhet ovat tiukemmin suojellun lajin piirissä — vaikka me kaikki tiedämme ja näemme, [Puhemies koputtaa] että ne ovat melkoisen elinvoimaisia — niin että tämä asettaa tiettyjä rajoitteita. Mutta teemme sen, minkä voimme täällä kotimaassa tehdä, ja sitä asiaa edistän kaikin voimin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Sitten siirrymme puhujalistalle. Edustaja Krista Mikkonen, olkaa hyvä.

14.54 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys ympäristöministeriön hallinnonalan osalta on heikko. Sillä ei saavuteta niitä tavoitteita, mitä hallitus on ohjelmaansa kirjannut. Hallitus on sitoutunut hiilineutraalisuuteen 2035, mutta tähän saakka se on omilla toimillaan lisännyt päästöjä. Eduskunta on yksimielisesti jo kolmesti velvoittanut hallitusta tuomaan lisäkeinoja ilmastotavoitteen saavuttamiseksi. Vastauksena hallitus on kehottanut odottamaan ilmastosuunnitelmien valmistumista. No, nyt nuo suunnitelmat on annettu eduskuntaan, mutta niiden toimilla Suomi ei ole saavuttamassa ilmastoneutraaliutta edes vuoteen 2050 mennessä. Suunnitelmissa ei ole riittäviä keinoja, eikä siellä olevillekaan keinoille ole olemassa rahoitusta. Samanaikaisesti luemme päivittäin uutisia ilmaston kuumenemisen vaikutuksista. Orpon hallituksen

Pöytäkirja PTK 131/2025 vp

toiminta on vastuutonta. En tiedä, miten aiotte selittää toimettomuutenne niille nuorille, joiden hyvän elämän mahdollisuuksia heikennetään. Voitteko te katsoa lapsianne silmiin? Nimittäin kyse ei ole siitä, etteikö keinoja olisi. Hiilineutraalisuustavoite on edelleen käden ulottuvilla. Vihreät ovat osoittaneet keinot sen saavuttamiseksi. Se vaatii ennen kaikkea tahtoa, ja se hallitukselta puuttuu. Viimeistään nyt hallituksen tulisi tarttua toimeen sen sijaan, että jatkatte kinastelua tavoitteesta ja piiloudutte lisätutkimusten taakse. Mitä enemmän ilmastotoimia lykätään, sen kalliimmiksi ne tulevat. Mitä pidempään suljetaan silmät tosiasioilta, sen suuremmiksi haitat tulevat.

Arvoisa puhemies! Hallituksen toimet luontokadon pysäyttämiseksi eivät ole riittäviä. Suomi on sitoutunut pysäyttämään luontokadon vuoteen 2030 mennessä. Se vaatisi merkittävästi vahvempia tekoja kuin hallitus on tehnyt. Hallitus rikkoi jo oman lupauksensa vanhojen metsien suojelusta määritellen niin heikot kriteerit, etteivät edes nykyiset kansallispuistot täytä niitä. Iso osa suojelua tarvitsevista valtion vanhoista metsistä jää suojelun ulkopuolelle. Metso-rahastot ovat taas aivan liian niukat, jotta halukkaat yksityiset maanomistajat voisivat suojella metsiään. Metso-rahastojen lisäämisen puolesta ovat juuri yhdessä vedonneet niin MTK, metsäteollisuus kuin ympäristöjärjestöt. On hyvä, että hallitus on jatkanut työtä luonnonarvomarkkinoiden kehittämiseksi, jotta saamme myös yksityistä rahaa luonnonsuojeluun. Yhtä lailla pitäisi varmistaa lainsäädännöllä, että luontoarvot huomioidaan nykyistä paremmin kaikessa toiminnassa ja haitasta joutuu maksamaan. Nyt luonnon monimuotoisuutta saa heikentää ilmaiseksi, toisinaan siitä jopa maksetaan, ja haittojen korjaaminen tehdään veronmaksajien pussista. Tämä on käsittämättömän heikkoa taloudenpitoa, mihin olisi syytä pikaisesti puuttua.

Metsien lisäksi haluan nostaa esille perinnebiotoopit, jotka ovat varsinaisia monimuotoisuuden hotspoteja. Kaikki perinnebiotooppimme ovat uhanalaisia. Silti meillä on tilanne, että toisaalla kunnostamme perinnebiotooppeja ympäristöministeriön Helmi-rahalla, jotta niistä saadaan maatalouskäyttöön sopivia luonnonlaitumia, kun eläimet laiduntavat alueita EU:n maksamilla maataloustuilla ylläpitäen näin merkittävää monimuotoisuutta. Mutta Suomi on kansallisesti, siis aivan omin toimin, muuttanut laidunmaan korvauskelpoisuuden tulkintaa niin, että luonnonlaitumista ei saa enää samaa rahoitusta kuin ennen. Tämä on johtanut tilanteeseen, jossa laidunnus on jouduttu lopettamaan. Eli ensin julkisella rahalla kunnostetaan luonnonlaitumet, olemme EU-rahalla niitä laiduntaneet, ja nyt tämä toimiva käytäntö on romutettu, mikä on jälleen kerran niin luonnon kuin talouden näkökulmasta käsittämättömän haitallista.

Tänään olemme saaneet lehdistä lukea, miten vahvasti lääketeollisuus lobbaa hallitusta, jotta siltä ei vaadita EU:n jätevesidirektiivin velvoitetta maksaa haitallisten lääkejämien poistamisen kustannuksista — jälleen esimerkki siitä, kuinka ympäristöä pitäisi saada pilata ilmaiseksi ja lasku lähetetään veronmaksajien maksettavaksi.

Arvoisa puhemies! Ympäristön pilaamista, luonnon monimuotoisuuden heikentymistä ja ilmastokriisiä ei millään saada kuriin, jos valtio ei kykene laittamaan haitalle hintaa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

14.58 Lauri Lyly sd: Arvoisa puhemies! Puhun ensin vähän asumisesta ja sitten puhun lopuksi sähköstä:

Arvoisa puhemies! Meillä on semmoinen tilanne, että rakentaminen on aivan lamassa ja noin parikymmentätuhatta asuntoa valmistuu tällä hetkellä vuositasolla. Aikaisempi taso

Pöytäkirja PTK 131/2025 vp

silloin, kun oli normaalitilanne, oli 30 000—35 000 asuntoa vuodessa, joista noin 8 000—9 000 oli tämmöistä tuettua asumista, kohtuuhintaista asumista ja loppu oli markkinoiden hoitamaa noin karkeasti ottaen. Tällä hetkellä kohtuuhintaisten asuntojen saanti alkaa olla aika tiukkaa, ja sitä kysyntää on todella paljon. Se markkina ei ole tässä kadonnut mihinkään, koska siihen liittyy monta tekijää. Opiskelijoilla on omat juttunsa, joihin palaan vähän myöhemmin, ja sitten on tämä aikuisväestö, jossa sitten työn perässä liikutaan ja muutenkin, kun pitää näissä kasvukeskuksissa asua, se kohtuuhintainen asuminen on ihan keskiössä.

Meillä on tilanne, että nyt näillä korkotukivaltuuksilla, jotka puolittuvat vuodesta 24 noin karkeasti ottaen, tällä hetkellä tulee se 4 500—5 000 valtion tukemaa asuntoaloitusta, ja se on tosi pieni määrä ja varmasti iskee sitten myöhemmin aika kovaa vauhtia vastaan.

No se, miksi tämä on niin tärkeää, että niitä kohtuuhintaisia asuntoja olisi riittävästi, liittyy tähän asumisen kohtuuhinnan pitämiseen. Siinä ensimmäinen asia on, että niitä asuntotontteja on riittävästi. Jos siellä tulee niukkuutta, niin heti näkyy asuntohinnoissa se, että meillä on asuntotuotannon toimijoita riittävästi ja tarjontaa myöskin vapailla markkinoilla. Sitten kolmanneksi tämä kohtuuhintainen vuokratuotanto, joka tarkoittaa sitä, että se myös heijastuu siihen kovan rahan asumiseen, että se ei pääse nousemaan kovin korkealle. Tämä tulee pikkuhiljaa nostamaan meidän asumisen hintaa, kun tiukkuutta tulee jollain näistä sektoreista, ja nyt näyttää siltä, että tulee tällä vuokra-asuntotuotannon puolella käytännössä.

Sen vuoksi pitäisi nytten aika kiireen vilkkaa miettiä sitä, miten jatkossa tämä vastasyklisyys, rakentamisen suhdanteet, otettaisiin huomioon asuntotuotannon osalta. Silloin kun markkinoilla olisi tilaa ja työvoimaa, silloin pitäisi valtion toimia. Nyt kun meillä on välineitä koko ajan viety pois, asuntorahasto lakkautettu, niin miten tämä tehdään jatkossa? Tämä on semmoinen ydinkysymys, johon meidän pitäisi yhdessä löytää vastauksia.

Opiskelijoitten osalta tämä tilanne on sellainen, että nyt kun sieltä on poistettu investointiavustuksia näiltä erityisryhmiltä, niin siinä meni myös opiskelijoitten osalta, ja nyt sitten eilen hyväksyttiin täällä korkotuki, joka voi olla sataankin prosenttiin asti, että sillä lailla ollaan pääsemässä siellä. Mutta se asuntotuotanto-ongelma siellä tuli omien toimenpiteitten kautta, ja jopa siitä, että siirrettiin opiskelijat yleisestä asumistuesta tänne opiskelijoiden asumistuen piiriin, jolloin tuet pienenevät, jolloin taas tulee sille asumiselle erityisen suurta tarvetta. Eli meillä on tällaisia isoja haasteita täällä asumisen puolella.

Arvoisa puhemies! Vielä tähän energiapalettiin: Meillä pitää olla monipuolinen ja erittäin puhdas tuotanto, ja nyt meillä alkavat pullonkaulat syntyä siitä, että tuotantoa alkaa tulla — tässä sanottiin, että tuulivoimaa tulee. Tämä siirtokyky eri alueiden välillä Suomessa kantaverkon osalta ja muunkin verkon osalta: sen kaavoitus ja muut toimenpiteet pitäisi saada niin nopeiksi, että ne toteutuvat. Meillä kuitenkin tällaisen ison verkon tekeminen vie useita vuosia, niin että se yleensä voidaan saada aikaiseksi kaikkine valitusmenettelyineen. Sitä kysyisin ministeriltä: mitä kaikkea tällä alueella ollaan tekemässä, että me mahdollistamme tämän siirtokyvyn ympäri Suomea paremmaksi kuin se tänä päivänä on? — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kallio, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 131/2025 vp

15.04 **Vesa Kallio kesk:** Kiitos, arvoisa herra puhemies! Minulla oli valmisteltuja puheita, mutta joitain huomioita siitä, mistä täällä on käyty keskustelua:

Jos aloitan valkoposkivanhan, niin tosiaan tänään itsellenikin tuli se tieto, että karkotuslupan hinta on viisinkertaistunut. Se on kyllä aika karua, koska se karkotuslupa tarvitaan, oli niitä hankkia sitten 4 000, jotka nekin tuhoavat peltoa, tai oli niitä sitten 40 000. Kumpikaan ei ratkaise tätä ongelmaa, ja se koko ajan leviää. Varmaan ensi kesänä, jos nyt ei mitään erityistä tapahdu, se on jo Nelostiellä saakka. Itäisessä Suomessahan osa tiloista on kotieläintuotannon jo lopettanut tämän takia. Joku tietysti saattaa jopa ilahtua siitäkin, mutta itse en näe siinä mitään positiivista, koska hajautettu tuotanto olisi se kaikista tärkein.

Biokaasuun viitattiin tässä, ja tuossa nähtiin tuoreita tilastoja: biometaanin tuonti on yli nelinkertaistunut Suomeen samaan aikaan kun meillä se jumittaa, varsinkin kun byrokratiaa on tullut sinne koko ajan lisää. Tämä menee enempi tuonne TEMin puolelle, mutta kuitenkin kokonaisuutena tämän uusiutuvan energian osalta. Nythän näkyi oliko se OECD:n tilastossa, että meillä kolmoskvartaalilla — se on tietysti pistemäinen vertailukohde — vuoden takaiseen on vähentynyt uusiutuvan energian osuus, mikä on äärimmäisen ikävä asia.

No, sitten näistä metsien hiilinieluista: Tämä on vähän semmoinen pöyristymislaji, kun se on toisena vuonna nollan toisella puolella ja toisena vuonna toisella puolella ja sitten me saadaan siitä kovia puheita aikaiseksi. Kaikki ovat varmaan yhtä mieltä siitä, että samalla kun metsien hiilinielua vahvistetaan, se tarkoittaa sitä, että meidän metsien kasvukykyä voidaan vahvistaa, ja keinoissa varmaan on vähän erilaisia näkemyksiä. Mutta sitten on hyvä muistaa se keskeinen asia, että metsät eivät ole sen takia olemassa, että me voidaan tuottaa päästöjä — metsät eivät ole sen takia olemassa, että me voidaan tuottaa päästöjä — vaan päästöt pitää saada alas ja metsiin semmoisia toimenpiteitä, että niiden käyttö on metsänomistajalle järkevää. Meillä on hyvin laaja, erilainen metsänomistajajoukko, ja samoin on metsänkäyttötapoja. Maailma on aivan erinäköinen kuin silloin kun itse aloitin metsänomistajana 80-luvun lopulla. Me eletään aivan erinäköisessä maailmassa.

No, sitten täällä oli tästä asumisesta, joka on vähän semmoinen erikoinen keskustelunaihe tuolla valiokunnassakin, ja vähän välillä on hämmentänyt, kun siellä on esitetty jopa, että ei saa asuntopolitiikkaa siellä tehdä. En tiedä, mitä sitten ympäristövaliokunnalle kuuluu, jos siellä ei saa asuntopolitiikkaa tehdä. On tämä kova usko, että markkinat hoitavat, mutta markkinat eivät kyllä hoida silloin jos ei markkinoilta ole mahdollista tehdä rahaa. Silloin markkinat eivät tee mitään. Sen takia me tarvitaan tukea erityisesti erityisryhmille. Siellä nämä investointitukien leikkaukset karsivat sitä joukkoa, jotka sen piirissä ovat, ja nyt lisättiin ihan hyvällä päätöksellä korkotukea, niin että se on se sata prosenttia, mutta ei se ole pidemmän aikavälin ratkaisuna hyvä, ja sieltä jäävät edelleen ulkopuolelle esimerkiksi ikääntyneet, mielenterveyskuntoutujat ja nuoret. Näiden osalta tilanne on huolestuttava.

No, tosiaan mainitsinkin puurakentamisesta, joka on tosiaan ollut sellainen kestoaihe. Puurakentamisen edistämisen ohjelmahan oli, mutta se ikävä kyllä lakkautettiin. Ei sekään mikään autuaaksi tekevä ole, mutta niin kuin ministeri vastasi, toivon mukaan siihen löytyy keinoja, koska kyllä puurakentamisessa me ollaan pahasti muuta Eurooppaa jäljessä. Onhan se erikoista, koska meillä raaka-ainetta olisi vaikka kuinka paljon ja voitaisiin sitä sitten hyödyntää.

Pöytäkirja PTK 131/2025 vp

No, sitten oli viimeisenä tämä vapaaehtoinen suojelu: En ihan edustaja Sammallahden puheenvuoroa ymmärtänyt — ei toki ole hänen kohdallaan ensimmäinen kerta — mutta vapaaehtoinen toimi on aina parempi kuin pakko. Kaikessa suojelussa metsänomistajille tulee menetyksiä, ja meillä on se idea, että vapaaehtoisessa suojelussa sitten näistä menetyksistä maksetaan. Nyt tässä on noussut esille se problematiikka, että kun on olemassa semmoisia kohteita, jotka täyttävät ainakin puun ostajan mielestä luonnontilaisten ja vanhojen metsien kriteerit, niin he eivät sitten osta sitä puuta. Kun nämä eivät pääse myöskään niihin suojeluohjelmiin, niin nämä eivät saa korvausta mutta menettävät myös ne puun myyntitulot, kun puun ostajista on tullut niin varovaisia. Kyllä se on tärkeää, että meillä nämä vapaaehtoiset ohjelmat säilyvät ja niissä on riittävä rahoitus, koska kyllä metsänomistajilla on haluja sitä suojelua tehdä. Sitten tietysti on se tilastoimaton vapaaehtoinen suojelu — itsellänikin on semmoisia, vaikka en kovin kummoinen metsänomistaja olekaan, kahdellakaan tapaa, en metsien määrän suhteen enkä ehkä muutenkaan — jossa me annamme niiden kohteiden olla, mutta ne eivät oikein näy missään. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

15.09 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Kun katsoo ympäristöministeriön pääluokan rahalukuja talousarvioesityksessä, niin sehän on pienimpiä pääluokkia, mitä meillä budjettikirjasta löytyy, mutta kun katsoo niitä tekoja ja vaikutuksia Suomen kansantalouteen, niin ne ovat aivan kammottavan isoja. Esimerkkinä nyt tänäpäpä julkisuuteen tulleet Luonnonvarakeskuksen laskelmat, että metsät ovatkin hiilinielu taas kerran. Välillähän ne olivat päästölähde. Se vaihtelee melkein sen mukaan kuin syksyinen sää, että samana päivänä kolmea neljää eri ilmaa saattaa olla. Tämä kuvatkoon sitä, missä tilanteessa rakas isänmaamme on. Luonnonvarakeskuksen veivaaminen näillä eri luvuilla asettaa jo koko kyseisen viranomaisen täydellisen epäluotettavaan tilanteeseen. Tässä pitää Valtiontalouden tarkastusviraston puuttua tähän peliin. Eihän se voi olla niin, kun viranomaiselle virkamieslain mukaan kuuluu ehdoton totuusvelvoite ja kuten tiedämme, perustuslain 2 §:n 3 momentti sanoo, että kaiken julkisen toiminnan tulee perustua lakiin ja lakia on tarkoin noudatettava, mutta Suomesta on ympäristöviranomaisten toimesta syötetty Euroopan unioniin niin paljon väärää tietoa, että se tulee aiheuttamaan Suomen kansantaloudelle valtavaa vahinkoa.

Ensimmäisenä kun nämä päästökauppaluvut ovat väärä, se on aiheuttanut sen, että turpeestakin on tehty fossiili. Me tällä hetkellä poltamme tässä maassa arvokasta puuta, siis tukkipuuta ja kuitupuuta. Kukaan ei ole tarkkaan sanonut, koska bulvaanit hoitavat sen puun metsästä sinne polttolaitokseen eli voimalaitokseen, mutta viidestä seitsemään miljoonaa mottia sitä vuodessa palaa. Se on helppo laskea siitä turpeen määrästä, mikä silloin aikoinaan oli käytössä, ja nyt kun sitä ei ole, niin se on sitten haketta, ja sitä hakemäärää ei pienistä risukoista saa. Elikkä tukkipuuta menee surutta polttoon, ja Suomen kansantalous kärsii. Jokainen motti, mikä poltetaan kaasuna taivaalle, on satojen satojen eurojen vahinko kansantaloudelle per motti. Siinäkin syntyy jo miljardin vahinko. Mikä pahinta, menetämme metsäteollisuuden tuotannon ja sen lisäarvon, mitä se yhteiskunnalle tuottaa, työpaikat ja monet muut.

Ympäristöministeriö, tai ei suoraan ministeriö, mutta sen kanssa yhteistyötä tekevät Luonnonvarakeskus ja Suomen ympäristökeskus, joiden välille voi vetää

Pöytäkirja PTK 131/2025 vp

yhtäläisyysviivan, tällä väärällä toiminnallaan pitävät huolen siitä, että syöttämällä väärää lukuja tuonne Euroopan unionin komissiolle meidän seuraamukset tulevat olemaan tämän takia aivan kammottavat. Nyt on tulossa metsäkatoasetus, sitten tulee ennallistaminen. Katsokaapa, hyvät edustajakollegat — vaikka vähälukuisina olettekin paikalla, mutta toivon mukaan työhuoneessa seuraavat loput sitten tätä istuntoa — tänä päivänä sitä tilannetta, mikä Euroopan unionissa on: Kun nämä päästökauppaluvut ovat meillä väärät, niin nyt sitten Brasilian ilmastokokouksesta tuli meille ja kaikille Euroopan unionin jäsenmaille ja koko maailmaan viesti, että metaanin ilmakehään päästö on kaikista vaarallisinta koko ilmakehämme kannalta. Mitä tekee Suomen ympäristöministeriö? Ennallistaa soita, mikä aiheuttaa sen, että valtava määrä metaania niistä soista purkautuu ilmakehään seuraavien kymmenien vuosien aikana. Siis onko näin, että kun Brasiliasta lentää lentokoneella ympäristöministeri tänne, niin hänelle metaanipäästö on tämän matkan aikana muuttunutkin hyväksi? Brasilian ilmastokokoushan nimenomaan sanoi, että tämä asia on erittäin vakava ilmastopoliittinen riski, ja meillä ruvetaan nyt tekemään oikein valtion rahalla valtavalla rahasummalla — 800 miljoonaa on arvioitu ennakkoon, miten paljon maksaa ennallistaminen per vuosi — valtavaa vahinkoa Suomen ja maapallon ilmakehälle. Meillähän ei omaa ilmakehää tietenkään ole, vaan se on kaikki yksi ja yhteinen. Ilmastopolitiikka ei tunne maan rajoja, kuten tiedämme.

Tämän takia, arvoisa puhemies, tällainen höpöhöpöpolitiikka on lopetettava. Eivät veronmaksajien rahat tähän enää riitä. Ja sitten se aiheuttaa vielä sen, että kun puuta poltetaan pois, meiltä loppuu rakentaminen tai vähenee olennaisesti, samalla metsäteollisuuden vienti vähenee, mikä aiheuttaa sen, että Suomen valtionvelka ei kuin kasvaa, sitten metalliteollisuus vähenee, kun eivät siellä Ponsset ja John Deeret enää myy niin koneita, ja ei tehdä sitä oikeaa energiaa eikä tehdä niitä muita arvokkaita tuotteita, mitä puusta saa.

Joitakin teistä tämä ehkä naurattaa, mutta katsokaa nyt, miten tällä hetkellä toistakymmentä miljardia velkaannumme, ja ensi vuonna Suomen velkamäärä ylittää 200 miljardia euroa. Vieläkö tällä porukalla riittää kanttia lähteä lisää velkaa ottamaan? Haluaisin nähdä ne kansanedustajat, jotka siihen velkakirjaan nimensä panevat, tai jonkun ministeri, kenellä riittää kantti panna vielä yhteenkin velkakirjaan nimi. Ei varmasti löydy. Tällä keinoin me ajamme Suomen alas, ja se aiheuttaa sen, että meidän edessämme on jättityöttömyys ja se tilanne, mikä Kreikassa oli, kun Kreikka meni selvitystilaan.

Jos joku ei puheitani usko, niin lopuksi, arvoisa puhemies, otan yhden esimerkin: Kreikka kun meni selvitystilaan, niin ensin leikattiin palkkoja ja valtion eläkkeitä 30 prosenttia ja hetken kuluttua kymmenen prosenttia lisää. Onko tässä salissa yhtään semmoista kansanedustajaa, [Puhemies koputtaa] joka lähtisi tälle tielle ja panisi nimensä siihen päätökseen vaikka ministerinä, että leikataan 30 prosenttia palkkoja valtion palkollisilta ja sitten kymmenen prosenttia huomenna lisää, mikä koskee myös valtion eläkkeitä? [Puhemies koputtaa] Toivon, arvoisa puhemies, että tämä asia otetaan vakavasti, koska tällä pelillä ei voi enää jatkaa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Pitko, olkaa hyvä.

15.14 Jenni Pitko vihr: Arvoisa puhemies! Kestävä talous perustuu tietenkin sille, että me jätämme tämän maapallon elinkelpoisena myös tuleville sukupolville: että me suojelemme suomalaista luontoa ja teemme osamme ilmastonmuutoksen torjunnassa.

Pöytäkirja PTK 131/2025 vp

Tässä salissa on keskusteltu nyt hiilinieluista. Sitä keskustelua on käyty myös julkisuudessa varsin paljon. On jopa juhlistettu sitä, että Suomen metsät ovat kääntyneet hiilinieluksi tai laskelmat ovat tarkentuneet niin, että ne ovatkin hiilinielut. No, kuten ministeri sanoi, varmasti voimme olla tyytyväisiä, että näin on, mutta kyllähän kun niitä lukuja katsoo, se muutos ei ole merkittävä. Meillä on edelleenkin varsin vaikea tilanne hiilinielujen suhteen. Se, että me olemme pieni hiilinielu, ei auta meitä tällä kehityksellä kattamaan niitä päästöjä tulevaisuudessa 2035, jolloin olemme päättäneet olla hiilineutraaleja. Tällä pienellä hiilinielulla siis pitäisi kattaa kaikki liikenteestä, teollisuudesta, asumisesta ja maataloudesta tulevat päästöt. Emme varmasti niitä niin pieniksi saa painettua, että pienellä hiilinielulla vielä kannattaisi juhlia. Eli tarvitsemme merkittävästi lisätoimia maankäyttösektorin hiilinielujen kasvattamiseksi. Niitä edelleen odotamme hallitukselta — valitettavasti niistä ei ole tietoa. Näissä budjeteissa on peruttu joitakin aikaisemmin, edellisellä hallituskaudella päätettyjä maankäyttösektorin hiilinieluja vahvistavia toimia, ja mitään uutta emme vielä ole saaneet takaisin.

Energiapolitiikasta haluan tässä vaiheessa sanoa, että meillä on hyvä kehitys tietenkin Suomessa ollut jo pitkään, kun sähköntuotanto on puhdistunut ja uusiutuvalla energialla tuotetaan koko ajan enemmän energiaa, mutta on myös niin, että tämä kehitys ei ole itsestäänselvyys. Nyt hallitus on päättämässä muun muassa tästä tuulivoiman etäisyysääntelystä, joka on yksi riski tälle kehitykselle. Se tulee vähentämään tuulivoiman rakentamisen mahdollisuuksia erityisesti Etelä-Suomessa. Itse kun olen tuolta pohjoisesta, niin kyllä ajattelen myös, että sosiaalisesti hyväksyttävyyttä toisi myös se, että tuulivoimaa olisi tasaisemmin joka puolella Suomessa. Yli 40 prosenttia tuulivoimasta sijaitsee tällä hetkellä Pohjois-Pohjanmaalla. No, toki me otamme jatkossakin sinne tuulivoimaa vastaan. Haluamme tuottaa puhdasta energiaa koko Suomelle ja meidän Pohjois-Pohjanmaan teollisuudelle.

No, sitten näistä Metso- ja Helmi-ohjelmista, joista myös on ollut puhe. Niiden rahoitus laahaa perässä tarpeeseen suhteutettuna, mutta on hienoa, että tässä salissa kuitenkin pidämme niitä kaikki tärkeinä. Toivoisin, että hallitus etsisi niihin vielä lisärahoitusta tulevissa budjeteissa. Lueimme ja kuulemme jatkuvasti tarinoita ympäri Suomen siitä, miten perilliset haluaisivat suojella vanhemmiltaan perittyjä vanhoja metsiä tai muita luontoalueita tai ihmiset haluaisivat jättää tämmöisen myönteisen perinnön tuleville sukupolville, mutta valtio ei tällä hetkellä pysty moniinkaan niihin hankkeisiin vastaamaan.

No, sitten hieman tästä asumisesta ja rakentamisesta. Tämä hallituksen päätös investointituen lakkauttamisesta on ollut surkea tähän suhdanteeseen nähden. Meillä oli Oulussa asuntomessut viime kesänä. Ne olivat hienot messut, joissa oli upeita taloja, mutta yksi talo sieltä puuttui, nimittäin puukerrostalo, mikä oli opiskelijoille tarkoitettu, täysin suunniteltu ja rakennusvalmis, mutta hanke meni jäihin, kun hallitus poisti tämän investointituen opiskelijoilta. Tässä rakentamisen suhdanteessa olisimme mieluummin nähneet tämän rakennustyömaan olleen käynnissä näiden parin vuoden aikana.

No, sitten käyttäisin sanasen markkinaehtoisesta tuotannosta, mistä sinänsä ei useinkaan tässä salissa keskustella. Nythän näemme sen kehityksen, että nämä vapaana olevat asunnot, joita on markkinoilla runsaasti tällä hetkellä, eivät kuitenkaan vastaa siihen kysyntään, mitä ihmisillä on. Nämä asunnot on tehty sijoittajien tarpeiden lähtökohdasta, ei ihmisten, ja nyt kun sijoittajat ovat vetäytyneet, ei näille asunnoille meinaa olla kysyntää. On usein ajateltu, että markkinat korjaavat itse itseään, mutta koska

Pöytäkirja PTK 131/2025 vp

kaupungeissa, mihin ihmiset yleensä muuttavat, on asuntoja vähän, joudutaan ottamaan sitä, mitä tarjolla on. Ajattelinkin ehdottaa tässä ympäristöministerille, että Suomeen tulisi saada sellainen taho, joka valvoisi asumisen laatua ja antaisi sen toteutumiseksi esimerkiksi politiikkasuosituksia, tai että ylipäänsä tietäisimme, mikä meidän asumisen laatutaso tällä hetkellä on. Suomessa taitaa olla valtiolla yli kymmenen erilaista tutkimuslaitosta, mutta mikään niistä ei vastaa asumiseen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

15.20 Juha Hänninen kok: Arvoisa puhemies! Asunnottomuus on yksi keskeisiä haasteita, jopa ongelmia tämän päivän Suomessa, ja on tärkeää jokaisen arjen turvallisuuden vuoksi myös päästä siitä eli asunnottomuudesta eroon. Samalla huomioimme rakennusalan heikon tilanteen. Meidän tärkein tehtävämme — muistutan siitä lähes joka ainoassa puheessani — on varmistaa ihmisten turvallinen arki ja erityisesti myös heikoimmassa asemassa oleville suomalaisille ihmisille.

Arvoisa puhemies! Huoltovarmuuden ja valmiuden vuoksi olisi turve saatava nopeasti hyötykäyttöön. Tällä kaudella sitä ei varmaan vielä saada, koska se ei lue hallitusohjelmassa, mutta tämä on suuri huoli ja tarve.

Tämänhetkinen linjamme on ympäristöstä ja luonnosta selkeä ja kunnianhimoinen: Suomesta tehdään puhtaan energian suurvalta.

Tässä talousarviossa on otettu huomioon suomalaisille kotitalouksille ja yrityksille varma ja kohtuuhintainen sähkön saatavuus, mikä on sekä kilpailukyvyyn että arjen turvallisuuden kannalta ratkaisevaa. Päätös Fingridin pääomittamisesta vahvistaa kantaverkon kehittämistä ja sähkön toimitusvarmuutta. Näiden lisäksi lisäydinvoiman rakentamista selvitetään ja puhtaan teollisuuden investointiympäristöä parannetaan sujuvoittamalla luvitusta ja tehostamalla lupakäsittelyä. — Tiedoksi ministerille ja myös edustajille, että meillä siellä Oulun lähellä Pyhäjoella on ihan valmis paikka ydinvoimalalle, että jos tarvitsee nopeasti saada asioita käyntiin, niin se onnistuu siellä. — Näillä ratkaisulla rakennetaan puhdasta kasvua, vahvaa huoltovarmuutta ja kestäväää tulevaisuutta Suomelle ja ennen kaikkea tarjotaan eväät investointien käynnistämiseksi nopeasti ja ennakoitavasti.

Arvoisa puhemies! Hallitus kantaa vastuunsa ympäristöstä ja ilmastosta myös tässä talousarviossa. Suomi on onnistunut päästövähennyksissä päästökauppa- ja energiasektorilla erinomaisesti, ja taakanjakosektorilla olemme lisätoimilla etenemässä kohti tavoitetta. Ilmasto- ja ympäristöpolitiikkaa tehdään tässä talousarviossa määrätietoisesti tietoon perustuen. Emme toimi ideologioita seurataksemme vaan tutkittua tietoa hyödyntäen. Meille on tärkeää, että ympäristön- ja luonnonsuojelusta pidetään kiinni. Metso- ja Helmi-ohjelmia jatketaan, tutkimusta vahvistetaan ja vesien- ja merenhoitoon panostetaan. Me haluamme turvata suomalaisen yhteiskunnan ja maamme säilymisen myös tuleville sukupolville. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Heinäluoma, olkaa hyvä.

15.24 Eveliina Heinäluoma sd: Arvoisa puhemies! Suomalainen asuntopolitiikka on ollut siitä menestyksestä, että me olemme onnistuneet täällä hyvällä yhdistelmällä markkinaehtoista asuntorakentamista ja valtion tukemaa asuntotuotantoa saavuttamaan

Pöytäkirja PTK 131/2025 vp

monia sellaisia hyötyjä, jotka näkyvät koko yhteiskunnassa. Me olemme melkeinpä ainoita maita, joissa on onnistuttu asunnottomuuden torjunnassa, ja olemme vuosikymmenten aikana saaneet asunnottomuuden laskemaan. Me olemme onnistuneet segregaatien torjunnassa, mikä on esimerkiksi Euroopan monissa pääkaupungeissa tänäkin päivänä iso haaste, ja me olemme onnistuneet tässä asuntopolitiikassa yhdistämään myöskin asuntotuotannon hyvään elinkeinopolitiikkaan. Mutta nyt pelkään, että nämä tavoitteet ovat jatkossa entistä vaikeampia saavuttaa, koska niin rankalla kädellä hallitus nyt romuttaa tätä pitkään jatkunutta hyvää suomalaisen asuntopolitiikan linjaa.

Me näemme täällä Helsingissä, että viime vuosien aikana meillä ovat vuokratähdit lisääntyneet kaupungin omista asunnoista, meillä ovat hädät lisääntyneet ja asunnottomuus on vuosikymmenten työn jälkeen lähtenyt jälleen kasvuun. Tämä on erittäin huolestuttava viesti. Samaan aikaan kun hallitus laskee ja romuttaa tätä kohtuuhintaista asuntotuotantoa, myöskin leikataan rajulla kädellä erityisryhmien investointiavustuksista. Niin kuin ministeri tässä totesi, jatkossa käytännössä tämä erityisryhmien investointiavustus riittää koko maassa vain vammaisten asuntojen rakentamiseen, eli opiskelija-asunnot ja senioriasunnot jäävät kokonaan vaille tätä investointiavustusta, eli Helsingissäkään ei lähde yhtään uutta senioriasuntoa liikkeelle — käsittämätöntä, ei yhtään uutta senioriasuntoa. Pelkään kyllä, että tämä jättää vielä isot, pahat jäljet meidän hyvään yhteiskuntamalliimme myös täällä pääkaupunkiseudulla.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Tiedustelin edustaja Karilta, aiotteko pitää lyhyemmän puheenvuoron sieltä. [Mika Kari: Kyllä! — Johannes Koskinen: Edustaja Viitanen myös!] — Olkaa hyvä.

15.26 Mika Kari sd: Kiitoksia, arvoisa herra puhemies! Olisin itsekin toivonut hallitukselta jo tietenkä pidemmän aikaa tähän rakennusalan taantumaan suhdannepanostuksia, jotta rakennusala ei sakkaisi, niin kuin se nyt teki. Nämä toimet hallitukselta ovat pikkuhiljaa oikeaan suuntaan, mutta niin kuin kaikki näemme, vielä riittämättömiä.

Oman lapsuuteni ensimmäinen lintu oli nostokurki, kun vanhempamme maaseudulta muuttivat kaupunkiin ja aravarakentamista Suomessa tehtiin. Siellä Lahden Liipolassa se lintu taivaalla lensi ja uusia asuntoja tuli. Tänä päivänä on toisin.

Kysyn, arvoisa ministeri, jos teillä on mahdollisuus vielä vastata — jos ei muuta, niin tuolla eduskunnan kuppilan puolella — tästä puurakentamisen tarpeesta: Jo 90-luvun alussa Lahdessakin tehtiin, ja ympäri Suomea, puurakentamiskokeiluja, kerrostaloja, mutta vielä tänäkin päivänä 30 vuoden jälkeen lainsäädäntö rajoittaa puurakentamista muun muassa kerroskorkeuksien osalta. Kun maailmalla kiertelen isänmaata edustaen, niin usein törmään siellä huomattavasti korkeampaan puurakentamiseen. En tiedä, onko betonista jäänyt meille tällöinen kansakunnallinen ikään kuin painolasti. Betonirakentamistakin tarvitaan, mutta puurakentamista pitäisi lisätä. — Kiitoksia, herra puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Multala, kolme minuuttia, olkaa hyvä.

15.28 Ympäristö- ja ilmastoministeri Sari Multala: Arvoisa puhemies! Täällä on muutamia suoria kysymyksiä. Pyrin niihin vastaamaan, ja sitten ehkä yleisesti vielä ilmasto-, ympäristö- ja asumispolitiikasta:

Täällä kysyttiin muun muassa tästä vesipuitedirektiivistä, ja se todellakin on meillä valmistelussa. Pyrimme saamaan osittain sen valmiiksi jo ensi vuoden syksyyn mennessä. Sitten niiltä osin kuin puhutaan siitä tuottajavastuusta, johon direktiivi velvoittaa, kyllä sitä valmistellaan myös, mutta haluamme selvittää vielä lisää, yhdessä toivottavasti sosiaali- ja terveysministeriön kanssa, vaikutuksia muun muassa lääkkeiden saatavuuteen ja niin edelleen. Emme halua kuitenkaan tehdä hallitsemattomia päätöksiä. Haluamme myös edetä samassa linjassa kuin muut Euroopan unionin jäsenmaat. Tämä on velvoittavaa lainsäädäntöä, ja sitä emme sinälläänkään ole välttämässä, vaan haluamme sen toimeenpanon tehdä huolella.

Sitten samaan aikaan tästä asuntopolitiikasta: Kyllä, me olemme käyttäneet sitä välinettä, mikä meillä on käytettävissämme, eli valtion tukema asuntotuotanto on merkittävässä määrin saatu pidettyä korkealla tasolla nyt ensimmäisinä vuosina hallituskauden aikana. On tietenkin huolestuttavaa, että samaan aikaan kun meillä on paljon myös vapailla markkinoilla vuokra-asuntoja tyhjillään, vuokrien tasot ovat laskeneet vähäisestä kysynnästä johtuen, meillä myöskin sitten hädät ovat kasvaneet, ja erityisen paljon sieltä tuetusta tuotannosta. Kun olemme saaneet niitä tilastoja, niin se on se huolestuttava asia tässä, eli juuri siinä asuntotuotantomuodossa, jonka olisi tarkoitus vastata niiden asukasryhmien tarpeisiin, jotka eivät vapailta markkinoilta voi saada asuntoa, hädät ovat kasvaneet, nimenomaisesti täällä tuetussa tuotannossa, ja siinä kyllä kaupungit voivat itse tehdä myös lisää. Olemme siihen tukea myös myöntäneet pitkäaikaisasunnottomuuden työn puitteissa 5,5 miljoonaa euroa, ja sitä tukea tulee myös olemaan lisää. [Eveliina Heinäluoma: Entäs sosiaaliturvaleikkaukset?] Tässä ei ole siis kysymys siitä, että asuntoja ei olisi riittävästi. Oulussa on tehty hyvää työtä. Pyydän myöskin kääntämään katset sinne, sillä siellä on kyetty hyvällä yhteistyöllä välttämään häättöjen määrän kasvu tästä tuetusta tuotannosta. — Se siitä asuntopolitiikasta tältä osin.

Edelleenkin ensi vuonna korkotukilainavaltuudet ovat kohtuullisen korkealla tasolla ja tuettua tuotantoa tullaan edistämään. Myös sataprosenttinen korkotukilainavaltuus opiskelijoille tulee saamaan näitä opiskelija-asuntohankkeita liikkeelle, ja ymmärtääkseni näihin on suhtauduttu täällä salissa myönteisesti yli puoluerajojen.

No, ilmastopolitiikasta täällä jotkut toteavat, että emme tee mitään, ja jotkut sanovat, että teemme liikaakin. Se totuus on varmastikin jossain siellä puolessavälissä. Kyllä, me teemme toimia sen eteen, että Suomessa päästöt vähenevät, ja kyllä ne kaikki kustannustehokkaimmat keinot ovat niitä Euroopan laajuisia, kuten vaikkapa päästökauppa, jolla saadaan sitä investointivarmuutta yrityksille, ja sen tulokset nyt nähdään. Se on ollut erittäin kustannustehokas keino saada investointeja puhtaisiin teknologioihin, energiasektorilla päästöt vähenemään, ja tätä me haluamme jatkaa. Olemme myös edistäneet Suomessa etupainotteisesti päästökaupan laajentamista Euroopan tasolla. Valitettavasti Euroopassa toki on päätetty nyt lykätä esimerkiksi liikenteen päästökaupan käyttöönottoa vuodelle, mutta se on myös tulossa sieltä.

Sen lisäksi haluan mainita, että olen samaa mieltä siitä, että tämä vapaaehtoisien suojelun rahoitus, muun muassa Metso-rahoitus, on erittäin tärkeä keino luonnonsuojelussa meille, sillä se on myös lisännyt luonnonsuojelun hyväksyttävyyttä todella paljon, [Puhemies koputtaa] ja totta kai siinä on kysymys myös omaisuuden suojasta. Ajattelen myös niin, että

Pöytäkirja PTK 131/2025 vp

tarvetta myös sen rahoituksen kasvattamiseen olisi, mutta totta kai, niin kuin kaikessa muussakin, on tärkeää pitää kiinni edes siitä nykyisestä rahoituksesta. [Puhemies koputtaa] — Tällä hetkellä en tämän enempää ehdi vastata, mutta kiitos puhemiehelle joustavuudesta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään, ja sitä jatketaan myöhemmin tässä istunnossa.

Päätöksen yleiskeskustelu keskeytettiin kello 15.31.

Päätöksen yleiskeskustelua jatkettiin kello 19.11.

Puhemies Jussi Halla-aho: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytettyä yleiskeskustelua ympäristöministeriön päätöskeskustelusta 35.

Yleiskeskustelu päättyi.

Päätöksen käsittely keskeytettiin.

2.4. Päätöskeskustelu 23 Valtioneuvoston kanslia

Puhemies Jussi Halla-aho: Esitellään valtioneuvoston kansliaa koskeva päätöskeskustelu 23.

Päätöskeskustelua jatketaan tässä vaiheessa enintään kello 17:ään asti. — Edustaja Ronkainen, olkaa hyvä.

Keskustelu

15.32 **Jari Ronkainen ps** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valtioneuvoston kanslian päätöskeskustelua esitetään ensi vuodelle yhteensä vajaata 239 miljoonaa euroa, mikä on vajaa kahdeksan miljoonaa euroa vähemmän kuin kuluvana vuonna. Muutos johtuu pääosin toimintamenojen säästöistä sekä Säätytalon peruskorjaushankkeen valmistumisesta. Valiokunnan näkemyksen mukaan valtioneuvoston toiminnan perusedellytykset turvataan sopeutuksista huolimatta.

Hallinto- ja toimintameno: Valtioneuvoston kanslian toimintamenoihin kohdistuu säästöjä, joista merkittävin liittyy tuottavuusvähennykseen. Valiokunnan saamien selvitysten perusteella säästöt kohdennetaan hallitusti, eikä niiden arvioida vaarantavan valtioneuvoston päätöksenteon tai ohjauskyvyn toimivuutta. Määrärahoilla katetaan myös ministereiden ja heidän avustajiensa palkkaukseen, valtioneuvoston tutkimus- ja selvitystoimintaan sekä hallinnon yhteisiin tehtäviin liittyviä menoja.

Poliittisen toiminnan avustaminen: Puolue toiminnan tukemiseen esitetään 34,6 miljoonaa euroa, joka vastaa edellisvuoden tasoa. Valiokunta pitää tärkeänä, että poliittisen toiminnan edellytykset säilyvät vakaina, ja rahoitus tukee demokraattisen järjestelmän toimivuutta sekä puolueiden avoimuutta ja osallistavuutta.

Pöytäkirja PTK 131/2025 vp

Omistajaohjaukseen esitetään 0,7 miljoonaa euroa, mikä on kolme miljoonaa euroa vähemmän kuin edellisvuonna. Vähennys liittyy valtionhallinnon sopeutustoimiin. Valiokunta toteaa, että omistajaohjauksen strateginen merkitys säilyy, vaikka määrärahaa supistetaan.

Oikeuskanslerinviraston toimintamenoihin esitetään reilu neljä miljoonaa euroa. Valiokunta korostaa Oikeuskanslerinviraston keskeistä roolia laillisuusvalvonnassa ja pitää tärkeänä, että viraston toimintaedellytykset säilyvät myös säästöjen keskellä.

Arvoisa puhemies! Pääluokka 23:n kokonaisuudessa korostuvat valtioneuvoston päätöksenteon toimivuus, hallinnon tehokkuus sekä demokraattisten rakenteiden vakaus. Valiokunta pitää kokonaisuutta perusteltuna ja katsoo, että valtioneuvoston kanslian ydintehtävät voidaan hoitaa suunnitelluilla määrärahoilla. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Strand, olkaa hyvä.

15.35 Eurooppa- ja omistajaohjausministeri Joakim Strand: Ärade talman, arvoisa puhemies! Kiitos jaoston puheenjohtaja Ronkaiselle. — Hyvät kollegat! Vuoden 2026 talousarvion ja hallitusohjelman keskeinen tavoite on vahvistaa Suomen talouden kestävyyttä ja kilpailukykyä ajassa, jota määrittävät turvallisuusympäristön muutos, puhdas siirtymä ja kiihtyvä digitalisaatio. Nämä eivät ole erillisiä politiikkasektoreita vaan toisiinsa kietoutuneita kokonaisuuksia, joihin vastaaminen edellyttää pitkäjänteisiä ja strategisia ratkaisuja. Tässä kokonaisuudessa valtion omistajaohjaus ja EU-ennakkovaikuttaminen ovat keskeisiä välineitä. Ne tukevat toisiaan, ja yhdessä ne turvaavat Suomen kansallisia etuja osana Euroopan unionia.

Arvoisa puhemies! Valtion omistajapolitiikan lähtökohtana on valtion yhtiöomistusten hallinnointi vastuullisesti, ammattimaisesti, omistusintressin kannalta tarkoituksenmukaisesti ja omistaja-arvoa pitkäjänteisesti kasvattavasti. Tämä tarkoittaa sitä, että valtio omistajana asettaa selkeitä tavoitteita sekä taloudellisessa että yhteiskunnallisessa mielessä. Esimerkiksi infrastruktuurin ja huoltovarmuuden ylläpito ovat keskeisiä strategisia intressejä, joiden turvaaminen edellyttää valtion vahvaa roolia tietyissä yhtiöissä. Toisaalta sijoittajaintressi korostaa sitä, että omaisuustuloilla, kuten osingoilla ja pääoman palautuksilla, on merkittävä rooli valtion budjetin rahoittamisessa.

Ärade talman! Utgångspunkten för statens ägarpolitik är att statens bolagsinnehav förvaltas ansvarsfullt och professionellt på ett ändamålsenligt sätt med tanke på ägarintresset och så att ägarvärdet ökar på lång sikt.

Omistajasalkussa on noin 70 yhtiötä, jotka työllistävät yhteensä noin 100 000 ihmistä Suomessa.

Valtio-omistajan osalta vuosi 25 on ollut tapahtumarikas. Yhtenä esimerkkinä voidaan nostaa Posti, jonka listautuminen onnistui varsin hyvin. Kysyntä yhtiön osaketta kohtaan oli vahvaa, ja yleisömyynti ylimerkittiin moninkertaisesti. Samalla hallitus toteuttaa hallitusohjelman linjastaan edistää piensijoittajien mahdollisuuksia osallistua valtionyhtiöiden mahdollisiin osakeanteihin. Toisena esimerkkinä voisi nostaa Valmet Automotiven, johon valtio ryhtyi osakkaaksi kesällä luodakseen yhtiölle paremmat edellytykset laajentaa toimintaansa henkilöautojen sopimusvalmistuksesta muille

Pöytäkirja PTK 131/2025 vp

teollisuudenaloille. Valtio-omistaja iloitsee siitä, että strategian laajentuminen uusille teollisuudenaloille etenee.

Arvoisa puhemies! Yhtiöomaisuussalkusta tuloutettavilla omaisuustuloilla on merkittävä rooli hallitusohjelman mukaisen investointiohjelman rahoituksessa. Valtio-omistaja on toteuttanut laatimaansa suunnitelmaa hallituksen investointiohjelman rahoittamiseksi omaisuustuloilla. Suunnitelma koostuu osinkotuloista, ylipääomitusten ja likviditeettien purkamisesta ja mahdollisista yritysjärjestelyistä sekä mahdollisista noteerattujen yhtiöiden osakemyynneistä. On tärkeää korostaa, että ohjelma toteutetaan markkinatilanne huomioon ottaen ja EU:n sisämarkkinoiden reilun kilpailun periaatteita kunnioittaen. Valtion omistajaohjaus ei väärinä markkinoita vaan tukee vakautta ja ennakoitavuutta.

Arvoisa puhemies! Valtion omistajapolitiikka ja EU-politiikka eivät ole toisistaan irrallisia. Päinvastoin ilman aktiivista EU-ennakkovaikuttamista emme pystyisi turvaamaan omistajapolitiikan kannalta keskeisten yhtiöiden toimintaedellytyksiä sisämarkkinoilla. Siksi Suomi tehostaa ennakkovaikuttamistaan EU:n päätöksentekoon. Vuonna 26 keskiössä ovat EU:n seuraavan monivuotisen rahoituskehityksen neuvottelut, Euroopan kilpailukykyyn vahvistaminen, puolustuksen ja huoltovarmuuden parantaminen sekä puhtaan siirtymän edistäminen unohtamatta biotaloutta. Suomen tavoitteet ovat linjassa komission strategisen ohjelman kanssa: turvallisuuden uusi aikakausi, kilpailukykyinen Eurooppa ja ilmastotavoitteiden määrätietoinen toteuttaminen. Meidän tehtävämme on varmistaa, että nämä tavoitteet huomioivat myös pohjoisen Euroopan erityispiirteet ja Suomen vahvuudet.

Arvoisa puhemies! Suomi vaikuttaa EU:ssa sekä poliittisella että virkamiestasolla. Olemme tuoneet esiin selkeitä ja rakentavia ehdotuksia, rakentaneet liittolaisuuksia ja olleet ajoissa liikkeellä. Tämän työn tuloksena olemme onnistuneet vahvistamaan Suomen asemaa EU-päätöksenteossa, turvaamaan rahoitusta turvallisuuteen ja huoltovarmuuteen sekä edistämään suomalaisille yrityksille ja tutkimukselle tärkeitä kokonaisuuksia. Tämä työ ei aina näy otsikoissa, mutta sen merkitys on suuri. Ennakkovaikuttaminen on pitkäjänteistä vaikuttamista, sitä, että ollaan pöydässä ennen kuin päätökset tehdään, kuten hyvin tässä moni kokenut kollega tietää.

Ärade talman, arvoisa puhemies! Pitkäjänteisyys ja ennakoitavuus ovat kaiken keskiössä. Omistajapolitiikassa tämä tarkoittaa varojen viisasta käyttöä ja strategisten intressien turvaamista. EU-politiikassa se merkitsee aktiivista ja rakentavaa roolia, jossa Suomi tuo esiin näkemyksensä ja tekee selkeitä ehdotuksia.

Inom ägarpolitiken innebär detta att vi använder resurser klokt och tryggar våra strategiska intressen. Inom EU-politiken betyder det att vi är en aktiv och konstruktiv aktör som lyfter fram Finlands synpunkter och bidrar med lösningar.

Yhteinen tavoitteemme on vahvistaa Suomea osana kilpailukykyistä, turvallista ja kestävä Eurooppaa. Tämä budjetti ja tämä politiikkalinja vievät meitä määrätietoisesti siihen suuntaan. — Kiitos, tack.

Puhemies Jussi Halla-aho: Tack, kiitos. — Edustajat voivat pyytää minuutin mittaisia vastauspuheenvuoroja painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan. — Edustaja Eestilä, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 131/2025 vp

15.41 Markku Eestilä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yksityinen lentoliikenne Euroopassa on hyvin suosittua eli yksityiskoneita on koko ajan ilmassa. Ne tulisivat varmaankin mielellään Suomeen, mutta täytyy tuoda yksityislentoliikenteen harjoittajilta hieman kritiikkiä Finavian toiminnasta, sillä ainakin tällä hetkellä on Suomessa erittäin kallista laskeutua kentälle, vaikka lentokentällä on henkilökuntaa töissä. Näitä maksuja pitäisi vähän tarkistaa, ovatko ne synkronissa ja kohtuudessa suhteessa siihen, mitä siitä seuraa kuluja.

Toinen juttu on, että yksityiskoneilla ei välttämättä ole riittävästi sitten suojatiloja talvella, jolloin tämä kone saa suojaa. Tämäkään ei välttämättä ole pääomakysymys, vaan enemmänkin asenteesta kiinni. Eli nyt kannattaisi käydä Finavian kanssa jälleen kerran neuvotteluja siitä, kuinka Finavia suhtautuu lentokenttien käyttöön Suomessa, kuinka se suhtautuu yksityiseen lentoliikenteeseen. Tällä on iso merkitys Suomen profiilin kannalta ja matkailun kannalta Euroopasta Suomeen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kari, olkaa hyvä.

15.42 Mika Kari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olisin kysynyt omistajaohjaukseen ja maanpuolustukseen, huoltovarmuuteen liittyvän kysymyksen ministeriltä. Tässä Valmet Automotive -keississä pystyttiin siirtämään nyt myös Puolustusvoimien raskaan ajoneuvokaluston valmistamisen ja Patrian tuotteiden valmistamisen teollista pohjaa toiseen yritykseen, jossa on tähän asti valmistettu yksityisautoiluun ajoneuvoja — hyvä osoitus siitä, että pystytään reagoimaan myös suhdannetilanteeseen, mutta myös tähän suhdanteeseen, joka tässä puolustuksen, maailmanpolitiikan ympärillä on ollut kovassa muutoksessa.

Olisin kysynyt, arvoisa ministeri, voitteko valottaa vähän myös tätä valmistelussa olevaa aikaa tai tulevaa aikaa. Onko tällä sektorilla tehtävissä vielä enemmän? Meillä on paljon yrityksiä, jotka toimivat myös kaksikäyttötuotteiden puolella, eivät suoraan valmista puolustusmateriaalia, mutta valmistavat siihen liittyvää materiaalia. Tässä ehkä valtio voisi olla aktiivisemmassa roolissa, synnyttää isompia yrityksiä, [Puhemies koputtaa] joilla on myös kansainvälistä vientipotentiaalia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Riipi, olkaa hyvä.

15.43 Mika Riipi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! EU:n tuleva ohjelmakausi on ehkä koko Suomen jäsenyysajan haasteellisin, ja komission esitys nyt uudeksi, tulevaksi monivuotiseksi rahoituskehikseksi ehkä, voi sanoa, kuvastaa sitä. Siellä on hyvin paljon nyt muutoksia. Varmasti tämä ohjelmien kokoaminen ja uusi kumppanuusrahastomalli on yksi niistä. Sehän tarkoittaa myös Suomelle, voi sanoa, ehkä aika lailla uutta asentoa, kun ajatellaan aluekehittämistä, ajatellaan rahastojen käyttöä, ajatellaan alueiden roolia. Kysyisinkin ministeriltä: kun sen suomalaisen rahaston toimeenpanomallin valmistelu pitää nyt aloittaa ensi vuoden aikana, niin millä tavalla tätä on suunniteltu ja on aikomus toteuttaa?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kokko, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 131/2025 vp

15.44 **Jani Kokko sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olemme nyt taas melkein viimeiset kaksi viikkoa seuranneet keskustelua rasismista, ja valitettavasti nyt tämä tuorein kohu hallituksen riveistä on saanut hyvin vahvat kansainväliset ulottuvuudet. Te omistajaohjausministerinä vastaatte muun muassa meidän kansallisesta lentoyhtiöstämme Finnairista, joka on ottanut tämän tapahtuneen hyvin vakavasti ja ryhtynyt ehkä tietynlaiseen kriisiviestintään tässä ottaen huomioon, minkälaisia viestejä heille on muun muassa Japanista ja Etelä-Koreasta tullut.

Miten te itse arvioitte nyt tätä käynnissä olevaa kriisiä, kohua, millä nimellä tämä tuorein tapaus nyt nähdään, ja minkälaisia vaikutuksia sillä mahdollisesti on Suomen maakuvaan? Ottaen huomioon meidän pitkäaikaiset suhteemme Japanin ja Etelä-Korean kanssa, sen kaupankäynnin, mitä olemme pitkään heidän kanssaan tehneet, näettekö, että tällä on vaikutuksia siihen, miten Suomeen suhtaudutaan ja minkälainen maakuva esimerkiksi Muumipeikolla ja joulupukilla tulee tulevaisuudessa Japanissa olemaan?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ledamot Norrback, varsågod.

15.45 **Anders Norrback r** (vastauspuheenvuoro): Tack, ärade talman! Jag vill börja med att tacka ministern för ägarstyrningsdelen i hans ministerportfölj. Här har redan kommit fram Valmet Automotive, Posten, och sedan har vi också fått höra i dag, fastän det kanske inte är en ägarstyrningsfråga, att Finnair har återgått till sin gamla språkpolitik och svenskan är någonting som hörs på deras farkostar också i framtiden. Det här gläder mig, och jag har också förstått i offentligheten att det gläder ministern.

Arvoisa puhemies! Kurkkuni on pikkasen kipeä — se on melkein niin kuin Suomen talous — ja ihan lyhyesti vain viimeisenä: miten ministeri näkee tulevat MFF-neuvottelut ja mitkä kysymykset hän katsoo Suomen kannalta erityisen tärkeiksi sekä taloudellisesta näkökulmasta että kansallisten etujen ja jäsenvaltioiden tasapuolisen kohtelun osalta? Tämä on minun mielestäni erittäin ajankohtaista sillä tavalla, että tästä käydään nyt koko ajan keskustelua melkein kaikissa valiokunnissa ja myös yhteiskunnassa, ja varsinkin maaseudulla ollaan pikkasen huolissaan tästä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Tack, kiitos. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

15.47 **Juha Hänninen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ei ole totta se puhe, että hallitus ottaa köyhiltä ja antaa rikkaille omaksi edukseen. Myös valtioneuvoston kanslia osallistuu julkisen talouden sopeutukseen. Sen toimintamenoista säästetään yli 7 prosenttia verrattuna vuoden 2024 tasoon, ja sille ehdotetaan tässäkin talousarviossa 7,7 miljoonaa euroa vähemmän kuin kuluvan vuoden varsinaisessa talousarviossa. Tämä muutos johtuu määrätietoisista toimintameno- ja säästöistä sekä siitä, että Säätytalon peruskorjaushanke on saatu päätökseen. Tämä on esimerkki siitä, että sopeutusta tehdään myös omassa toiminnassa ja vastuullisesti, samalla kun päätöksenteon ja hallitusohjelman toimeenpanon edellytykset turvataan. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lindén, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 131/2025 vp

15.48 **Aki Lindén sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tiedän, että kysymykseeni ei voi vastata minuutissa, mutta tähän on ministerin kohtalo siellä aitiossa. — Meillä on hyvin monenlaisia valtionyhtiöitä: on sataprosenttisesti omistettuja, on enemmistöomistettuja, on sellaisia, joissa olemme suurin osakas mutta silti emme omista enemmistöä, ja sitten on pelkkiä sijoituksia ja erillisyyhtiöitä. Näitä on kaiketi noin 70 yhteensä. Olisin yleisesti kysynyt tästä omistajapolitiikan linjasta, kun käytännössä olemme usein huomanneet, että varsinkin suurta väestöä koskettavissa — VR, Posti ja niin edelleen — helposti tulee tilanteita, joissa ajatellaan, että ne ovat niin kuin valtion virastoja, joissa tehdään tietyllä tavalla, mitä ministeri määrää, vaikka ne kuitenkin ovat osin kilpaillussa tilanteessa. Sitten meillä on vaikkapa itse hyvin tuntemani FinnHEMS-niminen yhtiö, joka huolehtii tästä lääkärihelikopteritoiminnasta, ja sillä on ihan oma erityisrooli. Ovatko nyt tällä hetkellä teidän mielestänne nämä omistajapoliittiset yleiset linjaukset ihan ajankohtaiset ja päivän päälle täsmennetyt? [Puhemies koputtaa] Meillähän on meneillään yhteinen parlamentaarinen prosessi tässä asiassa kyllä, olen siitä tietoinen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

15.49 **Lauri Lyly sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensimmäiseen kysymykseen: Kysyn tästä MFF:stä 28—34. Se on suuri asia, niin kuin täällä on tullut kahden edustajan osalta. Kysymys on kuitenkin Euroopan kilpailukyvyistä ja tavallaan yhdessä tekemisestä ja sitten siitä sääntöpohjaisuudesta, millä tätä unionia tässä rakennetaan. Kysyisin sillä tavalla: kun meillä on keskeiset tavoitteet, niin miten ne keskeiset tavoitteet ovat edenneet tänä päivänä ja mitkä asiat ovat niitä vaikeimmin yhteensovittavia tässä neuvottelukokonaisuudessa, koska se neuvottelukokonaisuus varmaan ensi vuonna tulee aika lailla isolla kuvalla olemaan täälläkin talossa? — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kumpula-Natri, olkaa hyvä.

15.50 **Miapetra Kumpula-Natri sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! När man nu får ett svenskt ”välkommen” också på Finnairs flyg har ministern en annan fråga på sin tavla som ministeransvarig för ägarpolitiken. Finnair, som till en del är statsägt, har sagt att de har svårigheter eftersom våra riksdagsledamöter stör deras businessrelationer. Hur svarar ni som ansvarig minister? Hur kan man hjälpa Finnair med den här saken?

Toisena kysymyksenä tämä monivuotinen rahoituskehys, joka kuuluu myös eurooppaministerin pöydälle — ei myöskään mahdu minuuttiin: Haluan kiittää hallitusta siitä, että ainakin yksi osa meni eteenpäin, elikkä Connecting Europe Facility -hanke ei olisi enää niin kapea kuin komission alkuperäisessä ehdotuksessa, että vain rajoja ylittäviä hankkeita voitaisiin tukea, vaan myös laajemmin meilläkin esimerkiksi maan sisäisiä liikenneväyliä, jotka ovat osana kansainvälistä verkostoa. [Puhemies koputtaa] Miten ajattelette, että saisimme tuon tukemaan myös laajemmin itärajan valtioita budjettikehyksen kautta?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kaarisalo, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 131/2025 vp

15.51 Riitta Kaarisalo sd: Arvoisa herra puhemies! Eilen tässä salissa LVM:n pääluokan yhteydessä keskusteltiin tietoliikenneyhteyksien merkityksestä ihmisille ja yrityksille ja erityisesti junien nettiyhteyden toimivuus nousi esille. Kun tätä ministeriltä sitten kysyttiin, niin hän aika lailla laitto nyt vastuuta niin VR:lle ja Traficomille kuin operaattoreillekin. Valtion budjettiinhan on sisältynyt määräraha näiden yhteyksien parantamiseen, mutta se leikattiin jo hyvän aikaa sitten pois. Ministeri Ranne totesi, että mitä näihin tukiin tulee, se kuuluu nimenomaan VNK:lle. Kun nyt ministeri on paikalla, niin kysyisin teidän näkemystänne tähän asiaan: miten te tämän näette, ja mitä tälle junien liikenneyhteyksien parantamiselle on tehtävissä? — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Strand, viisi minuuttia, olkaa hyvä.

15.53 Eurooppa- ja omistajaohjausministeri Joakim Strand: Kiitos, arvoisa puhemies! Kiitos hyvistä kysymyksistä. — Eestilälle kiitos tähän yksityislentämiseen liittyen. Kiitos myös teille aktiivisesta edunvalvonnasta ja hyvästä lobbauksesta. Olemme yhdessä myös siitä keskustelleet, ja olen samaa mieltä, että täytyy vielä käydä keskustelua Finavian kanssa. Se on Suomelle tärkeätä, että tänne pääsee ja täältä pääsee pois myös yksityiskoneilla. Vaikka siinä on ehkä muutama matkustaja, monta kertaa siinä voivat olla hyvinkin isot investointihankkeet ja vientivetoiset keissit kyseessä, et cetera. Elikkä ne terveiset otetaan vielä kerran vastaan, ja pyritään jatkamaan rakentavaa dialogia.

Kiitos edustaja Karille tästä puolustusteollisuuden tai puolustusolottuvuuden nostamisesta osana omistajaohjausta. Tänänhän juuri kuultiin tästä Sisun ja Valmet Automotiven uudesta kaupasta, ja myös Patriahan tiedotti hiljattain. Itse myös toivon, että nyt kun kerran puolustusteollisuuteen panostetaan, me myös muistetaan tämä siviilipuoli, dual-use ja r&d, niin että me saadaan tki-toimintaa sen ympärille. Jos maailmassa hyvin menee, niin näitä vehkeitähän ei ole tarkoitus hirveästi käyttää, mutta kun kerran panostetaan, niin pitää saada sen ympärille syntymään ekosysteemejä, jotka palvelevat myös sitä siviiliteollisuutta. Kyllähän moni meidän siviiliteollisuusfirma myös palvelee nyt jo ja on aina palvellut puolustusteollisuutta myös ulkomailla, ja nämä pitää lyödä eri tavalla yhteen, jotta saadaan sitä kovan luokan ja korkean jalostusarvon r&d:tä ja sitä kautta vahvistettua myös meidän korkeakouluja, tutkimuslaitoksia ja muuta. Elikkä samaa mieltä.

Edustaja Riipi, EU-budjetti: Sitä lähdetään nyt sisäisesti VNK:n toimesta organisoimaan, ja siinä on tärkeätä dialogi totta kai alueiden kanssa, maakuntien kanssa ja kaupunkien kanssa. Suomi on pieni maa. Me ollaan viidesosa Shanghain kaupunkia koko porukka, ja siellä on pakko yhdessä suomipaita päällä katsoa. Suomi on kuitenkin alueidensa summa, ja eri puolilla Suomea löytyy sellaista huippuosaamista, joka omassa globaalissa arvoketjussaan on maailman parasta, ja sitä täytyy tukea. Kyllä viimeksi eilen Brysselissä itsekin pidin pohjoisen puolua ja NSPA:ta ja muuta esillä, ja ehkä tässä kun puhuttiin muutenkin, miten nämä menevät, niin tämä kokonaistasohan on tällä hetkellä mielestämme liian korkea, mutta toisaalta prioriteetit ovat hyvinkin oikeita, elikkä kilpailukyky, kokonaisturvallisuus, puhdas siirtymä, biotalous, Horizonsiin tuplataan ja military mobilityyn kymmenkertaistetaan, mutta silti nettomaksajana meidän pitää vähän vahtia sitä kokonaistasoa.

No, itärajalle ja tavallaan siihen kokonaisuuteenhan on luvattu jo lisää. Kävin itse budjettikomisari Serafinin kanssa Rajan helikopterilla tuolla Vaalimaan raja-asemalla, ja

Pöytäkirja PTK 131/2025 vp

käytiin myös LUTissa ja muualla, ja oltiin ehkä vartti oltu ilmassa, kun pilotti sanoi, että nyt hän tuntee tämän GPS-häirinnän — ja käsityksemme mukaan se ei tullut Ruotsin suunnasta. Elikkä kyllä hyvinkin tietoisia he ovat meidän tilanteesta, ja viimeksi eilen pääministeri Orpo isännöi tätä Eastern Flank -foorumia.

No, tässä tuli Finnairiin liittyen, ja itse yhdyn pääministerin sanoihin. En voi kuin pahoitella näitä viime kuvioita, ja toivon, että siitä ei liikaa maahaittaa tule, eikä myöskään meidän firmoille. [Mika Kari: Muiden puolesta!]

Edustaja Lindén, erinomainen kysymys tästä omistajapoliittisesta linjasta: Siinähan on muutama ulottuvuus, jos nyt lyhyesti pyrkii vastaamaan. Joka hallitushan tekee tai pyrkii tekemään omistajapoliittisen periaatepäätöksen. Siinä korostuvat ehkä tällä kertaa enemmän just huoltovarmuus, turvallisuus ja riskienhallinta, nämä asiat, mutta kyllähän kaikille yhtiöille määritellään intressi niin, että päivitetään ja käydään läpi. Ehkä hyvä esimerkki on vaikka Valmet Automotive, joka on määritelty nyt finanssi-intressiksi. Toki siinä on strategisen intressin piirteitä, niin kuin kaikessa, mutta liian herkästi ei myöskään kannata lyödä strategialeimaa, koska se voi myös luoda erilaisia odotuksia ja voi olla joskus jopa vähän jarrukin, jos halutaan kasvaa ja luoda uusia mahdollisuuksia. Mutta se dialogi on tärkeää, ja EU-politiikka ja omistajapolitiikka ovat vähän kuin ulko- ja turvallisuuspolitiikka, niin että mahdollisimman pitkäjänteisesti ja hyvässä yhteistyössä myös tuossa parlamentaarisessa ryhmässä, ja näin poispäin. Mutta sanoisin, että isossa kuvassa ovat aika hyvin kyllä nämä intressit kohdillaan, ja toki niitä aina sitten mietitään ja pohditaan. Tuossa kun Posti mainittiin ja tämä pörssiin listaaminen, niin kyllähän sinnekin jäätiin reippaasti yli 60 prosentin osuudella, vaikka sinne saatiin paljon paljon yksityissijoittajia ja myös instituutioita ja muita.

Kaarisalo kysyi junien nettiyhteyksistä: Olen useamman kerran kutsunut koolle nämä kaikki operaattorit ja VR:n. VR itse on panostanut valtavasti, muun muassa siihen sisäiseen wifiin, ja nyt siellä laseroidaan ikkunoita, jotta myös saadaan signaali ulkoa paremmin sisälle. He ovat viiden ja kymmenen miljoonan välillä jo investoineet, siis VR omaa rahaa ilman mitään ylimääräistä tukea, ja siellä asiakastytyväisyys on kasvanut vahvasti. Toki me kaikki tunnetaan nämä tietyt katvealueet, ja VR on myös tehnyt mittauksia, niin että voivat kertoa operaattoreille tarkkaan — ja varmaan soittamalla meillekin saisi sen saman tiedon, kuinka hyvin Parkanon ja Seinäjoen välillä kuuluu. He tietävät siis tarkkaan, minne sitten kannattaa, mutta heidän investoivat markkinaehtoisesti toki. Mutta jos meillä on joku 15 miljoonaa junamatkaa vuodessa, niin eihän se ambitiotaso mobiilipuolella voi olla se, että puhelin toimii kotona Vaasassa tai Helsingin kämpillä, vaan kun me siis tiedetään, missä se raide menee, niin kyllä siinä mielessä haastan myös vähän ystävällisesti näitä operaattoreita, että investoisivat lisää. — Tässä, kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia, ministeri. — Sitten siirrymme puhujalistalle. Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

15.58 Lauri Lyly sd: Arvoisa puhemies! Kiitos ministerille noista vastauksista. Hän erittäin hyvin antaa vastauksia, ja se on tässä ollut aiemminkin esillä. — Ensinnäkin tässä kun puhutaan tästä EU-ulottuvuudesta, niin tänään taisi valtiovarainministeri jossain lehtihaastattelussa puhua eurosta luopumisesta ja muuta. Mitä mieltä eurooppaministeri on tällaisista ajatuksista? Edustaako tämä hallituksen sisäistä ajattelua, että tähän suuntaan oltaisiin menossa? Olisi hyvä kuulla siitä, koska se on ollut kyllä yksi keskeinen asia tässä,

Pöytäkirja PTK 131/2025 vp

kuinka Suomessa on tähän Eurooppaan suhtauduttu. Samalla valuutalla saadaan olla ja tehdä, ja vaikka siitä tulee tiukkoja taloudellisia vaatimuksia myöskin näitten eurofinanssipoliittisten sääntöjen kautta, muuten kokonaisuutena se on varmasti meille etu. Näen, että Eurooppa on meille enempi tämä yhteinen markkina-alue ja yhteinen sääntökehikko, jossa me rakennamme yhdessä koko Eurooppana kilpailukykyä. Se on melkein vielä isompi asia.

Arvoisa puhemies! Kysyisin vielä tästä omistajaohjauksesta, kun nyt tässä hyvin tuli esille, että tällä on iso merkitys: Suomella on noin 70 yritystä ja 100 000 ihmistä töissä, ja nyt meillä on tässä investointien rahoittaminen myöskin tämän omaisuuden osalta uudelleen arvioitavana. Kysyisin siitä, miten tämä hanke etenee, koska nyt pitää aika tarkasti katsoa se, kuinka tämä oma tuotto näistä yhtiöistä on suhteessa siihen uuteen investointiin, mitä niillä rahoitetaan, ja kuinka paljon tätä tarkastellaan siinä, kun mietitään, mitä omaisuutta sieltä otetaan — kotiutetaanko sieltä pääomaa vai onko siellä osinkoja vai mitä kaikkia toimenpiteitä — ennen kuin myydään mitään, koska tuottavaa omaisuutta ei kannattaisi myydä. Näkisin sen, että siihen olisi hyvä saada vastauksia.

Toinen, joka liittyy tähän, on, että kun nämä ovat myös noin 100 000 ihmisen työyhteisö, nämä valtion omistuksessa olevat yhtiöt, niin mihin suuntaan tämä työllisyys näissä yhtiöissä tulee kehittymään. Onko siellä investointeja tulossa, ja tuleeko siellä olemaan myöskin positiivista työllisyyskehitystä? — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kallio.

16.01 Vesa Kallio kesk: Arvoisa rouva puhemies! Kiitos ministerille esittelystä. — Joitain nostoja:

Kuten Suomen ja Ruotsin hallitukset myös pohjoisten harvaan asuttujen alueiden koalitio on painottanut näiden korvamerkittyjen varojen palauttamista liittymissopimuksen mukaisesti ja vielä inflaatiolla korjattuna. Korvamerkitty rahoitus perustuu alueiden erityisolosuhteisiin: on harva asutus, pitkät etäisyydet ja vaativat ilmasto-olosuhteet.

Suomen EU-liittymissopimus sitoo Suomen tähän NSPA-erityisrahoitukseen, ja EU-komission heinäkuussa julkaisemassa esityksessä tulevasta monivuotisesta rahoituskehyksestä tätä NSPA-tukea ei ole erikseen mainittu. Suomen tuleekin varmistaa, että liittymissopimuksen mukainen NSPA-rahoitus jatkuu. Paitsi sopimusoikeudellisesti myös Suomen koheesiorahoituksen kokonaissaannon kannalta tämä rahoitus tulee turvata myös tulevalla rahoituskaudella. Suomen on syytä tavoitella myös nykytasoon verrattavaa koko ohjelmakaudelle käyvin hinnoin 500 miljoonan euron suuruista NSPA-rahoitusta Itä- ja Pohjois-Suomelle, ja myös näiden on syytä olla korvamerkittuja. Asiaa koskeva asetus nykyisessä muodossaan mahdollistaa alueellisen ulottuvuuden huomiotta jättämisen ehdotetuissa kumppanuussopimuksissa.

Suomen tulee myös työstää samanlaisia periaatteita kuin mihin sopimus Euroopan unionin toiminnasta velvoittaa, eli että EU:n alue- ja rakennepolitiikalla tasataan alueiden välisiä kehityseroja. Muistan, että 90-luvun lopulla puhuttiin vielä EU-jäsenyyden jälkeen ainakin jonkin vuoden ajan meilläkin itäisessä Suomessa tästä additionaaliperiaatteesta, mutta se pikkuhiljaa hiipui pois. Eli valtio samaan aikaan veti meiltä rahaa pois, kun tuli EU-rahaa sitten tilalle, eli se additionaaliperiaate ei käytännössä toteutunut.

Pöytäkirja PTK 131/2025 vp

Näiden äkillisten kriisien tai poikkeuksellisten tilanteiden ratkaisemiseen ei myöskään tule käyttää näitä EU:n aluekehitysvaroja. Kansallis-alueellisen kumppanuussuunnitelman, NRPP:n, varat, on suunnattava pitkän aikavälin rakennemuutokseen ja häiriönsietokyvyn edistämiseen. Kriisi- ja turvallisuusrahastot pitää luoda erikseen, ja niiden joustavasta käytöstä on päätettävä tarkoituksensa mukaisesti aluetasolla.

Arvoisa puhemies! Tuon tässä esille myös tämän maakuntaliittojen roolin ja maakuntien roolin. Se aluekehitysvastuuhan niille tulee lainsäädännöstä, ja siihen liittyy keskeisesti myös rakennepoliittisten ohjelmien alueellinen valmistelu ja toteutus. Kun valtionhallintoa keskitetään voimakkaasti, niin maakuntatasolla ja lähellä kansalaisia olevalla tasolla olevia demokraattisesti valittuja ja ohjattuja organisaatioita ovat jatkossa ainoastaan maakuntaliitot ja hyvinvointialueet. Jotta myös jatkossa alueiden kehittyminen ja kehittäminen on vaikuttavaa, on sen oltava maakuntatason toimijoiden vastuulla ja käsissä. Kunnat ja maakunnat ovat keskeinen toimija aluekehityksessä, ja maakuntaliitot ovat näiden lakisääteinen yhteenliittymä. Tällöin onkin tärkeätä, että nämä maakuntaliittojen lakisääteiset ja muut tehtävät, kuten kulttuuri, liikennejärjestelmä, kaavoitus ja elinvoima, varmistetaan jatkossa siten, että demokraattisen mandaatin omaavat liitot ohjaavat sitä ohjelmatyötä ja valtionhallintoa edustavat elinvoimakeskukset toteuttavat alueellisesti valittuja ja painotettuja teemoja ja kärkeä, ei päinvastoin. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kokko.

16.05 Jani Kokko sd: Arvoisa puhemies! Täytyy itsekkin kiittää ministeriä erityisesti niistä hyvistä esiintymisistä suuressa valiokunnassa, mitä tulee muun muassa tähän monivuotiseen rahoituskehykseen ja Suomen kannan esillä pitämiseen siinä. Olette siinä suhteessa ollut hyvin linjakas ja määrätietoinen.

On selvää, että Euroopan unionin budjetin paisuttaminen kaudesta toiseen ilman oikein laajaa analyysiä siitä, mihinkä sitä rahaa tullaan tulevaisuudessa käyttämään, ei ole kestävä tie, ja on hyvä, että jäsenmaat ovat olleet tiukkoina siinä, mitenkä niitä resursseja tullaan unionissa jakamaan tulevaisuudessa. Ennen kaikkea on hyvä valmistautua myös siihen, että kun unioni toivon mukaan laajenee lähivuosien aikana Ukrainan, Moldovan ja Länsi-Balkanin suuntaan, niin kuinka valmis EU on ennen kaikkea taloudellisesti ja rahoituksellisesti vastaamaan näiden uusien jäsenmaiden tuloon.

Mutta tietysti ehkä tässä rahoituskehyksessä on syytä jälleen kerran nostaa esille se, että kyllä tässä kaivattaisiin nyt Euroopan unionista vahvempaa solidaarisuutta nimenomaan tänne unionin itäiselle ja pohjoiselle laidalle. Kuten kaikki tiedämme, olemme ottaneet hyvin suuren iskun siitä, mitä Venäjän hyökkäys Ukrainaan on Suomen taloudelle aiheuttanut. Raja on kiinni. Nyt tietysti toivoisi, että kun näitä resursseja tullaan allokoidaan, niin nimenomaan Suomi pitkien kulkuyhteyksien, yhtenä Euroopan harvaan asuttuna maana saisi sen oikeudenmukaisen osan EU:n rahoituksesta aivan samalla tavalla kuin me olemme olleet solidaarisia eteläisen Euroopan maille jo useamman talouskriisin kohdalla, jotta heidätkin on saatu sitten pidettyä tässä yhteisessä eurooppalaisessa veneessä mukana. Tämä on tietysti se viesti, jota toivon ministerin erittäin vahvasti vievän niissä EU-pöydissä eteenpäin aina, kun tästä rahoituskehyksestä neuvotellaan.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kumpula-Natri.

Pöytäkirja PTK 131/2025 vp

16.07 Miapetra Kumpula-Natri sd: Arvoisa puhemies, hyvä ministeri ja kollegat! Euroopassa käyvät kuumina keskustelut tulevasta rahoituskehyksestä, joka ainakin tuleviin vuosiimme liittyy myös budjetissa. Jollain lailla se liittyy myös tämän vuoden budjettiin, koska päämiehet, pääministerit, lähtevät huomenna huippukokouksessa hakemaan ratkaisuja nyt akuuttiin Ukrainan rahoituskriisiin. Esillä on ollut jäädytettyjen varojen suuntaaminen Venäjän aiheuttamaan tuhoon käyttämiseksi, mutta tiedämme, että Suomen vahvasta yksimielisestä kannasta huolimatta haasteita vielä huippukokouksessa riittää.

Euroopan komissiohan voisi hakea markkinoilta lainaa omaa budjettiansa vastaan, mutta tuo liikkumavara on tällä rahoituskehyskaudella käytetty, ja joudumme odottamaan siihen vuonna 28 alkavaan MFF:ään, jotta uutta tällaista mahdollisuutta tulee. Se kaventaa meidän toiminnan tosi vähään nykyisenä aikana, jos tätä ratkaisua ei löydy.

Tulevaan rahoituskehykseen tämä antaa hyvän keskustelumahdollisuuden tässä salissa pienen hetken.

Olemme tehneet suuressa valiokunnassa määrätietoista työtä kymmenien asiantuntijoiden kanssa koko syksyn. Valiokunta on kuunnellut myös eurooppaministeriä ja muita ministereitä ja ministeriöitä ja löytänyt melko laajan tuen kannalle, mitä Suomen pitäisi ajaa. Otan niistä muutaman esiin.

Yksi on tämä itäinen Suomi, itärajojen maat. Oli hienoa, että pääministeri kutsui Eastern Flank -huippukokouksen Suomeen ja nosti tätä raja-alueiden turvallisuutta. Se on aivan ensisijaista. Mutta olen henkilökohtaisesti sitä mieltä, että se noin yksi miljardi, joka löytyy sieltä pohjasta, ei riitä. Se ei ole mitään verrattuna siihen vahinkoon, mitä meille on käynyt siitä, että olemme pitkä itärajan maa. Meillä myös taloudellinen tilanne itäisessä Suomessa, joka ulottuu itse asiassa koko Suomeen, on tämän rajan vaarallisuuden takia ja kiinni menevyyden takia muuttunut. Loppujen lopuksi tämä miljardi, mikä Suomelle löytyi, on kohdennettu vain rajaturvallisuuteen ja maahanmuuttopolitiikkaan ja tullut siitä, että yhteen alakriteeriin on lisätty kriteeriksi rajan pituus ulkomaan kanssa. Se on minun mielestäni aivan tosi kapea verrattuna sitten tähän, jos tapahtuu maasta riippumaton šokki niin kuin tässä tapauksessa, että naapuri ryhtyy hyökkäyssotaan. Kyllä vertaisin sitä brexitin jälkeen tehtyihin ohjelmiin, joissa muut EU-maat saivat Britannian poiston jälkeen solidaarisuutta uuteen, muuttuneeseen tilanteeseen. Tällaista aivan taloudelliseen tilanteeseen vaikuttavaa solidaarisuutta tulee hallituksen kyllä vielä omalla erillisohjelmalla hakea itärajan maille, ja se löytyy myös tuosta suuren valiokunnan enemmistönkin kannasta.

Toisena kysymyksenä ovat komission pohjasta ja myös meiltä tukea löytävinä nämä läpileikkaavat ajatukset, että Eurooppa edelleen on myös yhteisö, jossa taloudellinen ja vapaa liikkuvuus vaikuttaa myös ihmisten sosiaaliseen asemaan, ja siellä on 14 prosentin esitys siihen, että se myös vähentää eriarvoisuutta yhteisöissä sisällä. Tästä muun muassa kaupungit ovat voineet käyttää myös lähiötyöhön, nuorisotyöttömyyteen ja näihin, ja olisi tärkeää, että Suomella näkyisi myös arvostus tällaista Euroopan kehittämistä kohtaan.

Pidän myös hyvänä asiana, että suuri valiokunta enemmistöllä lausunnossaan sai mainittua läpileikkaavan ilmasto- ja ympäristötavoitteen 35 prosentin rahoitusosuuden. Se oli itselleni tärkeää, että Suomi tuotakin Euroopan laajuisesti ajaa eteenpäin edelleen.

Ja sitten koska me tiedämme, että menoja olisi helppo keksiä Euroopan tasolla lisää, kun vanhatkin ovat mielellään ottamassa ja uutta tulee tämän turvallisuushaasteen takia aivan välttämättä, niin sitä tulopuoltakin pitää rukata. Omien varojen järjestelmään komissio on

Pöytäkirja PTK 131/2025 vp

esittänyt montaa uutta omaa varaa. Oli ilo lukea, että valtiovarainministeriön finanssipoliittinen arvio, mikä olisi Suomelle edullista tai ei, totesi, että nämä kaikki lukuun ottamatta laajennettua päästökauppaa voisivat olla Suomelle finanssipoliittisesti positiivisia. Eli me hyötyisimme siitä enemmän, että näitä hoidettaisiin omien varojen kautta, kuin sitten siitä vaihtoehdosta, että aina kaivetaan oman budjetin kautta osuutemme yhteiseen eurooppalaiseen budjettiin. Toivon, että näin hyvä henki myös jatkuu Suomessa siellä pöydissä, kun mietitään omia varoja, ja Suomi on aktiivinen Euroopan rakentaja tältäkin osin.

Turvallisuuskärjen esilläpito on erittäin tärkeää, mutta huomasin, etten ollut ainoa, jota pisti silmään raju otsikko Kauppalehdestä, että meidän valtiovarainministeri spekuloi euroerolla. Itse ajattelen, että meillä ei ole varaa tällaiseen hetkenä, jolloin meillä on muutenkin maan maine kyseenalaistettu Euroopan ulkopuolellakin ja tämä maa näyttää tältä osin ikävän rasistiselta eikä yhteistyökykyiseltä joka suuntaan. Tällaiseen spekulatioon, onko euro Suomelle hyödyksi vai ei, minä vastaan, että olisi katastrofi, jos me emme olisi tällä hetkellä eurossa. Viiden ja puolen miljoonan kansa tällä erillisellä koillissaarekkeella päämarkkinoiltaan jos olisi vielä oman valuutan varassa, niin olisimme ihan eri turvallisuustilanteessa. [Puhemies koputtaa] Toivon, että tällaiset kannanotot hallituksen puolelta eivät leviäisi eikä niitä esitettäisi.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kari.

16.13 Mika Kari sd: Arvoisa rouva puhemies! Vielä tähän edustaja Kaarisalon erinomaisen hyvään nostoon näistä matkapuhelimien ja läppäreiden kuuluvuuksista junissa. Onhan se kerta kaikkiaan ihme, että tämä ihmiskunta on käynyt kuussa, mutta junissa me ei saada puhelimia toimimaan. Pikkuisen voitaisiin nostaa vielä vähän tehoa sen osalta, että tämä ongelma korjaantuu. Tämä on vakava asia, koska tuhannet ja tuhannet ihmiset pendelöivät päivittäin, vaikkapa tekevät töitä junassa, ja nettiyhteydet katkeavat. Me yritetään saada ihmisiä liikkumaan myös työn perässä pidempiä matkoja. Juna on erinomainen keino työmatkaliikenteeseen.

Toivon, ministeri: te olette saanut nyt hyvälle alulle asioita, olette saanut näitä keskeisiä toimijoita kokoontumaan, VR on investoinut ja niin edelleen, mutta yritetään hoitaa tämä maaliin asti, jotta työmatkaliikennekin tästä hyötyisi. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Eestilä.

16.14 Markku Eestilä kok: Arvoisa puhemies! VR:n hallintoneuvosto on ottanut johtavaksi ajatuksen junasta työpaikkana, ja siinä mielessä tämä keskustelu on aiheellista, mutta se täytyy todeta, että tämä ei ole pelkästään VR:n vika. VR on sisäiseen wifiin pannut kuusi miljoonaa euroa. [Mika Kari: En mä syyttänyt ketään!] — Eikä edustaja Kari sitä ole toki syyttänyt, mutta se suuruusluokka täytyy tuoda esille, että jos tämä aiotaan parantaa ja mennään tuonne itään päin, missä se kuuluvuus on todella heikkoa ja on yksi este junamatkustamisen lisääntymiselle, niin me puhutaan 70—80 miljoonan euron investoinnista. Operaattorit eivät tietenkään ole halukkaita tätä tekemään, koska he ajattelevat, että takaisinmaksua ei tule. Silloin me joudutaan ottamaan se pallo valtiolle ja miettimään, että muutamalla miljoonalla me emme saa, mutta jos me aiomme sitä kuuluvuutta parantaa, niin silloin pitäisi olla valmiita satsaamaan oikein kunnolla, ja ei ole

Pöytäkirja PTK 131/2025 vp

pikkurahoista kysymys. Tämän oman lisäni halusin tuoda ikään kuin VR:n hallintoneuvoston kautta tähän keskusteluun. [Mika Kari: Kiitos!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kallio.

16.15 Vesa Kallio kesk: Kiitos! Meinasin, että en tästä aiheesta sano. On tullut aika monta kertaa puhuttua. — Tosiaan junalla matkustaminenhan sujuu loistavasti. Kaksi ja puoli tuntia Mikkeli—Helsinki-väliä edestakaisin, ja jos Mikkelistä joku omalla autolla kulkee, niin en keksi syytä. Työnteosta: jos harrastaisin kutomista, niin ehkä semmoista — mutta puukäsitöitä en tekisi, koska sen verran se juna heiluu, että voi saada haavoja sormiin — koska tosiaankin ne yhteydet ovat sen verran heikot. Olen samaa mieltä, että VR:ssä ei se vika kyllä tässä ole vaan operaattoreissa, jotka hylkivät suurta osaa maata muutoinkin. — Kiitos, ei muuta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lyly.

16.16 Lauri Lyly sd: Arvoisa puhemies! Tuen edustaja Eestilän selvitystä tässä. Meillä on hallintoneuvostossa tästä aika paljon käyty keskustelua, ja sinä aikana minä olen siellä ollut myös. Täytyy sanoa, että VR nyt laseroi näitä junavaunujen ikkunoita ja niitä on suurin piirtein 10 000 — jokainen ymmärtää sen, että kun se määrä on niin valtava, niin se vie oman aikansa ennen kuin ne tulevat. Sillä osittain autetaan, mutta kun se signaali puuttuu, niin ei se auta, vaikka se ikkuna olisi laseroitu, ja se on niitä tukiasemia sitten. Ne tukiasemat eivät ole riittävän kattavasti, ja sitten kun näitä on monia toimijoita markkinoilla, niin sitten jollakin voi kuulua ja jollakin ei, eikä se voi ihan olla niinkään.

Kyllä tähän koko ajan nyt kiinnitetään huomiota, ja jatkamme tätä työtä tuolla hallintoneuvoston puolella yhtiön johdon suuntaan ja yhtiön suuntaan, mutta kyllä toivomme, että omistajaohjausministeri käy näitten operaattoreitten kanssa aika tiukan keskustelun siitä, että me saataisiin sieltäkin tukea tähän toimintaan, koska työmatkoilla tehdään töitä ja se on meidän yksi työskentelypaikkamme tänä päivänä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ministeri Strand, olkaa hyvä.

16.17 Eurooppa- ja omistajaohjausministeri Joakim Strand: Kiitos oikein hyvistä puheenvuoroista. — Juuri näin, eli VR on tehnyt paljon, ja operaattoreita ollaan tuotu yhteen ja hekin investoivat, mutta siinä täytyy pitää painetta jatkuvasti yllä, ja olen itse valmis totta kai sen tekemään, ja tiedän, että monet teette eri foorumeilla paljon työtä sen eteen. Itse hyppään junaan seuraavan kerran noin tunnin päästä, ja silloinkin on Teams-meeting, niin että aina vähän jännittää, miten se pysyy. Tunnen tämän kyllä hyvin. Parempaan suuntaan on menty, mutta jatketaan.

Edustaja Lyly puhui myös omaisuustuloista: Eliikkä nämä omaisuustulothan ovat osinkoja, pääomanpalautuksia, osakemyyntejä tai yritysjärjestelyitä, ja kyllähän hyvin tarkka täytyy olla ennen kaikkea niitten myyntien suhteen. Ne täytyy järkevästi aina markkinatilanne huomioiden pohtia ja jaksottaa. Tuottava omaisuus myydään vain kerran, ja siinä täytyy hyvin vakavasti miettiä niitä potentiaalisia vaihtoehtoisuottoja.

Edustaja Kallio puhui hyvin näistä NSPA-alueista. Totesin jo, että viimeksi eilen Brysselissä pidin tätä asiaa esillä, ja se on selvä, että Suomi jatkaa sitä työtä. Tämä

Pöytäkirja PTK 131/2025 vp

koheesio on sillä lailla kaksimiekkainen juttu, että meillä jos katsoo suoraan kamreerimaisesti Excel-taulukon kautta, niin yksi euro on tuonut ehkä 23 senttiä Suomeen koheesiorahoitusta, kun taas vaikka Horizonin tämmöistä tutkimusrahoitusta eurolla saadaan 1,70 euroa takaisin Suomeen, mutta sillä koheesiorahalla, mitä me ollaan saatu, on tehty paljon hyviä asioita ympäri Suomea ja vahvistettu siellä korkeakouluja, yrityksiä ja ekosysteemejä, joilla on taas globaali merkitys ja vientituloja ja muuta. Pitää vain muistaa se balanssi, kun puhutaan vaikka tästä Eastern Flankista, että toisin kuin nämä muut itäisen alueen maat, me ei olla koheesiomaa. Siksi tulen tähän, mitä edustaja Kumpula-Natri hyvin toi esille, että vaikka me ylimääräistä tai vähän ns. ekstraa rahaa saadaan, niin meidän täytyy saada jonkinlainen erillinen tämmöinen esim. brexit-tyyppinen ratkaisu, ja yleensä ne tulevat, hyvin tiedätte, siinä neuvottelujen loppusuoralla.

Kyllähän tällä Venäjän rajan sulkemisella on ollut valtava merkitys myös muuhun Suomeen. Ei ole pelkästään kyse itärajasta. Muistan vaikka, kun kävin ja kuuntelin, miten Kokkolan satamasta oli 30—40 prossaa liikevaihdosta kadonnut samaan aikaan, kun meni transitiliikenne poikki. Se pitää muistaa, että me ollaan samassa veneessä tässä.

Edustaja Kokko puhui hyvin myös EU:n budjetista ja laajentumisesta — hän taisi mennä työhuoneen puolelle seuraamaan keskustelua. Viimeksi eilen olivat Montenegron edustajat tuolla sulkemassa neuvotteluklustereita. Sehän on pieni maa, noin 700 000 ihmistä, ja taitaa olla bkt:kin alle kymmenen miljardia. Toivon itse, että Montenegro ja Albania pääsevät etenemään ja että saadaan avattua Ukrainan ja Moldovan kanssa mahdollisimman pian myös virallisesti ensimmäiset neuvotteluklusterit.

Edustaja Kumpula-Natri puhui hyvin myös tästä enemmän sosiaalisesta ulottuvuudesta ja siitä, mitä kaupungeissa voidaan tehdä. Tämähän on vähän tätä housing-kokonaisuutta, mistä myös komissaari Fitto vastaa, joka oli eilen meidän mukana tuolla Brysselissä, ja katsotaan, mitä siitä tulee.

Loppuaika puhuttiinkin VR:stä, ja sitä jo sivusin tuossa. Sehän on äärimmäisen arvokasta aikaa, kun on noin 15 miljoonaa junamatkustajaa vuodessa, että tehdäänkö siellä töitä vai ei. Se on aika monta henkilötyövuotta, jos siellä on hyvät kuuluvuudet ja pystyy järkevästi osallistumaan kokouksiin ja hoitamaan puheluita ja muuta. Joten jatketaan sitä yhteyksien parantamista. — Kiitos.

Yleiskeskustelu päättyi.

Pääluokan käsittely keskeytettiin.

2.5. Pääluokka 30 Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Esitellään maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala koskeva pääluokka 30.

Pääluokan yleiskeskustelua jatketaan tässä vaiheessa enintään kello 18.30 asti, mutta saattaa olla, että kun nyt aloitetaan aikaisemmin, niin ei ihan siihen asti yllä. — Edustaja Eestilä, olkaa hyvä, esittelypuheenvuoro.

Pöytäkirja PTK 131/2025 vp

Keskustelu

16.21 **Markku Eestilä kok** (esittelypuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa rouva puhemies! Ensinnä tietenkin täytyy jatkaa kiitoksilla. Suuri kiitos ministerille hyvästä yhteistyöstä vuoden aikana. Kiitoksia jaoston jäsenille ja erityisesti valtiovarainvaliokunnan neuvokselle hyvästä mietintöpohjasta, jota olemme sitten jossain määrin säätäneet.

Arvoisa puhemies! Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalle esitetään yhteensä 2,6 miljardia euroa, joka on noin 72 miljoonaa euroa vähemmän kuin vuoden 25 varsinaisessa talousarviossa. Hallitus on tunnistanut talousarvioesityksessä maatalouden pitkään jatkuneen vaikean tilanteen, eikä varsinaisiin maatalouden viljelijätukiin kohdenneta vähennyksiä. Viljelijätukia esitetään myönnettäväksi 1,7 miljardia euroa, josta EU rahoittaa 44 prosenttia.

Vaikeassa tilanteessa maatilatalouden kehittämisrahaston Makeran rooli maatalouden rakennetukilain mukaisten lainojen takaaajana ja investointien mahdollistajana on merkittävä, ja sen käyttöä on edelleen kehitettävä. Valiokunta on tyytyväinen siihen, että hallitus on edennyt aktiivisessa viljelyksessä olevien peltojen saamiseksi korvauskelpoisuuden piiriin. Luonnonvarakeskuksen toimintamenoihin esitetään 88,7 miljoonaa euroa, joka on noin 2,1 miljoonaa euroa vähemmän kuin vuoden 25 varsinaisessa talousarviossa.

Arvoisa puhemies! Valiokunta piti tärkeänä maa- ja elintarviketalouden sekä luonnonvaratalouden huoltovarmuuden vahvistamista, viennin edistämistä ja arvonalistuksen kehittämistä. Kuulemisessa nostettiin esiin muun muassa yritysten vientiselvitysten ja maalupa-asioiden käsittelyn hidastuminen ja pidettiin tärkeänä maakuvatyötä, brändin vahvistamista ja yrittäjien monipuolisen kaupallisen osaamisen lisäämistä.

Hevostalouden edistäminen: Momentille esitetään noin 27 miljoonaa euroa, joka on 4,1 miljoonaa euroa vähemmän kuin vuoden 25 varsinaisessa talousarviossa. Viimeisen kahden vuoden aikana määräraha on vähentynyt yli 30 prosenttia. Rahoitustason alenema johtuu siitä, että hevosala on siirtymässä rahapeliuudistuksen seurauksena lisenssimarkkinaan vuonna 2027. Valiokunta pitää tärkeänä, että hallitusohjelman mukaisesti varmistetaan hevosurheilun toimintaedellytykset. Hevosala työllistää lähes 15 000 henkilöä ja rinnastuu siten työllisyysvaikutuksiltaan Lapin matkailuun.

Ruokaviraston toimintamenoihin esitetään noin 80,4 miljoonaa euroa, joka on noin 1,6 miljoonaa euroa enemmän kuin vuoden 25 varsinaisessa talousarviossa. Valiokunta on tyytyväinen siihen, että Ruokavirasto on vuonna 25 kyennyt aikaistamaan kansallisten peltotukien, ympäristökorvauksen, ympäristösopimusten ja luomukorvausten ennakoiden maksamista.

Arvoisa puhemies! Biokaasulla on merkittävä rooli kestävässä ruokaketjussa syntyvien jätteiden käsittelyssä. Valiokunta pitää hyvänä, että jatkossa maatila voi saada tukea biokaasuinvestointeihin myös niissä tapauksissa, joissa osa tuotetusta energiasta myydään tilan ulkopuolelle muuhun kuin maatalouden tuotantotoimintaan.

Kasvu- ja kuiviketurve: momentin määrärahasta esitetään käytettäväksi kaksi miljoonaa euroa turvaamaan kotimaisten kuivike- ja kasvualustamateriaalien saatavuutta, lisäämään alan osaamista, tuotekehitystä ja tuotantoa sekä edistämään omavaraisuutta.

Vesi- ja kalataloushankkeiden tukeminen: Momentille esitetään noin 6,1 miljoonaa euroa, joka on noin 0,9 miljoonaa euroa vähemmän kuin vuoden 23 varsinaisessa talousarviossa. Valiokunta lisää momentille 470 000.

Pöytäkirja PTK 131/2025 vp

Petoeläinten aiheuttamien vahinkojen korvaaminen: Momentille esitetään vajaat 8,9 miljoonaa euroa. Vuonna 24 porovahinkojen kertymä oli noin 12 miljoonaa euroa, joka ylitti ensimmäistä kertaa EU:n asettaman kymmenen miljoonan euron maksukaton. Valiokunta pitää välttämättömänä valtion varojen vaikuttavaa käyttöä ja painottaa, että petovahingot ja niistä maksettavat korvaukset on saatava kääntymään alenevalle uralle.

Metsäluonnon hoidon edistäminen: Momentille esitetään noin 11 miljoonaa euroa, joka vastaa vuoden 25 tasoa. Määrärahalla rahoitetaan ympäristötukisopimuksia, metsäluonnon hoitoa ja kulutusta sekä toteutetaan Metso- ja Helmi-elinympäristöohjelmia yhdessä ympäristöministeriön kanssa.

Elinkeinokalatalouden edistäminen: momentille esitetään noin 18,7 miljoonaa euroa, jota käytetään pääosin Euroopan meri-, kalastus- ja vesiviljelyrahaston lakisääteisiin menoihin.

Metsähallitus: maa- ja metsätalousministeriö on alustavasti asettanut Metsähallituksen liiketoiminnan vuoden 26 tulostavoitteeksi 138 miljoonaa euroa.

Arvoisa puhemies! Budjettilisäykset löytyvät tämän mietinnön tekstiosioista.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Täsmennän tässä tätä aikataulua, eli kun tähän oli varattu puolitoista tuntia aikaa, niin itse asiassa keskustelemme tästä enintään kelloviikoksi 17.50 asti. — Ministeri Essayah, olkaa hyvä.

16.27 Maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah: Kiitoksia, arvoisa rouva puhemies! Ajattelinkin, että tänään puhutaan sitten oikein olan takaa maa- ja metsätalouden sektorista, mikä todella kyllä myöskin ansaitsee sen. Olemme meidän suomalaisten yhteisen maa- ja vesiomaisuuden äärellä ja myöskin erittäin tärkeän ruokaturvan äärellä.

Kiitan eduskuntaa siitä, että MMM:n hallinnonalan tehtävien perustavaa laatua oleva merkitys yhteiskunnalle on vallitsevassa epävakassa geopolitisessa tilanteessa ymmärretty laajasti. Toimintaympäristön riskit ovat merkittävät huolehdittaessa ruokaturvasta ja turvallisuudesta, kilpailukykyisen kotimaisen ruokajärjestelmän, huoltovarmuuden ja puhtaan veden takaamisesta, eläin- ja kasvitautien hallinnasta, luonnonvaratalouden kestävyys ja niihin perustuvien elinkeinojen kilpailukykyyn varmistamisesta sekä maaseudun elinvoimaisuuden kehittämisestä.

Valiokunta on ansiokkaasti kiinnittänyt huomiota maatalouden kannattavuuteen, jonka turvaamisessa maataloustuilla on edelleen tärkeä merkitys. Tukien osuus kokonaistuotosta on ollut viime vuosina runsas neljännes. Vaikeasta valtiontalouden tilanteesta huolimatta hallitus ei ole kohdentanut säästöjä ruoantuotannon tukiin, jotka toimivat taloudellisena tukiverkkona, ja on kuitenkin hyvä huomata, että kannattavuuserot tuotantosuuntien ja -tilojen välillä ovat suuret.

Suurin vaikutus kannattavuuteen on tuotteitten ja tuotantopanosten hinnoilla. Kannattavuutta lisäävien ratkaisujen tulee siten löytyä markkinoilta. Tätä tavoitetta hallitus on edistänyt erilaisin toimenpitein, muun muassa uudistamalla lainsäädäntöä. Hallitus on myöskin voimakkaasti panostanut toimiin viennin kasvattamiseksi.

Valiokunta on korostanut sitä, että kannattavuus ja investointien rahoituksen turvaaminen ovat edellytyksiä tilanpidon pitkäjänteiselle jatkamiselle ja kehittämiselle sekä kotimaiselle kestäväälle elintarviketuotannolle. Tähän näkemykseen on helppo yhtyä.

Valiokunta myös korostaa metsien ja metsätalouden tärkeyttä. Terveet, uudistuvat ja hyvin kasvavat metsät luovat työtä, hyvinvointia, ja vahvistavat hiilinielua

Pöytäkirja PTK 131/2025 vp

pitkäjänteisesti. Myös teollisuuden jalostusarvon nostamisella voidaan vahvistaa sekä kansantaloutta että hiilivarastoja puunkäyttöä lisäämättä. Valtioneuvoston periaatepäätöksen mukainen kansallinen metsästrategia ohjaa hallituksen metsäpolitiikan toimeenpanoa. Strategian päämääränä on, että Suomi on kilpailukykyinen toimintaympäristö uudistuvalla ja vastuullisella metsäalalla. Metsät ovat aktiivisessa, kestävässä ja monipuolisessa käytössä, ja myöskin vahvistamme metsien elinvoimaisuutta, monimuotoisuutta, sopeutumiskykyä sekä tiedolla johtamista ja osaamista metsäalalla. Metsien monimuotoisuutta edistetään vapaaehtoisuuteen perustuvilla Metso-ohjelmalla ja Helmi-elinympäristöohjelmalla. Ohjelmat ovat saavuttaneet suuren suosion metsänomistajien keskuudessa.

Haluan myöskin kiittää eduskuntaa tärkeistä talousarvioesitystä koskevista valinnoista pääluokan vaikuttavuuden edistämiseksi. Nämä valiokunnan lisäykset ovat maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalla yhteensä 2,3 miljoonaa euroa ja jakautuvat 24 eri kohteelle.

Ensinnäkin hallinnonalan julkista taloutta vahvistavista säästötoimenpiteistä: Maa- ja metsätalousministeriö jatkaa vahvaa osallistumista julkisen talouden välttämättömään sopeuttamiseen, vaikka todella, niin kuin sanoin, viljelijöitten tukiin ei ole koskettu. Yhteensä hallinnonalan vastuulla on ensi vuonna 142,3 miljoonaa euroa tätä sopeuttamista, ja sitten tässä on kasvua vuoden 2025 varsinaiseen talousarvioon nähden 65,4 miljoonaa euroa. Säästötoimenpiteet rakentuvat hallitusohjelman kevään 24 kehysriihen ja puoliväliriihen 25 ja budjettiriihen 25 päätöksien pohjalta, ja sopeuttamistoimet jatkuvat hallinnonalalla suurimmilta osin vähintään vuoteen 28 saakka.

Näistä keskeisimmistä määrärahalisäyksistä vielä:

Maaseudun päivittäistavarakaupoille tarkoitettua kyläkauppataukea lisätään yhteensä 0,35 miljoonaa euroa, ja niistä eduskunnan lisäyksen osuus on 150 000 euroa. Kyläkauppataukea edistetään maaseudun palveluitten saatavuutta ja monipuolisuutta. Kyläkaupat tarjoavat päivittäistavarapalveluitten lisäksi esimerkiksi käteisnosto-, posti-, polttoainejakelu- ja apteekkipalveluita. Lisäyksen jälkeen vuoden 26 tukeen on käytettävissä 1,35 miljoonaa euroa.

Kehysneuvotteluitten pöytäkirjamerkinnän mukaisesti rahoitusta, ravinnekiertotukea, biokaasulaitoksille jatketaan ja tukea laajennetaan teknologianeutraaliksi muille ravinnekierrätyslaitoksille. Tuen laajentaminen edellyttää komission hyväksyntää. Ravinnekierrätyksen edistämiseen ravinnekiertotuella kohdennetaan lisäystä 5 miljoonalla eurolla. Ravinnekiertotuki edistää fossiilisten lannoitteitten korvaamista kotimaisilla kiertolannoitteilla ja vähentää näin fossiilisten lannoitteitten tuotannon ja käytön aiheuttamia negatiivisia ilmastovaikutuksia ja tukee myöskin omalta osaltaan Saaristomeri-ohjelman tavoitteita.

Afrikkalaisen sikaruton ehkäisyyn, varautumiseen ja torjuntaan kohdennetaan yhteensä 0,84 miljoonaa euroa. Afrikkalainen sikarutto on todellakin tällä hetkellä laajasti levinnyt meidän lähialueilla, ja siinä mielessä tämä tilanne lisää merkittävästi riskiä taudin leviämiseksi Suomeen, mikä voisi tietysti paitsi aiheuttaa valitettavan suuria taloudellisia menetyksiä sianlihan viennissä myöskin vaikuttaa metsätalouteen ja ylipäänsä metsien virkistyskäyttöön. Lisärahoituksella vahvistetaan todellakin näitä torjuntatoimenpiteitä.

Sitten vielä talousarvioon sisältyvällä noin puolentoista miljoonan euron lisärahoituksella turvataan tilusjärjestelytoiminnan jatkuvuutta ja tuetaan maatalouden kannattavuutta. Suomen pirstoutunut kiinteistörakenne ja maatalouden rakennemuutos

Pöytäkirja PTK 131/2025 vp

heikentävät maatalouden kannattavuutta, mutta tilusjärjestelytoimitukset ovat keskeinen keino juuri rakenteen parantamiseen.

Lopuksi haluan vielä tähdentää, että hallitus tukee toimenpiteillään kestäväää talouskasvua koko Suomessa. Hallituksen kasvupaketin 10 miljoonan euron panostuksista merkittävä osa suunnataan elintarvikeviennin tukemiseen. Suomessa on kaikki edellytykset tuottaa laadukkaita, korkean lisäarvon elintarvikkeita kansainvälisille markkinoille ja myöskin vaativille asiakkaille, ja ruokasektori osallistuu tällä tavoin myöskin vahvasti kasvun luomiseen.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset ministerille. — Näyttää siltä, että on tarvetta lyhyttahtiselle keskustelulle, eli pyydän niitä edustajia, jotka haluavat käyttää minuutin mittaisen vastauspuheenvuoron, painamaan V-painiketta ja nousemaan seisomaan. — Edustaja Eestilä, olkaa hyvä.

16.34 Markku Eestilä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitoksia ministerille selvityksestä. Varmaan meidän suurimmat ja yhteiset haasteet taitavat liittyä tällä hetkellä tuonne Euroopan unioniin. Tarkoitin metsien päästö- ja hiilinieluja. Ehkä muualla maailmassa ollaan enemmän kiinnostuneita siitä, säilyvätkö metsät ylipäänsä. Meillä ollaan kiinnostuneita siitä, mitä siellä tapahtuu. Vaikka metsiä hoidetaan hyvin sen takia, että ne tulevaisuudessa kasvavat ja imevät hiilidioksidia, niin silti me olemme vähän joutuneet vaikeuksiin, ja ehkä laskelmatkin vähän muuttuvat ja pettävät aina vuosien mittaan.

Lähinnä se tärkein viesti on se, että ministeri jaksaisi nyt kuitenkin siellä EU:n päässä ja totta kai myös Suomessa vaikuttaa niin, että meidän tulkinnot metsäkatoasetuksesta ja ennallistamisasetuksesta olisivat sellaisia, että ne ovat myös kansalaisten hyväksyttävissä. Suuri riskihän tässä velkaantuneessa Suomessa on se, että me vielä alamme tekemään toimenpiteitä, joilla ei itse asiassa ole globaalin maailmanparantamisen kanssa kovin paljon tekemistä, mutta ne rasittavat valtiontaloutta, ja loppujen lopuksi hyöty on minimaalinen. — Näillä sanoilla kiitän ministeriä vielä kerran hyvästä yhteistyöstä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kaarisalo.

16.35 Riitta Kaarisalo sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitos ministerille minunkin puolestani. — Kyllä me elämme sellaista aikaa, että on aivan välttämätöntä, että maatalouspolitiikka on Suomessa sellaista, että se luonnollisesti tukee paitsi tilojen kannattavuutta myös huoltovarmuutta niin, että myös ruuan omavaraisuusaste kohenee.

Valtiovarainvaliokunta katsoi omassa mietinnössään, että näillä maataloustuilla on tärkeä merkitys maatilojen taloudellisena turvaverkkona ja että maataloustuet tulee kohdentaa vaikuttavasti ja tarkkarajaisesti aktiiviviljelyyn. No, jo viime vuonna saimme tiedon siitä, että jo vuosia sitten yli 80 miljoonaa euroa maataloustuista meni kuitenkin tosiasiallisesti tiloille, joilla ei ole tällaista aktiiviviljelyä eikä tuotantoa markkinoille. Tämä asia on siinä mielessä ihan merkittävä, että kun nyt otamme huomioon tämän valtion hyvin haastavan taloudellisen tilanteen, niin kyllä tukipolitiikan tulisi olla nimenomaan vaikuttavaa, oikeudenmukaista ja myös tarkkarajaista. Kysyisin ministeriltä: näettekö tärkeänä, että näiden tuottamattomien tilojen tilanne selvitettäisiin?

Pöytäkirja PTK 131/2025 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hoskonen.

16.36 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitoksia ministerille esittelystä ja tiedoista. — On aivan välttämätöntä tehdä kolme asiaa:

Ensimmäinen on tietenkin maatalouden tuotannon turvaaminen, että pysymme ihan varmasti tilanteessa, jossa me pystymme omat ruokamme tässä maassa itse tuottamaan. Se on parasta huoltovarmuutta, mitä olla voi, ja näin epävarmassa maailmassa, missä tällä hetkellä elämme, se on meille aivan elinehto.

Sitten siihen liittyy toinen uhkatekijä: Vuonna 28 kun uusi rahoituskehyskausi alkaa, niin se tarkoittaa sitä, että maatalouden rahat ja aluekehitysrahat pannaan samaan pakettiin. Se tarkoittaa kovin todennäköisesti sitä, että maatalouden rahojen saanti tänne vaikeutuu ja rahat menevät eteläiseen Eurooppaan, mikä on ihan normaalia. Siellä kyllä ottajia on enemmän kuin on rahaakaan. Tämän takia ministerin pitää siinä olla ehdottaman hereillä, ja uskon siihen, että hän onkin.

Mutta kolmantena vähintään yhtä vakavana tai vielä vakavampana asiana ovat nämä tänä päivänä julkisuuteen tulleet Luonnonvarakeskuksen uudet luvut, joiden mukaan olemmekin hiilineutraali. Tällaisen ihmisten rahoilla leikkimisen, väärin lukujen esittämisen tietoisesti, jotta saataisiin nämä metsät Euroopan unionin kontrolliin, on loputtava, ja niiden oikeiden lukujen pitää tulla julkisuuteen. Muuten Suomi joutuu sellaiseen tilanteeseen, että Euroopan unioni kohta määrää meidän metsistäkin, ja sitä ei saa sallia missään tapauksessa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Elomaa.

16.37 Ritva Elomaa ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos ministerille ja jaoston puheenjohtajalle esittelystä. — On ollut hyvin kauan tiedossa, että maatalouden kannattavuus on erittäin heikolla tolalla. Paljon on tässäkin salissa aiheesta puhuttu, mutta lopulta kovin vähän on muuttunut yli vaalikausien. Alkutuottajan osuus arvoketjussa on pienentynyt jatkuvasti, kun samaan aikaan kauppojen voitot ovat kasvaneet.

Lisähaasteensa tuo huoli siitä, että Euroopan unionin maataloustuet ovat pienentymässä eikä tukien kansallista osuutta kasvateta. Ruokavienti on yksi keino, mutta eivät tulot tietysti sieltäkään helpolla tule.

Kiitos ministerille ja jaoston puheenjohtajalle myös niistä toimenpiteistä, jotka esittelitte, mitä hallitus on kuitenkin nyt jo tehnyt ja on tekemässä. Keskeisimmät toimet ovat elintarvikemarkkina-, kilpailu- ja hankintalain tarkastelu ja muuttaminen sekä elintarvikemarkkinavaltuutetun tiedonsaantioikeuksien parantaminen. Lisäksi alkutuottajien sopimusasemaa parannetaan. Kysynkin ministeriltä: koska nämä uudistukset mahdollisesti ovat tulossa täysin voimaan, ja mitä vielä olisi tehtävissä maatalouden markkinatuottojen parantamiseksi?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mikkonen, Krista.

16.39 Krista Mikkonen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Maa- ja metsätalousministerin voisi kuvitella olevan kaikkein innokkain ilmastotoimien tekijä, koska jo nyt ilmaston kuumeneminen vaikuttaa niin meidän ruuantuotantoon kuin metsiinkin. Mutta valitettavasti tuntuu toisenlaiselta, kun esimerkiksi tänään luin tämän

Pöytäkirja PTK 131/2025 vp

haastattelun, minkä ministeri oli antanut Iltalehdelle, jossa hän moitti Suomen ilmastopolitiikkaa. Ehkä on hyvä todeta, että meidän ilmastotavoitettamme ei ole todellakaan asetettu suotuisilta näyttävien nielujen vuoksi vuoteen 2035, vaan sen takia, että se on meidän roolimme, jotta saavutamme Pariisin ilmastopimuksen. Ministeri nosti esiin myös, että ei pitäisi puhua nieluista vaan pitäisi huolehtia päästöjen vähentämisestä. Kysynkin: mitä toimia olette tehneet päästöjen vähentämisessä? Maataloudessa päästöt eivät ole vähentyneet lainkaan. Sen sijaan fossiilisia on lisätty tällä kaudella, kun sekoitevelvoitetta heikennettiin, ja esimerkiksi biokaasu, joka oli mukana siellä sekoitevelvoitteessa, poistettiin sieltä. Sen takia meidän biokaasutuotantomme ei edisty lainkaan niin joutuisasti kuin se olisi viime hallituskauden päätöksillä edistynyt.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Norrback.

16.40 **Anders Norrback r** (vastauspuheenvuoro): Tack, ärade talman! Jag ska börja med ett tack till regeringen och ministern för att man har följt regeringsprogrammet och inte minskat stödet till lantbruket. Det skulle vara ödesdigert i det läge där lantbruksekonomin är i de enskilda företagen.

Sedan ska jag fortsätta med ett påstående. När det gäller skarv och vitkindade gås måste vi få i mål det som står i regeringsprogrammet nu under våren. Skadorna på fisket och på lantbruket är ohanterliga, och vi har i dag inga metoder som fungerar för att begränsa det här.

Sitten, arvoisa puhemies, viimeisenä kysymys ministerille: Miten maa- ja metsätalousministeriössä varaudutaan uuteen pitkän aikavälin EU-rahoitukseen? Millä tavoin Suomi pyrkii ennakoivasti vaikuttamaan valmisteluun, jotta kansalliset erityispiirteemme ja alkutuotannon toimintaedellytykset turvataan myös tulevaisuudessa? — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Östman.

16.41 **Peter Östman kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos ministerille hyvästä selvityksestä. — Ajattelin puhua vähän kokonaisomavaraisuudesta. Nimittäin elintarvikkeissa se on Suomessa tällä hetkellä noin 80 prosenttia, ja suuri osa peruselintarvikkeista tuotetaan nimenomaan täällä kotimaassa. Siitähän ne päästötkin tulevat. Omavaraisuus vaihtelee tuotteittain. Se on korkea monissa eläinperäisissä ja viljatuotteissa, matalampi taas tuoreissa hedelmissä ja vihanneksissa.

Toisen maailmansodan jälkeen omavaraisuutta nostettiin tietoisesti, ja se oli huippuvuosina monissa tuotteissa selvästi yli 100 prosenttia. Suomen EU-jäsenyyden myötä, kun markkinat avautuivat ja tuonti kasvoi, omavaraisuus taas laski osassa tuotteista. Nyt 20-luvulla huoltovarmuus on noussut onneksi taas keskiöön ja omavaraisuus nähdään strategisena kysymyksenä, ei pelkästään taloudellisena.

Huoltovarmuutemme on kuitenkin täysin riippuvainen maatalouden kannattavuudesta. Siksi hallitus on päättänyt olla puuttumatta maataloustukiin, ja kiitän ministeriä siitä, että olet vahvasti puolustanut maataloustukia.

Kysyn vielä ministeriltä: miltä kannattavuus näyttää pitkällä aikavälillä, ja miten se tulee vaikuttamaan huoltovarmuuteemme?

Pöytäkirja PTK 131/2025 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kinnari.

16.42 **Teemu Kinnari kok** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Kiitos esittelystä, alustuksesta. — Iso tietoinen valinta on hallitukselta ollut se, että ruokaa tuottavasta maataloudesta ei ole leikattu. Mutta onko tilanne maataloudessa hyvä? Ei ole. Siellä on monilla tuotantosuunnilla suorastaan hätätila, ja me tiedetään viljanviljelijöitten osalta ja varsinkin kasvinviljelyn osalta, että tappiollisia vuosia on ollut useampi perätyksen.

Mistä rahaa on tultava? No tietysti siitä, että tukia ei ole leikattu. Nyt meillä on tietysti uusi tukikausi edessä, ja sen eteen on tehtävä töitä, mutta ennen kaikkea ruokaa on tultava markkinoilta. Ja mistä ennen kaikkea? Sen ruokaviennin kautta. Tunnusluvut tällä hetkellä: seitsemän prosentin kasvu elintarvikeviennissä, mainio asia, tehdään paljon investointeja, hyvä suunta. Se, että korkeamman lisäarvon tuotteilla saadaan sitä vientimarkkinaa ja sieltä myös maksukykyä sinne alkutuotantoon, on mielestäni terve, oikea suunta. Mutta nämä eivät synny itsestään, tässä tarvitaan pitkän aikavälin ohjelmia. Ruokastrategia valmistui, mutta miten varmistetaan nämä elintarvikeviennin rakenteet nyt jatkossa, kun tässä hallituskaudet vaihtuvat? — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Antikainen.

16.43 **Sanna Antikainen ps** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Suden kiintiömetsästyksen aloitus tai sen lain voimaantulo 1.1.2026 on esimerkillinen osoitus siitä, että tämä hallitus kuuntelee haja-asutusalueitten ihmisiä, kiitos ministerille tästä, samoin sen suhteen, että perussuomalaisten johtamassa maa- ja metsätalousvaliokunnassa otettiin tähän lakiin mukaan myös esimerkiksi karhu ja ilves. Karhukanta on nimenomaan näitten valitusten vuoksi kasvanut sellaiseksi, että se aiheuttaa jo vaaratilanteita varsinkin meillä Pohjois-Karjalassa.

Arvoisa rouva puhemies! Juuri tuli uutinen, että Luken uusien laskelmien mukaan metsät ovatkin hiilinielu, vaikka aiemmin se väitti, että ne eivät ole hiilinielu. Moni kansalainen ihmettelee tällaista toimintaa, tällaista, että nämä muuttuvat koko ajan, ja ei tämä kyllä Luken luotettavuutta nosta millään lailla. Eräs kansalainen kysyikin minulta, miten tällaiseen voidaan puuttua, ja kysyisin tätä ministeriltä, koska eihän tässä ole mitään järkeä. Luonnonvarakeskus pelaa kuitenkin veronmaksajien rahoilla. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Eskelinen.

16.45 **Seppo Eskelinen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitos ministerille hyvästä työstä. — Itse yhteen asiaan otan kantaa, tähän hevostalouteen ja erityisesti siihen ristiriitaan, mitä hallitusohjelman tavoitteissa on hevostalouden osalta. Siellä lukee, että varmistetaan hevostalouden toimintaedellytykset ja turvataan suomenhevosen asema. Maatalousjaosto otti kantaa myös tähän maakuntaraviratojen tulevaisuuteen. Nämä rajut leikkaukset kahtena vuonna peräkkäin vaarantavat aika pitkälti myös hevostaloutta ja hevoskasvatusta erityisesti tuolla maakunnissa. Nämä ovat niin isoja. Ja nytten Hippos aika mielivaltaisesti jakaa leikkauksia näille radoille, ja sieltä ravipäiviä häviää kymmeniä nyt sitten ensi vuoden osalta, ja yllättäen nekin kohdistuvat tänne maakuntaradoille. Nyt keskittäminen hevostaloudessa on myös selvästikin

Pöytäkirja PTK 131/2025 vp

tapahtumassa, ja se on hevostalouden kannalta aika kuolinisku, koska raviradat ovat muutakin kuin vain raviurheilun paikkoja. Siellä harrastetaan ratsastusta, ja siellä tapahtumia tapahtuu, ja ne ovat hevosväen kasvatuksen näkökulmasta ihan avainpaikkoja.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kalmari.

16.46 **Anne Kalmari kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ensinnäkin haluan kiittää siitä, että tämä hallitus ei leikannut maataloustukia, mutta sen sijaan haluaisin laittaa vähän lisäkannusteita siihen, että saisimme sukupolvenvaihdoksia syntymään. Nimittäin meillä sekä pienten, monimuotoisten tilojen rahoitus että sitten osakeyhtiömuotoisten tilojen rahoitus eivät ole enää nykypäivää, ja olisi syytä korjata myös ne tulevaisuuden tukipolitiikasta. Meidän hallituspuolueemme valiokunnassa ovat moneen otteeseen lupailleet, että tuen taso ei tipu, että se kompensoidaan, mikä EU:sta tulee. Siksi onkin syytä pistää nyt sinne EU-vaikuttamiseen aika laillakin paukkuja. Markkinat ovat ne, joista sen rahan pitäisi tulla, ja siksi on tärkeää saada nyt maaliin se markkinamekanismi, mikä takaisi reilummat markkinat, mutta valiokunta tarkastelee sitäkin aika kriittisesti, niin että siellä tämän parlamentaarisen ryhmän lupaukset sitten mahdollisimman hyvin toteutuisivat.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Elo.

16.47 **Tiina Elo vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eduskunta hyväksyi eilen metsästyslain muutoksen, jolla mahdollistetaan suden, karhun, ilveksen ja saukon kiintiömetsästys. Hallituksen esitys suden metsästyksen osalta sai lainsäädännön arviointineuvostolta murskakritiikin ja olisi jo sellaisenaan pitänyt palauttaa uudelleen valmisteluun. Valiokunnassa siihen päätettiin kuitenkin lisätä ilman minkäänlaisia asiantuntijakuulemisia tai oikeudellista arviota myös karhun, ilveksen ja saukon kiintiömetsästyksen mahdollistaminen. Tätä lisäystä pidetään laajasti EU-oikeuden vastaisena, koska nämä lajit ovat EU:ssa tiukasti suojeltuja. Ministeri Essayah, te olette julkisuudessa antanut ymmärtää, että ministeriön on valmisteltava karhun ja ilveksen kiintiömetsästystä koskevat asetukset, jos eduskunta siihen velvoittaa. Kysynkin teiltä: oletteko siis sitä mieltä, että ministeriön on valmisteltava asetuksia EU-lainsäädännöstä piittaamatta?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lahdenperä.

16.48 **Milla Lahdenperä kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos ministerille työstä suomalaisen maa- ja metsätalouden eteen. Hallitus on tehnyt tietoisien valinnan, ettei suomalaista ruokatuotantoa ja huoltovarmuutta heikennetä. Maa- ja metsätalousministeriö on hallinnonalalle esittänyt 2,55 miljardia euroa, josta muun muassa 68 prosenttia käytetään maa- ja elintarviketalouteen ja 17 prosenttia maaseudun kehittämiseen.

Ruokaviennin edistämistä yhteistyössä ulkoministeriön kanssa rahoitetaan 1,3 miljardia. Ennuste onkin, että elintarvikevienti kasvaa seitsemän prosenttia. Kasvu- ja kuivikemateriaalien saatavuutta turvataan kahdella miljardilla ja alkutuottajan asemaa vahvistetaan päivittämällä elintarvikemarkkinalainsäädäntöä.

Pöytäkirja PTK 131/2025 vp

Yhtä kaikki, tarpeellinen viesti on, ettei ruokaa tuottavasta maataloudesta leikata. Kuitenkin suuri huoli viljanviljelyn ja kasvinviljelyn tilanteesta Suomessa ja Euroopassa on, ja miten voisikin tähän sitten reagoida.

Toinen kysymys on myös, että saammeko nyt, kun metsästyslaki saatiin maaliin, myös tämän valkuposkivanhan ja merimetsojen metsästysrajoituksia poistavan lain heti alkuvuodesta eduskuntaan.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Rantanen.

16.50 Piritta Rantanen sd (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Maailman talousmetsistä ja metsäteollisuuden tuotannosta on Suomessa noin kaksi prosenttia, ja maailmanlaajuinen kysyntä on kasvamassa vuoteen 2035 mennessä noin 200 miljardia euroa.

Syyskuussa käsitelimme valiokunnassa ilmastovuosikertomusta, ja siinäkin otimme kantaa tähän nielujen katoamiseen metsäsektorilla. Nielu hävisi, vaikka hakkuumäärä ei ole muuttunut. Silloin kun tavoitetta on asetettu, niin on arvioitu hakkuiden olevan noin 80 miljoonaa kuutiota, ja viimeisen viiden vuoden aikana hakkuut ovat olleet 69–76 miljoonaa kuutiota.

Valtioiden välisiä tietoja ei edelleenkään voida vertailla luotettavasti keskenään, ja tämä laskentojen epävarmuus haastaakin. Siellä on erittäin poukkoilevia ja takautuvia päätöksiä, ja ennustettavuutta alalla ei nyt oikein tunnu olevan.

Fossiilisista irtautuminen ja uusiutuvien energiamuotojen edellytys on yksi erittäin tärkeä asia, mutta tänään tässä samaisessa jo aiemmin mainitussa iltapäivälehdessä haastattelussa ministeri Multala sanoi, että hakkuiden rajoittamiseen on olemassa myös välillisiä keinoja. Onko niin, että hallitus on lisäämässä joitakin välillisiä keinoja hakkuiden rajoittamiseen?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Jukkola.

16.51 Janne Jukkola kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Kiitos omastakin puolestani ministerille. — Olen samaa mieltä edustajien kanssa siitä, että tarvitaan maataloutta tukevaa politiikkaa. Orpon hallitus on vienyt ja vie eteenpäin useita konkreettisia toimia alkutuotannon ja -tuottajien vahvistamiseksi.

Elintarvikemarkkinalain uudistuksilla parannamme viljelijän asemaa ja lisäämme valvontaa koko elintarvikeketjuun. Toinen näistä on tulossa piakkoin. Lunastuslain uudistus vahvistaa maanomistajien oikeuksia turvaamalla oikeudenmukaisemman korvaustason ja markkina-arvon ja siihen vielä 25 prosentin korotuksen. Yhden luokun lupamalli keventää byrokratiaa ja nopeuttaa investointeja maaseudulla. Finnveran mukaanotto maatalousrahastoon parantaa tilojen rahoitusmahdollisuuksia. Vesihuoltolain uudistus huomioi paremmin maaseudun olosuhteet, ja metsästyslain muutoksilla parannamme petopolitiikkaa ja tuotantoeläinten suojaa. — Jatkan tätä vielä seuraavassa puheenvuorossa. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Rasinkangas.

Pöytäkirja PTK 131/2025 vp

16.52 Merja Rasinkangas ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies, kunnioitettu ministeri! Suomen suurpetopolitiikka on ollut pitkään retuperällä, ja on hyvä, että vihdoinkin on saatu järkevä askel eteenpäin suden kannanhoidollisen metsästyksen lisäksi. Onkin tärkeää saada kiintiömetsästyksen alle ilveksen- ja karhunmetsästys, joiden kanta on myös kasvanut. Nämä ovat myös petoja, jotka aiheuttavat lohduttomia vahinkoja esimerkiksi poroelinkeinon harjoittajille. Petovahingot aiheuttavat valtiontaloudelle suuria kustannuksia vahingonkorvausten muodossa mutta myös elinkeinonharjoittajalle suuria menetyksiä.

Tärkeää olisikin, että kannanhoidollisen metsästyksen kautta saataisiin pedoille tarpeellinen arkuus, ja vahinkoperusteisten lupien myöntämisen tulisi olla huomattavasti sujuvampaa kuin nyt. Tällä hetkellä Suomen riistakeskuksen ohjeistus on, että tulisi olla kolme porovahinkoa saman petolajin tekemänä, jolloin vahinkoperusteinen lupa voidaan myöntää. Tämä on aivan liian kireää. Esimerkiksi eilen kuulin, että eräällä poroalueella oli viikolla kaksi suden tappamaa poroa ja toissa yönä ilves tuli saman porotilan pihapiiriin, kiipesi aitaukseen ja tappoi vasan. Tämän perusteella vahinkoperusteista lupaa ei myönnetä, mikä on väärin. Tähän tulisi saada pikaisesti muutos. — Kiitos. [Olga Oinas-Panuma: Olen samaa mieltä!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Riipi.

16.54 Mika Riipi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täytyy myöskin ministeriä kiittää nyt tästä tarmokkuudesta suurpetojen kannanhoidollisen metsästyksen edistämiseksi. Toivon mukaan nyt ensi vuonna se painopiste menee sinne poikkeusperusteisiin ja meidän poronhoitajien aseman parantamiseen.

Mutta varsinainen asia koskee oikeastaan Metsähallitusta ja nyt sen tulouttamistavoitteen nostoa ennätykseen, 138 miljoonaan euroon. Te olette, arvoisa ministeri, kertonut, että tämä ei tarkoita hakkuiden lisääntymistä tuolla valtion mailla, mutta kun itse vannoutuneena pystykorvamiehenä kuljen aika paljon noita pohjoisen metsiä, niin kyllä ne jäljet vaan näyttävät karuilta. Ja kun tähän nyt yhdistää vielä sen, että samaan aikaan Metsähallituksen luontopalvelut ovat vetäytymässä voimakkaasti tuolta pohjoisesta ja retkeilyn rakenteita karsitaan, niin paikallinen hyväksyttävyyys alkaa olla ihan aidosti koetuksella. Haluaisin kysyä ministeriltä: miten tulevaisuudessa tämä paikallinen hyväksyttävyyys varmistetaan?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kokko.

16.55 Jani Kokko sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Maatalouspolitiikka tuntuu olevan sellainen pyhä lehmä, että siihen ei oikein uskalla koskea minkäänlaisessa taloustilanteessa, ainakin kun tätä valtion talousarvioesitystä katsoo ja vertaa vaikka suhteessa muihin budjettialoihin tehtyihin leikkauksiin. Kaikki nämä maataloustuet eivät edes ole huoltovarmuuden kannalta perusteltuja, sillä kaikki se, mitä tällä hetkellä Suomessa viljellään tai kasvatetaan, ei ole huoltovarmuuden kannalta perusteltua.

On selvää, että tässä taloustilanteessa tukiriippuvuutta on vähennettävä, kotimaisen maatalouden kilpailukykyä parannettava ja ennen kaikkea tuet kohdistettava tiloille, jotka tuottavat ruokaa ja rehua markkinoille. Siksi täytyy hämmästellä, miten ihmeessä meillä on varaa siihen, että myönnämme 86 miljoonaa euroa tällä hetkellä tiloille, jotka eivät ole

Pöytäkirja PTK 131/2025 vp

vuosiin tuottaneet mitään edellä mainituista markkinoille. Kysyisinkin arvoisalta ministeriltä: onko meillä todellakin tähän varaa tässä taloustilanteessa?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hänninen.

16.56 Juha Hänninen kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Kiitos myös ministerille esittelystä ja työstä Suomen luonnon puolesta. — Huoltovarmuus ei ole sanahelinää vaan pohjoisen kansakuntamme elinehto. Juuri siksi hallitus panostaa siihen ajassa, jossa meidän on oltava varautuneita, valmiina ja valppaina. Turve tulee palauttaa meille hyötykäyttöön, ja vuoden 2026 talousarviossa suomalaisesta ruoantuotannosta ei leikata — eli ei leikata, se oli hieno asia myös lukea ja kuulla tästä. Maatalouden energiatuki säilyy, ja alkutuottajan asema sekä elintarvikeketjun tasapainoa vahvistetaan. Tämä on vastuullista politiikkaa. Vain vahva huoltovarmuus takaa sen, että suomalaisilla on ruokaa pöydässä ja turvaa arjessa myös kriisiaikoina. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kumpula-Natri.

16.57 Miapetra Kumpula-Natri sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täytyy saada selvyys maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan käyttöön siihen, haluammeko me tukea, ministeri Essayah, teidän aikananne maanviljelysmaan omistamista vai aktiiviviljelijöiden toimimista niin, että tuemme maatiloja, jotka tuottavat ruokaa ja rehua markkinoillemme. Muu tuki, yli 80 miljoonaa, kuulostaa todella suurelta, ja kun suuressa valiokunnassa yritettiin osana MFF-neuvotteluja myös päästä tulevaan CAPIin kiinni, että onko sieltä jotain vaatimusta tulossa vai voimmeko sitä kautta myös lähteä osoittamaan tukea paremmin aktiivituloille, niin ihan kaikkea tietoa ei sieltä osattu antaa. Toivon, että selvitätte, jos ei nyt ole antaa puhdasta vastausta.

Toinen kysymys on sitten tämä Suomen vihreä siirtymä. Kun siitä on yli 300 miljardin hankkeet kerrottu ja sitten täällä salissa asetellaan vastakkain metsää ja muuta, niin itse kaivoin sieltä esiin, että biokaasu olisi vajaa miljardi, biojalostamot 7,2 miljardia ja biotuotteet 3,7 miljardia ja yhteensä alle 15 miljardia tuosta 300:sta olisi tämmöistä bioperäistä. [Puhemies koputtaa] Hallituspa näistä osista tekee sekoitevelvoitteen sotkemisella vähemmän kysyntää ja epävarmuutta tällekin puolelle. Miten tässä näin pääsi käymään?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kallio.

16.58 Vesa Kallio kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ministeri varmaan osaa hyvin vastata tähän SDP:n suunnalta tulleeeseen väitteeseen tästä neljän prosentin osuudesta näistä tuista, jotka niin sanotusti menevät heidän mielestään väärään paikkaan.

Joitain nostoja:

Tuli tuo biokaasu hyvin esille. Oli aika hämmäntävä tilasto, että yli nelinkertaiseksi on muodostunut biometaanin tuonti ja sitä tuodaan todella lukuisista maista ja hyvin kaukaakin. Tämä olisi kyllä varmaan koko alalle tärkeätä, että saataisiin se kotimainen tuotanto käyntiin. Tämä kuuluu enempi TEMin toimialaan, mutta kyllä sillä aika ankarasti byrokratiaa ja kustannuksia on tullut lisää.

Pöytäkirja PTK 131/2025 vp

Toinen maatalouttakin koskettava, joka ei suoraan sekään kuulu 3M:lle, mutta Tukesin resurssit: Myös niistä on syytä olla huolissaan. Siellä on määrärahoja rajusti leikattu, henkilöstömäärä on niukka ja koko ajan tulee EU:lta lisää tehtäviä, niin että jos tähän kasvinsuojeluaineiden hyvin raskaaseen lupakäsittelyyn Suomessa löytyisi jotakin.

Ravien osalta käyn nopeasti näitä kaikkia läpi. Mikkelin ravirata on yksi maailman nopeimpia, ja siellä ovat ravit vähenemässä.

Vielä näistä metsistä sen verran, että metsät eivät ole olemassa sen takia, että me voimme tuottaa päästöjä. Jos nyt se muistettaisiin kuitenkin kaikki. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Räsänen, Joona.

16.59 Joona Räsänen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä todella nyt, kun käsitellään valtiovarainvaliokunnan mietintöä tähän valtion talousarvioon ja nyt sitten tätä maa- ja metsätalousministeriön pääluokkaa, yhdyn kyllä näihin kysymyksiin, joita täällä useampi edustaja on jo esittänyt liittyen näihin tukiin, jotka kohdentuvat tuottamattomiin tiloihin, jotka siis viiteen vuoteen eivät ole tuottaneet mitään tuotetta markkinoille. Ja aikaisemman selvityksen mukaan näitä tukia todella maksetaan vuositasolla lähes 100 miljoonaa euroa, tilanteessa, jossa meillä valtiontalous on kroonisesti yli kymmenen miljardin alijäämäinen. Eihän löydy toista yhteiskunnan paikkaa, jossa tällaista tilannetta ei kammattaisi tiheällä kammalla läpi. Siis eihän ole toista ministeriötä, missä todettaisiin, että meillä on epäily siitä, että 100 miljoonaa euroa menee toimijoille, jotka eivät edes tuota mitään, ja tähän ei puututtaisi. Kyllä nyt vihdoinkin voisi ministerikin tähän reagoida ja katsoa, onko todella tilanne näin paha kuin mitä aikaisempi selvitys on osoittanut.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Siponen.

17.01 Markku Siponen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitokset ministerille esittelystä, ja kiitokset, kun valiokunnan puheenjohtaja käytti täällä alussa hyvän puheenvuoron. Tartun siihen. Tähän maatalouden kannattavuuteen on todellakin useamman hallituskauden aikana tehty toimenpiteitä, on pyritty parantamaan sitä maatalouden kannattavuutta, mutta kun rehellisiä ollaan, se on edelleen monelta osin liian heikkoa. Suomen huoltovarmuuden ja omavaraisuuden kannalta sitä täytyisi parantaa.

Todellakin hallitusohjelmassa yhtenä kirjauksena on tämä kilpailulain tarkastelu ja muuttaminen. Kysyisin ministeriltä: miten tämä etenee, ja minkälaisia muutoksia on kilpailulakiin tulossa, että maatalouden kannattavuutta parannettaisiin?

Jatkan vielä näistä EU-tuista, tulevasta tukikaudesta. Täälläkin on käytetty puheenvuoroja siitä, ja ikään kuin oletuksena on, että maatalouden tuet lähtisivät alenemaan. Itse en kyllä sitä hyväksy, ja perustelu on se, että kuitenkin puolustukseen tarvitaan lisää rahaa, ja moneen muuhunkin, mutta samaan aikaan EU:n budjettia ollaan kasvattamassa jopa 800 miljoonalla eurolla — vai miljardilla, niin että puhun oikeista luvuista. Joka tapauksessa sitä ollaan kasvattamassa suuresti, ja tässä tilanteessa mielestäni Suomen ei pidä hyväksyä myöskään maataloustukien leikkauksia. Pyytäisin ministeriltä myöskin tähän näkemystä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Eestilä.

Pöytäkirja PTK 131/2025 vp

17.02 **Markku Eestilä kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä Metsähallituksen liiketoiminnan tulostavoite on 138 miljoonaa, ja ministeri varmasti vastaa siihen.

Edustaja Rantaselle sen verran, että ainakin oma käsitykseni on se, että hallitusohjelmassa on selvät kirjaukset Metsähallituksen hallinnoimien metsien hakkuista: ne joko ovat nykytasolla tai tarvittaessa voidaan jopa nostaa. Siellä on selvät kirjaukset, ja niitä noudatetaan. Toinen, mikä pitää muistaa, on se, että yksityiset metsät nauttivat omaisuuden suoja, ne henkilöt, jotka niitä omistavat. Eli ei näitä hakkuutavoitteita niin vain mennä muuttelemaan.

Sitä paitsi kun Suomi nyt ottaa uutta velkaa 47 miljardia tänä vuonna, kannattaa edustaja Mikkosenkin arvioida sitten, kuinka paljon ilmastotoimiin yleensä maataloudessa ja maatalouden suhteen kannattaa rahaa toimittaa, sillä 2013 jälkeen EU on myöntänyt sata miljardia maatalouden ilmastotoimiin, ja sitten ihmetellään, kun ei ole oikein tuottanut tulosta — sata miljardia. Niin että pitäisikö meidän oikeasti Suomessa vähän miettiä uudelleen näitä ilmastokysymyksiä?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Rantanen, Piritta.

17.03 **Piritta Rantanen sd** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Vastaan edustaja Eestilälle: Tässä haastattelussa, joka tänään on julkaistu iltapäivälehdissä, nimenomaan kokoomuksen ministeri Multala sanoo: ”Hakkuiden rajoittaminen ei ole tämän hallituksen keinovalikoimassa”, Multala painottaa ja jatkaa, että on olemassa myös välillisiä keinoja vaikuttaa hakkuiden määrään.” Minusta tämä on aika painavasti sanottu, ja erityisesti haluan kuulla nyt maatalousministeri Essayah’lta, onko todella niin, että hallitus on etsimässä välillisiä keinoja hakkuiden rajoittamiseen, koska tämä on metsäteollisuudelle kyllä myrkyä. [Markku Eestilä: Hallitusohjelma on puolueitten välinen!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kalmari.

17.04 **Anne Kalmari kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Keskusta on linjannut, että hakkuista ei tule rajoittaa. Meillä tosiaan, kuten tässä istunnossa jo kuultiin, silloin kun tätä ilmastotavoitetta tehtiin, oli 80 miljoonan kuution hakkuilla tämä laskettu, ja nyt ollaan koko ajan menty alle sen — alle sen, mikä oli siinä ilmastotavoitteessa.

Valiokunta kun kävi Romaniassa, kysyin siellä, mitä te teette turvepelloille, eloperäisille pelloillenne, kun siellä niitä paljon on, miten te taklaatte ne päästöt. He totesivat, että he eivät ole ottaneet niitä laskelmiin mukaan. Tällä hetkellä Romania on ainoa maa Euroopassa, mistä niitä päästöoikeuksia voisi ostaa tuolta maankäyttöpuolelta. Eikö tämä ole ihan järjetön yhtälö?

Haluaisin vielä nostaa ne kustannukset, mitä koko ajan maataloudelle tulee lisää: Tänään esimerkiksi kuulimme, että hanhien karkotusluvut, jotka ennen maksoivat 300 euroa, maksavat vuoden alusta 1 500 euroa. Luomuvälvonta on kallistunut, ja kaikenlainen valvonta ja luvitus ja kaikki yhteiskunnan kustannukset, [Puhemies koputtaa] mitä te valitettavasti olette säättäneet, nousevat. Voisiko sille asialle tehdä jotakin? Samoin biokaasussa.

Pöytäkirja PTK 131/2025 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kinnari.

17.05 **Teemu Kinnari kok** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Muutama sana metsästä, kun käydään tätä metsän hiilinielukeskustelua, otetaan muutama ihan fakta: 60-luvulla Suomen metsien puuvarat olivat noin puolitoista miljardia kuutiometriä, ja tänä päivänä ne ovat 2,6 miljardia. Suomen metsissä on enemmän puuta kuin koskaan tunnetun historian aikana, joka vuosi metsävarat kasvavat, ja missään vaiheessa ei ole hakattu yli puuston kasvun. Nämä asiat menevät jokseenkin lahjakkaasti sekaisin tässä usein. Noin 103 miljoonaa kuutiometriä on vuotuinen kasvu.

Otetaan vielä muita faktoja: Me olemme Euroopan metsäisin maa. Noin 75 prosenttia maapinta-alasta on metsää. Euroopan tiukasti suojelluista metsistä yli puolet ovat Suomessa.

Ja edelleen tähän viitekehykseen lisätakseni: noin 20 prosenttia meidän tavaraviennin arvosta tulee metsäteollisuuden tuotteista.

Tästä tullaan siihen johtopäätelmään, että meillä on hoidettu asiat hyvin, me osataan hoitaa asiat hyvin ja tämän trendin pitää jatkua, ja ennallistamisen osalta meidän pitää käyttää kaikki mahdolliset joustot, jotta meillä pysyy tolkkua tässä mukana tässä maassa. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kari.

17.07 **Mika Kari sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Haluan itse pitää suomalaisen raviurheilun lippua ylhäällä aikana, jolloin hallitus on suomalaisen raviurheilun kimppuun käynyt kovin toimin. Itselleni hyvin tuttu ja rakas harrastus tuntuu näivettyvän Suomessa, ja ulkomaalaiset pelit, muun muassa Ruotsin totojen pelaaminen, ottavat koko ajan enemmän valtaa samaan aikaan, kun hallitus omin toimin heikentää suomalaisen raviurheilun ja sitä kautta hevostaloudenkin toimintaedellytyksiä.

Raviurheilu ei ole pelkkää viihdettä tai ihmisille hienosta suomalaisesta vaikkapa suomenhevosesta ja sen kasvattamisesta nauttimista, vaan se on 15 000 ihmiselle myös työtä, toimeentuloa. Se on iso osa myös suomalaisen suomenhevosen jalostusta ja hienon rodun ylläpitämistä elinvoimaisena Suomi-nimisessä maassa.

Arvoisa ministeri, mitä mieltä olette, olisiko syytä laittaa myös nämä raviurheilun edellytykset toimintaan, sellaiseen toimintakuntoon kuin tämä laji on vuosikymmenet Suomessa ollut? — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Elomaa.

17.08 **Ritva Elomaa ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eilen Finlandia-talolla oli kansallinen ruokastrategian julkistamistilaisuus. Sitä on tehty erittäin huolella, ja sanotaan niin, että ihmettelen kyllä sosiaalidemokraattien puheita, kun ajatellaan tulevaisuutta: tähän olisitte leikkaamassa maataloudesta. [Sanna Antikainen: Juuri näin, 80—100 miljoonaa!] Aivan käsittämätön suhtautuminen tähän tilanteeseen, kun alkutuottajilla menee tosi huonosti. Siellä MTK:n tuleva puheenjohtaja Hemmilä sanoi, että melkein hätätila on tällä hetkellä menossa.

Nyt minä haluaisinkin kysyä arvoisalta ministeriltä: mitä tämä ruokastrategia tarkoittaa? Ministeriö on asettamassa ruokaneuvoston, millä on varmaan hyvin tärkeä rooli sitten

Pöytäkirja PTK 131/2025 vp

tulevaisuudessa. Se tarkoittaa sitä, että myös seuraavien hallitusten pitäisi sitoutua niin, että meillä on huoltovarmuus ja omavaraisuus myös tulevaisuudessa. Nyt minä olen aivan äimän käkenä, kun sosiaalidemokraatit esittävät suunnilleen leikkauksia maatalouteen.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Oinas-Panuma.

17.09 Olga Oinas-Panuma kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Yhdyn samoihin kiitoksiin, mitä aiemminkin täällä salissa on sanottu. — Mutta Metsähallituksen tuloksesta, siis hakkuista, Oulun vaalipiiristä tulee yli kolmannes — siis yli kolmannes Metsähallituksen hakkuutuloista tulee Oulun vaalipiiristä. No, mitä meille siitä sitten käytännössä sinne jää? Meillehän jäävät ne hakkuut, ne aukot, sitten meille jäävät suljetut luontokeskusten ovet, sitten meille jää ihmetys siitä, että veroja maksetaan Helsinkiin ja Rovaniemelle. No, mitä meille sitten ei jää? Meille ei jää sosiaalista ja paikallista hyväksyttävyyttä.

Tämä on minun mielestäni äärimmäisen huolestuttava asia. Suomi harrastaa tässä ja monessa muussa asiassa siirtomaapolitiikkaa, jossa maakunnassa ei saada riittävästi hyötyä siitä, mitä maakunnassa tuotetaan. Tämä näkyy paitsi tässä puutuotantoasiassa myös esimerkiksi energia-asioissa, että meillä tuotetaan energiaa, mutta ne hyödyt valuvat jonnekin aivan muualle. Tämä pitäisi rempata kokonaisuutena, ei välttämättä tällä hallituskaudella yksinään, mutta se työ pitäisi aloittaa nyt, jotta tulevaisuudessa maakuntiin jäisi enemmän hyötyjä niistä asioista, joita maakunnassa tosiasiaassa tuotetaan.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Jukkola.

17.10 Janne Jukkola kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Luonnonvarakeskuksen tuoreet ennakkotiedot vahvistavat sen, mikä on täällä kyllä pitkään tiedetty: metsät ovat hiilinielu. Nyt käyty keskustelu ei johdu metsien äkillisestä muuttumisesta vaan laskentamenetelmien päivityksestä ja uudelleenlaskennasta. On totta, että metsien nettonielu on viime vuosina myös pienentynyt, mutta tämä ei poista metsien keskeistä roolia ilmastotyössä. Metsien kestävä hoito ja käyttö ovat ratkaisu, eivät ongelma.

Metsäteollisuus on olennainen osa tätä kokonaisuutta. Puunjalostus ja pitkäaikaiset puutuotteet sitovat hiiltä vuosikymmeniksi ja korvaavat fossiilisia materiaaleja. Ilman vahvaa metsäteollisuutta ei ole myöskään aktiivista metsänhoitoa, hiilinieluja eikä aluetaloutta. Siksi kysyn ministeriltä: miten varmistetaan, että metsäteollisuuden toimintaedellytykset turvataan myös tulevaisuudessa kestävä metsänhoidon ja ilmastopolitiikan puitteissa?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mikkonen.

17.12 Krista Mikkonen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Todellakin meidän puumääräthän ovat metsissä kasvaneet sitten 60- ja 70-lukujen, kun meillä ojitettiin niin rajusti. Onnistuneita näistä ojituksista oli osa, ja hyvä niin, mutta meidän tiedämme, että osa oli hukkaojitusta ja osa ei ole taloudellisesti kannattavaa tälläkään hetkellä.

Pöytäkirja PTK 131/2025 vp

Mutta yksi huoli on se, että nyt monet näistä metsistä tulevat hakkuukypsiksi, ja jos nämä turvemaiden metsät avohakataan ja sitten uudisojitetaan, niin se tarkoittaa sekä valtavaa ilmastopäästöä että päästöä vesistöihin. Haluaisin kysyä: Miten maa- ja metsätalousministeriössä on varauduttu tähän, ettei tällaista mutavyöryä meidän vesistöihin tule, ja olisitteko te valmiita laittamaan ojituksen luvanvaraiseksi?

Sitten täällä puhutaan siitä, että meillä on kestävä metsänhoito. No, me tiedetään, että meidän metsälajista joka yhdeksäs on uhanalainen, me tiedetään, että kolme neljästä metsätyypeistä on uhanalaisia, arvonnissa on vähentynyt, jalostusarvo on vähentynyt, työllisten määrä on vähentynyt. Minä uskon, että me pystyisimme tekemään meidän metsistä jotakin arvokkaampaa ja pitkäkestoisempaa. Jalostusastetta tarvitsee nostaa, [Puhemies koputtaa] ja tähän meidän tarvitsee yhdessä miettiä niitä tulevaisuuden kestäviä ratkaisuja myös metsätalouden puolelle.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hoskonen.

17.13 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ei siinä turvemaiden ja metsien uudistamisessa mitään ongelmaa ole. Se osataan, ei sieltä lähde mitään, eikä siellä ojia kaiveta. On olemassa kevyt laikutus, johon samalla suoritetaan männyn kylvö, tai sitten jätetään siemenpuut tai otetaan kaistalehakkuuna. Edustaja Mikkosen puheeseen voin sanoa, että turha populistinen puheenvuoro, kun ei tiedetä, miten se tehdään. Siinä ei tule mitään päästöjä.

Toinen asia on tietenkin sitten tämä metsien uudistamisen nopeus. Kun Suomi on uudistanut metsiä, meitä metsäammattilaisia on haukuttu viimeiset 30 vuotta aivan vaikka millaisilla adjektiiveilla, mutta tosiasia on se, että kiittääkää kaikkia metsäammattilaisia, arvoisat edustajat. He ovat pitäneet huolen siitä, että metsät uudistuvat, ja sen metsän uudistumisen myötä metsänomistajat tietenkin tekevät kauppvoja, mikä on äärimmäisen hyvä asia, esimerkiksi sahaimiset ja selluntekijät ja talonrakentajat saavat puuta tarpeisiinsa. Tämän takia kunnioittakaa sitä työtä, mitä on vuosikymmeniä tehty. Meillä on valtavan hienot metsät.

Muistakaa sekin, että ilmastomuutoksen myötä, kun ilmasto lämpenee, vain kasvava, hyvinvoiva metsä kestää tämän muutoksen. Ne teidän rakastamanne vanhat metsät kuolevat pystyyn, ja jos ei puhetta usko, niin käykää, edustaja Mikkonen, [Puhemies koputtaa] tutustumassa ensi kesänä tuhoihin vaikka näissä kuusikkometsissä, joita nämä pienet ötökät syövät. Siinä kirjanpainaja tekee töitä ensi kesänäkin.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Antikainen.

17.14 Sanna Antikainen ps (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Nähtävästi tosiaan on nyt niin, että SDP leikkaisi edustajasta riippuen 80—100 miljoonaa suomalaisesta maataloudesta ja näin huoltovarmuudesta — huh huh! No, varmasti ministeri Essayah kertoo teille, mitä tämä tarkoittaisi.

Meillä Pohjois-Karjalassa valkoposkihanhet aiheuttavat valtavia tuhoja. Hallitusohjelman linjaus ja kirjaus on yksiselitteinen niin valkoposkihanien kuin merimetsojenkin suhteen: nämä tuhot on laitettava yksinkertaisesti kuriin. Viime hallitushan laittoi kaiken maailman hanhipaimenia töihin, mutta tämä hallitus ei tee mitään tällamoista hömpää eikä leikkaa maataloudesta. Olisin halunnut kysyä ministeri

Pöytäkirja PTK 131/2025 vp

Essayahilta: Tämä virkamiestyöryhmän ehdotus on tullut syksyllä. Mitä terveisiä sanon tuonne Pohjois-Karjalaan, kun minulta kysytään, milloin esityksiä ollaan saamassa, jotta tämä ongelma saadaan kuriin? — Kiitos, arvoisa rouva puhemies.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Rantanen.

17.15 Piritta Rantanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyllä se semmoinen tahallaan väärinymmärtämisen dilemma on tässä taas erittäin käsin kosketeltavissa. Te haluatte uskoa Luken tuloksiin tänään, kun ne näyttävät, että metsät ovat nieluja, mutta silloin kun ne eivät olleet, niin te ette halunneet niitä tuloksia uskoa. Tänään me käsittelemme maatalouden tukia ja SDP puhuu siitä, että kyllä, Luken tuottaman tutkimuksen mukaan 86 miljoonaa euroa menee vuosittain sellaisille tiloille, jotka eivät ole viiteen vuoteen myyneet mitään ulos, ja se tarkoittaa silloin sitä, että ne eivät ole voineet tuottaa ruokaa tai sitten ne ovat vain syöneet itse ne tuottamansa ruuat. Ja ministeri ei halua tätä selvittää. On kyse siitä, että emme voi käyttää tutkittua tietoa vain silloin, kun se on itselle poliittisesti hyödyllistä, ja jättää huomiotta silloin, kun se on itselle vahingollista. Yritetään kuitenkin pitää tässä maassa yllä sellainen, että tutkittu tieto otetaan vakavasti, ja toivottavasti ministeri vastaa, miksi tätä ei ole selvitetty enempää. Koska halusitte selvittää nielujenkin tilannetta, niin miksi ette tätä halua selvittää?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kinnari.

17.17 Teemu Kinnari kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Edustaja Hoskonen tähän osin vastasi, kun tuossa käytiin keskustelua näistä turvemaista ja ikääntyvistä metsistä. Sikäli edustaja Mikkonen nosti oikean asian esille, elikkä Suomen metsien kokonaispuuvarat ovat ikääntyneet erityisesti keskisen Kainuun alueella. Tämä on yksi syy sille, että Suomen metsien vuotuinen kasvu on tippunut sieltä hiukan alta 110 miljoonasta sinne 103 miljoonaan vuosittain. Tämä kertoo vain sen, että se hyvä metsienhoito on edelleen paras lääke pitää ne hiilinielut kunnossa, ja kun metsät alkavat vahvasti ikääntymään, niin se kasvu vähenee. Mitä tulee turvemaiden uudistamiseen, se pystytään tekemään jo kestäväällä tavalla.

Ennen kaikkea metsänkasvun osalta nostan esille vielä sen, että tämän jalostetun taimiaineksen käyttäminen metsien uudistamisessa lisää noin 20 prosenttia tuottavuutta ja on yksi keskeinen tapa vahvistaa näitä meidän hiilinieluja kestäväällä tavalla. — Kiitos. [Hannu Hoskonen: Totta joka sana!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Otetaan tähän vielä edustajat Elo, Suhonen, Mehtälä, Kallio, Hänninen, Räsänen ja Eestilä, mikäli hän niin haluaa jaoston puheenjohtajana, ja sen jälkeen ministerin vastaus. — Edustaja Elo.

17.18 Tiina Elo vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eilen tosiaan julkistettiin kansallinen ruokastrategia, jonka valmisteluun myös maa- ja metsätalousvaliokunta on osallistunut. Strategian tavoite on, että Suomi nousee maailman johtavaksi kestävien ruokajärjestelmien kehittäjäksi ja uudistajaksi vuoteen 2040 mennessä. Tässä onnistuminen edellyttää ruuantuotannon kestävyysmurroksen vauhdittamista, ja se puolestaan edellyttää kasviproteiinituotannon mittavaa lisäämistä. Kasvipohjainen ruoka

Pöytäkirja PTK 131/2025 vp

mainitaan strategiassa muutamaan kertaan, mutta vahvaa sitoutumista panostaa kasviproteiinituotantoon saa vähän rivien välistä lukea.

Valtavasti potentiaalia jää hyödyntämättä, jos kasvipohjaiseen ruuantuotantoon ei satsata tosissaan. Haluaisinkin nyt kysyä ministeriltä: miten aiotte varmistaa, että kasviproteiinien tuotanto saadaan Suomessa vauhtiin osana tämän kansallisen ruokastrategian toimeenpanoa?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Suhonen.

17.19 Timo Suhonen sd (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Suomen huoltovarmuus ja kotimainen ruuantuotanto ovat kansallisen turvallisuuden ydintä. Meidän pitäisi kaikin keinoin varmistaa, että Suomessa tuotetaan ruokaa, rehua ja raaka-aineita myös kriisiaikoina omilla pelloilla ja omalla työllä. Meillä maassamme maksetaan tukia tiloille, jotka eivät ole tosiasiallisesti tuottavia. Samalla aidosti tuotantoa tekevät tilat kamppailevat kannattavuuden, kustannusten nousun ja epävarman tulevaisuuden kanssa. Kysynkin ministeriltä: miksi veronmaksajien rahoja ohjataan tuottamattomille tiloille sen sijaan, että nekin tuet kohdennettaisiin selkeästi ja oikeudenmukaisesti niille tiloille, jotka oikeasti tuottavat suomalaista ruokaa ja turvaavat huoltovarmuutemme?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mehtälä.

17.20 Timo Mehtälä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Te, ministeri Essayah, taannoin tässä tulitte julkisuuteen siitä, että korvauskelpoisuus pelloille tulee kuuden itäisen maakunnan alueelle, mikä tietysti on aivan positiivinen asia, mutta samalla heräsi kysymys muualta Suomesta: mitenkäs muiden Suomen tuottajien tilanne on?

Tämä korvauskelpoisuushan on vuodesta 2014 asti ollut niiltä pelloilta pois, jotka on sen jälkeen raivattu. Nyt nämä pellonraivaajat ovat pääsääntöisesti karjatiloja, jotka tarvitsevat rehu- ja lannanlevitysalaa siihen tilan läheisyyteen. Siksi kysyn: milloin tulee muille maakunnan alueille korvauskelpoisuus, ja tuleeko erityisesti nuorille tuottajille ensinnä tämä korvauskelpoisuus? Yleensä ottaen nuoret tuottajat ovat ne, jotka investoivat ja joille tämä asia on hyvin merkityksellinen. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hänninen.

17.21 Juha Hänninen kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Edustaja Hoskosen nimi on mainittu jo useamman kerran tässä hetkessä ja mainitaan vielä uudelleen. Eli kannatan edustaja Hoskosen tekemiä esityksiä turpeen saattamisesta myös hyötykäyttöön. Se on huoltovarmuuden kannalta äärimmäisen tärkeää meille, ja sitä tarvitaan monessa, kun meille se on myös uusiutuva luonnonvara.

Terveisiä myös sinne EU:lle, että nämä hiilinielut on nyt saatava myös meidän laskelmiin mukaan. Tämä kasvava metsä on parasta ilmastopolitiikkaa, sanottakoon näin, eli silloin kun metsä kasvaa, se tuottaa meille myös niitä hiilinieluja.

Meidän pitää pystyä tuottamaan oma ruokamme, ja huoltovarmuus on strateginen kysymys. Se on ihan siellä ensimmäisessä kolmanneksessa, eli emme tule leikkaamaan ruuantuotannosta, ja haluan, että näin se on ja pysyy.

Pöytäkirja PTK 131/2025 vp

Tässä välillä tuli puhetta myös yksityismetsien suojelusta. Todellakin meillä on se omaisuudensuojaus, niin että täällä etelässä ei taida ollakaan enää juuri mitään muita kuin yksityisiä metsiä, ja tähän me ei mennä. Sosialismia en kannata. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kallio.

17.22 **Vesa Kallio kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Jälleen kerran tulee mieleen isän vanha sanonta ”ettei nyt menisi hyvä hermostuminen keneltäkään hukkaan”, kun täällä tulee sekä oikealta että vasemmalta tai miten päin se nyt onkaan.

Mutta jos yhdistän kolme asiaa, perinnebiotoopit, pedot ja tämän tukikeskustelun, niin kaikki me, jotka tunnemme tukijärjestelmää, tiedämme, että se on valtavan laaja kokonaisuus. Siellä maksetaan hyvin erilaisin perustein. Maatalouden tukia ei makseta pelkästään maatalouden tuotannosta vaan monesta muusta asiasta, on esimerkiksi perinnebiotoopit, luonnonlaitumet, monimuotoisuus — lukuisia, lukuisia, lukuisia tekijöitä. Ja mitä kauemmas, mitä syrjäisemmille seuduille mennään, esimerkiksi sinne itäiseen Suomeen, niin se maatila on kuin alusta. Se pelkkä maatila ei tuota toimeentuloa, mutta ilman sitä maatilaa ei ole sitä muutakaan toimeentuloa, ja se pitää sitä aluetta elävänä ja elinvoimaisena. Nyt te olette vähän kuin ravikilpailuun tulleet, mutta teillä on poni ratsuna, niin että kannattaa miettiä ehkä joku muu lähestymistapa tähän.

Mutta iso tekijä tässä luonnonlaidunten osalta on myös sitten se kannattavuus elikkä tämä kokonaisuus. [Puhemies koputtaa] Tuissa on tietysti vielä se, että jos se otetaan joltain pois, niin se tuki ei automaattisesti siirry jollekin toiselle. Totta kai kaikki pitää käydä läpi, [Puhemies koputtaa] mutta ei tämä nyt ole ehkä se keskeinen juttu tässä. [Välihuutoja]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Räsänen, Joona.

17.24 **Joona Räsänen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täytyy kyllä nyt vähän ihmetellä, että tilanteessa, missä meillä on valtiontalous kymmenen miljardia euroa alijäämäinen ja tässä salissa enemmistö on sitä mieltä, että se on peruste leikata köyhimmistä köyhimmiltä jopa puolet toimeentulosta, sitten samaan aikaan meillä on joku tällainen pyhä lehmä, sata miljoonaa, jota ei edes suostuta selvittämään, mihin se menee, onko se sitä höpöheinän viljelyä vai mitä se on. Onhan tämä nyt aivan paradoksaalista, että en nyt enää yhtään ihmettele, että meillä valtiontalous on ylipäättänsä tässä jamassa, jos meillä roikkuu jossain sata miljoonaa, mitä ei edes haluta selvittää. Se on sitten eri kysymys, ja siitä voi olla eri mieltä, pitääkö se ottaa pois, mutta kai siitä nyt pitäisi kaikkien olla samaa mieltä, [Sanna Antikainen: Teidän vaihtoehdossa se on!] että se nyt edes selvitetään.

Sitten täytyy muuten edustaja Antikaiselle sanoa, kun hän tästä VTV:n raportista kyseli, että nyt varmaan olette tänäänkin kehuneet samaa virastoa, kun virasto julkaisi raportin, jossa se toteaa, että nykyinen hallitus ei saavuta yhden yhtä itse itselleen asettamaansa tavoitetta. [Sanna Antikainen: Mutta me emme hauku VTV:tä!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Otetaan tähän väliin ennen ministerin puheenvuoroa vielä muutama vastauspuheenvuoro. — Elikkä edustaja Kalmari.

Pöytäkirja PTK 131/2025 vp

17.25 Anne Kalmari kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Onpa hyvä, että maataloudesta ja sen linjauksista keskustellaan. Viime kerralla, kun tukipolitiikkaa luotiin, keskusta olisi toki halunnut, että se ohjautuu ruuantuotantoon, mutta vihreät ja demarit erityisesti Marinin johdolla halusivat, että mahdollisimman paljon ilmastotoimia ja ympäristötoimia ja tällaisia toimia lisätään sinne. Meillä ei ollut riittävästi painovoimaa, että se olisi siihen tapaan mennyt.

Nyt olen erittäin mielissäni, että demarit ovat muuttaneet käsitystään tästä asiasta, ja toivottavasti me kaikki yhdessä sitten, kun seuraava rahoituskehyskausi tulee, haluamme ohjata ilman mitään ylimääräisiä vaatimuksia ruuantuotantoon kaikki mahdolliset tuet sille vähenevälle viljelijäjoukolle. Emme haluaisi lisää ympäristövaateita, lisää yhtään mitään vaateita, koska ne voidaan rahoittaa sitten aivan toiselta sektorilta, ympäristöministeriöstä. Hienoa, että te olette tulleet tälle linjalle. [Sosiaalidemokraattien ryhmästä: Kiitos!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Antikainen.

17.26 Sanna Antikainen ps (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Käydäänpä muutama fakta läpi. Eli fakta numero yksi: SDP:n vaihtoehdossa leikataan 100 miljoonaa suomalaisesta maataloudesta. Se ei tarkoita sitä, mitä nyt väitätte, että tehdään selvityksiä siitä, tästä tai tuosta, vaan se tarkoittaa suoraa leikkausta. Toivon todella, että täällä hyvin eräs keskustalainen edustaja toi teille esille sen, miksi tämä on niin tärkeä asia ja myös ministeri tuo teille vielä myöhemmin. Kuunnelkaa sitten heitä.

Toinen asia, mitä tulee sitten VTV-raportteihin: Toisin kuin te, me emme ole kyseenalaistaneet VTV:tä, [Joona Räsänen: Olenko minä kyseenalaistanut?] toisin kuin teidän puolueenne. Kun sieltä tuli teille ikävää luettavaa, niin te vaaditte VTV:tä korjaamaan raporttia, mutta me emme. Näin. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Vielä vastauspuheenvuorot edustajille Rantanen, Oinas-Panuma ja Räsänen ja sen jälkeen Eestilä ja sitten ministeri. — Edustaja Rantanen.

17.27 Piritta Rantanen sd (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Jotta nyt tässä salissa kaikille tulisi selväksi, niin kyllä, SDP:n vaihtoehtobudjetissa, jota — hienoa — on luettu tarkasti, 86 miljoonaa euroa ollaan leikkaamassa niiltä tiloilta, jotka eivät tuota, niin kuin Luken tutkimuksessa on ollut, viiteen vuoteen eivät ole myyneet mitään. Ja kyllä, tähän perustuu meidän vaihtoehtobudjettimme maatalouden leikkaus. Ja vielä lisäksi se liittyy siihen, että täällä on luotu uusi kannustejärjestelmä metsiin, jota emme olisi hyväksyneet.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Oinas-Panuma.

17.28 Olga Oinas-Panuma kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä keskustelu minua runsaasti hämmentää, ja erityisesti minua hämmensi edustaja Räsänen näkemys siitä, että se on nyt sitten maatalous, mikä on pilannut tämän meidän valtion budjetin, että se on nytten se ongelma, kun tukia maksellaan väärällä tavalla. Te saatte tämän kysymyksen kuulostamaan aivan äärimmäisen yksinkertaiselta: siltä, että sieltä vain napataan pois rahaa tiloilta, jotka eivät tuota ruokaa. Jos se olisi noin yksinkertaista, niin luultavasti tätä olisi jollain tavalla jo aiemmin ronklattu.

Pöytäkirja PTK 131/2025 vp

Haluaisin myös muistuttaa siitä, että meillä on hyvin erilaisia alueita eri puolilla Suomea ja on myös alueita, joissa ei tällä hetkellä ole ihmisiä, jotka välttämättä viljelisivät sitä ruokaa tai myytävää kampeita siellä pellolla, mutta silloin, kun meillä on joskus ehkä vaikeammat ajat, meillä täytyy olla myös sitä peltoa olemassa. Ja jos nyt lähdetään rajoittamaan sitä, millä tavalla ihmiset voivat peltoansa viljellä ja sitä satoa korjata sieltä, niin mitä sitten siinä vaiheessa, kun mahdollisesti olisi tällainen vaikeampi aika, kun meillä ei ole enää myöskään sitä peltopinta-alaa, esimerkiksi Pohjois-Suomessa? Tiedän, että jos vaikkapa meidän pelloilla, joilla tällä hetkellä kyllä tuotetaan, totta kai, myytäväksi... Siellä tehdään porolle evästä ja sitten myydään poronlihaa, eli teemme tuottoa. Mitä sitten, jos me laittaisimme ne pellot pois? Kukaan ei tulisi viljelemään niitten tilalle, ne pöpeliköityisivät. Onko se sitten oikea vaihtoehto? Minua hämmentää tämä suhteellisen paljon, ja te saatte tämän kuulostamaan niin äärimmäisen yksinkertaiselta, mitä tämä ei ole, niin kuin edustaja Kallion puheenvuorosta oikein hyvin kuultiin.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Räsänen, Joona.

17.29 Joona Räsänen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä pientä kulkijaa hämmentää moni asia tässä salissa, mutta olisin nyt kysynyt, kumman edustajan linjaa minun pitää uskoa, edustaja Kalmarin vai Oinas-Panuman, kun aikaisemmassa puheenvuorossa todettiin, että tähän on oikein hyvä idea, että otetaan heiltä, jotka eivät edes tuota, ja nyt äsken puolustettiin myös heitä, jotka eivät tuota. Olen ymmärtänyt, että meillä kaikilla on välillä niin, että ryhmien sisälläkin erilaiset mielipiteet eroavat hieman toisistaan, mutta se sallittaneen näinkin tärkeissä asioissa. Mutta voisi olla varmasti ihan perusteltua, ottaen huomioon, missä tilanteessa julkinen talous on, että meillä ei ole millään sektorilla mitään pyhiä lemmiä, mitä ei voida edes katsoa.

Sitten vielä edustaja Antikaiselle tästä VTV:n raportista, kun käsittääkseni en ole aikaisempakaan arvostellut: Jos me lyödään kättä päälle, että kuittaatte sen tämän päivän raportin myös sitten samalla, kun virasto toteaa, että te ette ole saavuttamassa niitä tavoitteita, joita te olette itsellenne asettaneet, ja itse asiassa olette omilla toiminnallanne myös heikentäneet Suomen talouskasvua. [Sanna Antikainen pyytää vastauspuheenvuoroa] On hyvä, että tästäkin syntyi yhteisymmärrys tässä salissa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Eestilä.

17.30 Markku Eestilä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Olen erittäin hyvilläni, että maatalouden ja metsätalouden keskustelu täällä herättää voimakkaita tunteita. Ohi puhuminen ja väärin ymmärtäminen kuuluu oleellisella tavalla salin retoriikkaan. Edustaja Räsänen, te voitte käyttää valinnanvapauttanne ja arvioida, kehen te uskotte tässä salissa.

Mutta, arvoisa puhemies, me hallituspuolueet noudatamme täällä hallitusohjelmaa. Sieltä löytyy se yhteinen liima, minkä kautta me menemme eteenpäin. Ainakin itse ajattelen niin — ja luulen, että maa- ja metsätalousvaliokunta ja maatalousjaosto ajattelevat — että suomalainen maa- ja metsätalous on tärkeä osa huoltovarmuutta ja se on tärkeä osa suomalaisia vientituloja.

Mutta vaikka me puolustamme täällä perinteistä maa- ja metsätaloutta, niin emme nyt ihan sokeita ole ja meillä on avarampi katse kuin monesti luullaan. Edustaja Elo,

Pöytäkirja PTK 131/2025 vp

valiokunta lisäsi 50 000 euroa Pro Vege ry:lle kasvipohjaisen ruoantuotannon edistämiseen. Se on se asenne, millä me olemme liikkeellä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ministeri Essayah, olkaa hyvä.

17.32 Maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah: Arvoisa rouva puhemies! Ensinnäkin haluan tosiaan kiittää edustajia erinomaisen hyvästä ja, voisi sanoa, jopa osittain viihdyttävästäkin keskustelusta. Täällä jaoston puheenjohtaja Eestilä kuvasi hyvin tätä keskustelua. Sillä tavalla on arvokasta, kun kaikessa tässä keskustelussa kuitenkin aistii sen pohjavireen joka puolelta salia, että on nimenomaan kyse suomalaisesta ruuasta, huoltovarmuudesta, sen turvaamisesta, meidän huoltovarmuudesta. Kaikkialta tulee arvostus suomalaista tuottajaa kohtaan. Sitten totta kai politiikassa ylipäättänsäkin on keinoista ja poliittisista detaljeista erimielisyyttä.

Muutamia asioita haluan nyt tässä kommentoida:

Ensinnäkin täällä on nyt useaan otteeseen, erityisesti salin vasemmalta laidalta, nostettu esille tämä, että on 80—86 miljoonaa tukea, joka ei kuulemma tuota mitään. Nyt täytyy muistaa, että edellinen hallitus on tehnyt sen CAPin, jota tällä hetkellä eletään. Täällä edustaja Kalmari minusta erinomaisesti toi esille sen, että edellisen hallituksenkin sisällä oli varmasti jonkinmoista kädenvääntöä siitä, mihin tätä rahoitusta laitetaan, ja edellinen hallitus päätyi laittamaan kohtuullisen paljon ympäristö- ja ilmastotoimenpiteisiin. [Ritva Elomaa: Juuri näin!] Eli tämä rahasumma, mistä me puhumme täällä nytten, on ympäristö- ja ilmastotoimenpiteitä valtaosaltaan. Täytyy muistaa se, että kyllä, minä esimerkiksi kuulun niihin ja hallitusohjelman takana seisovat edustajat täällä, jotka nimenomaisesti olemme painottaneet ruokaa tuottavaan maatalouteen tukien kohdentamista. On hienoa, että nyt huomaan, että myöskin salin vasemmalla laidalla on tultu siihen lopputulemaan, [Anne Kalmari: Hyvä, kohta ollaan kaikki sitä mieltä!] että halutaan kohdentaa näitä tukia ruokaa tuottavaan maatalouteen.

Mutta siinä mielessä on kuitenkin hyvä olla varovainen, että nyt jos katsotaan tulevaa MFF:ää, ja siellä on tämä niin sanottu NRP, Änäriksikin kutsuttu yksi rahasto, jonka sisältä löytyy niin koheesiota kuin myöskin maaseudun kehittämistä ja muuta, niin siellä kuitenkin on kohtuullisen korkeat tavoiteprosentit edelleen ilmasto- ja ympäristötoimenpiteille. Eli emme me pääse karkuun tätä ympäristö- ja ilmastotoimenpiteitten tavoitetta, mikä tässä tulevassakin näyttäisi nyt komission esityksen pohjalta olevan. Mutta, kyllä, vahva painotus siihen — ja Suomen kannoissa on se — että me haluamme olla kohdistamassa ruokaa tuottavaan maatalouteen, koska siinä on kysymys nimenomaan siitä meidän huoltovarmuudesta ja ruoantuotannosta. Eli ei näitä tukia ole millään tavalla yritetty jättää selvittämättä tai muuta. Se löytyy ihan sieltä teidän viime kaudella tehdystä CAP-sopimuksesta. Sen mukaisesti on eletty.

Sitten edustaja Kokolle ja edustaja Räsäselle, jotka ovat olleet sitä mieltä, että on vain pyhiä lemmiä eikä ole koskettu maataloudessa mihinkään: Kyllä tässäkin budjettikirjassa näkyy, että 142 miljoonaa sopeutetaan myös meidän toimialalla, mutta sopeutukset on tehty sillä tavalla, että ei ruokaa tuottavaan maatalouteen, ei tuottajien tukiin, koska me on koettu niin arvokkaana se, että meiltä löytyvät ne suomalaiset tuottajat, jotka pitävät huolta meidän ruokaturvasta, ei kosketa siihen heidän työnsä kannalta välttämättömään tukeen, mutta olemme kyllä hallinnosta ja monesta, monesta muusta asiasta joutuneet valitettavasti leikkaamaan.

Pöytäkirja PTK 131/2025 vp

Yksi valitettava kohde, jonka täällä edustaja Eskelinen nosti hyvin esille, on raviurheilu: Itsekin olen raviurheilun ystävä, ja harmillista on, että esimerkiksi siltä puolelta kyllä on jouduttu leikkaamaan, mutta nythän tässä on kyse myös siitä, että toimiala on halunnut valita tämän tulevaisuuden mallin tähän lisenssimalliin siirtymiseksi. Nythän tässä on tämä arpajaislaki, mitä eduskunta täällä juuri käsitteli, sen lykkääntyminen siitä, mitä ehkä alun perin ajateltiin hallitusohjelmaa kirjattaessa. Itsellenikin on tässä todellakin tarkoitus huolehtia nimenomaan tästä siirtymäkaudesta, koska sehän on aivan selvä, että kun siirrytään lisenssimalliin, niin eihän siinä silmänräpäyksessä sitten uuden järjestelmän rahoitus ala tulemaan sinne raviradoille. Tässä kun muutamassakin puheenvuorossa sitten valitettiin näitten maakuntaraviratojen kohtaloa, niin nämä, voisiko sanoa, paragrafit tulevat kyllä suoraan toimialalta. Me emme ministeriössä poliittisesti siihen puutu. Me katsomme, että mitä toimiala katsoo, niin sen mukaisesti sitten toteutamme myöskin nämä tukikohdat tuolta.

Tuolla edustaja Mikkonen viittasi Metkassa oleviin rahoituksiin: eliikkä siis suometsien hoitosuunnitelmia tehdään sillä Metka-rahoituksella, ja sitten toisaalta tukiahan ei tällä hetkellä myönnetä enää kunnostusojituksin, mikä nousi tässä esille.

Sitten täällä edustaja Mehtälä kysyi korvauskelpoisuuksista: Eliikkä siis korvauskelpoisuuksia jaetaan tällä hetkellä joka puolelle Suomea sitä mukaa kuin ely-keskusten alueella vapautuu vanhoja korvauskelpoisuuksia. Niitä jaetaan ensinnäkin joka puolella Suomea sitä mukaa. Sitten me jaetaan nuorille. Eliikkä ne nuoret, jotka tulevat saamaan nuoren tuottajan aloitustukea, tulevat saamaan kahden seuraavan vuoden aikana, kun ovat nuoren tuottajan aloitustuen piirissä, niille osoitettua tukea. Tämä ei ole poissa siitä ensimmäisestä jaosta eliikkä siitä ely-keskuksen sisällä tapahtuvasta jaosta. Ja sitten vielä on nämä kuusi itäistä maakuntaa, joissa tulee olemaan korvauskelpoisuuden saantimahdollisuus.

Täällä on käyty myöskin hiilinieluista keskustelua: Tietysti kun tehdään uutta tarkentavaa tutkimusta ja mittausta, meillä tarkentuvat myöskin nämä mittaustulokset. Olen itse todennut, tänäänkin erään iltapäivälehden haastattelussa, että silloin 2018 kun on lähdetty tekemään meidän hiilineutraalisuustavoitetta, silloin meillä on ollut ihan toisenlainen tietämys tästä, millä tavalla hiilinieluja mitataan ja miten nämä maaperäpäästöt vaikuttavat. Jos me tämän hetkisillä tiedoilla katsoisimme sinne vuoteen 2018, niin me oltaisiin itse asiassa 35 miljoonaa hiilidioksidiekvivalenttitonnia perässä siitä, mitä silloin luultiin. Minä olen aivan varma, että se hallitus silloin ei olisi tehnyt tätä päätöstä, jos heillä olisi ollut se tieto, mikä meillä on tänä päivänä. Siksi minä olen yrittänyt mahdollisimman kiihkottomasti, ilman minkäänlaista identiteettipolitiikkaa tai mitään muuta, alleviivata, että jos uutta tieteellistä tietoa saamme, niin eikö meillä pidä olla silloin rohkeutta tehdä uusia johtopäätöksiä. Tässä ei minun mielestäni tarvitse kenenkään olla menettämässä kasvojaan, vaan voidaan todeta, että tämä on tällä hetkellä tämä tilanne.

Tämä hallitus ei hallitusohjelman mukaisesti ole tosiaan rajoittamassa hakkuita, koska hakkuitten tasot ovat pysyneet koko ajan alla sen tason, mitä voitaisiin tehdä, eliikkä emmehän me ole edes maksimitasossa olleet lähestulkoonkaan. Silti osa näistä, esimerkiksi KEITO-laskelmista, joita on ilmasto- ja energiastrategian yhteydessä tehty, on lähtenyt esimerkiksi sellaisista kuin 86 miljoonan hehtaarin hakkuutasosta. Eihän meillä sellaisia tasoja ole ollut edes silloin, kun meidän taloudella on kaikkein kovimmin mennyt. Tämä iso kysymys, mitä minä aina kyselen itseltäni näitten asioitten äärellä, on se, että yritetäänkö tässä pelastaa ilmastoa vai ilmastopolitiikkaa. Minun mielestäni olisi järkevää

Pöytäkirja PTK 131/2025 vp

ajatella, että luovutaan niistä fossiilisista, käytetään sitä biotaloutta, mikä on suomalaisen kansantalouden vahvuus: nuori, kasvava metsä. Täällä edustaja Hoskonen hienosti monessakin puheenvuorossa totesi, että nuori, kasvava metsä, se sitoo hiiltä. Silloin kun me hoidamme meidän metsiämme, se on myöskin parasta mahdollista ilmastopolitiikkaa.

Täällä oli monia hyviä nostoja. Muun muassa edustaja Östman nosti kannattavuuteen liittyviä kysymyksiä, ja juuri tätä hallitus tekee. Valiokunnan puheenjohtaja Elomaa nosti esille hankintalain ja myöskin elintarvikemarkkinalain. Elikkä ykkönsenhän on jo täällä eduskunnassa käsitelty, kakkonen on juuri tullut lausunnoilta. Sieltä tuli suuri joukko lausuntoja, ja eduskuntaan on tarkoitus saattaa ne ensi keväänä ja sitten lainsäädäntöön. Sitten myöskin hankintalaki, jossa tämä huoltovarmuus nousee nyt yhdeksi erityiseksi tekijäksi, on myöskin eduskuntaan matkalla.

Elikkä kaikilla näillä lainsäädäntökehikoilla pyrimme kannattavuuden parantamiseen, mutta ennen kaikkea meidän pitää siitä markkinasta juuri tämän lainsäädännön kehittämisen kautta pystyä saamaan enemmän. Se, mikä on ollut hyvää nyt viime aikojen uutisoinnissa, niin vaikka pienen kriisin kautta, jauhelihakriisin kautta, jouduttiin siihen tilanteeseen, niin tällä hetkellä meillä maksetaan parasta mahdollista lihantuottajatukea koko Suomen EU-jäsenyyden aikana. Eli nyt on oikea suunta, eli markkinoilta on haettava sitä lisätukea.

Täällä moni viittasi tuleviin MFF- ja CAP-neuvotteluihin: Voitte arvata, että kaikkeni niissä pöydissä teen, jotta pystytään puolustamaan meidän maatalouden tukia, ja mikä on hyvä, niin kuitenkin tästä niin sanotusta yhdestä rahastosta suoraan maataloille tulevat tuet on korvamerkitty, eli niitä ei voi käyttää mihinkään muuhun. Se osuus on kuitenkin jo, voisi sanoa, Suomelle tietynlainen neuvotteluvoitto, että on pystytty varmistamaan, että niitä ei voi käyttää mihinkään muuhun. Mutta totta kai siellä on vielä paljon työtä ja tehtävää edessä. Elikkä meidän pitää pystyä nostamaan sitä kokonaistasoa, ja tämä on maatalousministereitten yhteinen viesti ollut ympäri Eurooppaa. Täällä joku edustaja toikin hyvin esille, että kuitenkin kun ollaan nostamassa ja kasvattamassa aika reilustikin tuota budjetin kokonaistasoa, niin miksi juuri sitten maatalouden puolelta oltaisiin leikkaamassa, koska se on aivan ytimessä, kun me puhutaan meidän turvallisuuspolitiikasta. Omavaraista ruoantuotantoa koko Euroopan alueella me tulemme tarvitsemaan. [Puhemies koputtaa]

Sitten täällä edustaja Kalmari vielä kysyi näistä sukupolvenvaihdoksista: Niissähän me olemme nyt ylittäneet tavoitteet, elikkä se oli 250, mitä tavoiteltiin, ja ollaan siellä 300:ssa, ja nyt ennuste tälle vuodelle on 350. Tietysti erityisen tärkeää, kun ajattelemme sitä aloittavaa viljelijää, on saada meidän rahoitusmarkkina toimimaan. Täällähän taidettiin käydä ihan erillinen ajankohtaiskeskustelu, joka ei koskenut pelkästään maataloutta, vaikka siellä se varmaan ensimmäisenä näkyy, mutta se on nyt kaikilla pk-sektoreilla: [Puhemies koputtaa] meidän pitää saada meidän rahoitushuolto kuntoon, jotta meillä päästään tekemään investointeja ja sitä kautta saamaan kasvua. — Kiitos kovasti.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset ministerille. — Sitten mennään puhujalistaan. Pari puheenvuoroa ehdimme ottaa. — Edustaja Hänninen.

17.43 Juha Hänninen kok: Arvoisa puhemies! Ministeri Essayah nosti omassa puheenvuorossaan loppuvaiheessa esille hevosurheilun. Kuten me kaikki tiedetään, ollaan siirtymässä lisenssiperiaatteeseen, ja se on iso asia, että me halutaan, toivottavasti

Pöytäkirja PTK 131/2025 vp

mahdollisimman moni tässä salissa, jopa kaikki, että hevosurheilun toimintaedellytykset pitää säilyttää tämän ylimenovaiheen aikana. Tämä oli minun henkilökohtainen ja toivottavasti mahdollisimman monenkin mielipide tuosta aiheesta.

Mennään eteenpäin ja puhutaan huoltovarmuudesta. Huoltovarmuus ei ole sanahelinää vaan pohjoisen kansakuntamme elinehto. Juuri siksi hallitus panostaa siihen ajassa, jossa meidän on oltava varautuneita, valppaina ja valmiina. Vuoden 2026 talousarviossa suomalaisesta ruuantuotannosta ei leikata. Maatalouden energiaverotuki säilyy, ja alkutuottajan asemaa sekä elintarvikeketjun tasapainoa vahvistetaan. Tämä on vastuullista politiikkaa. Vain vahva huoltovarmuus takaa sen, että suomalaisilla on ruokaa pöydässä ja turvaa arjessa myös kriisiaikoina.

Arvoisa puhemies! Tämä hallitus ei istu käsiensä päällä vaan turvaa huoltovarmuuden, sillä ilman sitä ei ole arjen turvallisuutta eikä kansallista kestävyyttä.

Arvoisa puhemies! Olemme tänään keskustelleet täällä ympäristöstä, luonnosta ja ilmastotoimista. On totta, että maankäyttösektorin hiilinieluvaikutus on viime vuosina muuttunut useista syistä — ja ehkä useita kertojakin — kuten puuston kasvusta sekä erityisesti turvemaita koskeneiden laskentamenetelmien tarkentumisesta, mutta tässä edellisessä palaverissa kävi ilmi kaikille, että kasvava metsä on parasta ilmastopolitiikkaa. Jos ei muuta jäänyt mieleen, niin tuo minulla jäi. Tämä vaatii meiltä toimia, ja me vastaamme siihen vahvistamalla tietopohjaa ja kohdentamalla tarpeellisia lisätoimia. Aiemmassa talousarviossa olemme osoittaneet rahoitusta metsien kasvun ja hiilinielujen vahvistamiseen informaatio-ohjauksella sekä metsälainsäädännön toimeenpanoon tietojärjestelmien uudistamisella. Tämän lisäksi panostamme hiilinielujen ja hiilivarastojen tutkimukseen ja havainnointijärjestelmien kehittämiseen, jotta päätöksenteko perustuisi jatkossakin entistä vahvempaan ja ajantasaisempaan tietoon. Tämä on oikea suunta.

Kiitän vielä ministeriä erinomaisesta työstä luonnon, ilmaston ja ympäristön hyväksi tässä maassa. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Koskela, Jari, poissa. — Edustaja Mikkonen, Krista.

17.47 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Maataloudella on keskeinen rooli myös Suomen ilmastotavoitteiden saavuttamisessa. Ekologisesti kestävä ruuantuotanto on avain myös ruokaturvan parantamiseen. Siksi maataloutta on uudistettava, jotta se olisi kestävää sekä ympäristön että tuottajien kannalta. On tärkeää, että Suomi tekee vaikuttamistyötä ekologisen maatalouden puolesta paitsi Suomessa myös EU-tasolla.

Tärkein keino maatalouden ekologisen kestävyysparantamiseen on siirtyminen lihanuotannosta entistä enemmän kasvipohjaiseen tuotantoon. Tällä viikolla julkistettiin ruokastrategia vuoteen 2040. Valitettavasti strategiasta ovat jääneet pois kestävyys ja ruoka-alan uudet mahdollisuudet, tai ne ovat siellä varsin heikolla tavalla. Kuitenkin tiedämme, että kasvisproteiinin tuotannon ja kulutuksen lisääminen parantaisi huoltovarmuutta, toisi merkittäviä ruoka-alan kasvumahdollisuuksia ja parantaisi kansanterveyttä. Itse asiassa myös valtiovarainvaliokunnan maatalousjaosto nosti mietinnössään esille nimenomaan kasvisruuan merkityksen näiden asioiden näkökulmasta ja myös siitä vientipotentiaalinäkökulmasta.

Pöytäkirja PTK 131/2025 vp

Suomi on todellakin sitoutunut olemaan hiilineutraali vuoteen 2035, ja tuo tavoite siis asetettiin sen takia, että se on meidän osuutemme, jotta pääsemme Pariisin sopimukseen. Ei sitä asetettu sillä mielellä, minkälaiset nielulaskelmat olivat sillä hetkellä. Tavoitteen saavuttaminen vaatii pikaisesti lisätoimia, sillä muuten se on karkaamassa käsistä. Päästöjen vähentämistä tarvitaan ehdottomasti, mutta me tarvitsemme myös hiilinielujen vahvistamista, ja tietysti nyt kun katsotaan maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala, niin siellä voidaan tehdä näitä molempia, mutta valitettavasti tältä hallitukselta nämä toimet ovat jääneet hyvin vähäisiksi.

No, nyt ehkä ensin muutama sana tästä paljon puhutusta Luken uudesta hiilinielulaskelmasta, johon tässäkin salissa on nyt monesti viitattu: Toden totta, ja voimme olla ihan tyytyväisiä siihen, että nyt näyttää siltä, että metsät ovat pieni nielu eli 0,15 megatonnia, kun se aiempi laskelma näytti sitä, että se olisi ollut pieni päästölähde eli 1,2 megatonnia. Mutta eihän tämä sitä isoa kuvaa millään tavalla muuta, vaan 2010-luvulta asti metsien hiilinielu on romahtanut merkittävästi, ja maankäyttösektori kokonaisuudessaan on päästölähde. Siksi tarvittaisiin toimia ei ainoastaan niiden fossiilisten päästöjen vähentämiseksi, mikä on tärkeää, mutta myös maankäyttösektorin hiilinielun vahvistamiseksi. Täytyy kyllä sanoa, että pidän hieman jopa vastuuttomana maa- ja metsätalousministerin puheita, jos Iltalehti on haastattelua oikein siteerannut, kun täällä on todettu, että Essayah'n mukaan, jos haluttaisiin pitää kiinni 2035 ilmastotavoitteesta, se tarkoittaisi sitä, että fossiilisen energian käyttö ja metsäteollisuus pitäisi ajaa Suomesta alas. No, tähän ei pidä millään tavalla paikkaansa.

Toivottavasti ministeri on tutustunut esimerkiksi tänä syksynä julkaistun Koneen Säätiön Metsän puolella -hankkeen rahoittamaan selvitykseen siitä, miten metsänieluja voidaan vahvistaa ja saavuttaa tuo hiilineutraalisuustavoite. Siinä lähdetään siitä, että nykyinen hakkuutaso säilyy. Siinä lähdetään siitä, että nykyisenkaltainen metsäteollisuus säilyy sellaisenaan. Ei edes vaadita metsäteollisuudelta jalostusarvon nostoa niin, että vähemmästä tehtäisiin enemmän, mikä olisi kyllä sekä kansantalouden kannalta että myös kestävyyskannalta perusteltua, mutta todella tässä laskelmassa ei edes sitä vaadita, ja silti siinä osoitetaan se, että voimme saavuttaa tuon hiilineutraalisuustavoitteen ja hiilinielutavoitteen. Ja se lähtee siitä, että jos metsätaloudessa edes noudatettaisiin Tapion hyvän metsänhoidon suosituksia, niin jo sillä pystyisimme lisäämään hiilinielua merkittävästi, ja jos laittaisimme nämä lakiin. Sitten tietysti jos mietitään maankäyttösektoria kokonaisuudessaan, turvepelloilla on paljon tehtävissä. Sen lisäksi tämmöinen hiilivuokran maksaminen metsänomistajille olisi yksi keino. Ainespuu pitäisi saada pois poltosta ja lisätä sähkökattiloita. Sen lisäksi siinä on otettu käyttöön myös teknisiä nieluja sekä Pariisin sopimuksen mukaisten hiilikrediittien eli näiden ITMO-yksiköiden hankintaa.

Todellakaan kyse ei ole siitä, ettemmekö voisi tehdä tätä ilmastotyötä, jos haluaisimme ja jos olisimme tosissamme, mutta tällä hetkellä näyttää siltä, että hallitus ei ole tosissaan. Ymmärrän hyvin, kun ministeri äsken puhui siitä, että tärkeämpää kuin tavoite ovat itse ilmastotoimet, ja pitäisin sitä sanomista ihan perusteltuna ja uskottavana, jos tämä hallitus todellakin olisi tehnyt ilmastotoimia, mutta päinvastoin sekä maatalouden puolella ilmastotoimet on jätetty tekemättä että maankäyttösektorilla laajemminkin. Esimerkiksi kosteikkoviljely, joka viime kauden lopulla, kun huomasimme tämän hiilinielujen romahduksen, laitettiin pikavauhtia vielä käyntiin: ensitöikseen tämä hallitus lopetti sen tuen. Nyt kolmen vuoden päästä näissä suunnitelmissa se on nostettu sinne, mutta jos me

Pöytäkirja PTK 131/2025 vp

kolme vuottakin oltaisiin toimittu sen mukaisesti, niin oltaisiin huomattavasti pidemmällä, samoin kuin näissä muissa maankäyttösektorin vahvistamiskeinoissa, jotka ovat tyystin jääneet tältä hallitukselta tekemättä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään, ja niitä jatketaan myöhemmin tässä istunnossa.

Pääluokan yleiskeskustelu ja asian käsittely keskeytettiin kello 17.53.

Pääluokan yleiskeskustelua jatkettiin kello 19.12.

Puhemies Jussi Halla-aho: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytettyä yleiskeskustelua maa- ja metsätalousministeriön pääluokasta 30. Keskustelu jatkuu. — Edustaja Kallio, olkaa hyvä.

19.12 Vesa Kallio kesk: Arvoisa herra puhemies! Vielä tähän iltaan puheenvuoro maa- ja metsätalousministeriöön liittyen. Siellä käytiin laajasti keskustelua, ja tässä joitain niihinkin liittyviä kohtia:

Syksyllä oli Maaseudun Tulevaisuudessa otsikko ”Hanhet ja pedot uhkaavat lopettaa karjatilat itärajalta”. Maa- ja metsätalousministeriö ja ympäristöministeriöhän ovat käsitelleet tätä valkoposkivanhiongelmaa jo yli kaksi vuotta, ellei kauemminkin — edellisilläänkin hallituskausilla — mutta tuloksia ei ole syntynyt. Vaikuttaa vahvasti siltä, että näiden kahden ministeriön välillä ei ilman vahvaa poliittista ohjausta sitä ratkaisua tule koskaan syntymäänkään. Aika kuluu, ja keväällä ja ensi kesänä todennäköisesti ongelma on entistä pahempi. Tämä ei ole enää semmoinen toivotaan, toivotaan -asia, vaan ihan oikeasti siihen täytyy löytyä ratkaisu.

Arvoisa puhemies! Marraskuussa kyselytunnilla ministeri Essayah totesi ja kertoi hallituksen saavutuksista ja hieman jälleen moitti edellisiä hallituksia. Tänään keskusteluhan täällä salissa on ollut paljon mielekkäämpää siltä osin, että ei ole samaan menty kummankaan puolin. Sieltä kuitenkin siteeraus hänen sanomanaan: ”Tällä hallituskaudella me olemme nähneet tämän käänteen tapahtuvan. Eli meillähän oli tavoitteena 250 sukupolvenvaihdosta, ja meidän yllätykseksi tehtiin lähestulkoon 300 sukupolvenvaihdosta, eli nuoret ovat löytäneet maatalouden uudelleen, kun hallitus on antanut politiikallaan uskoa siihen maatalouden tulevaisuuteen. Tänä vuonna todennäköisesti 350, eli koko ajan nousee näitten sukupolvenvaihdosten määrä.”

Pyysin eduskunnan tietopalvelusta tilaston nuoren viljelijän aloitustukea saaneista viimeisen kymmenen vuoden ajalta, ja se antaa laajemman kuvan tilanteesta. Aloitustukia maksettiin eniten vuonna 2018, yhteensä 450 kappaletta. Vuonna 2019 lukumäärä oli vajaat 300, vuosina 2019 ja 2020 noin 240, 2022 noin 200, 2023 230 kappaletta, viime vuonna 290 ja tänä vuonna noin 240 tähän mennessä. Vuosina 2016 ja 2017 oltiin yli 300 kappaleessa vuotta kohti. Huomioiden sukupolvenvaihdosten käyttöön käytettävän ajan ei ole nähtävissä, että tämän hallituksen toimet olisivat vielä ainakaan vaikuttaneet sukupolvenvaihdosten määrään. Niitä on tehty ja tehdään liian vähän. Trendinomaisesti ne

Pöytäkirja PTK 131/2025 vp

ovat olleet laskussa. Mikäli tarkastellaan nuoren viljelijän tukeen käytettyjä euromääräisiä summia, tilanne on vielä selvempi: on tultu reilusti alas sieltä huippuvuodesta 2018.

Suomalaiset maatalousyrittäjät ja kuluttajat ansaitsevat parempaa poliittista kulttuuria. On turha kiistellä siitä, kuka on parempi maatalouden asioiden hoitaja, tai oikeastaan minkään asian hoitaja täällä. Jokainen hallitus taistelee samojen elintarvikemarkkinoiden ongelmien kanssa. Meidän poliitikkojen riidellessä keskenään ainoa voittaja hallituskaudesta toiseen on kauppa. Maatalouden kannattavuus paranee ainoastaan toimijoiden avoimella ja rakentavalla yhteistyöllä, niin eduskunnassa kuin markkinoilla. Tämä ei toteudu tällä hetkellä kummassakaan.

Arvoisa puhemies! Eduskunnassa käytiin marraskuussa myös toinen keskustelu maataloudesta. Täällä aika harvoin päästään siitä puhumaan, koska hallitukselta on tullut varsin vähän esityksiä. Nytkin meitä on täällä... no nyt meitä on jo neljä, niin että tämä määrähän tuplaantui jo viimeisen parin minuutin aikana. Nyt tämä keskustelu oli mahdollista silloin, kun listalla oli keskustelualoite ruoantuotannon tulevaisuudesta, omavaraisuudesta ja huoltovarmuudesta — erittäin tärkeä aihe, mutta omat odotukset eivät nyt kovin korkealla olleet aiempien kokemusten perusteella. Tänäpä on paljon parempi mieli ollut tämän päivän keskustelun jälkeen. Ei tällainen keskustelualoite tietysti velvoita hallitusta ryhtymään mihinkään, ja hieman käsikirjoituksen makua siinä olikin silloin — tai ehkä tämmöinen arvio johtuu minusta — eikä ministeri vastannut silloin kaikkiin hänelle esitettyihin kysymyksiin, mutta tänään vastauksia saatiin paremmin. Ehkä kysymykset olivat myös parempia ja niihin oli helpompi vastata.

Positiivista oli, että paria poikkeusta ja pientä välihuutelua lukuun ottamatta silloin katsottiin tulevaan eikä niinkään menneeseen. Vuosikymmenten aikana kuultuja fraaseja tosin sitten kuultiin senkin edestä. Maatalous on tärkeää, sitä on harjoitettava koko maassa, kotimainen ruoka on parasta, ja se on huoltovarmuuden perusta — näitä itsestäänselvyksiä on kuultu päivästä toiseen. Totta joka sana, ja voin ne itsekin allekirjoittaa. Olen itse varmaan satoja tai tuhansia kertoja viimeisen 30 vuoden aikana näitä hokenut.

Maatalouden keskeinen ongelma on kannattavuus, ja kannattavuus paranee vain markkinoiden kautta. Se ei parane tukipolitiikan kautta, se ei parane sillä, kun SDP on nyt fiksoitunut tähän Luken löytämään 80 miljoonaan — he aikovat ilmeisesti sillä ratsastaa seuraaviin vaaleihin. Mutta mikäli markkinoiden toiminta ei muutu reilummaksi eikä ruoantuottaja, maatalousyrittäjä, saa parempaa hintaa tuottamistaan tuotteista, niin ei ole tulevaisuutta, mihinkä mennä. [Puhemies koputtaa]

Viimeinen kappale: Ruoasta, maataloudesta ja huoltovarmuudesta on helppo puhua mukavia, ja sen puolesta on kunniakasta pöyristyä. Lopulta vain teot ratkaisevat, [Puhemies koputtaa] ja siinä meillä kaikilla on peiliin katsomisen paikka. Pelkillä fraaseilla ei maatalouden kannattavuus parane. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Strandman poissa, edustaja Rantanen, Piritta, poissa, edustaja Lahdenperä poissa, edustaja Hoskonen poissa, edustaja Kalmari poissa, edustaja Mehtälä poissa, edustaja Seppänen poissa. — Edustaja Vikman, olkaa hyvä.

19.18 Sofia Vikman kok: Arvoisa puhemies! Vakavasta taloustilanteesta huolimatta tämä hallitus panostaa suomalaiseen ruoantuotantoon ja huoltovarmuuteen. Ruokaa

Pöytäkirja PTK 131/2025 vp

tuottavasta maataloudesta ei tulla leikkaamaan ensi vuonna. Tukileikkauksia ei myöskään kohdisteta maatalouden energiaverotuksiin. Tämä on helpotus kohonneiden kustannusten kanssa painiville tuottajille. Helpotusta tuovat myös ruoan ja esimerkiksi rehun arvonlisäveroon tehtävät alennukset.

Hallituksen kevään 2025 kehysneuvotteluiden mukaisesti ministeriön hallinnonalan kasvupaketista rahoitetaan myös ravinteiden kierrätyksen ja lannoitteiden huoltovarmuuden tiekartan valmistelu. Tavoitteenamme on löytää keinoja saavuttaa lannoiteomavaraisuus keskipitkällä aikavälillä.

Hyvää on myös se, että hallitus vahvistaa alkutuottajan asemaa ja elintarvikeketjun tasapainoa päivittämällä elintarvikemarkkinalainsäädäntöä. Keskiössä on erityisesti elintarvikemarkkinavaltuutetun tiedonsaantioikeuden parantaminen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Ovaska, olkaa hyvä.

19.19 Jouni Ovaska kesk: Arvoisa puhemies! Maa- ja metsätalouspolitiikan käsittely lähestyy loppuaan, ja ehkä viime vuonna tätä ei tapahtunut, niin että nyt on aika jälleen palata perinteiden pariin. Tiedän, että jotkut tätä seuraavat tuolta kotoa tai työhuoneistaan, ja vaikka tämä sali on tyhjä [Vesa Kallio: Eihän tämä tyhjä ole!] — lähestulkoon tyhjä, pahoittelut kollegoille, jotka ovat täällä, heitä on kolme — niin haluan muistuttaa, että kuitenkin on yksi joukko, josta ei ole puhuttu tämän pääluokan yhteydessä, ja sehän on tietenkin kutut. Pirkanmaalaisena kansanedustajana haluan tällä puheella jälleen kunnioittaa jo edesmenneen Timo Roosin vuonna 83 aloittamaa perinnettä pitää esillä kuttujen asiaa. Tosin pitkäaikainen puhemies, keskustan Mikko Pesälä totesi aikoinaan, ettei kutusta ole kiinnostunut muu kuin pukki.

Arvoisa puhemies! Monenlaista kuttua, vuohta ja pukkia on tämänkin salin puheissa vuosien varrella vilahtanut. Ei ole mikään ihme, sillä onhan tämä jalo eläin ilostuttanut ihmiskuntaa jo tuhansia vuosia ja jo yli 40 vuotta Suomen eduskuntaa perinteisen kuttupuheen muodossa.

Hyvät kollegat, haluan aloittaa kertomalla teille Seposta. Ehkäpä teistä joku on tutustunut Seppo-vuoheen. Somevuohi Seppo on tullut suuren kansan tietoisuuteen videoillaan, joissa hän on milloin keittiön pöydällä, katolla tai kasvimaan varkaana. Hän on itsepäinen pukki, joka ei kuuntele ohjeita. Joillekin saattaa kuulostaa tutulta. Mutta Sepon sekoilu postataan tietenkin nykypäivänä nettiin. Moni vuohi varmaan pohtinee, ettei someen kannattaisi kaikkea laittaa. Uskon, että Sepon parempi puolisko ja äitikin varmasti näin ajattelevat — on parempi, ettei ole kili verkossa.

Arvoisa puhemies! Monelle pukin kannattajalle vuosi on ollut raskas. Suomen tunnetuin pukki Teemu päätti maajoukkueuransa marraskuussa. Hänen johdollaanhan Suomi taisteli aikoinaan myös EM-kisoihin, ja pukkihuuma valtasi Suomen. Sen seurauksena levisi myös kuttuhuuma, kun vuohien määrä Suomessa kasvoi. Valitettavasti kävi kuten Suomen menestykselle, ja huuma hyytyi. Vuohien määrä Suomessa on jyrkässä laskussa.

Arvoisa puhemies! Katselin tuossa tilastoja, ja näyttää siltä, että vuohien määrä korreloi valtion velkaantumisen kanssa. Kun vuohien määrä on noussut, valtion velka suhteessa bkt:hen on laskenut. Nyt kuttujen määrä on rajussa laskussa, ja valtion velka sen kuin kasvaa. Vetoan maan hallitukseen: nyt tarvitaan kuttujen hallitusta. Muualla maailmassa vuohi on varallisuuden mittari — mitä enemmän vuohia, sitä enemmän rahaa. Mutta me tiedämme, että kutusta on moneksi. Maailma ympärillä palaa, ja tähän hätään ovat tänä

Pöytäkirja PTK 131/2025 vp

vuonna rientäneet niin kutut kuin pukit: 300 vuolta tepasteli Espanjan Kataloniassa. Ne ahmivat kuivaa pensaikkoo metsän reunoilta ennalta ehkäistäkseen metsäpalojen leviämistä. Kyseessä on EU:n rahoittama pilottihanke, joka ehkäisee maastopaloja. Kuttu on siis vastaus myös ilmastotyöhön, ja mikä parasta, EU maksaa. New Yorkissa vuohet ovat tänä vuonna päässeet töihin osavaltion palkkalistoille. Ne hävittävät haitallisia kasveja ja samalla lannoittavat.

Arvoisat kollegat, tiedättekö, mikä yhdistää Gävlen olkipukkia ja Suomen hallitusta? Molemmat nousevat vuosittain otsikoihin tulipaloista johtuen. Säännöllisesti pyromaanit tuikkaavat tuleen niin pukin Ruotsissa kuin Suomen maineen maailmalla. Ruotsissa homma saatiin hallintaan, kun olkipukin suojaksi asetettiin valvontakameroita ja korkea aita. Yleensä Suomessa kookkain ja kokenein pukki on johtanut laumaansa, ja kurittomat kilit eivät ole hyppineet silmille. Paljon on kiinni pukista. Johtaja voi vaihtua, jos joku toinen osoittautuu vahvemmaksi. Joskus vahvempi naaras ottaa johtopaikan ja määrää kulkusuunnan.

Arvoisa puhemies! Kun some-Seppo sekoilee, seuraajat tykkäävät. Sepon omistajan, pehtoori Aaltosen mukaan ihmiset kaipaavat ankeiden uutisten keskelle positiivisia asioita ja niiden tarjoamisessa eläimet ovat hyviä. ”Eläimet tekevät kaikki asiat tosissaan, ne eivät pyri hauskuuttamaan, ja se taas naurattaa ihmisiä”, Aaltonen toteaa.

Joten, arvoisa puhemies ja hyvät kollegat, antaa some-Sepon sekoilla ja antaa kuttujen ja pukkien elää lajityypillistä elämää, ja eletään me täällä ihmisiksi. Sitä meiltäkin odotetaan.

Arvoisa puhemies! Haluan kiittää edustajakollegoita, puhemiehistöä, virkakuntaa ja koko eduskunnan väkeä kuluneesta vuodesta ja toivottaa rauhallista joulua. Tulkoon pukka kaikkien kotiin.

Yleiskeskustelu päättyi.

Pääluokan käsittely keskeytettiin.

Asian käsittely keskeytettiin.

3. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi valtakunnallisesta osaamistietovarannosta ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 133/2025 vp

Valiokunnan mietintö SiVM 12/2025 vp

Toinen käsittely

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Keskustelu alkaa. Edustaja Lahdenperä.

Keskustelu

17.53 Milla Lahdenperä kok: Arvoisa puhemies! Valtakunnallinen osaamistietovaranto kokoaa koulutuksen, tutkintojen ja osaamisen tiedot yhteen. Se helpottaa yksilön omaa

Pöytäkirja PTK 131/2025 vp

osaamisen hallintaa, parantaa viranomaisten tiedonkulkua ja tukee koulutuspolitiikan päätöksentekoa.

Sivistysvaliokunta mietinnössään on aivan oikein korostanut myös tietosuojan ja tietoturvan merkitystä. Kun kyse on ihmisten koulutuksesta ja osaamisesta, luottamus on kaiken edellytys. On hyvä, että tietojen käyttö rajataan selkeästi ja että yksilöllä säilyy oikeus omiin tietoihinsa.

Tämä uudistus tukee myös jatkuvaa oppimista ja työelämän tarpeita. Kun osaaminen näkyy paremmin, sitä voidaan tunnistaa ja hyödyntää tehokkaammin. Samalla vähennetään päällekkäistä hallinnollista työtä, joka on tähän asti vienyt aikaa varsinaiselta opetukselta ja ohjaukselta. Osaaminen on Suomen tärkein pääoma, ja nyt tämän järjestelmän avulla pysymme kartalla siitä, mitä osaamista maassamme on ja mitä tarvitaan lisää. Näemme, kohtaavatko kysyntä ja tarjonta maamme eri osissa.

Tämä esitys luo paremmat edellytykset järkevälle, tietoon perustuvalle koulutuspolitiikalle. Siksi kannatan valiokunnan mietintöä ja hallituksen esityksen hyväksymistä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hänninen.

17.55 Juha Hänninen kok: Kiitos, arvoisa puhemies! Tämä esitys on tärkeä askel kohti tulevaisuuden koulutus- ja työelämäpolitiikkaa. Sen tavoitteena on perustaa valtakunnallinen osaamistietovaranto, jonka pohjalta rakennettaisiin osaamispolkupalvelu, joka kokoaa yhteen tietoa koulutuksesta, osaamisesta ja työelämän tarpeista.

Tarkoituksena on tukea kansalaisten mahdollisuuksia kehittää osaamistaan, suunnitella opinto- ja urapolkujaan sekä vastata koko yhteiskunnan osaajatarpeisiin. Tiedämme hyvin, että etenkin nuoruudessa tulevaisuuden suunnittelun ja toiveikkuuden tukeminen on tärkeää myös mielenterveydelle ja turvalliselle aikuistumiselle. Samalla esitys edistää hallituksen tavoitetta hyödyntää digitalisaatiota tehokkaammin julkisessa hallinnossa, mikä parantaa koulutusjärjestelmän tiedonhallintaa. Kannatan esitystä. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 133/2025 vp sisältyvät 1.—9. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi vaihtoehtorahastojen hoitajista annetun lain ja sijoitusrahastolain muuttamisesta sekä niihin liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 139/2025 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 24/2025 vp

Pöytäkirja PTK 131/2025 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 139/2025 vp sisältyvät 1.—5. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Tullin hallinnosta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 172/2025 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 29/2025 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 172/2025 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

6. Lakialoite laiksi eduskunnan turvatoimista

Lakialoite LA 22/2025 vp

Toimenpidealoite TPA 86/2024 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 30/2025 vp

Toinen käsittely, ainoa käsittely

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Toiseen käsittelyyn ja ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Nyt voidaan toisessa käsittelyssä hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. Lopuksi päätetään ainoassa käsittelyssä toimenpidealoitteesta. — Nyt edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

Keskustelu

17.58 Juha Hänninen kok: Kiitos, arvoisa puhemies! On tullut aika päivittää eduskunnan turvatoimista annettua lainsäädäntöä. Nykyinen laki on vuodelta 2008, ja olemme varmasti kaikki yhtä mieltä siitä, että sen säätämisen jälkeen turvallisuusympäristömme on muuttunut huomattavasti, jopa ratkaisevasti. Teknologian huima kehitys, uudet uhkat sekä jopa valitettavan tarpeellisiksi tunnistetut henkilönsuojaustehtävät tekevät välttämättömäksi sen, että myös eduskunta huolehtii turvallisuudestaan ja on valppaana ja ajan tasalla.

Nyt tämä aiemmin syksyllä keskusteltu lakialoite on palannut käsittelyymme. Valiokunnassa ja hallintovaliokunnassa esitykseen on tehty pieniä mutta tarpeellisia tarkennuksia ja kokonaisuutta selkeyttäviä muotoiluja.

Arvoisa puhemies! Haluan korostaa, että eduskunta on paikka, jossa kansakunnan keskeisimmät päätökset tehdään. Tämä asettaa meille aivan erityisen vastuun varmistaa, että täällä työskentelevät kansanedustajat, virkamiehet, toimittajat ja vierailijat voivat olla turvassa, jokainen heistä. Ajantasainen turvallisuus ei synny itsestään. Se syntyy pysähtymällä juuri näiden kysymysten ääreen, joista tänään keskustelemme. Meillä on oltava ajantasaiset säädökset siitä, miten turvallisuus eduskunnassa voidaan taata, millaista

Pöytäkirja PTK 131/2025 vp

voimankäyttöä ja keneltä voimme tässä talossa sallia sekä miten kohtaamme muuttuneen turvallisuussympäristön uudet uhkat, kuten viime aikoina Eurooppaa koetelleet miehittämättömät ilma-alukset. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Vornanen.

18.00 Timo Vornanen tv: Arvoisa puhemies! Käsittelyssä on siis lakialoite eduskunnan turvatoimista. Yksikin edustaja voi vaikuttaa, siitä tämä lakialoite on oiva esimerkki. Jätin eduskuntaan tämän lain uudistamista esittävän toimenpidealoitteen vuosi sitten joulukuussa 2024, toimenpidealoite 86/2024. Tekemäni toimenpidealoite liittyy olennaisella tavalla tähän nyt käsittelyssämme olevaan lain uudistamiseen. Nyt vuotta myöhemmin me olemme tässä tilanteessa, käsittelemme tätä lakialoitetta eduskunnan täysistunnossa.

Olen kiitollinen tämän eduskunnan ja kansanedustajien turvallisuudelle tärkeän asian, turvallisuudelle olennaisen lakiuudistuksen nopeasta etenemisestä. Tällä hetkellä voimassa oleva laki turvatoimista eduskunnassa on vuodelta 2008, ja se on monin paikoin toimivallaltaan vanhentunut ja puutteellinen. Tässä ajassa eletessä, tässä Suomen ja Euroopan turvallisuustilanteessa eletessä eduskunnan turvallisuuteen ja turvatoimiin liittyvän lainsäädännön on oltava ajan tasalla ja toimivaltansa osalta riittävän kattava. On huomattava ja toiminnassa aina muistettava se, että virkamiesten toimivallan täytyy pohjautua lakiin, ja kun puhumme eduskunnan turvallisuudesta ja mahdollisista turvaamistoimenpiteistä, niin sitä suuremmalla syyllä virkamiesten ja eduskunnan turvallisuushenkilöstön toimivallan täytyy perustua ajantasaiseen lainsäädäntöön.

Ajan tasalla oleva lainsäädäntö on turvallisuustyötä suorittavien virkamiesten edun ja oikeusturvan mukaista. Heillä täytyy olla työtä suorittaessaan riittävä lainsäädännön antama tuki ja toimivalta, selkänöja. On hienoa, että tätä lakia on ryhdytty uudistamaan kiireellisellä aikataululla ja ripeästi. Valitettavasti joudun nyt tässä yhteydessä toteamaan, että tämä uusi laki on jo voimaan tullessaan osittain torso, puutteellinen. Laissa on oleellisia puutteita eduskunnan turvallisuushenkilöstön toimivallan ja työssä käytettävän kaluston osalta. Otin näihin asioihin kantaa tämän lain valmistelun yhteydessä eduskunnalle antamassani lausunnossa. Koska kyse on eduskunnan turvallisuudesta, niin en nyt käsittele tämän enempää tätä asiaa.

Haluan tuoda julki pettymykseni siihen, että laki jää tietyin osin toimivaltasäännösten osalta vajaaksi. Joka tapauksessa olen hyvilläni siitä, että tämä lakiuudistus on edennyt ripeällä tahdilla ja vanhaa, vuonna 2008 voimaan tullutta lakia uudistetaan vastaamaan paremmin tämän ajan vaatimuksia.

Haluan tässä yhteydessä esittää lämpimät kiitokseni eduskunnan virkamiehille, hallintovaliokunnalle ja kaikille jo tässä vaiheessa tämän lain uudistamisen myötä vaikuttaneille tahoille.

Arvoisa puhemies! Tämä asia on meille kaikille yhteinen, ja toivon tämän lain nopeaa voimaantuloa. — Kiitoksia.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, lakialoitteeseen LA 22/2025 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Eduskunta

Pöytäkirja PTK 131/2025 vp

yhtyi valiokunnan ehdotukseen toimenpidealoitteen hylkäämisestä. Asian käsittely päättyi.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi vankeuslain, tutkintavankeuslain ja puolustustilalain 9 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 53/2025 vp

Valiokunnan mietintö LaVM 14/2025 vp

Toinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Edustaja Eerola on poissa. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

Keskustelu

18.05 Juha Hänninen kok: Kiitos, arvoisa puhemies! Kun puhumme vankeuslain, tutkintavankeuslain ja puolustustilalain muutoksista, puhumme pohjimmiltaan Suomen sisäisestä turvallisuudesta, siitä, että tässä maassa valta ei ole rikollisilla vaan oikeusvaltiolla. Tällä esityksellä halutaan vahvistaa rakenteita, joilla estämme rikollisten vaikutusvallan ulottumisen vankiloista yhteiskuntaan ja varmistamme, että vankilat ovat paikkoja, joissa rikollisuus ei jatku vaan joissa sen katkaiseminen mahdollistuu.

Arvoisa puhemies! Avolaitoksen sijoittamisen perusteiden täsmentäminen on välttämätöntä, sillä avolaitos on luottamuksen varaan rakennettu osa järjestelmää. Jotta avolaitos pysyy turvallisena paikkana, on oikein arvioida entistä tarkemmin vangin rikollisuuden laatua, vaarallisuutta ja riskiä jatkaa rikollista toimintaa. Tämä ei ole ketään syrjivää kategorisointia, sillä valiokunta on aivan oikein korostanut tapauskohtaista harkintaa. Myös varmuusosastoihin liittyvän sääntelyn päivittäminen vastaamaan nykypäivän rikollisuuden muotoja, kuten jengien johtamista, painostusta ja huumekauppaa vankilan sisältä, on turvallisemman arjen puolesta tehtäviä linjauksia. Varmuusosasto on turvaamistoimi, ei rangaistus. Kannatan tätä esitystä. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Rasinkangas, olkaa hyvä.

18.07 Merja Rasinkangas ps: Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys vankeuslain, tutkintavankeuslain ja puolustustilalain muuttamisesta tähtää oikeusjärjestelmän tehostamiseen, oikeudenmukaisuuteen ja vankilaturvallisuuden parantamiseen.

Avolaitoksista tehdään vuosittain reilut 500 siirtoa suljettuihin vankiloihin ehtojen rikkomisen vuoksi. Avolaitossijoituksen edellytyksiä tarkennetaan niin, että rikoksen laatu ja vangin vaarallisuus painavat aiempaa enemmän, jotta rikosten jatkamisen riski ja turvallisuushkat voidaan ehkäistä.

Varmuusosastojen sääntelyä uudistetaan. Ne määritellään jatkossa järjestyssäännöissä, ja ne toimivat turvaamistoimina korkean riskin vangeille. Valvonta on tiukkaa, vaaralliset esineet poistettu ja omien vaatteiden käyttö kielletty jengisymboliikan ehkäisemiseksi. Tavoitteena on estää rikollisuuden jatkaminen ja puuttua järjestäytyneeseen rikollisuuteen.

Pöytäkirja PTK 131/2025 vp

jo varhain. Tutkintavangit voidaan jatkossa sijoittaa varmuusosastolle, mikä mahdollistaa nopeamman puuttumisen, jos he vaarantavat turvallisuutta tai jatkavat rikollista toimintaa.

Viestinnän valvontaa tehostetaan. Puhelujen kuuntelupäätökset tehdään kahdeksi viikoksi, ja tapaamiskeskusteluja voidaan kuunnella ja tallentaa.

Avolaitossijoitus harkitaan jatkossakin tapauskohtaisesti, ja siinä tulee olla tarvittavan tiukka.

Arvoisa puhemies! Tavoitteena on kokonaisuutena vahvistaa vankilaturvallisuutta ja vaikeuttaa rikollista toimintaa vankilasta käsin. Kiitos oikeusministeri Leena Merelle tämän hyvän esityksen edistämisestä. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 53/2025 vp sisältyvät 1.—3. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

8. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on torstaina 18.12.2025 klo 10.00. Täysistunto lopetettiin klo 19.25.

Pöytäkirjan vakuudeksi: